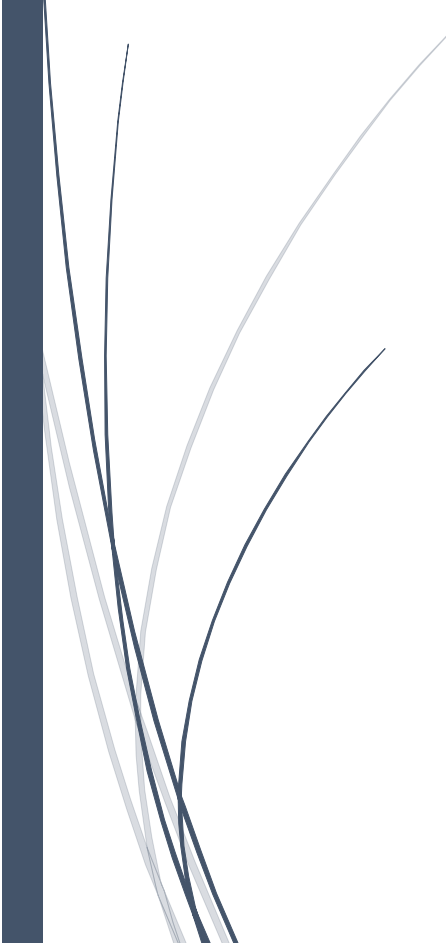
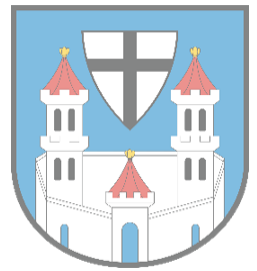

Załącznik do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Bytowie
z dnia.....

Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa na lata 2017 - 2023

Bytów, maj 2017 roku

Spis treści

I. Wprowadzenie	2
1. Wstęp.....	2
2. Słowniczek pojęć	4
3. Streszczenie (Założenia, metodologia i zakres opracowania).....	7
II. Obszar rewitalizacyjny objęty programem	8
1. Charakterystyka gminy	8
2. Delimitacja obszaru gminy	16
3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	21
III. Program rewitalizacji.....	30
1. Pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru	30
2. Wizja stanu pożądanego i planowanych efektów procesu rewitalizacji	44
3. Cele szczegółowe rewitalizacji i kierunki najważniejszych działań	46
4. Narzędzia realizacji celów.....	57
5. Komplementarność programu	113
5.1 Komplementarność przestrzenna.....	113
5.2 Komplementarność problemowa	113
5.3 Komplementarność proceduralno – instytucjonalna	123
5.4 Komplementarność międzyokresowa	123
5.5 Komplementarność źródeł finansowania	131
6. Spójność programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	139
7. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji.....	149
Dokumentacja fotograficzna ze spotkań roboczych oraz konsultacyjnych Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	152
8. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych	155
9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	158
10. Ocena oddziaływania na środowisko	159
Załącznik nr 1 Wyniki badania ankietowego mieszkańców	160
Załącznik nr 2 Raport z Delimitacji Obszarów Zdegradowanych	175
Załącznik nr 3 Dokumentacja fotograficzna obszaru rewitalizacji.....	228
WYKAZ RYSUNKÓW:.....	236
WYKAZ TABEL:	236
WYKAZ WYKRESÓW:	237
WYKAZ ZDJĘĆ:	237

I. Wprowadzenie

1. Wstęp

Obserwowane na przestrzeni ostatnich lat zmiany cywilizacyjne, w szczególności w sferze gospodarczej i społecznej, oraz związana z nimi konieczność dostosowania się do nowych uwarunkowań dotyka wielu mieszkańców naszych miast i gmin.

Pośród widocznych pozytywnych efektów tych zmian nie trudno zauważyć, że nie wszyscy potrafią w tej nowej rzeczywistości się odnaleźć. Często splot różnych skumulowanych czynników powoduje utratę aktywności, zaniechania własnych aspiracji, bezradność – czego konsekwencją jest najczęściej długotrwałe bezrobocie, pauperyzacja, wzrost zachowań patologicznych – a ostatecznie poczucie wykluczenia społecznego.

To zjawisko potęgowane jest ponadto pozostawianiem w środowisku zerwanych wspólnotowych więzi, czy też osłabionych relacji międzypokoleniowych. To ostatnie ma szczególne znaczenie w obszarach skoncentrowanego starzejącego się społeczeństwa.

Nie bez znaczenia dla takich negatywnych zjawisk ma obserwowany na co dzień stan zużytych, nieestetycznych często zdewastowanych elementów infrastruktury zarówno technicznej jak i społecznej, powodujący poczucie dyskomfortu zamieszkiwania i jednocześnie będący hamulcem rozwoju wysokostandardowych usług.

Opisane powyżej sytuacje dotyczą również naszej gminy.

Przeciwdziałając tym negatywnym procesom realizowany jest szereg różnorodnych zadań, zarówno w sferze społecznej, jak infrastrukturalnej. Konsekwentnie realizowana jest Strategia Rozwoju Gminy Bytów, która w wielu miejscach akcentuje potrzebę podejmowania przedsięwzięć odwracających proces degradacji przestrzeni zarówno miejskiej jak i wiejskiej.

Nie było jednak, do czasu przyjęcia ustawy o rewitalizacji, prawnego ani finansowego instrumentu, ukierunkowanego na obszar szczególnie zdegradowany, czy też takiego, na którym kumuluje się najwięcej czynników – sprzyjających temu negatywnemu procesowi.

Wspominana ustawa przyjęta w dniu 9 października 2015 r. wraz z Wytycznymi szczebla krajowego i wojewódzkiego, umożliwiającymi pozyskanie środków unijnych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozwoliły na opracowanie i wdrożenie programów koncentrujących się na wybranych zdiagnozowanych obszarach.

Kierując się wspomnianymi wytycznymi Rada Miejska w Bytowie w dniu 21 stycznia 2015r. zgodnie z Uchwałą nr IV/28/2015 zobowiązała Burmistrza Miasta do opracowania takiego programu.

W tym miejscu przypomnieć należy o kilku zasadniczych działaniach i projektach realizowanych w latach wcześniejszych. Z końcem lat 90-tych rozpoczęto kompleksowy proces prywatyzacji mieszkań komunalnych – i w ślad za tym powołano Fundację „Nasza Wspólnota”,

wspomagając finansowo wspólnoty mieszkaniowe w zakresie remontów i modernizacji części wspólnych ich obiektów.

Był to czas (w wielu miejscach pozostał) wzmożonej aktywności mieszkańców integrujących się wokół spraw związanych z poprawą warunków życia w swoim najczęściej najbliższym otoczeniu.

Gmina również rozpoczęła realizację szeregu zadań o charakterze rewitalizacyjnym. Między innymi w latach 2005 – 2015 zrewitalizowano znaczną część infrastruktury komunalnej w śródmieściu Bytowa.

W roku 2015 wdrożono tzw. „Budżet Obywatelski”. Kolejne jego edycje spowodowały wzrost partycypacyjnej aktywności wielu mieszkańców gminy, czego efektem było zrealizowanie licznych projektów poprawiających standard zamieszkiwania i wypoczynku. Różnorodność zgłaszanych projektów – uzasadnionych społecznymi i zbiorowymi potrzebami ukierunkowują władze gminy do planowania kolejnych interwencji, szczególnie w obszarach wymagających działań zintegrowanych zapobiegających procesom degradacji społecznej, przestrzennej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej.

Podjmując uchwałę umożliwiającą konstruowanie Programu Rewitalizacji wzięto pod uwagę analizę dotychczasowych doświadczeń, a w szczególności zapisy Strategii Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015 – 2025, która w wielu miejscach pokazuje kierunki interwencji wraz z proponowanym katalogiem zadań.

Nie bez znaczenia dla intencji opracowania tego dokumentu pozostawał fakt, że będzie on wymagany przy aplikowaniu o środki unijne w nowej perspektywie finansowej 2014 – 2020, przeznaczone na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za stworzeniem Programu Rewitalizacji były i pozostały plany przedsięwzięć zapisane dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z Bytówem jako miastem rdzeniowym. Pakiet zawartych w Zintegrowanym Porozumieniu Terytorialnym dla tego obszaru projektów pozostaje w dużej komplementarności do planowanych zamierzeń rewitalizacyjnych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

Biorąc pod uwagę zapisy Strategii Rozwoju Gminy Bytów, pogłębioną analizę obszarów wiejskich i wydzielonych jednostek urbanistycznych na terenie miasta pod kątem porównania dostępnych wskaźników oraz kontekst skoncentrowania i kontynuacji działań już wcześniej zrealizowanych, jak i zaplanowanych, wskazano, że obszarami wymagającymi szczególnej interwencji są obszary zlokalizowane na obszarze miasta.

W kwietniu 2015r. powstał raport z delimitacji obszarów zdegradowanych wskazujący na objęcie działaniami rewitalizacyjnymi dwa obszary miejskie – „Miła” i „Boruja”. Ostatecznie Uchwałą nr 1325/101/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015r. na listę obszarów rekomendowanych do objęcia wsparciem w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 wpisano obszar „Miła”.

Wyjaśnić w tym miejscu należy, że gmina Bytów zgodnie z zapisami ustawy nie mogła przyjmować obszary do rewitalizacji w formie uchwały Rady Miejskiej (patrz art. 52.1 ustawy o rewitalizacji). Wyznaczony obszar rewitalizacji jako miejsce, w którym powinny być

skoncentrowane szczególne interwencje odwracające procesy degradacyjne, stał się podstawą do opracowania odpowiednich celów strategicznych i odpowiadającym im kierunkom działań, a ostatecznie wyznaczenia katalogu przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych.

Wszystkie te elementy i cechy przedstawiono w poniższym dokumencie. Nadmienić należy jeszcze, że wraz z całym procesem konstruowania tego dokumentu równolegle trwały przygotowania do opracowania pakietu zintegrowanych działań mających możliwość dofinansowania w ramach RPO WP na lata 2014 – 2020. Warunkiem koniecznym do skutecznego aplikowania jest przyjęcie Uchwałą przez Radę Miejską w Bytowie Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz po akceptacji i pozytywnej ocenie umieszczenie tego programu w Wykazie Programów Rewitalizacyjnych Województwa Pomorskiego.

W związku z faktem prowadzonych prac przed wejściem w życie ustawy o rewitalizacji oraz korzystając z przepisów przejściowych – opracowano dokument pod nazwą Lokalny Program Rewitalizacji (LPR).

2. Słowniczek pojęć

Rewitalizacja – to kompleksowy, zaplanowany proces przemian społecznych, przestrzennych i gospodarczych, wynikający ze strategii rozwoju miast i gmin, realizowany na obszarze dotkniętym zjawiskami kryzysowymi. Proces prowadzi do przywrócenia atrakcyjności tego obszaru dla mieszkańców, przedsiębiorców, pracujących lub odwiedzających z korzyścią dla całej społeczności miasta i gminy. Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015r. rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego bądź lokalnego programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) – to wieloletni program operacyjny podrzędny w stosunku do strategii rozwoju gminy, przyjęty i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego. Ma na celu rewitalizację obszaru zdegradowanego, zgodnie z ustalonym harmonogramem czasowym i określonymi źródłami finansowania przedsięwzięć.

Pojęcie Lokalny Program Rewitalizacji przyjmowane jest obecnie dla programów rewitalizacyjnych opracowanych bez ścisłych wymogów wynikających z ustawy i rewitalizacji, a korzystających z tzw. przepisów przejściowych pozwalających w określonych warunkach na ich przyjmowanie i realizację do roku 2023. Po tej dacie obowiązywały będą wyłącznie Gminne Programy Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji zawierający projekty rewitalizacyjne uwzględniające dofinansowanie ze środków unijnych (EFRR, EFS, FS) w perspektywie finansowej 2014 - 2020 musi być opracowany zgodnie z krajowymi i regionalnymi wytycznymi.

Gminny Program Rewitalizacji – to program, który samorząd gminy opracowuje i przyjmuje w drodze uchwały do realizacji w oparciu o ustawę o rewitalizacji, która precyzuje zawartości tego dokumentu.

W odróżnieniu od Lokalnego Programu Rewitalizacji, w celu skuteczniejszych oddziaływań na obszar zdegradowany ustawa o rewitalizacji pozwala w GPR skorzystać z dodatkowych narzędzi, jakimi jest między innymi: miejscowy plan rewitalizacji czy też specjalna strefa rewitalizacji.

Obszar zdegradowany – to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym –w przypadku występowania w nim ponadto negatywnych zjawisk w co najmniej jednej sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej lub technicznej. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk, o których mowa powyżej.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości i niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami na co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej lub technicznej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Ustawa o rewitalizacji – o ile w dokumencie przywoływana jest ustawa, bądź ustawa o rewitalizacji, rozumie się ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r. (Dz.U. 2015 poz. 1777).

Wytyczne dotyczące rewitalizacji –to dokumenty poziomu krajowego i regionalnego konieczne do uwzględnienia przy opracowywaniu lokalnych bądź gminnych programów rewitalizacji, będących podstawą do opracowywania i wdrażania projektów rewitalizacyjnych aplikujących o środki unijne w perspektywie finansowej 2014-2020. Wytyczne poziomu krajowego zatwierdzone zostały 2 sierpnia 2016 r. przez Ministerstwo Rozwoju. Wytyczne poziomu regionalnego ukazały się w załączniku nr 13 do Zasad Wdrażania RPO WP 2014-2020 i obowiązują od czerwca 2015r.

Delimitacja – procedura wytyczania granic obszaru jednorodnego pod względem określonej cechy lub zestawu cech – w oparciu o przyjęte na wstępie założenia i metody analizy.

Na potrzeby opracowania programów rewitalizacyjnych dotyczy to przede wszystkim wyodrębnienia obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i funkcjonalno – przestrzennych i innych wpływających na proces degradacji obszaru.

Interesariusze rewitalizacji:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości znajdujący się na tym obszarze, w tym wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, stowarzyszenia budownictwa społecznego,
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- podmioty inne niż wymienione, organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane w programie rewitalizacji (wskazane wprost, bądź uwzględnione w ogólnej charakterystyce działań) przedsięwzięcie logicznie powiązane z treścią programu ukierunkowane na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji – zaprojektowane w sposób umożliwiający uzyskanie na jego realizację dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej lub Funduszu Spójności w ramach programów operacyjnych.

Projekt zintegrowany – są to co najmniej dwa projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji. Formuła projektu zintegrowanego ma na celu zapewnienie spójności i efektywności podejmowanych działań oraz zapewnienie komplementarności pomiędzy finansowanymi z EFS i EFRR przedsięwzięciami. Projekt zintegrowany jest podstawowym narzędziem na rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych zidentyfikowanych w obszarze rewitalizacji.

Partycypacja społeczna – w pojęciu najbardziej ogólnym – udział obywateli w podejmowaniu publicznych decyzji, poprzez świadome i aktywne uczestnictwo we współdecydowaniu w sprawach, które ich dotyczą.

W ramach przeprowadzanych procedur i działań związanych z rewitalizacją będzie to świadome współuczestniczenie wszystkich zainteresowanych interesariuszy w przygotowanie, realizacji monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 (RPO WP 2014 – 2020) – realizuje cele unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającemu włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez koncentrację tematyczną i terytorialną wsparcia na przedsięwzięciach odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

1. Komercjalizacja wiedzy,
2. Przedsiębiorstwa,
3. Edukacja,
4. Kształcenie zawodowe,
5. Zatrudnienie,
6. Integracja,
7. Zdrowie,
8. Konwersja,
9. Mobilność,
10. Energia,
11. Środowisko.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) – jest głównym narzędziem finansowym Unii Europejskiej, wspierającym zatrudnienie w państwach członkowskich oraz promującym spójność gospodarczą i społeczną. Wydatki EFS wynoszą około 10% całkowitego budżetu UE.

EFS jest jednym z funduszy strukturalnych UE, których celem jest zwiększanie spójności społecznej oraz dobrobytu we wszystkich regionach Unii. Fundusze strukturalne są finansowymi narzędziami redystrybucyjnymi, które wspierają spójność społeczną w całej Europie, poprzez koncentrację wydatków w regionach mniej rozwiniętych. EFS przeznacza swe środki w szczególności na tworzenie nowych i lepszych miejsc pracy w UE. Cel ten realizowany jest poprzez współfinansowanie krajowych, regionalnych i lokalnych projektów, które przyczyniają się do zwiększenia stopy zatrudnienia, polepszenia jakości miejsc pracy, a także do poprawy integracji na rynku pracy, na szczeblu krajowym i regionalnym

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) – fundusz utworzony w 1975 na podstawie art. 160 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Zgodnie z tym przepisem, celem funduszu jest *„przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez niwelowanie różnic w poziomach rozwoju oraz zacofania regionów”*. W zakresie swoich zadań fundusz wspomaga w szczególności środowisko produkcyjne i konkurencyjność przedsiębiorstw, badania naukowe i rozwój technologiczny, inwestycje infrastrukturalne, ochronę środowiska, rozwój turystyki i inwestycje kulturalnych, a także rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz współpracę przygraniczną. Beneficjentami środków finansowych pochodzących z tego funduszu są przede wszystkim przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, instytucje pozarządowe, administracja rządowa oraz samorządy terytorialne, instytucje i jednostki badawczo-rozwojowe.

3. Streszczenie (Założenia, metodologia i zakres opracowania)

Lokalny Program Rewitalizacji jako dokument strategiczny skonstruowany został o wytyczne Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

Zawartość prezentowanego dokumentu zawiera wszystkie istotne cechy i elementy wymienione w tychże wytycznych. Spełnia on również wymogi wytycznych poziomu regionalnego zawartych w załączniku nr 13 do zasad wdrażania RPO WP 2014 – 2020, obowiązujących od czerwca 2015r.

Podstawą do opracowania Programu była Uchwała Rady Miejskiej nr IV/28/2015 z dnia 21 stycznia 2015r.

Biorąc pod uwagę założenia do ustawy jak i wytyczne dotyczące rewitalizacji pierwszym zasadniczym etapem do stworzenia Programu stało się wyznaczenie obszaru rewitalizacyjnego, na którym obligatoryjnie skupić się miała realizacja projektów rewitalizacyjnych. Ten analityczny etap prac objął całą gminę Bytów z podziałem na jednostki urbanistyczne, uwzględnione przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Bytów, jak i pogłębioną analizę z nowym podziałem – odpowiadającym bardziej optymalnej delimitacji.

Ten etap prac szczegółowo przedstawiono w rozdziale II niniejszego dokumentu. Ostatecznie po analizie obligatoryjnych wskaźników odnoszących się do podstawowych podsystemów: społecznego, gospodarczego, przestrzennego, technicznego i środowiskowego, obszarem wskazanym do

rewitalizacji został obszar „Miła”, którego granice przedstawiono na planie miasta (w pkt 3 rozdziału II).

Kolejnym etapem pracy była pogłębiona diagnoza wybranego obszaru rewitalizacji. Umożliwiła ona określenie właściwej wizji oraz sformułowanie celów strategicznych i szczegółowych będących podstawą do planowania i projektowania zadań rewitalizacyjnych. Katalog tych zadań dobrany został w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych w celach rezultatów. Ten etap prac przedstawiono w rozdziale III pkt 1,2,3,4.

W kolejnych punktach tego rozdziału przedstawiono w różnych wymiarach komplementarność planowanych przedsięwzięć.

Komplementarność to jeden z koniecznych wymogów określonych w wytycznych przy aplikowaniu o środki unijne w ramach programów operacyjnych.

Szczegółowe i wzajemne powiązania między projektowanymi przedsięwzięciami jak i innymi już zrealizowanymi w obszarze, bądź w jego bezpośrednim sąsiedztwie, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania przedstawiono w pkt 5.1, 5.2, 5.3, 5.4. 5.5. W punkcie 6 rozdziału III zobrazowano w sposób opisowy i graficzny spójność programu - jego celów i zadań z istotnymi aktualnymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi w gminie Bytów. Odniesiono się szczegółowo do zapisów nadrzędnego dokumentu jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Bytów na lata 2015 – 2020 oraz Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W punkcie 7 rozdziału przedstawiono zasady partnerstwa z udziałem wielu interesariuszy z obszaru rewitalizacji, które towarzyszyły w procesie projektowania Programu, jak i te, które zostały zaplanowane jego wdrożeniu w trakcie, a następnie realizacji.

W punkcie 8 i 9 opracowano zasady i elementy monitorowania realizacji działań rewitalizacyjnych, wraz z instrumentami ich oceny. Określono harmonogram działań dotyczący monitorowania oraz ustalono sposób pozyskiwania danych.

W punkcie 9, w sposób opisowy i graficzny, opisano schemat zarządzania całym procesem rewitalizacji z jego ewentualnymi kosztami.

W załączniku nr 1 przedstawiono wyniki badania ankietowego mieszkańców, w załączniku nr 2 załączono Raport z Delimitacji Obszarów Zdegradowanych, zaś załącznik nr 3 – to dokumentacja fotograficzna obszaru rewitalizacji.

II. Obszar rewitalizacyjny objęty programem

1. Charakterystyka gminy

POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Bytów jest gminą miejsko-wiejską położoną w zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie bytowskim. Siedzibą władz samorządowych, zarówno na szczeblu gminnym, jak

i powiatowym, jest miasto Bytów. Gmina Bytów jest jedną z 10 gmin powiatu bytowskiego, położoną w zachodniej części województwa pomorskiego.

Gmina Bytów zajmuje powierzchnię 197,44 km² i zajmuje 9% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi miasto Bytów (pow. 8,72 km²) oraz 15 sołectw: Dąbie, Gostkowo, Grzmiąca, Mądrzechowo, Mokrzyń, Niezabyszewo, Płotowo, Pomysk Mały, Pomysk Wielki, Rekowo, Rzepnica, Sierzno, Świątkowo, Udorpie i Ząbinowice.

Od strony zachodniej gmina Bytów graniczy z gminami Tuchomie i Borzytuchom, od północy z gminą Czarna Dąbrówka, od wschodu z gminami Parchowo i Studzienice, a od południa z gminą Lipnica.

Geograficznie gmina Bytów zajmuje obszar najwyższej części Pojezierza Bytowskiego. W jej granicach położony jest najwyższy szczyt tej części Pomorza – Góra Siemierzycka (256 m.n.p.m.). Ze względu na bogate urozmaicenie krajobrazowe z dużą liczbą jezior i lasów, gmina Bytów stała się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania oraz miejscem z dużymi szansami na rozwój turystyki i rekreacji.

Dużą część gminy zajmują użytki rolne (48 %) oraz tereny leśne (40 %), co powoduje, że znaczna część gospodarki związana jest z tymi wskaźnikami. Nie mniej od początku lat 90-tych dynamicznie rozwijają się podmioty gospodarcze – szczególnie w mieście Bytowie, o różnorodnych profilach produkcji i usług. Bytów jest dzisiaj siedzibą kilku dużych zakładów przemysłowych, w tym jednego - Drutex S.A., aspirującego do największego w Europie.

Ten rozwój potencjału gospodarczego powoduje coraz większą podaż co do miejsc pracy, ale jednocześnie determinuje władze samorządowe do usuwania wszelkich barier rozwojowych.

Wyzwaniem wskazywanym m.in. w tym dokumencie jest większa aktywizacja społeczno-zawodowa wśród osób w wieku produkcyjnym, stwarzanie warunków do większej mobilności, poprzez poprawę systemu transportowego, walorów historycznych, kulturowych i krajobrazowych dla poprawy osadnictwa i zamieszkiwania na terenie gminy.

Gminę Bytów zamieszkuje wg danych GUS na 30.06.2016 r. 25 291 osób, co daje gęstość zaludnienia na poziomie 128,4 os/km².

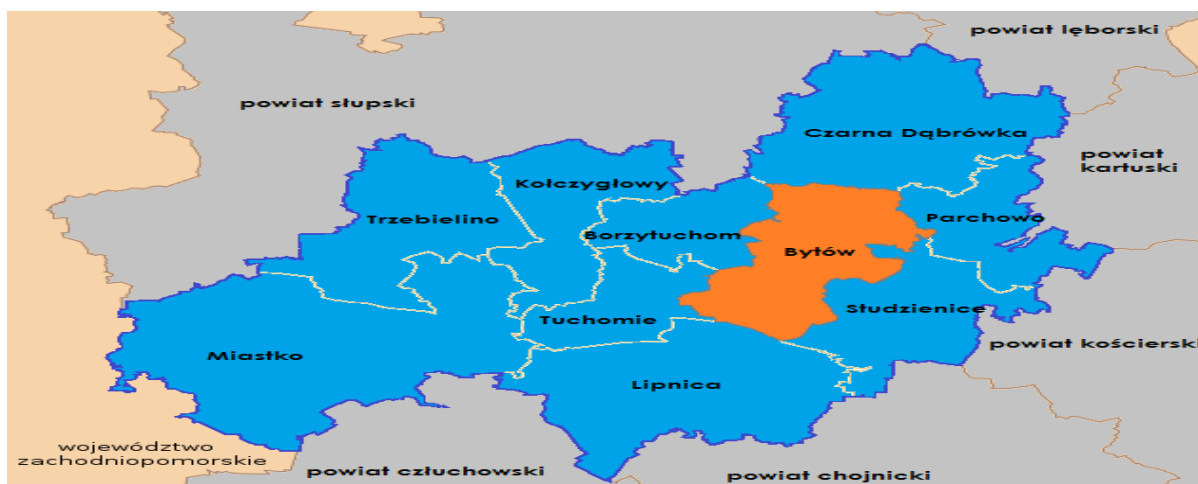
Administracyjnie gmina podzielona jest na miasto Bytów i tereny wiejskie z 15 sołectwami. Położenie gminy Bytów na tle województwa pomorskiego i powiatu bytowskiego prezentują poniższe mapy.

Mapa 1. Położenie gminy Bytów na tle województwa pomorskiego

Źródło: commons.wikimedia.org

Mapa 2. Położenie gminy Bytów na tle powiatu bytowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy ze strony commons.wikimedia.org

Demografia

Gminę Bytów zamieszkuje 25 198 osób (stan na 31.12.2015 wg danych GUS), z których większość (51,3%) stanowią kobiety – 12 848. Gęstość zaludnienia wynosi 128 osób/km². Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest systematyczny wzrost liczby ludności – niecałe 2% w stosunku do roku 2010. Zmiany w liczbie mieszkańców gminy Bytów przedstawione zostały poniższej tabeli.

Tabela 1. Liczba ludności gminy Bytów

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	24 811	24 892	24 914	24 830	25 090	25 198
mężczyźni	12 160	12 202	12 199	12 190	12 288	12 350
kobiety	12 651	12 690	12 715	12 640	12 802	12 848

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Bytów charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba urodzeń na terenie gminy nieustannie przewyższa liczbę stwierdzonych zgonów w granicach od 100 do 162 osób, z największym przyrostem naturalnym w 2010 r. (162). Na liczbę ludności pozytywnie również wpływa wysokość salda migracji, które pomimo charakteru skokowego osiąga wartości dodatnie. Obserwowane dodatnie saldo przyrostu oraz migracji w każdym badanym roku oznacza przyrost ludności w gminie. W porównaniu z rokiem 2010 liczba zgonów i urodzeń żywych zmalała. Proces starzenia się społeczeństwa jest również trendem ogólnopolskim i dotyczy w takim samym stopniu obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Analiza zmian zachodzących w społeczeństwie gminy Bytów pozwala stwierdzić, że tendencje demograficzne obserwowane na obszarze gminy wyraźnie różnicują miasto i tereny wiejskie, obrazując jednocześnie ogólnopolski trend odpływu mieszkańców z miast na obszary wiejskie.

Wybrane dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji na terenie gminy przedstawiono poniższej tabeli.

Tabela 2. Ruch naturalny i migracje na terenie gminy Bytów

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
przyrost naturalny	162	114	107	132	133	116
-urodzenia żywe	337	276	282	298	286	286
- zgony	175	162	175	166	153	170
saldo migracji	30	103	30	11	23	58
- wewnętrznych	27	107	41	26	26	58
- zagranicznych	3	-4	-11	-15	-3	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkalnictwo

Liczba mieszkań na terenie gminy Bytów systematycznie rośnie – na przestrzeni ostatnich 6 lat zarejestrowano wzrost o ponad 5% (z wartości 7 276 w 2010 r. do 7 679 w 2015 r.). W ostatnich latach zauważalny jest jednak minimalny spadek dynamiki wzrostu związany z ogólnoswiatowym kryzysem finansowym oraz spowolnieniem na rynku nieruchomości. Największy przyrost zanotowano w 2015 r. – baza mieszkaniowa gminy Bytów zwiększyła się o 139 mieszkań. Najniższa wartość zaobserwowana została z kolei w 2012 r., w którym oddano do użytku 43 nowe mieszkania. Zdecydowaną większość oddawanych do użytku mieszkań stanowią inwestycje prywatne inwestorów indywidualnych. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie Bytów

Mieszkalnictwo w gminie Bytów	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mieszkania	7 276	7 348	7 391	7 484	7 540	7 679
izby	29 556	29 882	30 082	30 421	30 651	31 162
powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)	539 604	546 744	551 040	560 118	565 731	578 015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętny metraż mieszkania przypadający na 1 osobę systematycznie rośnie i w 2015 r. wyniósł 22,9 m². W latach 2010-2015 wzrosła również liczba nowych budynków oddanych do użytkowania – zarówno mieszkalnych jak i niemieskalnych. Zachodzące zmiany zilustrowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 4. Nowe budynki oddane do użytkowania w gminie Bytów

Budynki nowooddane do użytkowania	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	37	55	52	41	31	62
mieszkalne	30	48	42	31	26	55
niemieszkalne	7	7	10	10	5	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

Bytów jako największy ośrodek miejski w promieniu 50 km koncentruje szereg instytucji i zakładów życia publicznego, a mianowicie: lecznictwa, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, kultury, administracji, a także instytucji finansowych i ubezpieczeniowych. Nie bez znaczenia jest jego wpływ na życie społeczne, gospodarcze i kulturalne regionu. Jest godny uwagi jako rynek zbytu towarów i usług tak dla ludności miejscowej jak i dla zwiększającej się masy turystów.

Gmina Bytów stanowi ważny ośrodek gospodarczy. Według danych GUS na koniec 2015 r. na terenie gminy zarejestrowane były 2443 podmioty gospodarki narodowej, z tego 641 podmiotów zlokalizowanych na obszarze wiejskim gminy. Na przestrzeni badanych ostatnich 6 lat ogólna liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o ok. 5%. Zdecydowana większość podmiotów funkcjonuje w sektorze prywatnym (97%). Najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (72% ogółu). Szczegółowe dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 5. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Bytów wg sektorów własnościowych

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	2 320	2 272	2 326	2 305	2 388	2 443
sektor publiczny	72	73	75	69	69	67
sektor prywatny	2 248	2 199	2 251	2 236	2 319	2 366
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 719	1 661	1 684	1 657	1 717	1 758
spółki handlowe	87	97	102	102	108	107
spółdzielnie	11	10	9	10	10	10
fundacje	9	10	10	10	10	12
stowarzyszenia i organizacje społeczne	71	71	74	76	81	84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Statystycznie na 10.000 mieszkańców gminy Bytów przypada 970 podmiotów gospodarki narodowej, co jest poziomem znacznie wyższym od średniej dla powiatu bytowskiego (825 podmiotów). Na terenie miasta dominują mikroprzedsiębiorstwa (podmioty zatrudniające do 9

pracowników), które stanowią ok. 95% ogółu podmiotów. Mniej liczne grupy stanowią małe przedsiębiorstwa (10-49 pracowników) – 4% oraz średnie przedsiębiorstwa – ok. 1%.

W sektorze rolniczym i leśnym działalność gospodarczą prowadzi 48 przedsiębiorstw, w sektorze przemysłowym i budownictwie – 660, natomiast pozostali to 1735 przedsiębiorców.

Bezrobocie

Gmina Bytów, podobnie jak cały powiat bytowski, charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia. Stopa bezrobocia na poziomie powiatu na koniec 2016 roku wyniosła 14,6% i była jedną z najwyższych w województwie pomorskim. W ostatnich 6 latach zaobserwowano stopniowy spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy – tożsamy z sytuacją na rynku pracy w całym kraju.

Na przestrzeni lat 2012-2016 liczba bezrobotnych w gminie Bytów zmniejszyła się o blisko 36% – z wartości 1686 w 2012 r. do 1084 w roku 2016. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy większość (67%) stanowią kobiety – 727 na koniec 2016 r. Zarówno liczba kobiet bezrobotnych jak i mężczyzn systematycznie spada, co jest bardzo korzystnym zjawiskiem.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych z obszaru gminy Bytów

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ogółem	1 686	1 748	1 884	1 897	1 581	1 359	1 084
mężczyźni	702	664	788	810	625	516	357
kobiety	984	1 084	1 096	1 087	956	843	727

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszar miejski

Położenie

Miasto Bytów położone jest w zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie bytowskim, w gminie miejsko-wiejskiej Bytów. Pod względem geograficznym miasto położone jest na Pojezierzu Bytowskim. Miasto zajmuje powierzchnię 8,72 km², co stanowi 4,4% powierzchni gminy Bytów.

Miasto Bytów, jako największy ośrodek miejski w promieniu ok. 50 km koncentruje funkcje gospodarcze, kulturalne i społeczne całego regionu. W mieście zlokalizowane są największe przedsiębiorstwa w regionie (m.in. Drutex S.A.) dające zatrudnienie mieszkańcom miasta oraz okolicznych miejscowości. Miasto stanowi także ważny punkt na kulturalnej mapie regionu – najcenniejszym zabytkiem jest Zamek krzyżacki z przełomu XIV i XV wieku.. Na terenie miasta zlokalizowane są najważniejsze w regionie podmioty i instytucje publiczne – Urząd Miejski w Bytowie, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Szpital Powiatu Bytowskiego Sp. z o.o.

Demografia

Miasto Bytów zamieszkuje 16.892 osób (stan na 31.12.2014), z których większość (52,3%) stanowią kobiety – 8.835. Gęstość zaludnienia wynosi 1.937 osób/km². Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest systematyczny spadek liczby ludności – 3,4% w stosunku do roku 2008. Głębszy

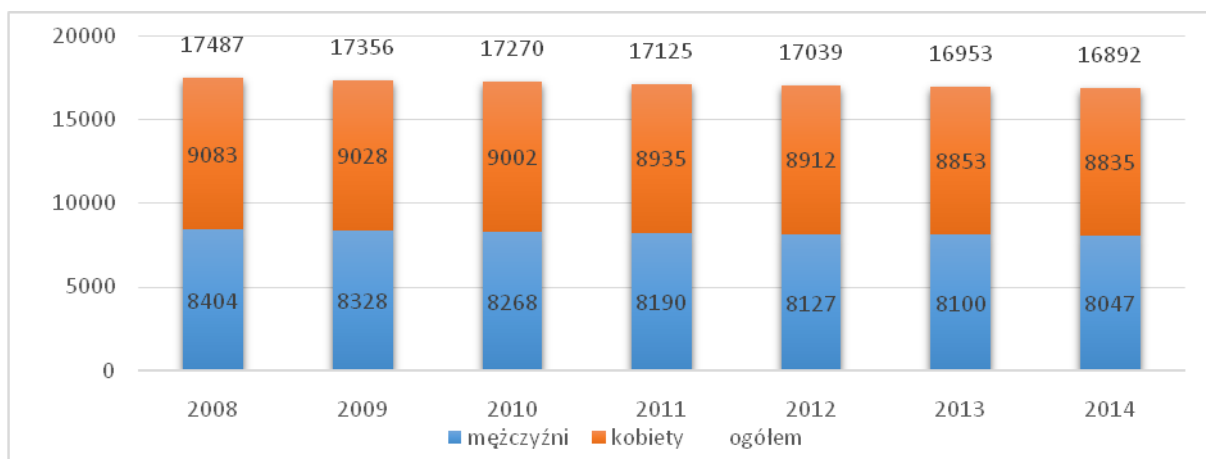
spadek zaobserwowano wśród mężczyzn (4,2%) niż u kobiet (2,7%). Zmiany w liczbie mieszkańców miasta Bytowa przedstawione zostały poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 7. Liczba ludności miasta Bytów

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	17487	17356	17270	17125	17039	16953	16892
mężczyźni	8404	8328	8268	8190	8127	8100	8047
kobiety	9083	9028	9002	8935	8912	8853	8835

Źródło: Urząd Miejski w Bytowie

Wykres 1. Liczba ludności miasta Bytowa

Źródło: Urząd Miejski w Bytowie

Miasto Bytów charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym. Na przestrzeni ostatnich lat liczba urodzeń na terenie miasta nieustannie przewyższa liczbę stwierdzonych zgonów o ok. 60-80 osób. Na liczbę ludności negatywnie wpływa natomiast wysokość salda migracji, które osiąga wartość ok. -100 osób rocznie. W badanym przedziale czasowym o podobną wartość wzrosła liczebność części wiejskiej gminy. Potwierdza to ogólnokrajowy trend związany z odpływem mieszkańców miast w kierunku terenów wiejskich. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Ruch naturalny i migracje na terenie miasta Bytowa

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
przyrost naturalny	67	84	83	68	61	65	72	44
-urodzenia żywe	209	204	216	182	189	188	185	178
- zgony	142	120	133	114	128	123	113	134
saldo migracji	-100	-131	-67	-136	-103	-101	-108	-64
- wewnętrznych	-95	-120	-55	-113	-84	-62	-87	-64
- zagranicznych	-5	-11	-12	-23	-19	-39	-21	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Miasto Bytów posiada korzystną strukturę wiekową mieszkańców. Największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (ok. 64% ogółu), drugą grupę stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (ok. 19%), natomiast najmniej liczbą – osoby w wieku poprodukcyjnym (ok. 17%). W ostatnich latach zauważalny jest jednak systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Powyższe dane świadczą o występowaniu na terenie miasta efektu starzenia się społeczeństwa.

Tabela 9. Liczba ludności miasta Bytowa wg płci i wieku

Rok	Liczba mieszkańców (stałych i czasowych)												
	0-6			7-15			16-19			20-60	20-65	Powyżej 60	Powyżej 65
	O	K	M	O	K	M	O	K	M	K	M	K	M
2008	1 181	576	605	1 768	841	927	1 029	499	530	5 733	5 693	1 434	649
2009	1 188	570	618	1 700	836	864	955	457	502	5 664	5 688	1 501	656
2010	1 213	577	636	1 642	811	831	892	425	467	5 567	5 674	1 622	660
2011	1 200	569	631	1 640	805	835	811	399	412	5 445	5 617	1 717	695
2012	1 225	597	628	1 621	788	833	749	361	388	5 357	5 507	1 809	771
2013	1 210	583	627	1 603	762	841	757	381	376	5 223	5 429	1 904	827
2014	1 147	554	593	1 640	790	850	732	371	361	5 131	5 347	1 989	896

Źródło: Urząd Miejski w Bytowie

Gospodarka

Miasto Bytów stanowi ważny ośrodek gospodarczy regionu. Według danych GUS na koniec 2015 r. na terenie miasta zarejestrowanych było 1802 podmiotów gospodarki narodowej. W ostatnich latach liczba ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zdecydowana większość podmiotów funkcjonuje w sektorze prywatnym (96%). Najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (67% ogółu). Szczegółowe dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie miasta Bytowa

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	1736	1760	1813	1742	1769	1732	1770	1802
sektor publiczny	70	68	67	68	70	64	64	62
sektor prywatny	1666	1692	1746	1674	1699	1668	1706	1733
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1221	1230	1272	1198	1199	1158	1177	1203
spółki handlowe	65	69	68	75	81	80	84	83
spółdzielnie	9	9	9	8	8	9	9	9
fundacje	7	8	8	8	8	8	8	10
stowarzyszenia i organizacje społeczne	48	56	59	59	61	63	68	70

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Bezrobocie

Miasto Bytów charakteryzuje się umiarkowanym poziomem bezrobocia. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytowie zarejestrowanych jest 1.016 osób (stan na koniec 2014 roku). Większość osób bezrobotnych z terenu miasta stanowią kobiety (60%). Na przestrzeni ostatnich lat poziom bezrobocia ulegał nieznacznym wahaniom – najwyższy poziom zanotowano w 2012 roku i od tego czasu zauważalna jest systematyczna poprawa na rynku pracy. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Liczba osób bezrobotnych z obszaru miasta Bytowa

	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	1102	1134	1262	1230	1016
mężczyźni	468	445	537	537	403
kobiety	634	689	725	693	613

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie

2. Delimitacja obszaru gminy

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Bytów przeprowadzona została procedura delimitacji, która obejmowała pięć głównych etapów, a mianowicie:

- wyznaczenie zamieszkałych jednostek urbanistycznych (jednostek analitycznych),
- identyfikacja negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, występujących w zamieszkałych jednostkach urbanistycznych,
- wyznaczenie obszaru zdegradowanego w sferze społecznej,
- identyfikacja negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej,
- wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Zarówno obszar miejski, jak i obszar wiejski został podzielony na obszary zdegradowane i przeanalizowany pod kątem społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Obszar wiejski gminy Bytów

W skład gminy Bytów wchodzi 33 miejscowości skupione w 15 sołectwach, tj.: Dąbie, Gostkowo, Grzmiąca, Mądrzechowo, Mokrzyn, Niezabyszewo, Płotowo, Pomysk Mały, Pomysk Wielki, Rekowo, Rzepnica, Sierżno, Świątkowo, Udorpie i Ząbinowice. Obszary wiejskie charakteryzują się ukształtowaną siecią osadniczą, zrównoważonym stopniem urbanizacji oraz wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Strefę wiejską charakteryzuje równomierne rozmieszczenie ośrodków wiejskich w relacji do obszaru gminy. Procesy urbanizacyjne w tej strefie zostały podporządkowane planom ochrony cennych obszarów środowiskowych. Analiza zachodzących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym pozwoliła na zidentyfikowanie silnej presji inwestycyjnej, związanej przede wszystkim z rozwojem zabudowy mieszkaniowej na terenach podmiejskich, a w ostatnim okresie, także z rozwojem działalności produkcyjnej. Tereny wiejskie gminy charakteryzuje dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna, a także dostęp do drogi wojewódzkiej. Najcenniejszym

walorem i dziedzictwem zasługującym na szczególną uwagę pozostaje nieskażone środowisko naturalne oraz piękne położenie poszczególnych miejscowości.

Poniżej zawarta jest krótka charakterystyka poszczególnych sołectw gminy Bytów.

Sołectwo Rzepnica- w całości znajduje się w otulinie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Na terenie Rzepnicy znajduje się jezioro Rzepnica oraz wiele lasów. Wieś ta zajmuje powierzchnię 504 ha co stanowi 3,9% całej powierzchni gminy Bytów. Zamieszkuje ją ok. 1060 mieszkańców. Lasy położone w okolicy Rzepnicy należą do Nadleśnictwa Bytów i zajmują 180 ha powierzchni. Wśród atrakcji wsi Rzepnica są ścieżka przyrodniczo–dydaktyczna „Dąbrowa Rzepnicka”, a także jezioro Rzepnica.

Sołectwo Dąbie - miejscowość obejmuje obszar o powierzchni 1010 ha, co stanowi 5,37% powierzchni gminy Bytów. Dąbie łącznie z przysiółkiem Dąbki jest zamieszkiwane przez ok. 280 osób. Jest to malownicza kaszubska wioska położona wśród morenowych wzgórz, lasów i jezior. Dąbie leży w otulinie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” obejmującego obszar środkowego biegu rzeki Słupi wraz z dorzeczem. Poza tym miejscowość przecinają interesujące szlaki turystyczne. Połacie leśne stanowią blisko 50% pow. sołectwa (485ha). Unikatowe stanowiska przyrodnicze z zachowanym naturalnym krajobrazem, korzystne położenie geograficzne względem ważnych szlaków komunikacyjnych Morza Bałtyckiego i aglomeracji trójmiejskiej, znaczny odsetek lasów i wód powierzchniowych stanowi dobre warunki do wypoczynku, lecznictwa klimatycznego oraz rekreacji.

Sołectwo Udorpie - to wieś kaszubska leżąca przy trasie nieistniejącej już linii kolejowej (Lębork -Bytów). Na wschód od Udorpia znajduje się jezioro Mądrzechowskie. Udorpie położone jest w strefie ochronnej Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Wieś jest siedzibą sołectwa Udorpie, w którego skład wchodzi również miejscowość Półczynek oraz Osiedle Leśna. Miejscowość obejmuje obszar o powierzchni 1 276ha co stanowi 6,79% ogólnej powierzchni gminy Bytów. Udorpie łącznie z przysiółkiem Półczynek i Osiedlem Leśna liczy ok. 1100 mieszkańców.

Sołectwo Gostkowo - w którego skład, poza miejscowością Gostkowo wchodzi również miejscowości Zbysław i Sarniak. Sołectwo zamieszkuje ok. 1100 osób. Przez teren sołectwa Gostkowo przebiega droga wojewódzka nr 212 (Osowo Lęborskie – Bytów – Chojnice – Zamarte) oraz droga powiatowa nr 1754G (Gostkówko – Gostkowo). Gostkowo położone jest w malowniczej okolicy, w granicach otuliny Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Najcenniejszym dziedzictwem, zasługującym na szczególną uwagę pozostaje nieskażone środowisko naturalne oraz piękne położenie wsi. Główną gałęzią gospodarki jest rolnictwo.

Sołectwo Grzmiąca - wieś Grzmiąca położona jest częściowo w otulinie parku krajobrazowego „Dolina Słupi”. Na terenie sołectwa przepływa rzeczka Bytowa. Grzmiąca jest siedzibą sołectwa, w skład którego wchodzi również wieś Przyborzyce. Sołectwo obejmuje obszar o powierzchni 4,48km², co stanowi około 2,30% ogólnej powierzchni gminy Bytów. Grzmiącą łącznie z Przyborzycami zamieszkuje ok. 170 mieszkańców.

Sołectwo Mądrzechowo - bliskość miasta przyspiesza przekształcanie się Mądrzechowa w południowo wschodnie przedmieście Bytowa. Miejscowość obejmuje obszar o powierzchni 5,87 km², co stanowi 2,96% terytorium gminy Bytów. Sołectwo liczy ok. 600 mieszkańców. Wieś posiada zróżnicowany charakter zabudowy, zwarty w starej części miejscowości i znacznie rozproszony

w nowo powstałej i w dalszym ciągu rozbudowującej się. Niezwykłym walorem przyrodniczym wsi jest Rezerwat Przyrody Las nad Jeziorem Mądrzechowskim. Mądrzechowo jest wsią rozwojową, pełniącą funkcje mieszkaniowe, produkcji rolnej, produkcji hodowlanej oraz obsługi ludności w zakresie usług, handlu, rzemiosła usługowego, kultury oraz oświaty. Wieś prężnie rozwija się pod względem agroturystyki.

Sołectwo Mokrzyn - wieś jest siedzibą sołectwa Mokrzyn. Miejscowość obejmuje obszar o powierzchni 274ha, co stanowi 1,46% ogólnej powierzchni gminy Bytów. Sołectwo Mokrzyn zamieszkuje 165 osób. Na północ od Mokrzyna, na granicy gminy Bytów znajdują się otoczone lasami jeziora Cechyńskie Małe i Cechyńskie Wielkie. Obszar jeziora (48,4ha) objęty jest florystycznym rezerwatem przyrody pn.: Jezioro Cechyńskie Małe i łączy się z sąsiednim jeziorem Cechyńskim Wielkim.

Sołectwo Niezabyszewo - Niezabyszewo leży w granicach otuliny Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” w malowniczej okolicy wzgórz morenowych w południowo-zachodniej części gminy Bytów, przy jeziorze Niezabyszewskim (48ha). Sołectwo Niezabyszewo zamieszkuje ok. 840 osób, a powierzchnia sołectwa wynosi 1 365 ha (13,65km²). Na północy sołectwa, na dawnym nasypie kolejowym, leży trasa rowerowa z Bytowa do Miastka.

Sołectwo Płotowo –leży nad jeziorem Duża Boruja. Znajduje się tu również się wzniesienie Siemierzycka Góra (256 m n.p.m.). Płotowo liczy 230 mieszkańców. Krajobraz wsi urozmaica także malownicze jezioro Czarnik, które podnosi walory krajobrazowe miejscowości. Na terenie sołectwa Płotowo znajduje się ścieżka przyrodnicza pn. „Atrakcje przyrodnicze okolic Rekowa”.

Sołectwo Pomysk Mały –miejscowość jest siedzibą sołectwa Pomysk Mały, w którego skład wchodzi dodatkowo dwa przysiółki: Leśno oraz Międzygórze. Sołectwo obejmuje obszar 11,86 km², co stanowi 6,28% ogólnej powierzchni gminy Bytów. Liczba ludności sołectwa wynosi ok. 385 osób. Pomysk Mały jest wsią typowo rolniczą. W związku z bliskością Pomyska Wielkiego mieszkańcy korzystają z obiektów infrastruktury społecznej znajdującej się w tej miejscowości.

Sołectwo Pomysk Wielki – Wieś Pomysk Wielki jest siedzibą sołectwa Pomysk Wielki, w którego skład wchodzi takie przysiółki jak Mała Wieś, Pomysk Młyn oraz Szarzyn. Sołectwo obejmuje obszar 2157ha, co stanowi 11,43% ogólnej powierzchni gminy Bytów. Liczba ludności wynosi ok.800 osób. Wieś Pomysk Wielki położony jest przy trasie do Kartuz, wśród morenowych wzniesień i jezior: Jeleń, Stary Staw i Głębocko.

Sołectwo Rekowo –Wieś leży na pojezierzu Bytowskim w południowej części gminy przy drodze wojewódzkiej 212. Jest to wieś rolnicza, która ze względu na położenie oraz walory środowiska naturalnego przyjmuje charakter rekreacyjno–turystyczny. Liczba mieszkańców w sołectwie wynosi ok. 410.

Sołectwo Sierzno – Wieś jest siedzibą sołectwa Sierzno w którego skład wchodzi również miejscowości Pyszno i Sierzenko. Sołectwo liczy ok. 225 mieszkańców. Krajobraz wsi urozmaica malownicze wytopiskowe jezioro Pyszne o powierzchni 8 ha. Infrastruktura techniczna spełnia bardzo istotne funkcje związane z rozwojem społeczno-gospodarczym danego obszaru.

Sołectwo Świątkowo – Wieś jest siedzibą sołectwa, w którego skład wchodzi również miejscowości Chomice, Nieczulice i Przyborzyce. Liczba mieszkańców w sołectwie wynosi ok. 270.

Sołectwo Ząbinowice - Wieś Ząbinowice jest jedną z miejscowości należących do miejsko-wiejskiej gminy Bytów – znajduje się w jej południowo-wschodniej części. Ząbinowice zamieszkuje ok. 410 mieszkańców.

Do najważniejszych słabości obszaru wiejskiego gminy zalicza się:

- wysoki poziom bezrobocia,
- strukturę społeczną,
- trudną integrację,
- brak inicjatyw społecznych,
- niski stopień zaangażowania mieszkańców,
- słabą ofertę kulturalną,
- niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną,
- strukturę gospodarstw rolnych – przeważające małe arealy,
- brak lub słaba infrastruktura techniczna, tj. drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie,
- niską dostępność komunikacyjną (brak komunikacji zbiorowej),
- uciążliwą działalność (ferma, hodowla świń, ubojnia drobiu, kurniki),
- nieestetyczny wizerunek miejscowości (tereny po byłym zakładzie PGR),
- kolizje produkcyjnej funkcji rolnej z wprowadzaną funkcją mieszkalną,
- niedoposażone świetlice wiejskie,
- brak podstawowych punktów usługowo-handlowych ,
- rozproszoną zabudowę wsi,
- słabą promocję obszaru,
- brak możliwości rozwoju na obszarach wiejskich,
- dużą odległość od ośrodka miejskiego,
- brak uzbrojonych terenów pod budownictwo jednorodzinne (osiedla),
- brak rozwoju placówek oświatowych,

Obszar miejski gminy Bytów

W dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025 na obszarze miasta wyznaczone zostały następujące obszary problemowe:

- Obszar A – centrum Bytowa wraz z terenami kolejowymi,
- Obszar B – zachodnia część Bytowa,
- Obszar C – obszar „przemysłowy” zlokalizowany w północnej części miasta,
- Obszar D – północno-wschodnia część Bytowa wraz z sołectwami Dąbie i Rzepnica,
- Obszar E – południowa część Bytowa wraz z sołectwem Udorpie.

Powyższy podział był niewystarczający na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji, wobec czego konieczne było dokonanie głębszej analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego, której efektem był bardziej szczegółowy podział miasta na jednostki urbanistyczne. Zgodnie z *Projektem Wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych* podział miasta na jednostki urbanistyczne został skonstruowany tak, aby łączyć najważniejsze cechy terenów miejskich, m.in.:

- funkcję terenu,

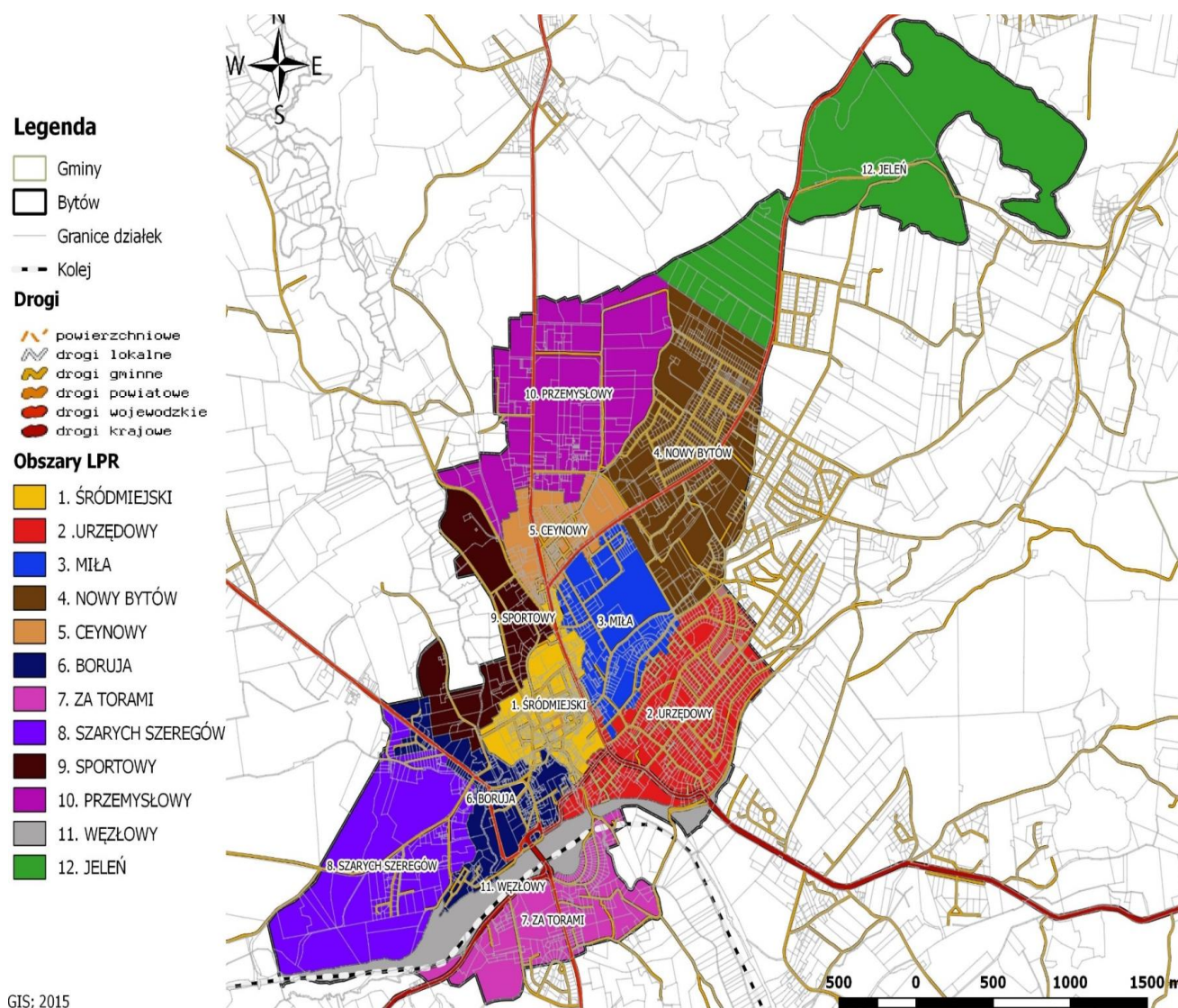
- fizjonomię terenu (budowę przestrzenną i charakter zabudowy),
- intensywność użytkowania (poziomą i pionową),
- uwarunkowania historyczne.

Jednym z głównych kryteriów branych pod uwagę przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych była funkcja, jaką dana jednostka pełni w strukturze miasta. Wyznaczono w ten sposób obszar koncentracji przemysłu („Przemysłowy”), obszar pełniący funkcję administracyjnego centrum miasta („Urzędowy”), obszar na którym zlokalizowana jest najważniejsza infrastruktura sportowo-rekreacyjna w mieście („Sportowy”), obszar na którym planowane jest uruchomienie węzła transportowego („Węzłowy”).

Przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych jako kryterium uwzględniono także formę zabudowy – wyznaczono obszary z dominującą historyczną zabudową (obszar „Śródmiejski” i „Boruja”) oraz obszary zabudowy jednorodzinnej („Za Torami” i „Ceynowy”). Uwzględniona została także intensywność zabudowy – zwarta zabudowa dominuje na obszarach „Śródmiejski”, „Boruja” i „Nowy Bytów”, umiarkowana zabudowa na obszarze „Za Torami” oraz rozproszona na obszarach „Szarych Szeregów” i „Sportowy”.

Kolejnym czynnikiem uwzględnianym przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych była także historia rozwoju przestrzennego miasta. Osobne jednostki wyznaczone zostały m.in. dla lokacyjnego miasta średniowiecznego, XVIII i XIX wiecznych przedmieść, obszarów z przeważającą zabudową blokową z lat 70-80 XX wieku oraz nowych osiedli z przełomu XX i XXI wieku. Uwzględniono zostały (z nielicznymi wyjątkami) także zapisy *Wytycznych* odnośnie preferowanej wielkości obszarów oraz liczby mieszkańców (ok. 15% ogółu). Podział miasta na jednostki urbanistyczne dokonany zgodnie z powyższymi zapisami przedstawiony został na poniższej mapie.

Mapa 3. Podział miasta Bytowa na jednostki urbanistyczne

Źródło: opracowanie własne w programie QGIS

Załącznik nr 2 do Programu pn. *Raport z delimitacji obszarów zdegradowanych Miasta Bytowa* zawiera ogólną charakterystykę miasta, charakterystykę poszczególnych obszarów wraz uzasadnieniem dokonanej delimitacji, analizę struktury miasta w podsystemach społecznym, gospodarczym i przestrzennym, uwieńczoną wskazaniem obszarów zdegradowanych miasta, na których w sposób szczególny kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze.

3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Ocena sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych miasta oraz sołectwach gminy dokonana została poprzez analizę szeregu wskaźników, równoległe w następujących podsystemach:

- Społecznym,
- Gospodarczym,

- Przestrzennym,
- Technicznym ,
- Środowiskowym.

Dla każdego podsystemu określono wskaźniki, które porównują sytuację na danym obszarze z wartościami dla całej gminy. Wartości wskaźników w poszczególnych podsystemach przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 12. Ocena jednostek urbanistycznych miasta i sołectw gminy Bytów w podsystemie społecznym

Jednostki urbanistyczne		WSKAŹNIKI										
	Ludność na danym obszarze	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (na 1000 mieszkańców)	Liczba osób bezdomnych (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społ. z powodu bezradności w sprawach opiek. - wych. (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu(na 1000 mieszkańców)	Liczba przestępstw (na 1000 mieszkańców)	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (na 1000 mieszkańców)	Liczba bezrobotnych (na 1000 mieszkańców)	Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej
1. DĄBIE	282	53,19	0	39,01	28,37	14,18	28,37	10,64	10,64	0	74,47	38,10%
2. GOSTKOWO	1067	47,8	0	34,68	18,74	14,99	26,24	2,81	13,12	0	68,42	24,66%
3. GRZMIĄCA	174	40,23	0	34,48	11,49	17,24	22,99	5,75	0	0	45,98	25,00%
4. MĄDRZECHOWO	599	16,69	0	8,35	11,69	6,68	8,35	1,67	11,69	0	50,08	26,67%
5. MOKRZYN	161	24,84	0	0	18,63	6,21	6,21	0	6,21	0	62,11	20,00%
6. NIEZABYSZEWO	826	44,79	1,21	30,27	19,37	15,74	29,05	7,26	15,74	1,21	53,27	40,91%
7. PŁOTOWO	227	22,03	0	17,62	8,81	4,4	4,4	0	0	0	44,05	0,00%
8. POMYSK MAŁY	392	43,37	0	25,51	10,2	22,96	20,41	0	2,55	2,55	68,88	33,33%
9. POMYSK WIELKI	797	58,97	0	48,93	28,86	11,29	23,84	7,53	10,04	1,25	62,73	26,00%
10. REKOWO	413	21,79	0	14,53	4,84	0	7,26	0	7,26	0	41,16	41,18%
11. RZEPNICA	1143	6,12	0	4,37	5,25	3,5	3,5	0	9,62	0	28,87	9,09%
12. SIERRZNO	226	35,4	0	22,12	8,85	4,42	26,55	0	8,85	0	64,95	35,71%
13. ŚWIĄTKOWO	271	36,9	0	25,73	22,14	0	11,07	7,38	22,14	0	77,49	38,10%

Jednostki urbanistyczne		WSKAŹNIKI										
	Ludność na danym obszarze	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (na 1000 mieszkańców)	Liczba osób bezdomnych (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społ. z powodu bezradności w sprawach opiek. - wych. (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia (na 1000 mieszkańców)	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu (na 1000 mieszkańców)	Liczba przestępstw (na 1000 mieszkańców)	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (na 1000 mieszkańców)	Liczba bezrobotnych (na 1000 mieszkańców)	Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej
14. UDORPIE	1103	11,79	0	6,35	6,35	0,91	6,35	0,91	13,6	0,91	46,24	31,37%
15. ZĄBINOWICE	409	31,78	0	29,34	22	7,33	19,56	2,44	24,45	2,44	80,68	27,27%
16. CEYNOWY	1445	31,14	2,08	16,61	10,38	6,23	11,07	2,08	21,59	0,69	57,44	25,30%
17. NOWY BYTÓW	3753	17,32	0,27	11,72	6,66	3,73	9,59	2,4	11,34	1,06	4,21	19,62%
18. MIŁA	2821	35,09	1,77	21,62	20,2	6,73	18,43	6,38	10,82	3,9	54,59	20,13%
19. URZĘDOWY	2628	15,98	0,76	11,03	6,47	6,85	7,61	3,8	13,5	0,38	45,66	15,83%
20. SPORTOWY	194	56,7	30,93	36,08	36,08	0	25,77	36,08	110,43	0	82,47	31,25%
21. BORUJA	1375	42,91	2,18	34,18	19,64	13,09	28,36	12,36	25,87	4,36	75,63	23,08%
22. SZARYCH SZEREGÓW	430	20,93	2,32	18,6	9,3	6,98	11,63	11,63	17,16	2,32	55,81	20,83%
23. ZA TORAMI	580	18,96	0	12,07	8,62	3,45	8,62	1,72	19,64	0	53,45	16,13%
24. ŚRÓDMIEJSKI	3070	38,44	1,95	26,71	16,61	9,77	23,78	11,4	27,55	1,95	65,15	31,00%
GMINA BYTÓW (średnia)	24386	28,63	1,61	19,62	13,31	6,91	14,40	4,97	15,32	0,85	50,51	25,86%

Źródło: opracowanie własne

Legenda:

- kolorem **pomarańczowym** zaznaczono obszary, dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **gminie Bytów**

Tabela 13. Ocena jednostek urbanistycznych miasta i sołectw gminy Bytów w podsystemie gospodarczym

Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI
	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (na 1000 mieszkańców)
1. DĄBIE	56,74
2. GOSTKOWO	31,86
3. GRZMIĄCA	51,72
4. MĄDRZECHOWO	76,79
5. MOKRZYN	31,06
6. NIEZABYSZEWO	30,27
7. PŁOTOWO	26,43
8. POMYSK MAŁY	5,1
9. POMYSK WIELKI	50,19
10. REKOWO	38,74
11. RZEPNICA	109,36
12. SIERRZNO	8,85
13. ŚWIĄTKOWO	18,45
14. UDORPIE	61,65
15. ZĄBINOWICE	22
16. CEYNOWY	62,98
17. NOWY BYTÓW	53,29
18. MIŁA	42,18
19. URZĘDOWY	73,06
20. SPORTOWY	87,63
21. BORUJA	107,64
22. SZARYCH SZEREGÓW	62,8
23. ZA TORAMI	96,55
24. ŚRÓDMIEJSKI	123,45
GMINA BYTÓW (średnia)	55,36625

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Ocena jednostek urbanistycznych miasta i sołectw gminy Bytów w podsystemie gospodarczym

Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI			
	Liczba obiektów ujętych w rejestrze zabytków	Liczba obiektów usług społecznych (bez szkół) wymagających remontu- ¹	wielkość i rozmieszczenie zab. mieszk. wskazanej do działań rewitalizacyjnych (ha)	Liczba zarejestrowanych wspólnot
1. DĄBIE	0	0	0	17
2. GOSTKOWO	1	0	3,5	
3. GRZMIĄCA	0	0	0	
4. MĄDRZECZOWO	0	1	0	
5. MOKRZYN	0	0	0	
6. NIEZABYSZEWO	0	1	0	
7. PŁOTOWO	0	0	0	
8. POMYSK MAŁY	0	0	0	
9. POMYSK WIELKI	1	0	4,7	
10. REKOWO	0	0	0	
11. RZEPNICA	0	0	0	
12. SIERRZNO	1	1	0	
13. ŚWIĄTKOWO	0	0	0	
14. UDORPIE	0	1	2	
15. ZĄBINOWICE	0	0	0,8	
16. CEYNOWY	0	1	7,1	219
17. NOWY BYTÓW	0	0	17,2	
18. MIŁA	0	3	14	
19. URZĘDOWY	1	1	0,8	
20. SPORTOWY	0	1	0	
21. BORUJA	2	0	6,5	
22. SZARYCH SZEREGÓW	0	0	2,3	
23. ZA TORAMI	0	0	0	
24. ŚRÓDMIEJSKI	11	2	4,3	
GMINA BYTÓW (średnia)	0,71	0,5	2,63	

Źródło: opracowanie własne

¹szpitale, domy kultury, kona, teatry, przedszkola, ośrodki pomocy społecznej, centra integracji społecznej, biblioteki (bez szkolnych), domy dziecka, muzea, ogólnodostępne świetlice, obiekty sportowe

Tabela 15. Ocena jednostek urbanistycznych miasta i sołectw gminy Bytów w podsystemie technicznym

Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI
	Liczba km dróg gminnych wymagających remontu/modernizacji/przebudowy
1. DĄBIE	5
2. GOSTKOWO	1,2
3. GRZMIĄCA	1
4. MĄDRZECHOWO	6,9
5. MOKRZYN	1,2
6. NIEZABYSZEWO	0,8
7. PŁOTOWO	0,4
8. POMYSK MAŁY	0,8
9. POMYSK WIELKI	0,5
10. REKOWO	0,9
11. RZEPNICA	0,7
12. SIERRZNO	1,5
13. ŚWIĄTKOWO	0,8
14. UDORPIE	6,226
15. ZĄBINOWICE	1,3
16. CEYNOWY	0
17. NOWY BYTÓW	0,286
18. MIŁA	1,533
19. URZĘDOWY	2,416
20. SPORTOWY	1,141
21. BORUJA	0,195
22. SZARYCH SZEREGÓW	0,25
23. ZA TORAMI	1,374
24. ŚRÓDMIEJSKI	0,696
GMINA	1,51

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Ocena jednostek urbanistycznych miasta i sołectw gminy Bytów w podsystemie środowiskowym

Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI
	Liczba zgłoszeń selektywnej zbiórki odpadów (na 1000 mieszkańców)
1. DĄBIE	234,04
2. GOSTKOWO	202,44
3. GRZMIĄCA	218,39
4. MĄDRZECHOWO	267,11
5. MOKRZYN	167,7
6. NIEZABYSZEWO	233,66
7. PŁOTOWO	215,86
8. POMYSK MAŁY	196,43
9. POMYSK WIELKI	252,19
10. REKOWO	244,55
11. RZEPNICA	268,59
12. SIERRZNO	207,96
13. ŚWIĄTKOWO	225,09
14. UDORPIE	184,95
15. ZĄBINOWICE	205,38
16. CEYNOWY	91,35
17. NOWY BYTÓW	108,98
18. MIŁA	50,69
19. URZĘDOWY	268,26
20. SPORTOWY	108,25
21. BORUJA	104
22. SZARYCH SZEREGÓW	234,88
23. ZA TORAMI	196,55
24. ŚRÓDMIEJSKI	70,36
GMINA	189,9025

Źródło: opracowanie własne

Legenda:

- Wskaźniki - kolorem **pomarańczowym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **gminie Bytów**

Analizując wybrane wskaźniki do oceny poszczególnych obszarów gminy, jako potencjalne, wskazane do rewitalizacji, należy uznać na 27 wskazanych obszarów 3 obszary, tj. „Jeleń”, „Przemysłowy” i „Węzłowy”, które są terenami niezamieszkałymi lub bardzo słabo zaludnionymi (w dwóch przypadkach stricte przemysłowymi), dla których przyjęte wskaźniki albo nie mają zastosowania, albo są trudne do wyliczenia lub ich reprezentująca wielkość tego wskaźnika jest nieporównywalna i nieadekwatna do pozostałych wybranych obszarów. W związku z powyższym wskazane obszary „Jeleń”, „Przemysłowy” i „Węzłowy” przy wyliczaniu średnich wskaźników dla gminy zostały pominięte.

Załączona tabela analizy wskaźnikowej wyznacza 6 obszarów, które mieszczą się w większości wskaźników poniżej średniej wyliczonej dla całej gminy Bytów. Za kryterium oceny przyjęto ilość co najmniej 10 wskaźników dla danego obszaru poniżej przeciętnej dla gminy. Kryterium takie spełniły następujące obszary:

- „Niezabyszewo”,
- „Pomysk Wielki”,
- „Ząbinowice”,
- „Miła”,
- „Boruja”,
- „Śródmiejski”.

Z tych obszarów obszarem o największej powierzchni zabudowy do rewitalizacji jest obszar „Miła”, jednocześnie obszar ten zamieszkały jest przez największą liczbę mieszkańców spośród wszystkich obszarów spełniających kryteria obszarów przeznaczonych do rewitalizacji. W związku z powyższym efektywność działań rewitalizacyjnych mierzona zarówno powierzchnią obszaru jak ilością mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze wskazuje jednoznacznie, że takim obszarem jest obszar „Miła”.

Biorąc powyższe pod uwagę – w szczególności analizę całego obszaru gminy dokonaną przed przyjęciem Strategii Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015 – 2025 oraz pakiet zadań dotyczący działań rewitalizacyjnych zapisanych w tejże strategii, przyjęto, jako słuszne uzasadnienie, że obszarem, na którym powinny być skoncentrowane działania związane z Lokalnym Programem Rewitalizacji jest obszar miejski.

Nie bez znaczenia dla takiego wyboru pozostawał fakt realizacji w latach poprzednich wielu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, umiejscowionych przede wszystkim w obszarze Śródmieścia Bytowa. Dalszy proces rewitalizacji powiązany komplementarnie z zadaniami już wykonanymi, logicznie wskazywał na ich kontynuację w sąsiednich obszarach tkanki miejskiej.

Przy wyborze obszaru wzięto również pod uwagę, że Bytów stał się miastem rdzeniowym dla utworzonego Uchwałą nr 531/48/15 Sejmiku Województwa Pomorskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z pakietem planowanych zadań spójnych z zakładanym procesem rewitalizacji. Po tej analizie Rada Miejska w dniu 21 stycznia 2015r. przyjęła Uchwałę w sprawie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa. Kolejnym krokiem, była dokonana pogłębiona analiza 12 jednostek urbanistycznych miasta Bytowa, po której w kwietniu 2015r. powstał raport z delimitacji obszaru miejskiego (załącznik nr 2). Wskazywał on na objęcie działaniem rewitalizacyjnymi dwa obszary miejskie: „Boruja” i „Miła”.

Ostatecznie Uchwałą nr 1325/101/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015r. na listę obszarów rekomendowanych do objęcia wsparciem w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych RPO WP na lata 2014 – 2020 wpisano obszar „Miła”.

Objęcie działaniami rewitalizacyjnymi obszaru „Miła” pozwoli na przywrócenie atrakcyjności tego obszaru dla mieszkańców, przedsiębiorców, pracujących lub odwiedzających (odbiorców usług dostępnych na tym terenie), z korzyścią dla całej społeczności miasta Bytowa.

III. Program rewitalizacji

1. Pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru

Przeprowadzona delimitacja obszarów problemowych oraz analiza zróżnicowania wewnątrzmijskiego Bytowa umożliwiła wskazanie obszaru nr 3 („Miła”), jako przeznaczonego do realizacji działań rewitalizacyjnych. Aby jednak umożliwić optymalny cel i zakres interwencji, należy dokonać wyczerpującej diagnozy obszaru, uwzględniającej nie tylko czynniki ilościowe, ale również jakościowe. Diagnoza powinna zawierać analizę potencjału wewnętrznego, relacji zewnętrznych i zidentyfikowanych problemów. By zoptymalizować proces analizy szczegółowa diagnoza obszaru zostanie przedstawiona odrębnie dla podsystemów społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Podsystem społeczny

Dokonanie diagnozy podsystemu społecznego na obszarze „Miła” w Bytowie bazowało w pierwszej kolejności na kwerendzie wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych. Dla analizowanego obszaru wartości krytyczne wykraczające poza wartości referencyjne, a tym samym predestynujące do podjęcia działań rewitalizacyjnych, osiągnęły następujące wskaźniki:

- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności,
- Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności,
- Wielkość zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę,
- Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny (na 1000 osób),
- Liczba dożywianych dzieci (na 1000 dzieci),
- Liczba wypłacanych stypendiów socjalnych (na 1000 dzieci),
- Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (na 1000 osób),
- Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) – wg miejsca zamieszkania,
- Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) – wg miejsca przestępstwa,
- Wyniki egzaminów w szkołach podstawowych,
- Wyniki egzaminów w gimnazjach.

Na etapie delimitacji i analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego w zakresie podsystemu społecznego na obszarze „Miła” analizowane wskaźniki osiągnęły relatywnie najmniej korzystne wartości ze wszystkich obszarów miasta (aż 12 spośród 16 wskaźników wykazywało wartości krytyczne wykraczające poza wartości referencyjne).

Dane dotyczące demografii wskazują, że obszar „Miła” zamieszkuje 2 787 mieszkańców, co stanowi 16,79% ogółu ludności Bytowa. Gęstość zaludnienia na terenie obszaru jest stosunkowo wysoka i wynosi 5 688 osób/km². W latach 2004-2015 gęstość zaludnienia w gminie wzrosła z 119 do 128 osób na km², a ogólna liczba ludności zwiększyła się o około 7% osiągając liczbę 25 198 mieszkańców. Podkreślić jednak należy, że ze względu na tendencje suburbanizacyjne na obszarze samego miasta Bytowa liczba ludności w ostatnich latach zmniejsza się. Struktura demograficzna ludności obszaru ulega niekorzystnym zmianom, podobnie jak na terenie całej gminy Bytów. We wspomnianym okresie lat 2004-2015 na obszarze gminy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 26% do 21%, podczas gdy udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 10% do 16%. Mając na uwadze obserwowane trendy demograficzne w kraju podobna dysproporcja w najbliższych latach będzie najprawdopodobniej przybierać na sile. Pozytywnym aspektem sytuacji demograficznej jest utrzymujący się dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności, który w 2015 r. wynosił w gminie 4,6.

Hierarchizacja i priorytetyzacja zakresu i katalogu problemów i zjawisk społecznych

Na wstępie podkreślić należy, że problemy społeczne na terenie obszaru „Miła” mają charakter złożony i wieloczynnikowy oraz wzajemnie się warunkujący. W przypadku podejmowania prób hierarchizacji problemów należy więc przyjąć podejście holistyczne, zakładające wyróżnienie przyczyn głównych, jednak przy opisanu również innych uwarunkowań **ubóstwa i wykluczenia społecznego**.

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytowie podstawowymi problemami w rodzinach, które korzystają ze wsparcia pomocy społecznej na terenie gminy jest ubóstwo, a w następnej kolejności: bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność i bezradność w sprawach codziennych i opiekuńczo-wychowawczych. Podkreślić jednak należy, że w znacznym stopniu pomoc trafia do rodzin wieloproblemowych, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych.

Wspomniany problem ubóstwa związany jest w sposób kluczowy z występowaniem **bezrobocia**. Na obszarze „Miła” notowany jest stosunkowo wysoki udział osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym. W efekcie, na obszarze „Miła”, obserwujemy wysoki poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym i ubóstwem. W związku z tym notowane są na tym terenie wysokie wartości wskaźników związanych ze wsparciem udzielanym przez podmioty opieki społecznej. Do mieszkańców analizowanego obszaru kierowane są ponad dwukrotnie wyższe środki na osobę w stosunku do średniej dla miasta m.in. w zakresie świadczeń z zasiłków pomocy społecznej czy też środków na dożywianie dzieci. Wyższe od średniej dla Bytowa jest też wsparcie przypadające na osobę w zakresie dodatków mieszkaniowych, zasiłków pielęgnacyjnych czy wypłacanych stypendiów socjalnych dla dzieci i młodzieży. Brak pracy nierzadko połączony z niedostatecznym poziomem wykształcenia prowadzi do występowania **dysfunkcji rodziny i patologii społecznych**. Osoby bezrobotne pozbawione możliwości zapewnienia godnego bytu rodziny pozbawione są komfortu psychicznego i borykają się z problemami związanym z poczuciem własnej wartości, tym samym narażone są na różnego rodzaju uzależnienia. Dłuższe pozostawanie

bez pracy sprzyja agresji domowej i postawom antyspołecznym, a także prowadzić może do konfliktu z prawem i obniżenia poczucia odpowiedzialności za rodzinę i wspólnotę lokalną. Poważnym problemem jest przemoc w rodzinie oraz zjawisko tzw. współuzależnienia.

Potwierdzeniem powyższych zjawisk są wnioski z przeprowadzonej ankietyzacji mieszkańców, z których prawie połowa za największy problem występujący na obszarze „Miła” w Bytowie uznała patologie społeczne (46,67% głosów ankietowanych). Zjawisko patologii społecznych jest wskazane jako drugie, wśród największych słabości obszaru „Miła” w Bytowie według ankietowanych.

Kolejne problemy występujące na tym obszarze to: brak miejsc wypoczynku i rekreacji (40,90%), niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu (35,32%) oraz zły stan infrastruktury technicznej (32,61%). Ubóstwo (27,93%), oraz wspomniany brak miejsc pracy (26,85%) stanowią kolejne znaczące problemy w tym obszarze. Niski poziom przedsiębiorczości (22,52% głosów respondentów) również świadczy o małej aktywności mieszkańców.

Problemy społeczne w połączeniu z deficytami postaw obywatelskich i niskim poziomem odpowiedzialności za dobro wspólne, przyczyniają się do występowania deficytów w zakresie **bezpieczeństwa** i znacznych problemów z poziomem przestępczości wśród nieletnich. Liczba czynów karalnych nieletnich na tysiąc osób w wieku poniżej 18 lat na obszarze „Miła” jest zdecydowanie najwyższa w porównaniu z analogicznymi danymi dla pozostałych analizowanych obszarach Bytowa. Prowadzi to do nieoptymalnego poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i stanowi niepokojącą perspektywę dla młodych mieszkańców tego obszaru. O występowaniu licznych problemów w grupie młodzieży świadczą także stosunkowo niskie wyniki egzaminów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Zjawisko to znajduje swoje odzwierciedlenie w wynikach ankiet, przeprowadzonych wśród mieszkańców, w których aż 28,11% głosów ankietowanych przypadło na problem przestępczości. Problem przestępczości i niebezpiecznego obszaru wskazany został przez respondentów jako trzeci w kolejności wymienianych największych słabości zamieszkiwanego obszaru.

W walce z problemami społecznymi oraz propagowaniem postaw społecznie odpowiedzialnych nieocenione jest wsparcie organizacji pozarządowych, aktywnie działających na terenie analizowanego obszaru zdegradowanego. Niedostateczne zasoby lokalowe i deficyty środków finansowych nie pozwalają im osiągnąć optymalnych rezultatów na drodze zmniejszenia ubóstwa i wykluczenia społecznego. Podobna sytuacja obserwowana jest w przypadku licznych podmiotów samorządowych zajmujących się zagadnieniami pomocy społecznej i zlokalizowanych na obszarze „Miła”. Kwestia ta związana jest w znacznej mierze także ze stosunkowo **niskim poziomem aktywności społecznej** i obywatelskiej mieszkańców. Problem ten, oprócz genezy społecznej związanej z niskim poziomem zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców, warunkowany jest również deficytami infrastruktury umożliwiającej integrację społeczności oraz wspomnianymi brakami w rozwoju instytucji społecznych i sektora pozarządowego.

Innym ważnym aspektem sytuacji społecznej na analizowanym obszarze jest systematycznie zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym na skutek **zjawisk demograficznych**, związanych migracjami oraz tzw. starzeniem się społeczeństwa. Działań wspierających wymaga także rosnąca grupa osób z niepełnosprawnościami, w tym wśród seniorów. Zmiany demograficzne generują konieczność zapewnienia usług ochrony zdrowia oraz odpowiedniej opieki społecznej i optymalnych działań aktywizujących te grupy społeczne tak, by zapewnić im jak najdłuższe samodzielne i komfortowe funkcjonowanie w społeczności lokalnej.

Tabela 17. Podsumowanie ważniejszych problemów społecznych

Zidentyfikowane problemy	Problemy w szczególnej mierze dotyczą mieszkańców w wieku:		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
Bezrobocie		X	
Dysfunkcje rodzin i patologie społeczne	X	X	
Niski poziom bezpieczeństwa	X	X	
Niska aktywność społeczna		X	X
Niepełnosprawność i zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym		X	X

Źródło: Opracowanie własne

Identyfikacja i ocena zjawisk i procesów społecznych o charakterze zewnętrznym oddziałujących na obszar zdegradowany

Na stan istniejący i zidentyfikowane problemy na obszarze zdegradowanym wpływają w znacznej mierze także czynniki egzogeniczne, związane z procesami i trendami obserwowanymi na poziomie regionalnym, krajowym i globalnym. Motywem wydzielenia tych tendencji jest nie tylko kwestia konieczności wykreowania możliwych dróg ich przeciwdziałania, ale także rozważenie w przyszłości współrealizacji działań o charakterze partnerskim i systemowym oddziałujących w sposób ponadlokalny. Wśród czynników zewnętrznych wpływających na rozwój sfery społecznej na obszarze „Miła” wskazać należy m.in. tendencje demograficzne i suburbanizacyjne oraz trendy gospodarcze.

W sposób szczególny zaobserwować można wpływ zmian w strukturze ludności ze względu na tzw. proces starzenia się społeczeństwa. Mimo notowanego w mieście dodatniego przyrostu naturalnego procesy migracyjne wpływają na systematyczne zmniejszanie się liczby ludności oraz odpływ na przedmieścia i obszary wiejskie grupy społecznej tzw. klasy średniej, czyli stosunkowo dobrze sytuowanych młodych rodzin (osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym). Efektem tego jest nadreprezentacja osób w wieku poprodukcyjnym, szczególnie intensywnie obserwowana na terenach starszych osiedli mieszkaniowych. Na obszarze „Miła” z tym zjawiskiem, powszechnym także dla całego obszaru kraju, mamy do czynienia m.in. w rejonie ulic Pochyłej, Miłej, Działkowej i Słonecznej. Obserwujemy więc dwa połączone i negatywnie oddziałujące na strukturę miast zjawiska: suburbanizacji i strukturalnych zmian demograficznych.

Do grona czynników zewnętrznych wpływających na sytuację społeczną zaliczyć należy także sytuację gospodarczą, notowany wzrost gospodarczy oraz związaną z nim sytuację na rynku pracy i poziom bezrobocia. W tym przypadku o poziomie ubóstwa i wykluczenia społecznego decyduje podaż pracy, średnie wynagrodzenia, czy dostępne formy aktywizacji zawodowej oraz potencjał instytucji rynku pracy. W ostatnich latach obserwowano znaczną fluktuację poziomu bezrobocia w kraju i w regionie. Można więc przypuszczać, że powodzenie podejmowanych działań w zakresie rewitalizacji społecznej zależy jest w dużej mierze od możliwych zmian generalnych trendów na poziomie ponadgminnym.

Do innych czynników zewnętrznych, które mogą mieć wpływ na rozwój społeczny zaliczyć należy m.in. możliwe przyciągnięcie inwestorów krajowych i zagranicznych zainteresowanych tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy, ewentualne zmiany o charakterze regulacyjnym (zmiany prawa), czy też pojawienie się dodatkowych zewnętrznych źródeł finansowania inicjatyw zakładających zadania rozwojowe.

Analiza potencjału i aktywności podmiotów, działających na rzecz integracji społecznej i zawodowej oraz kultury i edukacji istniejących/funkcjonujących na obszarze objętym programem

Solidnym fundamentem przyszłych działań rewitalizacyjnych na obszarze „Miła” jest potencjał instytucjonalny w zakresie podmiotów wspierających integrację społeczną i włączenie społeczne.

Ważniejsze podmioty i instytucje zlokalizowane na terenie obszaru „Miła”:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Centrum Integracji Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Ośrodek Rehabilitacji Psychoruchowej”,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Placówki oświatowe, tj. szkoły i przedszkola.

Do najważniejszych jednostek zajmujących się wsparciem rozwoju społecznego mieszkańców, zlokalizowanych na obszarze „Miła” jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** w Bytowie. MOPS funkcjonuje jako gminna jednostka organizacyjna pomocy społecznej, która na poziomie lokalnym realizuje zadania skierowane na wsparcie i poprawę warunków życia mieszkańców gminy. W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu MOPS realizuje zadania mające na celu ograniczenie marginalizacji osób i rodzin oraz zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom utrudniającym życiowe usamodzielnienie osób i rodzin - poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej oraz poprzez realizację pracy socjalnej, poradnictwa i asystentury. Ośrodek prowadzi także działania dotyczące m.in. rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, udzielania pomocy w formie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz stypendiów i zasiłków szkolnych.

Najważniejszą powiatową jednostką wspierającą harmonijny rozwój sfery społecznej w Bytowie jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)**. Misją placówki jest zapewnienie stabilnego środowiska rodzinnego oraz bezpiecznego domu dzieciom zagrożonym trwałym zerwaniem więzi rodzinnych oraz kompleksowa pomoc osobom niepełnosprawnym w przezwyciężaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Przy jednostce funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W strukturze PCPR wyodrębniono również Punkt Interwencji Kryzysowej.

Realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ośrodku wsparcia – **Środowiskowym Domu Samopomocy (ŚDS)** w Bytowie zlecono Fundacji „Sprawni Inaczej”. Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony jest dla 42 osób przewlekłe psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie osób, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy. ŚDS prowadzi terapię zajęciową i ruchową oraz rehabilitację społeczną, zawodową i medyczną, zajęcia terapii indywidualnej i grupowej, pomoc lekarzy specjalistów i psychologa oraz wspieranie rodziców/opiekunów i najbliższego otoczenia.

Kolejną placówką na terenie obszaru „Miła” wypełniającą ważne zadania związane z aktywizacją społeczną i zawodową jest **Centrum Integracji Społecznej (CIS)**. Podstawą prawną umożliwiającą funkcjonowanie CIS jest ustawa o zatrudnieniu socjalnym, która wskazuje osoby szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym, do których kierowane powinny być działania wspierające tj. bezdomni, osoby uzależnione, chore psychicznie, długotrwale bezrobotne, zwalniane z zakładów karnych, uchodźcy i osoby niepełnosprawne. Uczestnictwo w CIS trwa do 11 miesięcy. W tym czasie uczestników obejmuje tzw. zatrudnienie socjalne, którego podstawą jest Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego.

Inne podmioty i instytucje, zlokalizowane poza obszarem „Miła”, których zakres działania i podejmowanych aktywności obejmuje mieszkańców terenu zidentyfikowanego do rewitalizacji:

- Urząd Miejski w Bytowie,
- Starostwo Powiatowe (lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru „Miła”),
- Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Bytowie (lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru „Miła”),
- Gimnazjum nr 2 w Bytowie (lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru „Miła”),
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Bytowie (lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru „Miła”),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Bytowie,
- Zespół Szkół Ekonomiczno - Usługowych w Bytowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bytowie,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bytowie,
- Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej w Bytowie,
- Biblioteka Miejska,
- Kompleks Basenowo – Rekreacyjny Sp. z o.o.,
- Bytowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.,
- Szpital Powiatu Bytowskiego Sp. z o.o.,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bytowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Bytowie,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Bytowie,
- Bytowskie Centrum Kultury.

Charakterystyka zakresu i intensywności współpracy władz z partnerami społeczno-gospodarczymi w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji

Realizacja rozwoju społecznego oraz zapobieganie ekskluzji społecznej na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji wymaga synergii działań podmiotów i instytucji publicznych oraz organizacji społecznych o charakterze pozarządowym.

Wśród aktywnych organizacji tego typu obejmujących swoim oddziaływaniem mieszkańców obszaru „Miła” wymienić należy takie podmioty, jak:

- Miejski Klub Sportowy „Bytovia”,
- Bytowski Klub Żeglarski,

- Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości STOLEM w Bytowie,
- Parafia p.w. Św. Katarzyny i Św. Jana Chrzciciela w Bytowie,
- Parafia pw. Świętego Filipa Neri,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Bytowskie Stowarzyszenie Oświatowe,
- Stowarzyszenie "Jesteśmy",
- Stowarzyszenie Miłośników i Animatorów Kultury „BAZUNY”,
- Stowarzyszenie Kaszubsko-Pomorskie Bractwa Rycerzy Zamku Bytowskiego,
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oddział w Bytowie,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż Mi”,
- Polski Związek Niewidomych, Okręg pomorski w Gdańsku, Koło Powiatowe w Bytowie.
- Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Baszta”
- Fundacja „Sprawni Inaczej”
- Stowarzyszenie „Nazaret” im. Św. Filipa Neri
- Stowarzyszenie Kobiet na Rzecz Kobiet i Rodziny
- Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii – oddział Bytów
- Stowarzyszenie seniorzy.pl
- Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”
- Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „U2”
- Tenis Klub Bytów.

Ponadto, warto w tym miejscu podkreślić, że samorząd gminy podejmuje kooperację z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego uchwalając cyklicznie i wdrażając do realizacji tzw. roczny programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Celem programu współpracy jest określenie czytelnych zasad wspierania przez Gminę Bytów działań organizacji pozarządowych oraz powierzania organizacjom pozarządowym i innym podmiotom ustawowych zadań Gminy, a także zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej.

Współdziałanie obejmuje współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym. W roku 2016 program współpracy dotyczył zadań publicznych w zakresie:

- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- kultury fizycznej,
- turystyki i krajoznawstwa,
- profilaktyki, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- edukacji, oświaty i wychowania,
- ekologii i ochrony środowiska,
- wspieranie organizacji pozarządowych przy realizacji zadań własnych.

W ramach zadań z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego tj. w sferach o największym znaczeniu dla przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu zaplanowano na rok 2016 m.in. działania: przeciwdziałające przemocy w rodzinach i przemocy rówieśniczej; przeciwdziałające uzależnieniom i zwiększające dostępność pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych; związane z prowadzeniem placówki

wsparcia dziennego i specjalistycznych świetlic opiekuńczo-wychowawczych. Dofinansowano także organizację wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych demoralizacją i uzależnieniami, a także prowadzenie rehabilitacji psychoruchowej dla dzieci. Ogół dofinansowania dla organizacji społecznych zaplanowany w programie wyniósł prawie pół miliona złotych (497 900 zł). Znaczna część zadań opisanych w programie przewidziana została do realizacji przez organizacje społeczne aktywnie działające na obszarze „Miła” w Bytowie. Podkreślić należy, że prowadzona od lat współpraca z sektorem pozarządowym przyczynia się do wzmocnienia potencjału oddziaływania organizacji społecznych, predysponując je do aktywnego współudziału w realizacji niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Analiza poziomu zaangażowania mieszkańców w dotychczas podejmowane działania o charakterze przestrzennym, społecznym, gospodarczym

Należy zaznaczyć, że tylko część mieszkańców aktywnie uczestniczy w życiu społecznym i kulturalnym, w tym w działaniach podejmowanych przez podmioty samorządowe i pozarządowe. Większość ludności wykazuje postawę bierną. Niedostateczny poziom zaangażowania mieszkańców związany jest nie tylko z występującymi problemami społecznymi oraz ubóstwem i dysfunkcjami rodziny, ale również wynika z niskiego poczucia sprawstwa i świadomości obywatelskiej oraz nieoptymalnej polityki informacyjnej. Kluczem dla szerszego zaangażowania mieszkańców jest wzmocnienie odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, upodmiotowienie i integracja społeczna oraz zwiększenie poczucia odpowiedzialności za dobro wspólne. Aby uzyskać ten efekt konieczne jest sformułowanie wszechstronnego i kompleksowego programu działań wspierających o charakterze infrastrukturalnym i poza infrastrukturalnym i jego wdrożenie z czynnym udziałem organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych aktywnych w lokalnym środowisku.

Zaangażowanie mieszkańców przejawia się także dużym zainteresowaniem *Budżetem obywatelskim* w gminie Bytów. Do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego zgłoszonych zostało: w 2015 r. – 26 zadań, w 2016 r. – 24 zadania, w 2017 r. - 19 zadań. Większość zadań zostało zgłoszonych przez mieszkańców gminy, a dotyczyły one głównie obszaru infrastruktury technicznej. Zgłoszenia do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego dotyczyły również zadań położonych na terenie objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji Bytowa tj. budowę placu zabaw i miejsc parkingowych przy ul. Miłej, budowę miejsc parkingowych przy ul. Pochyłej i Górnej w Bytowie, przebudowa chodnika przy ul. Miłej.

Analiza skuteczności działań mających na celu niwelowanie problemów społecznych, które były dotychczas podejmowane na obszarze objętym programem

Na obszarze „Miła” w sposób systematyczny prowadzone są długofalowe działania, zarówno przez placówki publiczne, jak i pozarządowe, mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Zauważalne są pozytywne efekty współdziałania sektora non-profit oraz zlokalizowanych na obszarze zdegradowanym podmiotów samorządowych tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Integracji Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czy Zespół Interdyscyplinarny. Działania te jednak, ze względu na zidentyfikowane deficyty finansowe, kadrowe i organizacyjne, nie osiągnęły optymalnego zakresu rzeczowego i czasowego, odpowiedniej skali zaangażowania społecznego oraz pożądanego poziomu intensyfikacji współpracy między partnerami. W związku z tym potencjał oddziaływania na interesariuszy zamieszkujących obszar

„Miła” zarówno instytucji, jak i podmiotów prywatnych zaangażowanych w rozwój społeczny nie został w pełni wykorzystany.

Podsystem gospodarczy

Szczegółowa diagnoza stanu istniejącego w zakresie podsystemu gospodarczego możliwa była – podobnie jak w przypadku systemu społecznego – w oparciu o wartości wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych. Dla analizowanego obszaru wartości krytyczne wykraczające poza wartości referencyjne, a tym samym predestynujące do podjęcia działań rewitalizacyjnych, osiągnęły następujące wskaźniki:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,
- Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Średnia wartość nieruchomości,
- Wysokość podatku należnego od osób fizycznych (2013) w przeliczeniu na 1 osobę.

Wskaźniki dotyczące gospodarki, brane pod uwagę na etapie delimitacji osiągnęły na obszarze „Miła” stosunkowo niekorzystne wartości w odniesieniu do innych analizowanych obszarów (4 spośród 5 wskaźników osiągnęło wartości krytyczne wykraczające poza wartości referencyjne).

Mając na uwadze charakterystyki związane z poziomem przedsiębiorczości, strukturą rynku pracy czy poziomem dochodów mieszkańców wskazać należy, że sferę gospodarki należy traktować nie jako potencjał rozwoju, a pole dla niezbędnej interwencji w celu uzyskania pozytywnych zmian.

Podkreślić należy, że obszar „Miła” oprócz zlokalizowanych na jego terenie podmiotów publicznych, zatrudniających stosunkowo dużą liczbę osób, nie posiada znaczącego potencjału gospodarczego. Na obszarze tym nie występują duże przedsiębiorstwa generujące miejsca pracy. Firmy takie zlokalizowane są jednak na nieodległych obszarach „Śródmiejskim” oraz „Przemysłowym”. Z powodzeniem mogą one zostać zaangażowane w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych, a ich dynamiczny rozwój – ze względu na bliskość terytorialną – spowoduje polepszenie lokalnej sytuacji na rynku pracy także dla mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Do najbardziej znaczących podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w pobliżu obszaru objętego analizą zaliczyć należy:

- Drutex S.A.
- Polmor sp. z o.o.
- Wireland sp. z o.o.
- FCPK Bytów sp. z o.o.
- PP „Kołaszewski”
- Metal Works PP o HHs Malek
- Spółdzielnia Inwalidów „Metal”
- Dabew sp. z o.o. sp.k.
- „Bagramet” sp. z o.o.
- Veolia Północ S.A.

W grupie możliwych partnerów procesu rewitalizacji wymienić można także podmioty ekonomii społecznej. Aktywizacja zawodowa odbywać się powinna także w przyszłości w oparciu o współpracę podmiotów publicznych tj. Powiatowy Urząd Pracy z przedstawicielami działających w Bytowie przedsiębiorstw społecznych tj. spółdzielnia socjalna „Pionier”.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji mieszkańców gminy Bytów aż 22,71% głosów przypadło na wskazanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości, handlu i usług, jako potencjału rozwojowego obszaru „Miła” w Bytowie.

Diagnoza sfery gospodarczej powinna zostać osadzona także w ujęciu liczbowym w szerszej perspektywie terytorialnej i procesowej. Dane GUS za lata 2004-2015 dla gminy Bytów wskazują na systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych z 2 047 do 2 443. W analizowanym przedziale czasowym liczba firm wzrosła więc o prawie 20%. Struktura podmiotów gospodarczych wskazuje na duże znaczenie firm jednoosobowych i mikroprzedsiębiorstw, które stanowią prawie 72% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Rozważając potencjał gospodarki gminy Bytów należy wskazać, że w analizowanym okresie liczba spółek handlowych (generujących miejsca pracy) wzrosła z 69 do 101 podmiotów. Tak więc zanotowano wzrost na poziomie 46%.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie stopa bezrobocia w powiecie bytowskim na koniec marca 2016 r. wynosiła 18,2% (dla województwa pomorskiego 9,1%; dla całego kraju 10,3%). Na terenie gminy Bytów status bezrobotnego posiadało wówczas 1 384 osób, podczas gdy na koniec marca 2015r. liczba bezrobotnych wynosiła 1 557 osób. Mimo, że w powiecie mamy do czynienia z relatywnie trudną sytuacją na rynku pracy i wysokim poziomem bezrobocia w porównaniu do sytuacji w regionie i kraju, to jednak zauważalny jest trend spadkowy w zakresie liczby osób bezrobotnych. Sytuacja w samym mieście jest także zauważalnie lepsza niż na obszarach wiejskich czy też w innych gminach powiatu, ze względu na znaczną liczbę dużych zakładów pracy zlokalizowanych w Bytowie.

Podsystem przestrzenny

W zakresie analizy podsystemu przestrzennego dla analizowanego obszaru zdegradowanego wartości krytyczne wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych wykraczające poza wartości referencyjne osiągnęły następujące wskaźniki:

- Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę,
- Wiek infrastruktury technicznej – drogowej, ciepłowniczej, wodno-ściekowej.

Wskaźniki dla obszaru „Miła” uwzględnione na etapie delimitacji w zakresie podsystemu przestrzennego charakteryzowały się stosunkowo niekorzystnymi wartościami (2 z 4 wskaźników wykazywało wartości krytyczne wykraczające poza wartości referencyjne).

Powierzchnia obszaru „Miła” wynosi 49 ha, co stanowi 5,58% ogółu powierzchni miasta. Obszar zdegradowany położony jest w centralnej części Bytowa w bezpośrednim sąsiedztwie śródmieścia i w bliskości terenów przemysłowych oraz obszarów zabudowy mieszkaniowej. Na terenie obszaru przeważa funkcja mieszkaniowa wielorodzinna z udziałem terenów zielonych (w tym ogródków działkowych) i usług publicznych. Na obszarze „Miła” zlokalizowane są ważne instytucje społeczne tj. MOPS, PCPR, Centrum Integracji Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Ośrodek

Rehabilitacji Psychoruchowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny. Mimo to, jednak na terenie dzielnicy występują istotne deficyty związane z zasobami lokalowymi ww. instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na polu rozwoju społecznego. Tereny zielone (park) oraz skwery śródosiedlowe nadają dzielnicy zielony charakter i przy założeniu wdrożenia działań rewitalizacyjnych o charakterze infrastrukturalnym, stanowią o dużym potencjale integracyjnym obszaru.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji za najważniejsze czynniki wpływające na rozwój gminy uznano: poprawa infrastruktury (drogowej, wodociągowej i kanalizacyjnej) – 50,92% głosów ankietowanych, a także wzrost poziomu estetyki budynków, podwórek, itp. (45,05%).

Jako największy atut obszaru „Miła” w Bytowie ankietowani wskazali obecność parku oraz występowanie dużej ilości terenów zielonych. Jako jeden z większych atutów osoby wskazały także dobre położenie/ lokalizację tego terenu oraz występowanie ogródków działkowych. Stan istniejący obszarów zielonych charakteryzuje się jednak niedostatecznym poziomem funkcjonalności i estetyki. Wśród najpilniejszych inwestycji do realizacji na obszarze „Miła” w Bytowie blisko 38% ankietowanych wskazało budowę / zagospodarowanie terenów zielonych.

Istniejąca zabudowa wielorodzinna wymaga wdrożenia działań o charakterze modernizacyjnym i termomodernizacyjnym. Część budynków wielorodzinnych nadal nie posiada podłączenia do sieci ciepłowniczej, w związku z czym w dzielnicy występuje zwiększona punktowa emisja zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw kopalnych w celach energetycznych.

Obszar „Miła” zlokalizowany jest w pewnym oddaleniu od głównych tras komunikacyjnych w Bytowie, przez co ominęła go większość prowadzonych w ostatnich latach samorządowych zadań związanych z budową i przebudową dróg. Komunikacja z obszarem śródmieścia odbywa się ciągiem ulicy Pochyłej lub Gdańskiej. Ulice dojazdowe oraz osiedlowe charakteryzują się znacznym poziomem wyeksploatowania i wymagają modernizacji i przebudowy. Do nieoptymalnej jakości życia mieszkańców przyczynia się również niedostateczna liczba miejsc parkingowych oraz deficyty infrastrukturalne w zakresie chodników i ciągów pieszych.

Wśród największych słabości na tym terenie wskazano zły stan infrastruktury drogowej, tak sędzi prawie połowa osób – 46,70% ankietowanych twierdzi, że ulice na tym obszarze są w bardzo złym stanie, brak tam także chodników i ścieżek rowerowych. W związku z powyższym wśród najpilniejszych inwestycji do realizacji na obszarze „Miła” w Bytowie znaczna połowa ankietowanych (59,42%) wskazała budowę/modernizację dróg i chodników.

Tabela 18. Karta obszaru zdegradowanego

Obszar „Miła”	
3	
POWIERZCHNIA OBSZARU: 0,49 km ² (5,58 % powierzchni miasta)	
LICZBA LUDNOŚCI: 2 787 osób (16,79% ludności miasta)	
CHARAKTERYSTYKA OBSZARU: Obszar Miła położony jest w centralnej części Bytowa w bezpośrednim sąsiedztwie śródmieścia i w bliskości terenów przemysłowych oraz obszarów zabudowy mieszkaniowej. Na terenie obszaru przeważa funkcja mieszkaniowa wielorodzinna z udziałem usług publicznych i terenów zielonych (w tym ogródków działkowych). Charakter i wiek zabudowy oraz struktura społeczna wpływają na występowanie problemów infrastrukturalnych i społecznych.	
PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE GOSPODARCZE I PRZESTRZENNE ZIDENTYFIKOWANE NA OBSZARZE	
Podstawowe problemy społeczne: • ubóstwo, • patologie społeczne, • niski poziom aktywności społecznej.	
Podstawowe problemy gospodarcze: • niedostateczny poziom aktywności zawodowej i niedostateczny poziom dochodów gospodarstw domowych, • stosunkowo mała liczba podmiotów gospodarczych – nieoptymalny poziom przedsiębiorczości, • brak większych przedsiębiorców.	
Podstawowe problemy przestrzenne: • niski poziom infrastruktury drogowej i parkingowej, • zły stan techniczny budynków i występowanie niskiej emisji, • mała liczba miejsc integracji mieszkańców, • niedostateczna estetyka przestrzeni.	
PROBLEMY UJAWNIONE W WYNIKU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	
Dzięki partycypacji społecznej w ramach procesu tworzenia założeń do rewitalizacji obszaru w rezultacie przeprowadzonego badania ankietowego ujawniono, że przez mieszkańców najgorzej oceniane są następujące sfery (ponad 50% odpowiedzi „źle” lub „bardzo źle”): • oferta turystyczna (66% ocen negatywnych),	

- oferta lokalnego rynku pracy (64% ocen negatywnych),
- oferta kulturalna (64% ocen negatywnych),
- infrastruktura drogowa (53% ocen negatywnych).
- oferta dla seniorów (51% ocen negatywnych),
- poziom bezpieczeństwa na obszarze (51% ocen negatywnych),
- dostępność obiektów usługowo handlowych (51% ocen negatywnych).

Jako największe problemy społeczne mieszkańcy wskazali (ponad 30% wskazań):

- patologie społeczne (47% wskazań),
- brak miejsc wypoczynku i rekreacji (41% wskazań),
- niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu (35% wskazań).

MOCNE I SŁABE STRONY OBSZARU ORAZ JEGO POTENCJAŁ I ZAGROŻENIA

Mocne strony:

- lokalizacja obszaru w bliskości obszaru centralnego, usług handlowych i administracyjnych;
- duży potencjał instytucji publicznych i społecznych zlokalizowanych na terenie obszaru tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Integracji Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Ośrodek Rehabilitacji Psychoruchowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny;
- potencjał organizacji pozarządowych oraz instytucji edukacyjnych tj. przedszkole czy gimnazjum wraz z boiskiem Orlik 2012;
- potencjał modernizacyjny istniejących budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz przestrzeni publicznych.

Słabe strony:

- wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na skutek niekorzystnych zmian w strukturze demograficznej co w efekcie prowadzić może do wyludniania się obszaru;
- występowanie poważnych problemów społecznych związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym tj. dysfunkcje rodziny, przestępczość i przemoc w rodzinie, wykorzystanie zasiłków w ramach pomocy społecznej itp.;
- infrastruktura rekreacyjna i integracji społecznej jest słabo rozwinięta – brak jest zagospodarowanych miejsc przeznaczonych do wypoczynku, rekreacji, a także placów zabaw dla dzieci, brak spełniających standardy obiektów kubaturowych służących integracji mieszkańców;
- niezadowalający stan infrastruktury technicznej budynków oraz występowanie niskiej emisji;
- niezadowalający stan infrastruktury drogowej i komunikacyjnych (w tym ciągów pieszych) oraz niedostateczna liczba miejsc parkingowych.

Szanse:

- wdrożenie zadań rewitalizacyjnych w ramach kompleksowego programu zakładającego działania w zakresie podsystemów społecznego, gospodarczego i przestrzennego;
- wykorzystanie potencjału obszaru związanego z jego położeniem, potencjałem rozwojowym oraz aktywnością organizacji społecznych i samorządowych;
- wykorzystanie środków pomocowych w ramach źródeł zewnętrznych, w tym unijnych.

Zagrożenia:

- brak koordynacji działań rewitalizacyjnych lub podejmowanie niepełnego pakietu przedsięwzięć o ograniczonym zasięgu oddziaływania;
- narastanie problemów demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz procesem migracji osób w wieku produkcyjnym na pozostałe obszary Miasta oraz na obszar wiejski gminy;
- wpływ czynników zewnętrznych związanych z dynamiką rozwoju Miasta i Gminy Bytów, koniunkturą gospodarczą w kraju, dostępnością środków pomocowych, sferą normatywną, czy poziomem inwestycji podmiotów spoza obszaru „Miła”.

LISTA POTENCJALNYCH PARTNERÓW WRAZ Z NAJWAŻNIEJSZYMI PODEJMOWANYMI DZIAŁANIAM

Potencjalni partnerzy społeczni:

- Bytowskie Stowarzyszenie Oświatowe
- Stowarzyszenie Miłośników i Animatorów Kultury „Bazuny”
- Stowarzyszenie Kaszubsko – Pomorskie Bractwa Rycerzy Zamku Bytowskiego
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi”
- Stowarzyszenie Nazaret im. Filipa Neri
- Polski Związek Działkowców im. „Odrodzenie”
- Stowarzyszenie Kobiet na Rzecz Kobiet i Rodziny
- Fundacja „Sprawni inaczej”
- Parafia p.w. Św. Katarzyny i Św. Jana Chrzciciela w Bytowie
- Parafia p.w. Świętego Filipa Neri
- Stowarzyszenie „Jesteśmy”
- Stowarzyszenie seniorzybytow.pl
- Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Bytów
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca im. Zawiszy Czarnego

Potencjalni partnerzy gospodarczy:

- DRUTEX S.A.,
- MZBK Sp. z o.o.,
- VEOLIA PÓŁNOC S.A.,
- ELWOZ Sp. z o.o.
- Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
- MZBK sp. z o.o.
- Veolia Północ S.A.

- ELWOZ sp. z o.o.
- Przedsiębiorcy skupieni w Cechu Rzemiosł
- Największe przedsiębiorstwa działające na terenie miasta Bytów
- Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości „STOLEM”
- Bytowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Bytowie

Pozostali potencjalni partnerzy niesamorządowi:

- Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa,
- Polski Związek Działkowców im „Odrodzenie”,
- Miejski Klub Sportowy „Bytovia”,
- Bytowski Klub Żeglarski,
- Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości STOLEM w Bytowie.
- Polski Związek Działkowców im. „Odrodzenie”
- Wspólnoty mieszkaniowe zlokalizowane na obszarze „Miła”
- Organizacje sektora pozarządowego obejmujące swym działaniem obszar „Miła”

OGÓLNY OPIS PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ WRAZ Z OKREŚLENIEM WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ

Podejmowanie inicjatyw w kierunku ożywienia obszaru zdegradowanego, mając na uwadze rewitalizację społeczną i infrastrukturalną oraz aktywizację gospodarczą, powinno odbywać się w sposób partnerski, w odpowiedzi na precyzyjnie zidentyfikowane problemy. Warunkiem powodzenia jest synergia działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Szczegółowy opis proponowanych działań znajduje się w rozdziale II.4 Narzędzia realizacji celów oraz w załączniku nr 3 Indykatory plan finansowy i zakres projektu zintegrowanego.

Źródło: Opracowanie własne

W celu pogłębienia diagnozy podjęto działania, takie jak spotkania z mieszkańcami, spotkania z administratorami wspólnot mieszkaniowych, rozmowy członków zespołu roboczego z potencjalnymi partnerami, spotkania z zespołem konsultacyjno-doradczym, ankietyzacja, jej wyniki oraz spostrzeżenia, uwagi, postulaty zgłaszane podczas studyjnych spacerów.

2. Wizja stanu pożądanego i planowanych efektów procesu rewitalizacji

Określona dla obszaru zdegradowanego wizja rozwoju to punkt docelowy w przyszłości, który zostanie osiągnięty dzięki wdrożeniu działań przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Do jej określenia niezbędne było rozważenie uwarunkowań lokalnych i wniosków z diagnozy, a także analizy słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Wizja to konkretyzacja oczekiwań mieszkańców i samorządu w jasno określonej perspektywie czasowej. Jednak motywem stworzenia wizji prócz aspektu wizualizacji spodziewanych efektów było zobrazowanie koniecznego zobowiązania dla wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji oraz wzmocnienie poziomu ich motywacji.

Rysunek 1. Wizja rozwoju obszaru „Miła”

- Zmniejsza się skala patologii społecznych i maleją zagrożenia związane z wykluczeniem społecznym mieszkańców.
- Rośnie poziom bezpieczeństwa publicznego i zdrowotnego o czym świadczą statystyki oraz badania opinii mieszkańców.
- Mieszkańcy coraz powszechniej angażują się w lokalne inicjatywy obywatelskie oraz uczestniczą w wydarzeniach integracyjnych.
- Mieszkańcy korzystają z rozwiniętej oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej, edukacyjnej i kulturalnej w otoczeniu funkcjonalnych przestrzeni miejskich.
- Dzięki wyższym kwalifikacjom zawodowym oraz zwiększeniu kompetencji cyfrowych zaktywizował się lokalny rynek pracy.
- Zwiększa się dostępność komunikacyjna sprzyjająca powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych – w szczególności w zakresie usług i handlu
- Prężnie działający sektor pozarządowy aktywizuje społeczność lokalną.
- Mieszkańcy korzystają z wysokiej jakości usług społecznych w dostępnych i przyjaznych instytucjach.
- Jakość życia mieszkańców systematycznie rośnie dzięki uporządkowanej funkcjonalnie i estetycznie przestrzeni i działaniami na rzecz ochrony środowiska

WIZJA ROZWOJU OBSZARU „MIŁA”

3. Cele szczegółowe rewitalizacji i kierunki najważniejszych działań

Następnym krokiem, po wskazaniu wizji rozwoju, jest jej konkretyzacja w postaci dookreślonych celów procesu rewitalizacji. Cel główny i cele szczegółowe – ukierunkowane na sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną – wyznaczać będą obszary zaplanowanych do realizacji zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Przyjęto zasadę konstrukcji celów opartą o metodologię SMART (ang. *specific, measurable, ambitious, realistic, time-bound*), zgodnie z którą cele muszą być konkretne i zawierające jasny oraz zrozumiały przekaz, możliwe do ilościowego pomiaru przy pomocy wskaźników, realne i możliwe do osiągnięcia, ambitne, a także dookreślone w konkretnej perspektywie czasowej.

Tak skonstruowane cele uzasadnione koniecznością zniwelowania zidentyfikowanych problemów oraz postulatem realizacji określonej wizji powinny obejmować wszystkie sfery rozwoju i dotyczyć zarówno mieszkańców, jak i władz samorządowych i urzędników, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz pozostałych interesariuszy rewitalizacji.

Rysunek 2. Cel główny i cele szczegółowe rewitalizacji

Tabela 19. Cele szczegółowe rewitalizacji wraz ze wskaźnikami produktu i rezultatu

1	ZAPEWNIENIE ROZWOJU SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
1.1	Zapewnienie kompleksowego wsparcia dla mieszkańców z grup zagrożonych wykluczeniem i osamotnieniem	Liczba zrealizowanych projektów związanych z walką z patologiami społecznymi i wykluczeniem społecznym	Ilość mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym zidentyfikowanych na podstawie wywiadów środowiskowych, które brały aktywny udział w projektach związanych z walką z patologiami społecznymi i wykluczeniem społecznym
1.2	Zwiększenie poziomu integracji społecznej i wzrost dostępności oferty rekreacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej	liczba zrealizowanych projektów związanych z kulturą, sportem i rekreacją, których celem było zwiększenie poziomu integracji społecznej	Ilość mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach związanych ze zwiększeniem poziomu integracji społecznej
1.3	Wzmacnianie świadomości odpowiedzialności obywatelskiej oraz stymulowanie lokalnej aktywności społecznej	liczba zrealizowanych projektów, których celem było wzmacnianie odpowiedzialności obywatelskiej oraz stymulowanie lokalnej aktywności społecznej	Ilość mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach, których celem było wzmacnianie odpowiedzialności obywatelskiej oraz stymulowanie lokalnej aktywności społecznej
1.4	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i zdrowotnego mieszkańców	1. Liczba zrealizowanych projektów, których celem była walka z przestępczością i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	1. Liczba przedsięwzięć organizowanych przez NGO lub/i Policję na terenie gminy o charakterze profilaktycznym

		2. Liczba zrealizowanych projektów, których była poprawa poziomu zdrowia mieszkańców	w przeciągu każdego roku. 2. Liczba spotkań, szkoleń, eventów zorganizowanych przez MOPS i/lub NGO dla młodzieży i dorosłych mieszkańców w zakresie profilaktyki prozdrowotnej
2	AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW 	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		2.1. Zwiększenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz umiejętności niezbędnych na rynku pracy	Liczba zrealizowanych projektów, których celem było zwiększenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz umiejętności niezbędnych na rynku pracy
			Ilość mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach, których celem było zwiększenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz umiejętności niezbędnych na rynku pracy
		2.2. Rozwój zróżnicowanych form wsparcia przedsiębiorczości, w tym zwiększenie potencjału podmiotów ekonomii społecznej	Liczba zrealizowanych projektów, których celem był rozwój zróżnicowanych form wsparcia przedsiębiorczości
			Ilość powołanych nowych podmiotów gospodarczych w tym podmiotów ekonomii społecznej
		2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba zrealizowanych projektów, których celem było przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu
			Liczba mieszkańców będących w grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, którzy brali udział w projektach, których celem było przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu

2.4. Rozwój alternatywnych kanałów informacji służących aktywizacji zawodowej mieszkańców		Liczba zrealizowanych projektów, których celem był rozwój alternatywnych kanałów informacji służących aktywizacji zawodowej mieszkańców	Ilość mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach, których celem był rozwój alternatywnych kanałów informacji służących aktywizacji zawodowej mieszkańców	
3	WZROST DOSTĘPNOŚCI WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH		Wskaźniki	
			produktu	rezultatu
3.1. Wzrost potencjału organizacji pozarządowych skutkujący zwiększoną ofertą przedsięwzięć angażujących mieszkańców obszaru „Miła”		Liczba zrealizowanych projektów, których celem był wzrost potencjału organizacji pozarządowych	Liczba mieszkańców którzy, brali aktywny udział w projektach których celem był wzrost potencjału organizacji pozarządowych	
3.2 Rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr instytucji świadczących usługi społeczne		Liczba zrealizowanych projektów, których celem był rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr instytucji świadczących usługi społeczne	Liczba mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach których celem był rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr instytucji świadczących usługi społeczne	
3.3 Zwiększenie potencjału instytucji oferujących usługi społeczne poprzez redukcję deficytów lokalowych, sprzętowych i organizacyjnych		Liczba zrealizowanych projektów, których celem było zwiększenie potencjału instytucji oferujących usługi społeczne poprzez redukcję deficytów lokalowych, sprzętowych i organizacyjnych	Liczba mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach, których celem było zwiększenie potencjału instytucji oferujących usługi społeczne poprzez	

			redukcję deficytów lokalowych, sprzętowych i organizacyjnych
3.4 Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie możliwych form wsparcia w wyniku realizacji działań informacyjno-promocyjnych		Liczba działań informacyjno-promocyjnych dla zwiększenia świadomości społecznej w zakresie możliwych form wsparcia	Liczba mieszkańców, którzy brali aktywny udział w projektach, których celem były działania informacyjno-promocyjne dla zwiększenia świadomości społecznej w zakresie możliwych form wsparcia
4	ZAPEWNIENIE PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI MIEJSKIEJ I EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA		Wskaźniki
			produktu
			rezultatu
	4.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, w tym dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	liczba utworzonych projektów z zakresu likwidacji barier architektonicznych, technicznych dla potrzeb osób niepełnosprawnych	liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i dokonanych przebudów przestrzeni publicznej wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych
	4.2 Usprawnienie powiązań komunikacyjnych i transportowych oraz zapewnienie optymalnego poziomu mobilności miejskiej	Liczba zrealizowanych projektów, których celem było usprawnienie powiązań komunikacyjnych i transportowych oraz zapewnienie optymalnego poziomu mobilności miejskiej	Liczba mieszkańców, którzy skorzystali z optymalnego poziomu mobilności miejskiej dzięki usprawnieniu powiązań komunikacyjnych i transportowych

4.3 Poprawa jakości infrastruktury podstawowej z zakresu usług komunalnych oraz infrastruktury pozostającej w zasobie wspólnot mieszkaniowych	Liczba zrealizowanych projektów, których celem była poprawa jakości infrastruktury podstawowej z zakresu usług komunalnych	Liczba mieszkańców, którzy skorzystali z poprawy jakości infrastruktury podstawowej z zakresu usług komunalnych
4.4 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków oraz rozwijanie gospodarki niskoemisyjnej	Liczba zrealizowanych projektów, których celem było zwiększenie efektywności energetycznej budynków oraz rozwijanie gospodarki niskoemisyjnej	1. Liczba obiektów (budynków) po termomodernizacji 2. Liczba obiektów (budynków) po wymianie źródeł zasilania w ciepło na niskoemisyjne

Źródło: Opracowanie własne

Cel główny sformułowany na potrzeby niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji związany jest z pojęciami *jakości życia* oraz *wykluczenia społecznego*.

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO – ang. *World Health Organisation*) *jakość życia* to spostrzeganie przez osobę własnej sytuacji życiowej w kontekście uwarunkowań kulturowych, systemu wartości oraz w związku ze swoimi celami, normami i zainteresowaniami². W oparciu o definicję jakości życia sformułowaną przez WHO, w 1997 roku Saxena i Orley wyodrębnili następujące czynniki, składające się na jakość życia jednostki: zdrowie fizyczne, stan psychiczny, stopień niezależności, relacje z innymi ludźmi oraz środowisko, w jakim żyje dana osoba³. Tak postrzegana jakość życia jest więc subiektywnym odczuciem danej osoby i zależy od szeregu czynników składających się na wszystkie sfery życia społeczno-gospodarczego. Podstawą jednak do określenia poziomu jakości życia jest człowiek, jego potrzeby, pragnienia i ambicje.

Natomiast pojęcie *wykluczenia*, odnosić należy do okoliczności, w których dana osoba zostaje, pozbawiona zdolności do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, korzystania z podstawowych praw, instytucji publicznych, usług lub rynków, które powinny być w danej sytuacji dostępne dla każdego⁴. Można wymienić szeroki katalog osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wśród nich należy wskazać m.in. osoby z niepełnosprawnościami, seniorów, osoby długotrwale bezrobotne, odbiorców pomocy społecznej, dzieci i młodzież z problemami wychowawczymi oraz członków rodzin dysfunkcyjnych, samotnych rodziców w trudnej sytuacji życiowej, osoby uzależnione i współuzależnione (członkowie rodzin osób uzależnionych), więźniów opuszczających zakłady karne oraz młodzież opuszczającą zakłady poprawcze itd.

²Jakość życia - definicje i sposoby jej ujmowania, E. Papuć, Curr.Probl. Psychiatrii, 2011, 12(2).

³Quality of life assesment. The World HealthOrgani-zationperspective, S. Saxena, J. Orley, Eur. Psychiatrii, 1997, 12(supp. 3).

⁴System pomocy rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym w Polsce, Ekspertyza przygotowana w ramach projektu EAPN Polska – razem na rzecz Europy Socjalnej.

Głównym celem wdrażania działań rewitalizacyjnych jest zapewnienie optymalnego poziomu jakości życia mieszkańców obszaru „Miła” w Bytowie i przeciwdziałanie procesom wykluczenia społecznego powodowanym przez uwarunkowania rodzinne, zawodowe czy też środowiskowe.

Tak określony cel główny wymaga podjęcia szeregu działań w zróżnicowanych obszarach, skierowanych na zniwelowanie zarówno przyczyn, jak i skutków zidentyfikowanych problemów. Zadania te realizowane powinny być przez zróżnicowany katalog współpracujących podmiotów publicznych (w tym samorządowych), pozarządowych i gospodarczych. Interwencja powinna być ukierunkowana na wszystkich interesariuszy ze szczególnym uwzględnieniem takich grup, jak dzieci i młodzież, seniorzy, a także osoby dorosłe (w tym szczególnie nieaktywne zawodowo lub dotknięte problemami społecznymi). Pewną część zadań, ze względu na postulat integracji społecznej, należy zaplanować dla całej populacji zamieszkującej obszar „Miła” objęty niniejszym Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Cel szczegółowy nr 1

ZAPEWNIENIE ROZWOJU SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW

Na potrzeby niniejszego dokumentu zdecydowano się przyjąć szerokie podejście do rozwoju społecznego zbliżone do idei twórców Human Development Report (HDR). Pierwszy Raport o rozwoju społecznym wydany został w 1990 roku i był przejawem nowego myślenia o rozwoju. W pochodzącym z języka angielskiego pojęciu *human development* (tłumaczonym jako *rozwój społeczny*) połączono ze sobą koncepcję rozwoju jako zaspokajania podstawowych potrzeb oraz jako poszerzania ludzkich możliwości.

W kontekście tak rozumianego celu szczegółowego aktywizacja rozwoju społecznego na obszarze zdegradowanym w Bytowie – w rejonie ulicy Miłej – będzie dotyczyć:

- poszerzania **kapitału społecznego** – opartego na integracji społecznej i aktywności obywatelskiej, wzajemnym zaufaniu i poszanowaniu dobra wspólnego, zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego⁵,
- stymulowania **kapitału ludzkiego** – związanego w większym stopniu z rozwojem osobistym poszczególnych mieszkańców, ograniczeniem czynników zwiększających ryzyko wystąpienia dysfunkcji rodzin, zapewnieniem bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

⁵ Za: *Bowling Alone: America's Declining Social Capital*, Robert D. Putnam, 1995: *Kapitał społeczny to te cechy organizacji społecznych, takich jak sieci (układy) jednostek lub gospodarstw domowych oraz powiązanych z nimi norm i wartości, które kreują efekty zewnętrzne dla całej wspólnoty (...). Dobrze powiązana jednostka w słabo powiązanej społeczności nie jest tak produktywna, jak dobrze powiązana jednostka w dobrze powiązanej społeczności. A nawet słabo powiązana jednostka może czerpać korzyści ze skutków ubocznych życia w dobrze powiązanej społeczności. Kapitał społeczny może być zatem jednocześnie »dobrem prywatnym« i »dobrem publicznym«. Niektóre korzyści z inwestowania w kapitał społeczny przypadają osobom postronnym, inne zaś promują własne interesy osoby dokonującej inwestycji*”.

Działania związane bezpośrednio z aktywizacją zawodową, ze względu na swoją specyfikę, zostały wyłączone z przedmiotowego celu i wskazane do realizacji jako odrębny cel szczegółowy.

Dla zapewnienia realizacji rozwoju społecznego niezbędne jest wdrożenie kompleksowego programu wsparcia dla mieszkańców borykających się z problemami. Jednym z podstawowych wyróżników obszaru „Miła” – wpływających na jego wybór jako terenu zdegradowanego dla celów rewitalizacji – była wysoka liczba osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Objawia się to zarówno w postaci wysokiego poziomu ubóstwa, problemów z długotrwałym bezrobociem mieszkańców, jak i w formie występujących trudności opiekuńczych i wychowawczych czy też problemów dotyczących nałogów i przemocy w rodzinie. Istniejący system nie zapewnia optymalnego poziomu wsparcia adresowanych do grup zagrożonych wykluczeniem tj. bezrobotni, osoby uzależnione i współuzależnione, dzieci i młodzież, seniorzy. Właśnie do tych grup mieszkańców powinno być kierowane kompleksowe wsparcie m.in. w formie działań wspomaganych, pomocy asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistycznego doradztwa, umożliwienia udziału w warsztatach itp. Istotne jest także zapewnienie synergii działań dzięki połączeniu potencjału instytucji opieki społecznej, ochrony zdrowia i rynku pracy oraz organizacji pozarządowych i innych partnerów prywatnych. Podmioty te w sposób szczególny wspierać mogą także działania związane ze stymulowaniem lokalnej aktywności obywatelskiej mieszkańców. Drogą do przezwyciężania problemów społecznych i budowania kapitału społecznego mogą być także inicjatywy integrujące społeczność lokalną. Integracja, jako przeciwieństwo wykluczenia, związana jest ściśle z postulatem pełnego uczestnictwa ludzi w życiu społecznym, w tym także w zakresie usług wsparcia i równego dostępu do dóbr i usług. Celom integracyjnym służyć powinny takie działania stymulujące aktywny wypoczynek, jak zajęcia ruchowe i warsztatowe, imprezy plenerowe i festyny, promocja sportu, turystyka poznawcza i aktywna, wydarzenia kulturalne i popularnonaukowe. W tym przypadku poza wcześniej wymienionymi podmiotami należy rozważyć współudział instytucji kultury, artystów i animatorów kultury, instytucji zajmujących się sportem i rekreacją oraz grup nieformalnych i przedsiębiorców. Podejmowane działania powinny promować aktywność fizyczną, intelektualną i społeczną. Inicjatywy te kierowane powinny być do zróżnicowanych wiekowo grup odbiorców, charakteryzujących się specyficznymi potrzebami. Realizację zadań aktywizujących kapitał ludzki i społeczny należy zsynchronizować z prowadzonymi równolegle działaniami zwiększającymi bezpieczeństwo publiczne i zdrowotne mieszkańców. Dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego należy rozważyć prowadzenie działań zwiększających świadomość społeczną oraz poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne. W sposób szczególny należy ukierunkować wsparcie na grupę dzieci i młodzieży, w której notowane są problemy wychowawcze i konflikty z prawem. Zakłada się także wdrażanie komplementarnych działań infrastrukturalnych w ramach celu szczegółowego nr 4.1. dotyczącego poprawy funkcjonalności ogólnodostępnych przestrzeni publicznych. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego rozważyć należy realizację zadań związanych przede wszystkim z profilaktyką i edukacją zdrowotną.

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji w zakresie niniejszego celu szczegółowego będzie skutkowało tworzeniem warunków dla wysokiej aktywności mieszkańców w środowisku optymalnego wsparcia dla osób i rodzin borykających się z problemami. W efekcie, dzięki kształtowaniu i wzmacnianiu samodzielności oraz postaw prorodzinnych, prospołecznych i obywatelskich oraz proekologicznych i prozdrowotnych, możliwe będzie podniesienie jakości życia zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i poszczególnych mieszkańców.

Cel szczegółowy nr 2

AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW

Zgodnie z zapisami diagnozy zawartej w *Strategii Rozwoju Kraju 2020* (Warszawa 2012) bezrobocie jest jedną z podstawowych przyczyn wykluczenia społecznego w Polsce. Przewidziana do realizacji w ramach niniejszego celu szczegółowego aktywizacja zawodowa związana będzie z postulatem ograniczenia niekorzystnych skutków bezrobocia. Wśród konsekwencji indywidualnych wymienić można: pogorszenie standardu życia i poczucie obniżenia własnego statusu, ograniczenie uczestnictwa w życiu społecznym, obniżenie poczucia własnej wartości, zaburzenia zdrowia psychicznego i objawy depresyjne, reakcje emocjonalne (w tym agresja) i zaburzenia poznawcze oraz zwiększenie zagrożenia nałogami⁶. Odnotować należy także występowanie konsekwencji rodzinnych (przyczyna dysfunkcyjności rodzin) oraz społecznych. Wśród tych ostatnich należy wspomnieć m.in. o dużych kosztach świadczeń socjalnych oraz podwyższonych podatkach, niewykorzystanym potencjale pracy ludzkiej i nasileniu patologii społecznych.

Planowane działania w ramach niniejszego celu powinny być skierowane na podniesienie kompetencji (w tym kompetencji cyfrowych) i kwalifikacji zawodowych oraz na zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności osób objętych wsparciem. Skutkiem planowanych zadań powinna być aktywizacja lokalnego rynku pracy zarówno na poziomie zasobów pracy, jak i potencjału podmiotów gospodarczych i wspierających. W związku z tym zakres wsparcia powinien obejmować stymulowanie postaw przedsiębiorczych, rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz zwiększenie potencjału instytucji i organizacji zajmujących się pośrednictwem pracy i aktywizacją zawodową mieszkańców. Oprócz działań związanych z organizacją kursów zawodowych i bezpośrednim wsparciem dla osób pozostających bez pracy, wyjątkowo ważne jest też kreowanie inicjatyw w sferze świadomości obywatelskiej w kontekście zrozumienia własnych aspiracji i potencjałów, poszukiwania silnych stron oraz dążenia do zdobywania nowych umiejętności. Ważną rolę odgrywa wspieranie przedsiębiorczości w branżach innowacyjnych oraz w zawodach o największym zapotrzebowaniu lokalnego rynku pracy. Wszystkie działania aktywizujące lokalny rynek pracy powinny być prowadzone we współpracy z partnerami społecznymi przy wykorzystaniu możliwie wszechstronnych kanałów informacyjnych obejmujących także sferę cyfrową i środowisko lokalne mieszkańców.

Konsekwencją prowadzonych działań będzie nie tylko wzrost liczby zatrudnionych i spadek bezrobocia, ale także zwiększenie poziomu życia i wspomnianych w ramach celu nr 1 kapitałów ludzkiego i społecznego. Możemy wówczas mówić o synergicznym charakterze wpływu obu celów szczegółowych.

⁶Bezrobocie, *Podręcznik Pomocy Psychologicznej*, A. Bańka, 1992; *Psychologia pracy i organizacji*, N. Chmiel, 2003.

Cel szczegółowy nr 3

WZROST DOSTĘPNOŚCI WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH

Zarówno aktywizacja zawodowa, jak i stymulowanie rozwoju społecznego, jest możliwe jedynie w środowisku efektywnie działających instytucji wspierających, zapewniających najwyższą jakość dostępnych dla mieszkańców usług społecznych.

Oferta instytucji oferujących usługi społeczne, zaangażowanych w realizację celów Lokalnego Programu Rewitalizacji w Bytowie, powinna być kompleksowa i wzajemnie się uzupełniająca. Bowiem głównym motywem jej kreowania jest optymalna odpowiedź na problemy zidentyfikowane w obrębie grup o największym zagrożeniu wykluczeniem społecznym, w tym: seniorów, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży, osób bezrobotnych itd.

Podejmowane działania skierowane zostaną m.in. na wypełnienie deficytów o charakterze organizacyjnym oraz sprzętowym i lokalowym. Są one powodem nieadekwatnej do potrzeb skali oddziaływania podmiotów aktywizujących rynek pracy. Przewiduje się także zadania zwiększające poziom kwalifikacji, wiedzy i umiejętności pracowników instytucji, w celu zwiększenia jakości i efektywności oferowanych usług społecznych dla mieszkańców. Priorytetem w przypadku projektów o charakterze inwestycyjnym będzie zapewnienie komplementarności z działaniami „miękkimi” służącymi takim celom, jak aktywizacja zawodowa, integracja społeczna, zwiększenie uczestnictwa w kulturze, polepszenie oferty rekreacyjnej i sportowej, czy też zwiększenie potencjału organizacji pozarządowych. Wszystkie podejmowane działania powinny prowadzić do zwiększenia wolumenu i/lub jakości oferty usług społecznych oraz do podniesienia ich dostępności dla wszystkich mieszkańców, w tym mieszkańców z niepełnosprawnościami. Zwiększenie dostępności związane może być zarówno z likwidacją barier architektonicznych, jak i barier cyfrowych oraz z zapewnieniem obsługi dla osób ze specjalnymi potrzebami. Prowadzone zadania inwestycyjne wykazywać będą zgodność z zasadami uniwersalnego projektowania⁷.

Zgodnie z postulatami *Strategii Sprawne Państwo 2020* (Warszawa 2012) w ramach celu nr 3 jednym z ważniejszych aspektów rozwoju instytucji oferujących usługi publiczne będzie wdrożenie optymalnych kanałów informacyjnych dla mieszkańców, w tym w zakresie informacji na temat możliwych form wsparcia.

Zrealizowanie konkretnych zadań i projektów w ramach niniejszego celu szczegółowego skutkować będzie zwiększeniem efektywności sektora usług publicznych. Dzięki temu spodziewane jest także osiągnięcie wyższych wskaźników realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji wskazanych dla pozostałych celów szczegółowych.

⁷Projektowanie uniwersalne jest to projektowanie produktów i środowiska, które mogą być użytkowane przez wszystkich ludzi, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Definicja ta została podparta siedmioma zasadami projektowania uniwersalnego, określonymi przez The Center of Universal Design Uniwersytetu Północnej Karoliny (USA): (1) Użyteczność dla osób o różnej sprawności (*ang. Equitable Use*), (2) Elastyczność w użytkowaniu (*ang. Flexibility in Use*), (3) Proste i intuicyjne użytkowanie (*ang. Simple and Intuitive Use*), (4) Czytelna informacja (*ang. Perceptible Information*), (5) Tolerancja na błędy (*ang. Tolerance for Error*), (6) Wygodne użytkowanie bez wysiłku (*ang. Low Physical Effort*), (7) Wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania (*ang. Size and Space for Approach and Use*).

(źródło: *Przestrzeń Publiczna Przyjazna Seniorom* Poradnik RPO, M. Wysocki, 2015).

Cel szczegółowy nr 4

ZAPEWNIENIE PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI MIEJSKIEJ I EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA

Dla zapewnienia pierwszych dwóch celów szczegółowych, definiowanych na poziomie danego mieszkańca oraz społeczności lokalnej, kluczowa jest realizacja zadań zmierzających do poprawy funkcjonalności dostępnych dla wszystkich przestrzeni publicznych. Dostępnych dla wszystkich, czyli także dla osób z niepełnosprawnościami. Przy planowaniu konkretnych zadań inwestycyjnych należy więc zachować zgodność z zasadami uniwersalnego projektowania. Poprawa funkcjonalności i jakości przestrzeni publicznych, szczególnie w zakresie modernizacji infrastruktury rekreacyjnej i sportowej oraz zieleni miejskiej, powinna umożliwić także realizację zadań objętych celem szczegółowym nr 1.2 Zwiększenie poziomu integracji społecznej i wzrost dostępności oferty rekreacyjnej i kulturalnej. Do realizacji powinny zostać przeznaczone przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem zieleni osiedlowej oraz ogólnodostępnych skwerów, placów zabaw, boisk i kortów, siłowni zewnętrznych itp.

Dla zapewnienie trwałego i kompleksowego rozwoju obszaru „Miła” niezbędne jest także wdrożenie rozwiązań usprawniających powiązania komunikacyjne i zwiększających poziom dostępności przestrzeni i mobilności mieszkańców. W związku z tym Lokalny Program Rewitalizacji zakładać powinien przebudowę istniejących i budowę nowych ciągów pieszych, rowerowych oraz ulic prowadzących ruch kołowy. Ze względu na wymogi związane z mobilnością miejską oraz mając na uwadze postulat ograniczenia niskiej emisji w transporcie należy zapewnić realizację inwestycji obejmujących w szczególności ciągi piesze oraz pieszo-rowerowe i ścieżki rowerowe. Niezbędne jest także przeprowadzenie przedsięwzięć związanych z przebudową dróg lokalnych i likwidacją deficytów w zakresie miejsc parkingowych. Wśród działań towarzyszących przeprowadzone powinny być inwestycje dotyczące modernizacji i budowy systemu oświetlenia ulicznego oraz systemu monitoringu wizyjnego (ściśle związane także z realizacją celu szczegółowego nr 1.4 Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i zdrowotnego mieszkańców). Zadania inwestycyjne dotyczyć powinny również zapewnienie niezbędnej obsługi komunikacyjnej oraz dojść pieszych do szkół, instytucji użyteczności publicznej oraz siedzib podmiotów świadczących usługi społeczne. Niezbędne jest także zapewnienie bezpieczeństwa mobilności mieszkańców poprzez przebudowę schodów i pochylni na terenach o dużych wahaniami wysokości względnych (szczególnie w kontekście potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami).

W ramach zadań inwestycyjnych, zmierzających do realizacji celu szczegółowego nr 4, uwzględnić należy również rozwiązania wpływające na zniwelowanie deficytów zidentyfikowanych na poziomie komunalnej infrastruktury podstawowej. Podjęcia działań wymaga infrastruktura kanalizacyjna m.in. w zakresie przebudowy i budowy kolektorów deszczowych, w celu wyeliminowania niebezpieczeństwa podtopień budynków oraz zniszczenia mienia publicznego i prywatnego. Wskazane są także działania w zakresie uporządkowania gospodarki odpadowej, w tym infrastruktury segregacji odpadów i wiat śmietnikowych.

Realizacja celu szczegółowego będzie możliwa także poprzez zmniejszenie emisji z lokalnych źródeł ciepła będących źródłami niskiej emisji na obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi. Zidentyfikowano szereg budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz obiektów użyteczności publicznej, dla których wskazane i wykonalne jest podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Inwestycje te wymagać będą wdrożenia rozwiązań ciepła systemowego obejmujących przebudowę i rozbudowę istniejącej sieci ciepłowniczej w Bytowie oraz budowę nowych przyłączy i węzłów cieplnych. Dla części budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na obszarze „Miła” możliwe i pożądane jest zrealizowanie prac termomodernizacyjnych, pod warunkiem przeprowadzenia niezbędnych audytów energetycznych potwierdzających konkretne zapotrzebowanie. Efektem zrealizowanych działań będzie nie tylko zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery, ale także polepszenie warunków zdrowotnych życia mieszkańców.

Realizacja zadań związanych z rozwojem przyjaznej przestrzeni miejskiej oraz kształtowaniem gospodarki niskoemisyjnej wpłynie w bardzo widoczny dla mieszkańców sposób na wzrost jakości życia. Zrealizowane działania ułatwią codzienne funkcjonowanie mieszkańców i poprawią możliwości komunikacyjne, zapewnią możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego oraz przyczynią się do polepszenia stanu środowiska naturalnego.

4. Narzędzia realizacji celów

Mając na uwadze wdrożenie i osiągnięcie zaplanowanej wizji rozwoju oraz realizację wskazanych celów rewitalizacji podjęto decyzję o przygotowaniu kompleksowego zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego o charakterze partnerskim i skierowaniu go do realizacji przy wsparciu ze środków *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP)*.

Uzyskanie dofinansowania ze środków RPO WP wymaga priorytetyzacji dla zadań o charakterze społecznym (tzw. działania miękkie) przy uzupełniającą rolę przedsięwzięć infrastrukturalnych (tj. zadań inwestycyjnych). Postulowany projekt zintegrowany składa się z pakietów działań (podprojektów) służących rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie obszaru zdegradowanego.

Ponadto dla skuteczniejszego osiągnięcia zaplanowanej wizji i rozwoju i pozytywnych przemian zaplanowano katalog zadań, które mają podobny charakter i są spójne z tymi, które wymieniono w pakiecie zintegrowanym.

Zadania i projekty, które dedykowane i adresowane są w szczególności do obszaru „Miła” zaliczyliśmy do zadań podstawowych. Wymieniamy dokładnie ich umiejscowienie, szacunkową wartość jak i przewidywany czas realizacji. Są one uwzględnione zarówno w wieloletniej prognozie finansowej gminy Bytów, jak i w opracowywanych i przygotowywanych planach. Wykaz ten przewiduje również zamiar korzystania przy ich realizacji z różnych źródeł finansowania – zarówno własnych jak i zewnętrznych.

Dobór zadań został tak skonstruowany, aby spełniona została zasada spójności z planistycznymi dokumentami gminy, jak i zasada komplementarności problemowej oraz przestrzennej. Szczegółowe zestawienie projektów wraz z proponowanym finansowaniem znajduje się w tabeli nr 20.

Dla każdego zadania opracowano kartę przedsięwzięcia, w której zawarto podstawowe informacje dotyczące m.in. nazwy zadania, podmiotu realizującego, lokalizacji, szacunkowej wartości, zakresu oraz celów, które to zadanie ma realizować.

W tabeli nr 22 umieściliśmy też zadania uzupełniające, które często wykonywane bądź planowane na całym obszarze miejskim i wiejskim w sposób znaczący mogą się przyczynić do ograniczenia bądź eliminowania negatywnych zjawisk, jakie występują na obszarze poddanym szczególnej interwencji.

Intensywność ich realizacji planujemy dopasowywać do wyników ewaluacji, jakiemu poddany zostanie cały proces rewitalizacji w okresie do 2023r.

Tabela 20. Podstawowe przedsięwzięcia i zadania włączone do zakresu zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego

Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Wartość szacunkowa	Źródło finansowania	Okres realizacji zadania
Kompleksowa rewitalizacja obszaru „Miła” w Bytowie	1.Zadanie nr 1 Adaptacja wybranych pomieszczeń w budynku przy ul. Miłej 26 na cele usług aktywnej integracji wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Bytów	1 387 000,00	Środki własne gminy Bytów Środki EFRR	2017 - 2018
	2.Zadanie nr 2 Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia.	Gmina Bytów Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	1 304 126,12	Środki własne gminy Bytów Środki potencjalnych Partnerów Środki EFRR	2018 - 2019
	3.Zadanie nr 3 Odrestaurowanie parku przy ul. Miłej	Gmina Bytów	450 000,00	Środki własne gminy Bytów Środki EFRR	2018
	4.Zadanie nr 4 Przebudowa ulicy Pochylej	Gmina Bytów	2 138 437,32	Środki własne gminy Bytów Środki EFRR	2018 - 2019
CIS – nę na Miłą – reintegracja społeczno – zawodowa osób zagrożonych ubóstwem y wykluczeniem społecznym	5.Reintegracja społeczna i zawodowa	Gmina Bytów/ Centrum Integracji Społecznej	540 000,00	Środki własne gminy Bytów Środki EFS	2017 - 2019

Działania w ramach cross-financingu	6.Organizacja i realizacja działań dotyczących kształtowania postaw społecznych poprzez czynne włączenie i zaangażowanie mieszkańców obszaru „Miła”	Gmina Bytów	105 591,27	Środki UE (EFRR), środki własne	2018-2019
Poprawa układu komunikacyjnego w obszarze „Miła” w zakresie dróg, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów	7.Przebudowa ul. Pochylej od skrzyżowania z ul. Miłą do ul. B. Sychty wraz z łącznikami	Gmina Bytów	1 500 000,00	Środki własne gminy Bytów	2017 – 2018
	8.Przebudowa ul. Miłej wraz z sięgaczem w kierunku osiedla przy ul. Górnej	Gmina Bytów	3 510 286,00	Środki własne gminy Bytów oraz ewentualne środki krajowe z Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej	2018
	9.Poprawa warunków obsługi komunikacyjnej przedszkola przy ul. Słonecznej	Gmina Bytów	150 000,00		2017 – 2018
	10.Modernizacja parkingu przy ul. Górnej 6	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	80 000,00	Środki Bytowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej	2020
	11.Modernizacja drogi wjazdowej oraz	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	80 000,00	Środki Bytowskiej Spółdzielni	2021

	parkingu zlokalizowanego przy ul. Słonecznej 32			Mieszkaniowej	
Poprawa efektywności energetycznej wraz z programami dotyczącymi ochrony środowiska	12.Przyłączenie budynku przy ul. Miła 28 do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z instalacją nowych urządzeń grzewczych	Gmina Bytów	906 503,69 zł	Środki własne gminy Bytów oraz ewentualnie pozyskane dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej bądź środków krajowych	2018
	13.Termomodernizacja obiektu przy ul. Miłej 26A będącego siedzibą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	Gmina Bytów	392 158,64 zł	Środki własne gminy Bytów + środki z funduszy europejskich, krajowych bądź wojewódzkich	2019-2020
	14.Termomodernizacja obiektu przy ul. Miłej 26A będącego siedzibą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	Gmina Bytów	162 152,02 zł	Środki własne gminy Bytów + środki z funduszy europejskich, krajowych bądź wojewódzkich	2019-2020
	15.Rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze „Miła”	VEOLIA sp. z o.o.	120 000,00 zł	Środki własne VEOLII sp. z o.o.	2018-2020
Zagospodarowanie zdegradowanych nieruchomości komunalnych z obszaru „Miła” wymagających szczególnej interwencji	16.Realizacja nowej koncepcji zagospodarowania nieruchomości w obszarze Pochyła 2A, 4, 4A, 6	Gmina Bytów	30 000,00	Środki własne gminy Bytów oraz ewentualne środki potencjalnych partnerów projektu	2019-2023
Zagospodarowanie wolnych terenów pod kątem większej	17.Budowa boiska wielofunkcyjnego zlokalizowanego przy	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	100 000,00	Środki własne Bytowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej +	2022

dostępności do miejsc rekreacji, zabaw, sportu i wypoczynku	ul. Słonecznej			pozyskane z funduszy krajowych	
	18.Zagospodarowanie terenu pod rekreację i zabawy przy placówce oświatowej zlokalizowanej przy ul. Mierosławskiego	Gmina Bytów	300 000,00 zł	Środki własne gminy Bytów + pozyskane z funduszy krajowych	2019-2020
Realizacja zadań w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	19.Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	Gmina Bytów	105 000,00	Środki własne gminy Bytów	2017-2023
	20.Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	Gmina Bytów	119 000,00	Środki własne gminy Bytów	2017- 2023
	21.Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania	Gmina Bytów	350 000,00	Środki własne gminy Bytów, organizacji pozarządowej	2017-2023

	narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.				
Profilaktyka i ochrona zdrowia	22.Realizacja zajęć z cyklu „Świadomy rodzic – zdrowe i bezpieczne dziecko”	Organizacje pozarządowe	14 400,00	Środki własne gminy Bytów , środki krajowe, organizacji pozarządowej, środki UE	2018-2023
	23. Rehabilitacja dzieci niepełnosprawnych	Organizacje pozarządowe	777 000,00	Środki własne gminy Bytów , organizacji pozarządowych, środki zewnętrzne	2017-2023
	24.Realizacja specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MOPS Organizacje pozarządowe	4 748 500,00	Środki własne gminy Bytów, środki krajowe,	2017-2023
	25.Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie	Gmina Bytów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów	28 515,00	Środki własne gminy Bytów, środki krajowe, środki UE	2017-2023
	26.Organizacja działań z cyklu „Bezpieczne wakacje, bezpieczne ferie, bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne lato”	Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe	3000,00	Środki własne Komendy Powiatowej Policji, Gminy Bytów, Starostwa Powiatowego	2018-2023
	27.Organizacja	Gmina Bytów	24 000,00	Środki własne gminy	2018-2023

	spotkań w placówkach oświatowych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu istniejących zagrożeń: dopalaczy, narkotyków, alkoholu, cyberprzestępczości, odpowiedzialności prawnej nieletnich	Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe		Bytów Środki własne Komendy Powiatowej Policji, Starostwa Powiatowego	
	28.Organizacja debat społecznych z cyklu „Bezpieczny działkowicz”, „Bezpieczeństwo seniorów”	Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe	3000,00	Środki własne Komendy Powiatowej Policji, gminy Bytów, Starostwa Powiatowego	2018-2023
Działania dotyczące kształtowania właściwych postaw rodzicielskich	29.Wsparcie Asystenta Rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	MOPS	283 000,00	Środki własne gminy Bytów, Środki krajowe	2017-2023
Działania na rzecz dzieci i młodzieży dedykowane w szczególności sposób dzieciom i młodzieży z obszaru Miła	30.Działania streetworkerów	Gmina Bytów Organizacje pozarządowe	108 000,00	Środki własne gminy Bytów, organizacji pozarządowej	2018-2023
	31.Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego	Gmina Bytów Organizacje pozarządowe	350 000,00	Środki własne gminy Bytów, organizacji pozarządowej	2017-2023
	32. Organizacja letnich kolonii dla dzieci i młodzieży	Gmina Bytów Organizacje pozarządowe	350 000,00	Środki własne gminy Bytów, organizacji pozarządowej	2017-2023
	33.Realizacja programu „Pudełko życia w gminie Bytów”	Gmina Bytów	3150,00	Środki własne gminy Bytów	2017-2023

	34.Funkcjonowanie Klubu Seniora	Gmina Bytów	35 000,00	Środki własne gminy Bytów	2017-2023
Pozostałe działania dedykowane mieszkańcom obszaru rewitalizacji	35.Mitingi artystyczne (warsztaty plastyczne, taneczne itp., koncerty muzyczne, zabawy integracyjne – 2 akcje w roku)	Gmina Bytów Bytowskie Centrum Kultury	42 000,00	środki własne gminy Bytów, BCK	2017-2023
	36.Akademia Umiejętności Cyfrowych – warsztaty umiejętności cyfrowych	Gmina Bytów. Biblioteka Miejska w Bytowie.	10 992,00	środki własne	2018-2023
	37.Różni ludzie = równe szanse – przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej	Gmina Bytów. Biblioteka Miejska w Bytowie.	3660,00	środki własne	2018-2023
	38.Integracja międzypokoleniowa mieszkańców z rewitalizowanego obszaru miasta. Festiwal Gier Zapomnianych – „Zapomniane gry łączą pokolenia” – dwie edycje: wiosna i jesień	1.Kompleks Basenowo – Rekreacyjny sp. z o.o. w Bytowie	15 000,00	środki gminy Bytów	2017-2023

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21. Karty Przedsięwzięć Rewitalizacyjnych

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
1.	Adaptacja wybranych pomieszczeń w budynku przy ul. Miłej 26 na cele usług aktywnej integracji wraz z zagospodarowaniem terenu.	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła 26 i 26a	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	1 387 000,00
	Termin realizacji	2017 - 2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Występowanie dysfunkcji rodzin ➤ Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych ➤ Brak oferty spędzania czasu wolnego ➤ Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych ➤ Wysoki poziom bezrobocia na obszarze ➤ Niska estetyka obszaru ➤ Niski poziom bezpieczeństwa ➤ Niewystarczająca baza lokalowa podmiotów pomocy społecznej	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	➤ adaptacja wybranych pomieszczeń celem możliwości realizacji działań w zakresie usług aktywnej integracji, ➤ utworzenie i zagospodarowanie terenu jako miejsca rekreacji i wypoczynku oraz montaż elementów małej architektury w miejscu po wyburzonym budynku, ➤ oświetlenie terenu – dotyczy obszaru po wyburzonym budynku, nowo zaadaptowanych pomieszczeń dla CIS oraz obszaru dla nowo powstałego mini targowiska, ➤ zainstalowanie monitoringu – w zasięgu nowo zagospodarowanego terenu, po wyburzonym budynku. Docelowo planuje się zakup i zainstalowanie 3 kamer, ➤ remont wewnętrznych ciągów komunikacyjnych – dotyczy obszaru po wyburzonym budynku, dojazdu do nowo zaadaptowanych pomieszczeń dla CIS i dostępności do mini targowiska, ➤ zagospodarowanie terenu na cele rozwoju drobnych usług oświatowych - mini targowiska, które zlokalizowane będzie – zgodnie z koncepcją zagospodarowania terenu - przy ul. Miłej 26 i 26a. Mini targowisko będzie miejscem służącym mieszkańcom obszaru zdegradowanego przy wymianie lub zakupie sezonowych warzyw i owoców. Funkcjonować będzie w okresie od wiosny do jesieni każdego roku. Za korzystanie z mini targowiska nie będą pobierane żadne opłaty. Zadanie ma na celu naukę gospodarności i zarządzania budżetem domowym. Zakres prac obejmuje: utwardzenie placu o powierzchni nieprzekraczającej 400 m², oświetlenie terenu, wykonanie przyłączy wody, kanalizacji i elektryki. W czynności związane z funkcjonowaniem mini targowiska (tzn., organizacja tzw. „dni handlowych”, zaangażowanie osób w poszczególne prace) włączone zostaną także osoby wchodzące w skład Polskiego Związku Działkowców im. „Odrodzenie” w Bytowie.	
Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), środki własne	

Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Bytowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.3, 3.4, 4.1
Wskaźnik produktu	1.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)
Wskaźnik rezultatu	1.Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów, zarządców nieruchomości.

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
2.	Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	1.Gmina Bytów 2.Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ulice: Miła 28, Miła 1-3, Miła 5-7, Miła 8-12, Pochyła 10, Pochyła 16, Pochyła 18, Górna 6	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	1 304 126,12
	Termin realizacji	2018-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Występowanie dysfunkcji rodzin ➤ Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych ➤ Brak oferty spędzania czasu wolnego ➤ Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych ➤ Niska estetyka obszaru ➤ Niski poziom bezpieczeństwa ➤ Niska efektywność energetyczna budynków	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	a). Zakres prac remontowych i modernizacyjnych dla budynku komunalnego przy ul. Miłej 28 dotyczyć będzie wybranych elementów wspólnych w budynku, w tym m.in.: ➤ klatek schodowych, ➤ instalacji elektrycznych – tylko w zakresie klatek schodowych, ➤ części wspólnych piwnic, ➤ wiatrołapów, ➤ oświetlenia – tylko w zakresie klatek schodowych, ➤ malowania korytarzy. Ponadto zagospodarowane zostanie także bezpośrednie otoczenie budynku przy ul. Miłej 28, w tym m.in.: ukształtowanie terenu, zieleń, mała architektura itp. b). zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia budynków mieszkalnych zlokalizowanych przy ul. Miłej 1-3 oraz 5-7. Nowo zagospodarowany teren dostosowany będzie również do korzystania przez osoby niepełnosprawne z różnymi dysfunkcjami. Pozbawiony będzie wszelkich barier architektonicznych. W związku z powyższym zakres prac w przedmiotowym zakresie obejmować będzie w szczególności: ➤ urządzenie zieleni, ➤ montaż urządzeń zabawowych i elementów małej architektury, ➤ utwardzenie wewnętrznych ciągów komunikacyjnych z 30 miejscami postojowymi dla mieszkańców. Miejsca postojowe rozproszone będą w obszarze, rozdzielone dla potrzeb mieszkańców wspólnot mieszkaniowych Miła 1-3 oraz 5-7. Nowo zagospodarowane miejsca, które powstaną znacznie poszerzą ofertę spędzania wolnego czasu na obszarze „Miła”. Realizacja przedsięwzięcia znacznie poprawi komfort życia i warunki bytowe mieszkańców. Ponadto pozytywnie wpłynie na poprawę estetyki tych miejsc oraz wzmocni ich atrakcyjność. Teren ten stanie się miejscem spotkań, integracji i zacieśniania relacji pomiędzy mieszkańcami dużych wspólnot mieszkaniowych (Miła 1-3 oraz 5-7).	

	c). w przypadku budynków wspólnot mieszkaniowych zakres prac obejmować będzie (w zależności od zapotrzebowania danej wspólnoty) prace związane z: ➤ fundamentami, ścianami zewnętrznymi kondygnacji podziemnych wraz z odwodnieniem budynku, odprowadzeniem wód opadowych do kanalizacji deszczowej, ➤ elewacją budynków m.in. ocieplenie ścian, tynki zewnętrzne, okna i drzwi zewnętrzne (części wspólne, ogólnodostępne), oczyszczenie elewacji, remont i odtworzenie detali, ➤ dachem i jego elementami, m.in. wzmocnienie konstrukcji dachu, wymiana lub naprawa pokrycia dachu, remont kominów, obróbki blacharskie, wymiana rur spustowych i rynien, ➤ kłatkami schodowymi m.in. tynki i oblicowania, odtworzenie detali, roboty malarskie, inne roboty wykończeniowe ścian wewnętrznych, posadzki, schody, instalacja oświetleniowa. Ponadto w ramach tego zadania planuje się także wykonać prace dotyczące zagospodarowania bezpośredniego otoczenia budynków. d). zagospodarowanie otoczenia 2 budynków należących do spółdzielni mieszkaniowej. Zakres prac w przedmiotowym zakresie obejmować będzie w szczególności: ➤ urządzenie zieleni, ➤ montaż urządzeń zabawowych i elementów małej architektury.
Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), środki własne, środki partnerów
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Bytowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.4, 4.1, 4.3, 4.4
Wskaźnik produktu	1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)
Wskaźnik rezultatu	1. Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Monitorowanie wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytowa oraz na podstawie danych administratorów wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
3.	Odrestaurowanie parku przy ul. Miłej	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	450 000,00
	Termin realizacji	2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Występowanie dysfunkcji rodzin ➤ Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych ➤ Brak oferty spędzania czasu wolnego ➤ Niska estetyka obszaru ➤ Niski poziom bezpieczeństwa	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	➤ zainstalowanie monitoringu. Docelowo planuje się zakup i zainstalowanie 11 kamer, ➤ posadzenie nowych drzew i krzewów, ➤ wykonanie altany nad symbolicznym kamieniem, ➤ remont bramy, ➤ montaż lamp, ➤ montaż elementów małej architektury, ➤ utwardzenie alej, ➤ usunięcie wybranych drzew i krzewów	
Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), środki własne	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	---	
Realizowane cele operacyjne	1.2, 1.4,4.1	
Wskaźnik produktu	1.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	
Wskaźnik rezultatu	1.Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów oraz KPP Policji	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
4.	Przebudowa ulicy Pochyłej	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Pochyła	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	2 138 437,32
	Termin realizacji	2018-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niska estetyka obszaru ➤ Wysoki poziom bezrobocia na obszarze ➤ Niski poziom bezpieczeństwa	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	➤ przebudowa drogi o długości 330 mb wraz z chodnikami, ścieżką rowerową i utworzenie 38 miejsc postojowych, które rozproszone zostaną po obszarze. Jednocześnie zlokalizowane zostaną w pobliżu budynków mieszkalnych wielorodzinnych, ➤ przebudowa kanalizacji deszczowej z uzbrojeniami, ➤ przebudowa sieci wodociągowej, ➤ budowa oświetlenia drogowego w ciągu dróg.	
Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), środki własne	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	---	
Realizowane cele operacyjne	1.4, 4.1, 4.2	
Wskaźnik produktu	1.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	
Wskaźnik rezultatu	1.Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów, KPP Policji	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
5.	Aktywizacja społeczno-zawodowa	1.Gmina Bytów/ Centrum Integracji Społecznej 2. Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła 26	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	540 000,00
	Termin realizacji	2017-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych ➤ występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych ➤ wysoki poziom bezrobocia na obszarze ➤ Niski poziom bezpieczeństwa	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	➤ Rekrutacja uczestników do projektu (wytypowane i zdiagnozowane osoby przez MOPS Bytów – rekrutacja „zamknięta”, wyłącznie z obszaru Miła, zostaną zdiagnozowane przez pracownika socjalnego CIS, doradcę zawodowego i psychologa w celu wydania opinii o poziomie motywacji do udziału w projekcie, warunkach socjalno-bytowych, predyspozycjach społecznych i zawodowych, gotowości do podjęcia pracy i zmiany w życiu, ustalenie poziomu wykluczenia społecznego; wybrana grupa 36 uczestników po 12 osób w każdej edycji, podpisze deklaracje udziału w projekcie oraz każdy uczestnik podpisze Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego, który zostanie przekazany do MOPS i PUP), ➤ W ramach reintegracji społecznej: Edukacja ogólna, Warsztaty motywacyjne, Psychoedukacja, Warsztaty planowania życia, Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień, Indywidualne poradnictwo prawne i obywatelskie, Psychoterapia, Warsztaty edukacyjne „Relacje z dziećmi” – warsztaty dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi; Warsztaty edukacyjne dla osób doznających przemocy w rodzinie; Warsztaty resocjalizacyjne dla uczestników zwolnionych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, praca socjalna na rzecz uczestników i ich rodzin (np. wspieranie procesu integracji ze środowiskiem, poprawa relacji w rodzinie, pomoc w utrzymaniu abstynencji alkoholowej, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego/podjęcia leczenia chorób, motywowanie do skierowania dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej/wsparcia dziennego), W ramach reintegracji zawodowej: ➤ Moja firma – warsztaty z zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (tematy: człowiek przedsiębiorczy, procedura zakładania firmy, rodzaje działalności, księgowość, biznesplan, marketing, wizyta studyjna u przedsiębiorcy produkcyjnego) zgodnie z zaplanowaną ścieżką wsparcia max 6 uczestników – forma wsparcia dla uczestników w ramach indywidualnej ścieżki wsparcia),	

	➤ Warsztaty z ekonomii społecznej – zakładanie i prowadzenie spółdzielni socjalnej (ustawa o spółdzielniach socjalnych, rodzaje podmiotów ekonomii społecznej, etapy zakładania spółdzielni, rodzaje działalności, księgowość, biznesplan, marketing, wizyta studyjna w spółdzielni socjalnej) – zgodnie z zaplanowaną ścieżką wsparcia max 6 uczestników Warsztaty będą prowadzone przez OWES (Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej) – bezkosztowo w projekcie, ➤ Doradztwo zawodowe zajęcia grupowe i konsultacje indywidualne (autoprezentacja, pisanie CV, podań o pracę, unikanie błędów w czasie rozmów, szukanie ofert pracy, umieszczanie ofert w Internecie, prasie lokalnej, samokształcenie, podniesienie motywacji po podjęcia pracy, radzenie sobie w kryzie odmów zatrudnienia, radzenie sobie po utracie pracy, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, diagnoza uczestników pod kątem predyspozycji na rynku pracy, skierowania na kurs zawodowy i na warsztaty ekonomii społecznej lub warsztaty moja firma), ➤ Warsztaty planowania kariery przy wykorzystaniu usług Powiatowego Urzędu Pracy – organizuje partner PUP (warsztaty prowadzone przez doradcę zawodowego – pracownika PUP: omówienie zasad rejestracji do PUP, wyrejestrowania, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, profilowanie, formy wsparcia bezrobotnych), ➤ Szkolenie z zakresu kompetencji cyfrowych (nabywanie wiedzy o korzystaniu z mediów elektronicznych, komputera, różnego oprogramowania, Internetu, zarządzania danymi, administracja sieciami, witryny internetowe) Indywidualne poradnictwo zawodowe ustalające ścieżkę rozwoju zawodowego (predyspozycje zawodowe, dobór kursu zawodowego), ➤ Kursy zawodowe/szkolenia (teoria i praktyka) kończące się egzaminem i wydaniem certyfikatu- uzyskanie kwalifikacji (uczestnicy zdobędą zawód po wcześniejszej diagnozie doradcy zawodowego, ustalenia predyspozycji zawodowych, umiejętności, motywacji do zmiany zawodu, zatrudnienia w wybranym zawodzie po udziale w projekcie). Planuje się, że część uczestników odbędzie kurs zawodowy (praktyka) u pracodawców prowadzących działalność na terenie obszaru MŁA (będzie to kurs np. brukarz, kamieniarz, ogrodnik terenów zieleni, robotnik oczyszczania miasta, animator czasu wolnego, opiekunka domowa), ➤ Zajęcia z reintegracji zawodowej u pracodawcy (praktyka w zakładzie pracy u pracodawcy w celu utrwalenia, doskonalenia umiejętności praktycznych).
Źródła finansowania	Środki UE (EFS), środki własne, środki partnerów projektu
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	1.Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej 2.Organizacje pozarządowe
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.3, 3.4
Wskaźnik produktu	1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie.
Wskaźnik rezultatu	1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu.

	3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu Programu. Monitorowanie odbywać się będzie na podstawie danych Centrum Integracji Społecznej i partnerów projektu.
--	--

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
6.	Organizacja i realizacja działań dotyczących kształtowania postaw społecznych poprzez czynne włączenie i zaangażowanie mieszkańców obszaru „Miła”	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	105 591,27
	Termin realizacji	2018-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych ➤ brak oferty spędzania czasu wolnego ➤ Niski poziom bezpieczeństwa	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	➤ zakup roślin, sadzonek, narzędzi, elementów małej architektury oraz zakup materiałów niezbędnych do realizacji elementów małej architektury w celu utworzenia przydomowych ogródków. W proces ten czynnie zostaną włączeni mieszkańcy obszaru „Miła”, by zagospodarować odpowiedni teren według własnych potrzeb, pomysłów celem utworzenia miejsca przeznaczonego do wypoczynku, zabaw dla dzieci itp. ➤ organizacja warsztatów dotyczących murali oraz zakup niezbędnych elementów służących wykonaniu kolorowych, tematycznych murali związanych z historią ziemi bytowskiej, które będą edukować i maskować zaniedbane fasady budynków, ➤ czynne włączenie mieszkańców, do usuwania nielegalnego graffiti oraz zakup niezbędnych materiałów temu służących. Realizacja zadania wpłynie na poprawę wizerunku obszaru „Miła” oraz zaktywizuje i zintegruje lokalną społeczność, ➤ utworzenie „Miejskiego ogrodu społecznego” w obszarze „Miła”. Konkretna lokalizacja zostanie uzgodniona z mieszkańcami obszaru „Miła”. W funkcjonowanie ogrodu zaangażowani zostaną mieszkańcy obszaru „Miła”, którzy pod nadzorem merytorycznym osób posiadających odpowiednią wiedzę dowiedzą się, jak powinna wyglądać opieka nad takim ogrodem oraz w jaki sposób powinno się uprawiać i pielęgnować poszczególne rośliny. Poza tym chętni i zainteresowani taką ideą mieszkańcy wezmą udział w tematycznym szkoleniu związanym z kształtowaniem małej architektury, po to by przy użyciu własnego pomysłu, wiedzy, pracy i zaangażowania stworzyć miejsce służące do rekreacji i wypoczynku na świeżym powietrzu. Teren ten odpowiednio zostanie wyposażony w ławki, stoliki, donice,	

	roślinność itp.
Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), środki własne
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Organizacje pozarządowe
Realizowane cele operacyjne	1.2, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1, 3.4, 4.1, 4.3
Wskaźnik produktu	1.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)
Wskaźnik rezultatu	1.Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Monitorowanie wskaźników odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów, zarządców nieruchomości, danych jednostek realizujących.

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
7.	Przebudowa ulicy Pochylej od skrzyżowania z ul. Miłą do ul. Sychty wraz z łącznikami	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Pochyła	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	1 500 000,00
	Termin realizacji	2017-2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niska estetyka obszaru ➤ Wysoki poziom bezrobocia na obszarze ➤ Niski poziom bezpieczeństwa ➤ Zły stan infrastruktury	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	➤ Przebudowa ulicy o łącznej długości 725,65m ➤ Budowa oświetlenia ulicznego ➤ Budowa sieci kanalizacji deszczowej	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych dróg, chodników ➤ Poprawa bezpieczeństwa na obszarze ➤ Poprawa funkcjonalności i estetyki obszaru Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów, KPP	
Wskaźnik produktu	➤ długość wyremontowanych dróg na obszarze rewitalizacji (km) ➤ długość chodników z wymienioną nawierzchnią (km) ➤ ilość nowo utworzonych miejsc postojowych (szt) ➤ ilość zmodernizowanych punktów oświetleniowych (szt)	
Źródła finansowania	środki własne	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.4 ,4.1, 4.2	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
8.	Przebudowa ulicy Miłej wraz z sięgaczem w kierunku osiedla przy ul. Górnej	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	3 510 286,00
	Termin realizacji	2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niska estetyka obszaru ➤ Wysoki poziom bezrobocia na obszarze ➤ Niski poziom bezpieczeństwa ➤ Zły stan infrastruktury	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	➤ Przebudowa ulic ➤ Budowa oświetlenia ulicznego ➤ Budowa sieci kanalizacji deszczowej ➤ Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej ➤ Przebudowa sieci wodociągowej	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych dróg, chodników ➤ Poprawa bezpieczeństwa na obszarze ➤ Poprawa funkcjonalności i estetyki obszaru Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów, KPP	
Wskaźnik produktu	➤ długość wyremontowanych dróg na obszarze rewitalizacji (km) ➤ długość chodników z wymienioną nawierzchnią (km) ➤ ilość nowo utworzonych miejsc postojowych (szt.) ➤ ilość zmodernizowanych punktów oświetleniowych (szt.)	
Źródła finansowania	środki własne, środki krajowe	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.4, 4.1, 4.2	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
9.	Poprawa warunków obsługi komunikacyjnej przedszkola przy u. Słonecznej	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Słoneczna	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	150 000,00
	Termin realizacji	2017-2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niski poziom infrastruktury drogowej i parkingowej ➤ Niska estetyka obszaru ➤ Niski poziom bezpieczeństwa	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	➤ Przebudowa ulicy ➤ Przebudowa ciągów komunikacji pieszej	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych dróg, chodników ➤ Poprawa bezpieczeństwa na obszarze ➤ Poprawa funkcjonalności i estetyki obszaru Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów	
Wskaźnik produktu	➤ Długość zmodernizowanych dróg (km) ➤ Długość chodników z wymienioną nawierzchnią (km)	
Źródła finansowania	środki własne, środki krajowe	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.4, 4.1, 4.2	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
10.	Modernizacja parkingu przy ul. Górnej.	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Górna 6, 77-100 Bytów	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	80 000,00 zł
	Termin realizacji	2020 r.
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	Zły stan techniczny parkingu przy ul. Górnej 6 w Bytowie uniemożliwia sprawne parkowanie pojazdów i powoduje wysokie koszty ich eksploatacji.	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje się: ➤ usunięcie warstwy bitumicznej nawierzchni parkingu o pow. 320 m², ➤ wyrównanie całego terenu, ➤ wykonanie podbudowy z piasku stabilizowanego cementem, ➤ wykonanie nawierzchni z kostki betonowej typu polbruk, ➤ regulacja krawężników, ➤ wyznaczenie 19 miejsc postojowych, ➤ ustawienie znaków pionowych.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób jego monitorowania	Liczba pojazdów korzystających z nowych miejsc postojowych – 570 w okresie jednego miesiąca. Wskaźnik rezultatu będzie monitorowany za pośrednictwem ankiety, która zostanie rozdysponowana wśród właścicieli pojazdów mieszkających w bloku przy ul. Górnej 6 w Bytowie.	
Wskaźnik produktu	Parking – 1 kpl., źródłem weryfikacji będzie protokół odbioru.	
Źródła finansowania	Środki własne Bytowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.2, 4.1, 4.2, 4.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
11.	Modernizacja drogi dojazdowej oraz parkingu zlokalizowanego przy ul. Słonecznej.	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Słoneczna 32, 77-100 Bytów	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	80 000,00 zł
	Termin realizacji	2021 r.
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	Zły stan techniczny drogi dojazdowej i miejsc postojowych przy ul. Słonecznej 32 w Bytowie uniemożliwia sprawne poruszanie się pojazdów i ich parkowanie, powoduje wysokie koszty eksploatacji pojazdów oraz stwarza niebezpieczeństwo w ruchu kołowym.	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje się: ➤ demontaż płyt betonowych na drodze dojazdowej o dł. 24 m i szer. 2,5 m, ➤ demontaż płyt betonowych na parkingu o dł. 20 m i szer. 4 m, ➤ wyrównanie całego terenu o pow. 140 m², ➤ wykonanie podbudowy z piasku stabilizowanego cementem, ➤ wykonanie nawierzchni z kostki betonowej typu polbruk, ➤ regulacja krawężników, ➤ wyznaczenie 9 miejsc postojowych, ➤ ustawienie znaków pionowych przy drodze dojazdowej.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób jego monitorowania	Liczba pojazdów korzystających ze modernizowanej drogi dojazdowej oraz parkingu – 270 w okresie jednego miesiąca. Wskaźnik rezultatu będzie monitorowany za pośrednictwem ankiety, która zostanie rozdysponowana wśród właścicieli pojazdów mieszkających w bloku przy ul. Słonecznej 32 w Bytowie.	
Wskaźnik produktu	Droga dojazdowa oraz parking – 1 kpl., źródłem weryfikacji będzie protokół odbioru.	
Źródła finansowania	Środki własne Bytowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	4.1, 4.2, 4.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
12.	Przyłączenie budynku przy ul. Miłej 28 do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z instalacją nowych urządzeń grzewczych	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła 28	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	906 503,69
	Termin realizacji	2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niska efektywność energetyczna budynków ➤ Niska estetyka obszaru ➤ Zły stan techniczny budynków ➤ Ubóstwo ➤ Występowanie dysfunkcji rodzin ➤ Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	➤ Zmiana systemów ogrzewania w budynku komunalnym ➤ Likwidacja węglowych źródeł ciepła ➤ Wykonanie instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	Rezultatem będzie zmniejszenie emisji CO2 (tony/rok). Monitorowanie wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych gminy Bytów oraz VEOLII sp. z o.o.	
Wskaźnik produktu	➤ Ilość gospodarstw domowych podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej (szt.)	
Źródła finansowania	środki własne, środki krajowe, środki UE	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	VEOLIA sp.z o.o.	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 4.3, 4.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
13.	Termomodernizacja obiektu przy ul. Miłej 26A będącego siedzibą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła 26A	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	392 158,64
	Termin realizacji	2019-2020
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niska estetyka obszaru ➤ Zły stan budynków ➤ Niska efektywność energetyczna budynków	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	➤ remont elewacji ➤ ocieplenie ścian budynku ➤ remont dachu	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ szacowany spadek zużycia energii w budynku (kWh/rok) ➤ ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (GJ/rok) Monitorowanie wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM oraz MOPS.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba zmodernizowanych obiektów (szt.)	
Źródła finansowania	środki własne, środki krajowe, środki UE	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	
Realizowane cele operacyjne	4.4, 3.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
14.	Termomodernizacja obiektu przy ul. Miłej 26A będącego siedzibą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ul. Miła 26A	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	162 152,02
	Termin realizacji	2019-2020
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niska estetyka obszaru ➤ Zły stan budynków ➤ Niska efektywność energetyczna budynków	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	➤ remont elewacji ➤ ocieplenie ścian budynku ➤ remont dachu ➤ wykonanie Instalacja odgromowa	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ szacowany spadek zużycia energii w budynku (kWh/rok) ➤ ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (GJ/rok) Monitorowanie wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM oraz PCPR.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba zmodernizowanych obiektów (szt.)	
Źródła finansowania	środki własne, środki krajowe, środki UE	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Powiat Bytowski/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
Realizowane cele operacyjne	4.4, 3.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
15.	Rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze "Miła"	1. Veolia Północ Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar "Miła"	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	120 000,00 zł
	Termin realizacji	2018-2020
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ niska efektywność energetyczna budynków	
	➤ niska estetyka obszaru	
	➤ występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	
	➤ zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	Modernizacja oraz rozbudowa sieci ciepłej na obszarze "Miła"	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	Poprawa efektywności działania sieci ciepłej poprzez zmniejszenie strat przesyłowych w związku ze zmianą technologii wykonania sieci z kanałowej na preizolowaną.	
	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez likwidację kotłów na paliwo stałe.	
	Usprawnienia techniczne zmniejszające możliwość występowania awarii na sieciach magistralnych.	
Wskaźnik produktu	Wymiana sieci ciepłej w pasie drogowym ul. Miła	
	Przebudowa przyłącza ciepłego wysokoparametrowego do budynku ul. Miła 26	
	Podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej budynków w obszarze „Miła”	
Źródła finansowania	środki własne Veolia Północ Sp. z o.o.	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.1,4,4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
16.	Realizacja nowej koncepcji zagospodarowania nieruchomości w obszarze Pochyła 2A, 4, 4A, 6	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Miła 26A	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	30 000 (koszt wykonania koncepcji)
	Termin realizacji	utworzenie koncepcji - 2019 realizacja koncepcji - 2019-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Zły stan techniczny budynków ➤ Mała liczba miejsc integracji mieszkańców ➤ Niedostateczna estetyka przestrzeni	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmuje stworzenie koncepcji nowej zabudowy mieszkaniowej z przeznaczeniem na usługi w parterze oraz zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia po rozbiórce.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba nowo utworzonych obiektów mieszkaniowo-usługowych (szt.) ➤ Powierzchnia nowo zagospodarowanych przestrzeni (ha) Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów.	
Wskaźnik produktu	➤ Liczba nowo utworzonych koncepcji zagospodarowania nieruchomości (szt.)	
Źródła finansowania	środki własne	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 4.1, 4.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
17.	Budowa boiska wielofunkcyjnego zlokalizowanego przy ul. Słonecznej	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Słoneczna, 77-100 Bytów	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	100 000,00 zł
	Termin realizacji	2022 r.
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	Brak odpowiedniej infrastruktury rekreacyjno-sportowej przy ul. Słonecznej w Bytowie przyczynia się do: ➤ wzrostu zagrożenia związanego z patologiami oraz dysfunkcjami zdrowotnymi wśród dzieci i młodzieży, ➤ ograniczonego dostępu dzieci i młodzieży do oferty sportowo-rekreacyjnej, ➤ braku kształtowania u dzieci i młodzieży elementarnych nawyków higieniczno-zdrowotnych.	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje się: ➤ wyrównanie nawierzchni, ➤ położenie nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 40x28 m, ➤ wyznaczenie linii do gier zespołowych – piłka nożna, piłka ręczna oraz piłka koszykowa x2, ➤ wyposażenie w sprzęt – słupki, tablice z koszami, bramki, piłkochwyty za bramkami, ławki, ➤ wytyczenie i budowa ogrodzenia boiska.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób jego monitorowania	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 600 os. w okresie jednego miesiąca. Wskaźnik rezultatu będzie monitorowany za pośrednictwem ankiety, która zostanie rozdysponowana wśród dzieci i młodzieży korzystających z nowo wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej.	
Wskaźnik produktu	Boisko wielofunkcyjne – 1 kpl., źródłem weryfikacji będzie protokół odbioru.	
Źródła finansowania	Środki własne Bytowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, środki krajowe	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane cele operacyjne	1.2, 4.1, 4.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
18.	Zagospodarowanie terenu pod rekreację i zabawy przy placówce oświatowej zlokalizowanej przy ul. Mierosławskiego	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Mierosławskiego	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	300 000,00
	Termin realizacji	2019 -2020
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Mała liczba miejsc integracji mieszkańców ➤ Niedostateczna estetyka przestrzeni ➤ Brak oferty spędzania czasu wolnego ➤ Niski poziom bezpieczeństwa	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej	
Zakres przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia przewiduje zagospodarowanie terenu celem stworzenia miejsca pod rekreację i zabawy. Zamierzenie inwestycyjne polegać będzie m.in. na montażu elementów zabawowych, budowie boiska wielofunkcyjnego?, montażu elementów małej architektury, urządzeniu zieleni, montażu ogrodzenia itp.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba osób korzystających z nowo zagospodarowanego terenu (os.) Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych placówki oświatowej	
Wskaźnik produktu	➤ Powierzchnia nowo zagospodarowanego terenu (ha)	
Źródła finansowania	środki własne gminy Bytów, środki krajowe	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Placówka oświatowa	
Realizowane cele operacyjne	1.2, 4.1, 4.3	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
19.	Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Bytów ul. Miła 26a	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	15 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Patologie społeczne ➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Konsultacje, informacje, motywowanie dla mieszkańców Gminy Bytów	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ zwiększenie wiedzy nt uzależnienia, współuzależnienia, przemocy w rodzinie, oferty pomocy ➤ liczba udzielonych konsultacji Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz inne podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba przeprowadzonych dyżurów	
Źródła finansowania	środki własne	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie ➤ Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów ➤ Komenda Powiatowa Policji w Bytowie	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
20.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Bytów ul. Miła 26a	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	17 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na które odpowiada przedsięwzięcie	➤ patologie społeczne ➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Zajęcia terapeutyczne, psychoedukacyjne, profilaktyczne dla mieszkańców Gminy Bytów	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ zwiększenie wiedzy nt uzależnienia, współuzależnienia oraz przemocy w rodzinie ➤ liczba osób uczestniczących w zajęciach (w tym uczestnictwo tych osób wielokrotne) ➤ liczba udzielonych porad prawnych	
Wskaźnik produktu	➤ liczba przeprowadzonych działań terapeutycznych lub psychoedukacyjnych ➤ liczba przeprowadzonych dyżurów radcy prawnego Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz inne podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Źródła finansowania	środki własne	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie ➤ Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów ➤ Komenda Powiatowa Policji w Bytowie	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
21.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych	1.Gmina Bytów 2.Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar Gminy Bytów	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	50 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Patologie społeczne ➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Profilaktyka i edukacja dla mieszkańców Gminy Bytów	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ zwiększenie wiedzy nt uzależnienia, współuzależnienia oraz przemocy w rodzinie ➤ liczba instytucji realizujących zajęcia profilaktyczne Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz one podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych ➤ liczba zrealizowanych kampanii profilaktycznych ➤	
Źródła finansowania	środki własne, środki organizacji pozarządowych	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie ➤ Placówki oświatowe ➤ Organizacje pozarządowe ➤ Specjaliści	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 2.4,3,4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
22.	Realizacja zajęć z cyklu „Świadomy rodzic - zdrowe i bezpieczne dziecko”	Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	Roczna wartość: 2 400,00 zł
	Termin realizacji	2018 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie dysfunkcji rodzin, ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Warsztaty skierowane do rodziców prowadzone przez terapeutę uzależnień, policjanta, pielęgniarkę i dietetyka. Zakres tematyczny obejmuje; profilaktykę uzależnień i zagrożeń społecznych dostarczenie wiedzy zwiększającej kompetencje rodzicielskie w zakresie prawidłowego rozwoju dziecka, podstawowych zasad higieny i opieki medycznej, prawidłowego odżywiania. Co roku odbywać się będzie 1 edycja zajęć dla 10 – osobowej grupy. W ramach jednej edycji odbędzie się 30 godzin warsztatowych (10 spotkań po 3 godziny).	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ ilość osób biorących udział w warsztatach / monitoring: listy obecności ➤ ilość osób, które ukończyły warsztaty/ monitoring: zaświadczenia ➤ wzrost świadomości nt. uzależnień zagrożeń społecznych ➤ wzrost umiejętności prawidłowego funkcjonowania rodziców Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez MOPS i organizacje pozarządowe.	
Wskaźnik produktu	➤ ilość spotkań warsztatowych ➤ ilość wydanych zaświadczeń o ukończeniu warsztatów	
Źródła finansowania	środki własne, środki własne gminy, środki krajowe, środki UE, organizacji pozarządowych	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie Organizacja pozarządowa	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
23.	Rehabilitacja dzieci niepełnosprawnych	Organizacje pozarządowe Gmina Bytów MOPS
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar Gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	111 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niepełnosprawność	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Mieszkańcy Gminy Bytów	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Zwiększenie sprawności dzieci niepełnosprawnych ➤ ilość dzieci objętych rehabilitacją w ramach projektów Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz inne podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba udzielonych dotacji przez Gminę	
Źródła finansowania	środki własne, środki zewnętrzne, środki organizacji pozarządowych	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Organizacje pozarządowe	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.3, 1.4, 3.3, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
24.	Realizacja specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	Wartość w roku 2017: 128 500,00 zł Roczna wartość w latach 2018-2023: 770 000,00 zł/rok
	Termin realizacji	2017 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie niepełnosprawności w rodzinach	
Cel przedsięwzięcia	➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych ➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	
Zakres przedsięwzięcia	Realizacja specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi obejmuje 3 formy wsparcia: • Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ośrodku wsparcia - w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bytowie – dla 40 osób przewlekle, psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie, • Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi ze spektrum autyzmu – dla 12 osób (dzieci), • Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób - dla 2 osób. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi/ monitoring: liczba wydanych decyzji, lista obecności w ŚDS, miesięczne zbiorcze zestawianie specjalistycznych usług opiekuńczych (specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi ze spektrum autyzmu i dla osób samotnych), ➤ wzrost umiejętności funkcjonowania w życiu społecznym, ➤ wzrost umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego (poszerzanie obszarów samodzielności),	

	➤ minimalizowanie skutków niepełnosprawności w rodzinie i otoczeniu Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez MOPS oraz inne podmioty zaangażowane w realizację zadania.
Wskaźnik produktu	➤ ilość godzin specjalistycznych usług opiekuńczych z zaburzeniami psychicznymi ze spektrum autyzmu, ➤ ilość godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, ➤ liczba dni uczestnictwa w ośrodku wsparcia - ŚDS
Źródła finansowania	środki własne gminy, środki krajowe
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Organizacje pozarządowe Centrum Integracji Społecznej
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.3, 1.4, 3.4

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
25.	Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	Wartość w roku 2017: 315,00 zł Roczna wartość w latach 2018-2023: 4 700,00 zł/rok
	Termin realizacji	2017 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie dysfunkcji rodzin, ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych ➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	
Zakres przedsięwzięcia	Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie. Spotkania grupy mają na celu przeciwdziałanie bezradności wobec przemocy, wymianę informacji i doświadczeń oraz uzyskanie wsparcia emocjonalnego. Grupa ma charakter otwarty. Planuje się całoroczne prowadzenie grupy wsparcia: 1 raz w tygodniu po 2 godziny dla max. 10 osób.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ ilość osób biorących udział w grupie wsparcia / monitoring: listy obecności ➤ wzrost świadomości nt. problemu przemocy w rodzinie ➤ wzrost umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach ➤ wzrost umiejętności szukania pomocy Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez MOPS i inne podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźnik produktu	➤ ilość spotkań warsztatowych	
Źródła finansowania	środki własne gminy, środki krajowe, środki UE	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--	
Realizowane	1.1, 1.3, 1.4, 3.4	

cele operacyjne

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
26.	Organizacja działań z cyklu „Bezpieczne wakacje, bezpieczne ferie, bezpieczna droga do szkoły”	Komenda Powiatowa Policji w Bytowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Miła	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	500,00 zł
	Termin realizacji	2018 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Wysoki poziom zagrożenia przestępczością kryminalną oraz patologiami społecznymi: alkoholizm, narkomania	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Spotkania, pogadanki, turnieje profilaktyczno-edukacyjne z młodzieżą szkolną	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba przeprowadzonych spotkań / liczba uczestników Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez KPP.	
Wskaźnik produktu	➤ Wzrost świadomości na temat działań przestępczych oraz metod w ich zapobieganiu	
Źródła finansowania	Środki własne, gminy Bytów, Starostwo Powiatowe w Bytowie	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Szkoły podstawowe, świetlice socjo-terapeutyczne	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
27.	Organizacja spotkań w placówkach oświatowych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu istniejących zagrożeń: dopalaczy, narkotyków, alkoholu, cyberprzestępczości, odpowiedzialności prawnej nieletnich	Komenda Powiatowa Policji w Bytowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Miła	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	4 000,00 zł
	Termin realizacji	2018 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Wysoki poziom zagrożenia przestępczością kryminalną oraz patologiami społecznymi: alkoholizm, narkomania, dopalacze, cyberprzestępczość	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Spotkania, pogadanki, turnieje profilaktyczno-edukacyjne z młodzieżą szkolną (Prewencja ale inaczej, Bezpieczni w ruchu drogowym)	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba przeprowadzonych spotkań / liczba uczestników Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez KPP.	
Wskaźnik produktu	➤ Wzrost świadomości na temat działań przestępczych oraz metod w ich zapobieganiu	
Źródła finansowania	Środki własne, gminy Bytów, Starostwo Powiatowe w Bytowie	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Szkoły podstawowe, świetlice socjo-terapeutyczne	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
28.	Organizacja debat społecznych z cyklu „Bezpieczny działkowicz”, „Bezpieczeństwo seniorów”	Komenda Powiatowa Policji w Bytowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Miła	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	4 000,00 zł
	Termin realizacji	2018 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Wysoki poziom zagrożenia przestępczością kryminalną (kradzieże, kradzieże z włamaniem, zniszczenie mienia) oraz przestępczością skierowaną wobec osób starszych (oszustwa)	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Spotkania, pogadanki, debaty społeczne	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Liczba przeprowadzonych spotkań, debat / liczba uczestników Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez KPP.	
Wskaźnik produktu	➤ Wzrost świadomości na temat działań przestępczych oraz metod w ich zapobieganiu	
Źródła finansowania	Środki własne, gminy Bytów, Starostwo Powiatowe w Bytowie	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Stowarzyszenia emerytów i rencistów, stowarzyszenia działkowców	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
29.	Wsparcie Asystenta Rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	Wartość w roku 2017: 7 000,00 zł Roczna wartość w latach 2018-2023: 46 000,00 zł/rok
	Termin realizacji	2017 - 2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie dysfunkcji rodzin, ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Całoroczna pogłębiona praca socjalna wspierająca rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych (niewydolnych wychowawczo, dotkniętych bądź zagrożonych przemocą w rodzinie, alkoholizmem, dotkniętych niepełnosprawnością członka rodziny). Pomoc ta ma na celu wyeliminowanie groźby zabrania dziecka z rodziny lub umożliwienie powrotu dziecka do rodziny po okresowym pobycie poza nią. Maksymalna ilość rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny – 15 rodzin.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny/ monitoring: sprawozdanie rzeczowo – finansowe ➤ wzrost umiejętności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych ➤ wzrost umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez MOPS.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba rodzin współpracujących z Asystentem Rodziny do 3 miesięcy ➤ liczba rodzin współpracujących z Asystentem Rodziny powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy ➤ liczba rodzin współpracujących z Asystentem Rodziny powyżej 1 roku ➤ liczba rodzin, z którymi Asystent Rodziny zakończył współpracę	

Źródła finansowania	środki własne gminy, środki krajowe
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.3, 1.4, 3.3, 3.4

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
30.	Działania streetworkerów	1.Gmina Bytów 2. Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar Gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	18 000,00
	Termin realizacji	2018-2023
Problem, na które odpowiada przedsięwzięcie	➤ Patologie społeczne	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	
	➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Mieszkańcy Gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Zwiększenie wiedzy nt. uzależnień, przemocy	
	➤ liczba osób objętych działaniem (z uwzględnieniem wielokrotności uczestnictwa)	
	Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz one podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźniki produktu	➤ ilość wyjść w środowisko przez streetworkerów	
Źródła finansowania	środki własne, organizacji pozarządowej	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie	
	➤ Komenda Powiatowa Policji w Bytowie	
	➤ Organizacje pozarządowe	
	➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.3, 1.4, 3.3, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
31.	Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego	1.Gmina Bytów 2. Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Bytów ul. Miła	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	50 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Patologie społeczne ➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ brak oferty spędzania czasu wolnego	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Mieszkańcy Gminy Bytów	
Wskaźniki rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ zwiększenie wiedzy nt uzależnienia, współuzależnienia oraz przemocy w rodzinie oraz wzrost wiedzy ogólnej ➤ liczba miejsc w placówce wsparcia dziennego Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz one podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźnik produktu	➤ ilość dni funkcjonowania placówki ➤ ilość godzin pracy z dziećmi i młodzieżą	
Źródła finansowania	środki własne, organizacji pozarządowej	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie. ➤ Placówki oświatowe ➤ Organizacje pozarządowe ➤ Zespół Kuratorskiej Służby Sadowej w Bytowie	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3,4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
32.	Organizacja letnich kolonii dla dzieci i młodzieży	1.Gmina Bytów 2. Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar Gminy Bytów ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	50 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Patologie społeczne ➤ występowanie dysfunkcji rodzin ➤ brak oferty spędzania czasu wolnego	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Dzieci i młodzież uczestnicząca w kolonii	
Wskaźniki rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ wzrost poczucia własnej wartości, zwiększenie kompetencji społecznych (konstruktywnych zachowań i sposobów radzenia sobie m.in. ze stresem, złością, agresją, odpowiedzialności, umiejętności współzawodnictwa), ➤ ilość dzieci objętych działaniem Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów oraz one podmioty zaangażowane w realizację zadania.	
Wskaźnik produktu	➤ liczba kolonii	
Źródła finansowania	środki własne, organizacji pozarządowej	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie. ➤ Organizacje pozarządowe	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
33.	Realizacja Programu „Pudełko życia w gminie Bytów”	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Teren gminy Bytów	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	450,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	Niski poziom bezpieczeństwa osób starszych, mających problemy ze zdrowiem, niepełnosprawnych oraz samotnych	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Zapewnienie dodatkowej pomocy osobom starszym, mającym problemy ze zdrowiem, niepełnosprawnym oraz samotnym w sytuacji wystąpienia zagrożenia zdrowia i życia podczas udzielania pomocy przez różnego rodzaju służby	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ wsparcie osób starszych, mającym problemy ze zdrowiem, niepełnosprawnych oraz samotnych w sytuacji wystąpienia zagrożenia zdrowia i życia ➤ liczba osób uposażonych w pudełko życia Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych UM Bytów.	
Wskaźnik produktu	Liczba wydanych pudełek życia	
Źródła finansowania	środki własne gminy Bytów	
Inne podmioty zaangażowane w realizację	➤ instytucje ochrony zdrowia ➤ jednostki pomocnicze gminy	

zadania	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.3, 1.4, 3.4

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
34.	Funkcjonowanie Klubu Seniora	1.Gmina Bytów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Bytów, ul. Miła 26	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	5 000,00
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na które odpowiada przedsięwzięcie	Brak wystarczającej oferty dla seniorów	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Integracja, nawiązywanie i umacnianie więzi społecznych oraz rozwój osobisty seniorów	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ aktywizacja i integracja osób starszych ➤ liczba uczestników w spotkaniach Klubu Seniora Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez UM Bytów.	
Wskaźnik produktu	Liczba przeprowadzonych spotkań	
Źródła finansowania	środki własne gminy Bytów	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Wolontariusze	

Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.4
------------------------------------	-------------------------

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
35.	Mitingi artystyczne	Bytowskie Centrum Kultury
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar „Miła”, Ośrodek Profilaktyki i Edukacji przy ul. Miłej 26	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	6.000,00 zł
	Termin realizacji	2017-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ słaba oferta kulturalna ➤ brak oferty spędzania czasu wolnego ➤ występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych	
Cel przedsięwzięcia	➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych ➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	
Zakres przedsięwzięcia	warsztaty plastyczne, taneczne itp., konkursy, koncerty muzyczne i/lub zabawy integracyjne	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ liczba osób uczestniczących w warsztatach, konkursach ➤ liczba osób uczestnicząca w imprezie/ spotkaniu/akcji artystycznej ➤ liczba osób, dla których zostanie przygotowany program zagospodarowania czasu wolnego lub dodatkowych zajęć artystycznych Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez BCK. <u>Sposób monitorowania rezultatów:</u> harmonogramy warsztatów, listy obecności na warsztatach, pojemność/wielkość miejsc, w których odbędą się spotkania, programy spotkań/zabaw integracyjnych (plakaty).	
Wskaźnik produktu	➤ liczba przeprowadzonych warsztatów/spotkań/akcji artystycznych ➤ liczba przygotowanych programów artystycznych na zagospodarowanie czasu wolnego lub dodatkowe zajęcia artystyczne	
Źródła finansowania	Środki własne gminy Bytów, BCK	
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	Gmina Bytów	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 3.4	

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
36.	Akademia Umiejętności Cyfrowych – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	Biblioteka Miejska w Bytowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	obszar rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	1832,00 zł
	Termin realizacji	2018-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ brak oferty spędzania czasu wolnego, ➤ słaba oferta kulturalna, ➤ wysoki poziom bezrobocia na obszarze	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Program planowanych zajęć przewiduje 6 bloków tematycznych. Wszystkie bloki zgodnie z przyświecającą ideą ukierunkowane są na wirtualną rzeczywistość. Mają na celu pokazanie, że wszystkie aspekty mają swoje odzwierciedlenie w świecie Internetu. Bloki tematyczne: 1. E-usługi 2. E-administracja 3. E-pasje 4. E-podróż 5. E-kultura 6. E-komunikacja	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	Wykształcenie mobilnych mieszkańców obszaru, którzy będą potrafili poruszać się w meandrach cyfrowej rzeczywistości, umieli korzystać z udostępnionej w sieci informacji publicznej. Nabyta nowa umiejętność wykorzystywania serwisów oraz systemów uświadomi uczestnikom, że posiadanie cyfrowych umiejętności jest równoznaczne z podniesieniem jakości życia. Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez Bibliotekę Miejską w Bytowie.	

Wskaźnik produktu	➤ Ilość przeprowadzonych spotkań, warsztatów, konsultacji
Źródła finansowania	środki własne
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.3, 2.4, 3.4

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
37.	Różni ludzie = równe szanse – przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej	Biblioteka Miejska w Bytowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	obszar rewitalizacji	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	610,00 zł
	Termin realizacji	2018-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ występowanie dysfunkcji rodzin, ➤ patologie społeczne	
Cel przedsięwzięcia	➤ zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ aktywizacja zawodowa mieszkańców ➤ wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Program szkolenia poświęcony będzie wybranym zagadnieniom związanym z płcią/gender, seksualnością, kobiecością, męskością, różnicą, które łączą się z takimi zjawiskami społeczno-kulturowymi jak rasa, klasa, czy podmiotowość. Zaczynając od analizy zjawiska wtłaczania obu płci męskiej i kobiecej w role społeczne, zarówno w życiu prywatnym i publicznym, zajęcia w związku z powyższym dotyczyć będą m.in. dyskusji na temat codziennego doświadczenia w języku, środkach masowego przekazu stereotypów, mitów, i oczekiwań, jakimi obciążone są wykonywane przez nas społeczno-kulturowe role. Niezbędnym elementem zajęć będzie identyfikacja i rozumienie uniwersalności i powszechności tych wzorców kobiecości i męskości, często krzywdzących i trudnych do usprawiedliwienia porządkiem społecznym.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	Celem zajęć będzie zapoznanie uczestników z wybranymi zagadnieniami konstrukcji płci/gender, co ma doprowadzić do zrozumienia przez nich zjawisk równości i różnorodności występujących w relacjach płci z kulturą i społeczeństwem. Uczestnicy mają też posiadać wiedzę związaną z podstawowymi terminami i pojęciami płci/gender pomagającymi w opisie najważniejszych współczesnych tendencji i zjawisk współczesnego świata. Zajęcia mają także uświadomić bilans korzyści i strat, trudności i wyzwań związanych z działalnością ruchów i organizacji społecznych, których	

	nadrzędnym celem jest równouprawnienie. Kształtując wrażliwość i świadomość różnic osób lub określonych grup społecznych ze względu na płeć w kontekście rasy, pochodzenia, etniczności, wyznania, niepełnosprawności, wieku, zajęcia mają pomóc w identyfikowaniu i przeciwdziałaniu dyskryminacji w życiu prywatnym i publicznym. Wiedza na temat społeczno-kulturowego uwarunkowania płci/gender powinna doprowadzić do zrozumienia, a co ważniejsze reagowania na mechanizmy społecznego wykluczenia, ułatwiając codzienne funkcjonowanie oraz dokonywanie bardziej świadomych wyborów dnia codziennego. Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez Bibliotekę Miejską w Bytowie.
Wskaźnik produktu	➤ ilość przeprowadzonych spotkań, pogadanek tematycznych, warsztatów, konsultacji
Źródła finansowania	środki własne
Inne podmioty zaangażowane w realizację zadania	--
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.3, 3.4

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
38.	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców z rewitalizowanego obszaru miasta. Festiwal Gier Zapomnianych – „Zapomniane gry łączą pokolenia” – dwie edycje: wiosna, jesień.	Kompleks Basenowo-Rekreacyjny w Bytowie Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany.	
Ramy realizacji	Szacunkowa roczna wartość przedsięwzięcia	2 500,00 zł
	Termin realizacji	2018-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	➤ Niski poziom aktywności społecznej ➤ Występowanie dysfunkcji rodzin ➤ Brak różnorodnej oferty spędzania czasu wolnego	
Cel przedsięwzięcia	➤ Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców ➤ Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	
Zakres przedsięwzięcia	Organizacja Festiwalu Gier Zapomnianych ma na celu zintegrowanie międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Zapomniane gry przypomną „starszej” części mieszkańców szczęśliwe czasy dzieciństwa, natomiast dzieci dowiedzą się jak rodzice, dziadkowie spędzali czas nie mając dostępu do gier i internetu – co wpłynąć może na dysfunkcje rodzin obszaru rewitalizowanego. Festiwal podniesie poziom aktywności społecznej. Zwiększy ofertę spędzania wolnego czasu.	
Wskaźnik rezultatu oraz sposób ich monitorowania	➤ Efekt wiosna/jesień, ilość uczestników biorących udział w Festiwalu ➤ Ankieta ewaluacyjna wśród uczestników przedsięwzięcia	
	Monitoring wskaźnika odbywać się będzie na podstawie danych przekazanych przez Kompleks Basenowo-Rekreacyjny.	
Wskaźnik produktu	➤ Ilość zorganizowanych w roku Festiwali oraz porównanie frekwencji podczas edycji wiosennej do jesiennej ➤ Wyniki ankiety ewaluacyjnej	
Źródła finansowania	Środki własne Spółki, w tym środki przekazane przez Gminę Bytów na podstawie umowy o zarządzanie obiektami sportowymi.	
Inne podmioty zaangażowane	-----	

w realizację zadania	
Realizowane cele operacyjne	1.1, 1.2, 1.3, 3.4

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 22. Przedsięwzięcia i zadania uzupełniające – wzmacniające rewitalizację obszaru „Miła”

Nazwa przedsięwzięcia	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Źródło finansowania
Kompleksowa rewitalizacja obszaru „Miła”	1. Remont części wspólnych w budynku przy ul. Miłej 28 – działania uzupełniające	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów
	2. Renowacja ogrodzenia cmentarnego przy ul. Gdańskiej	ELWOZ sp. z o.o.	Środki własne firmy ELWOZ sp. z o.o.
Poprawa efektywności energetycznej wraz z programami dotyczącymi ochrony środowiska	3. Urządzenie miejsc składowania odpadów z przeznaczeniem na użytek mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów
	4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Bytów	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów, EFRR
	5. Działania informacyjno – warsztatowe dotyczące edukacji ekologicznej	VEOLIA PÓŁNOC sp. z o.o.	Środki własne VEOLII sp. z o.o.
Budowa węzła transportu zbiorowego w Bytowie wraz z uruchomieniem komunikacji miejskiej	6. Budowa węzła transportu zbiorowego wraz z uruchomieniem komunikacji miejskiej.	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów, EFRR

Retencjonowanie wód opadowych: rozbudowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej.	7. Retencjonowanie wód opadowych: rozbudowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej.	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów, EFRR
Nazwa przedsięwzięcia	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Źródło finansowania
Renowacja zabytkowego mostu na rzece Boruji oraz iluminacja średniowiecznego zamku wraz z zagospodarowaniem historycznego otoczenia w miejscowości Bytów.	8a. Renowacja zabytkowego mostu. 8b. Iluminacja średniowiecznego zamku. 8c. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów, EFRR
Prace restauratorskie i konserwatorskie XIV w. Zamku w Bytowie w celu zwiększenia jego dostępności i atrakcyjności kulturalnej i artystycznej.	9c. Wykonanie prac restauratorskich i konserwatorskich średniowiecznego zamku.	Gmina Bytów	Środki własne gminy Bytów, Ewentualne dofinansowanie ze środków POIiŚ
Realizacja programów korekcyjnych dla sprawców i ofiar przemocy	10. Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy	Powiat Bytowski Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Środki własne gminy Bytów, środki krajowe, PFRON, organizacji pozarządowych
Działania w zakresie bezpieczeństwa	11. Organizacja spotkań dzielnicowych z mieszkańcami osiedli	Komenda Powiatowa Policji, organizacje pozarządowe	Środki własne Komendy Powiatowej Policji, organizacji pozarządowej
	12. Organizacja działań dotyczących przeciwdziałaniu patologiom.	Komenda Powiatowa Policji, organizacje pozarządowe	Środki własne Komendy Powiatowej Policji, organizacji pozarządowej
Działania dotyczące kształtowania właściwych postaw rodzicielskich.	13. Działania dotyczące zwiększenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców: - szkoła dla rodziców - warsztaty „Bez klapsa” - warsztaty „Rodzina razem” - konsultacje psychologiczne	Gmina Bytów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Środki własne gminy

Źródło: Opracowanie własne

5. Komplementarność programu

Komplementarność polega na uzupełnianiu się projektów zapobieganiu ich powielaniu, dzięki czemu efekty podejmowanych działań będą wzmocnione, a środki wydatkowane będą bardziej racjonalnie. Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, w szczególności komplementarności przestrzennej, problemowej, proceduralno - instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

5.1 Komplementarność przestrzenna

Podejmowane działania będą miały istotny wpływ na uporządkowanie ładu przestrzennego na całym rewitalizowanym obszarze. Skoncentrowane na najbardziej zdegradowanych jego fragmentach, poprawią nie tylko funkcjonalność i estetykę obszaru, ale podniosą zdecydowanie standard życia jego mieszkańców – przyczyniając się jednocześnie do rozwoju przedsiębiorczości.

Infrastrukturalne projekty rewitalizacyjne ukierunkowane są głównie na renowację najbardziej zniszczonej tkanki miejskiej, czyli na obszary znajdujące się wzdłuż uzupełniających się ulic: ul. Pochyłej i Miłej. Ulice te stanowią nie tylko ważną oś komunikacyjną dla całego obszaru „Miła”, wkomponowane są również dobrze w cały układ komunikacyjny miasta – można więc założyć pozytywny efekt synergii z pozostałymi planowanymi, bądź już zrealizowanymi projektami miejskimi.

Ze względu na usytuowanie na obszarze „Miła” wielu instytucji publicznych – zdecydowanie polepszy się komfort dostępu do tych miejsc, jak i sam fakt przebywania na tym obszarze. Wszystkie planowane zadania wpisują się w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytów – przyjętego w formie uchwały przez Radę Miejską w Bytowie dnia 31.10.2012 r.

5.2 Komplementarność problemowa

W Lokalnym Programie Rewitalizacji zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne związane z renowacją bądź zagospodarowaniem najbliższego otoczenia związane są ściśle z zamierzeniami modernizacji dróg i ścieżek, dając efekt spójnego działania. Planowana poprawa dostępności do miejsc instytucji publicznych, do miejsc umożliwiających większą integrację, do miejsc bezpiecznego wypoczynku i rekreacji – umożliwi budowanie pozytywnych więzi, a tym samym wzmocni elementy organizowania aktywnych wspólnot.

Działania rewitalizacyjne związane z poprawą infrastruktury technicznej będą miały wpływ nie tylko na poprawę wizerunku przez mieszkańców otaczającej ich przestrzeni, ale również zdecydowanie zwiększą jakość życia w zakresie bezpieczeństwa, uporządkowanego ładu przestrzennego, jak i poprawy jakości środowiska naturalnego.

Wszystkie planowane do realizacji zadania, zarówno podstawowe, jak i uzupełniające tak zostały dobrane, aby nie pominąć żadnego z analizowanych podsystemów (społecznego, gospodarczego, środowiskowego, technicznego ani przestrzennego). Oznacza to, że projekty dopełniają się tematycznie, dając możliwość zrównoważonego rozwoju na wszystkich analizowanych płaszczyznach.

Poniżej w poszczególnych matrycach wskazano spójność podstawowych przedsięwzięć.

Tabela 23. Matryca spójności podstawowych przedsięwzięć ujętych w zintegrowanym projekcie rewitalizacyjnym z kluczowymi problemami zdiagnozowanymi na obszarze „Miła”

MATRYCA SPÓJNOŚCI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ UJĘTYCH W ZINTEGROWANYM PROJEKcie REWITALIZACYJNYM Z KLUCZOWYMI PROBLEMAMI ZDIAGNOZOWANYMI NA OBSZARZE „MIŁA”						
Zidentyfikowane problemy	Zakres przedmiotowy					Cross-financing: Organizacja i realizacja szeregu działań dotyczących kształtowania postaw społecznych dla mieszkańców obszaru „Miła”
	Adaptacja wybranych pomieszczeń w budynku przy ul. Miłej 26 na cele usług aktywnej integracji wraz z zagospodarowaniem terenu	Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	Odrestaurowanie parku przy ul. Miłej	Przebudowa ulicy Pochylej	Usługi aktywnej integracji organizowane przez CIS w Bytowie Zadanie: Reintegracja społeczna i zawodowa	
Występowanie dysfunkcji rodzin	Modernizacja bazy lokalowej pozwoli na rozszerzenie oferty instytucji społecznych funkcjonujących na danym obszarze. Przełoży się to na wzrost jakości udzielanych świadczeń i osiągnięcie lepszych efektów społecznych. Utworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku poszerzy ofertę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców obszaru.	Poprawa warunków lokalowych w budynkach komunalnych i socjalnych wpłynie na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i godności mieszkańców, co przełoży się na ograniczenie występowania zjawisk patologicznych.	Dzięki odrestaurowaniu parku przy ul. Miłej stworzone zostanie miejsce aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców zdegradowanego obszaru. Pozytywnie wpłynie to na zacieśnianie więzi rodzinnych i ograniczenia występowania dysfunkcji społecznych		Dzięki przewidzianym działaniom ograniczone zostaną dysfunkcje mieszkańców i całych rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Rodzice i opiekunowie rozwiną m.in. swoje umiejętności rodzicielskie.	Czynne włączenie mieszkańców obszaru w działania na rzecz lokalnej społeczności zaktywizuje i zintegruje lokalną społeczność, co przyczyni się do ograniczenia występowania dysfunkcji społecznych oraz uzależnień.
Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych					Działania zmniejszające zagrożenia społeczne (np. Profilaktyka uzależnień) przyczynią się do ograniczenia występowania uzależnień i zagrożeń społecznych	

Brak oferty spędzania czasu wolnego		Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w otoczeniu remontowanych budynków (montaż urządzeń zabawowych oraz elementów małej architektury) poszerzy ofertę spędzania wolnego czasu.	Rewitalizacja Parku przyczyni się do poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu. Park będzie miejscem organizacji szeregu działań integrujących lokalną społeczność.			Montaż elementów małej infrastruktury poszerzy ofertę spędzania wolnego czasu i zaktywizuje lokalną społeczność.
Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych		Ocieplenie budynków mieszkalnych (części wspólnych) przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię grzewczą i tym samym zmniejszy wydatki mieszkańców i ograniczy zapotrzebowanie na świadczenia społeczne.			Dzięki realizowanym zadaniom uczestnicy zdobędą umiejętności gospodarowania zasobami finansowymi, nauczą się radzić w trudnych sytuacjach życiowych, co wpłynie na mniejsze zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej	
Wysoki poziom bezrobocia na obszarze	Zagospodarowanie terenu na cele mini targowiska przyczyni się do aktywizacji zawodowej mieszkańców.			Przebudowa infrastruktury drogowej ułatwi mieszkańcom dojazd do pracy co przełoży się na zwiększenie ich aktywności zawodowej.	Dzięki planowanym działaniom uczestnicy zdobędą nowe umiejętności zawodowe, przydatne na rynku pracy, które umożliwią im znalezienie zatrudnienia.	
Niska estetyka obszaru	Adaptacja budynków i ich najbliższego otoczenia oraz ciągów komunikacyjnych wpłynie na poprawę estetyki obszaru.	Remont elewacji budynków oraz zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia (mała architektura zieleni itp.) przyczyni się do poprawy estetyki obszaru.	Odrestaurowanie Parku (m.in. nowe zadrzewienia i zakrzewienia, montaż elementów małej infrastruktury, utwardzenie alejek) przyczyni się do zwiększenia estetyki obszaru.	Przebudowa chodników, ścieżki rowerowej oraz jezdni w ciągu ulicy Pochyłej wpłynie na poprawę estetyki obszaru.		Wykonanie murali oraz usunięcie graffiti i przyczyni się do poprawy estetyki obszaru.

Niski poziom bezpieczeństwa	Zainstalowanie systemu monitoringu oraz montaż oświetlenia przyczyni się do spadku liczby przestępstw/ wykroczeń/ aktów wandalizmu na danym obszarze.	Montaż oświetlenia przyczyni się do spadku liczby przestępstw/ wykroczeń/ aktów wandalizmu na danym obszarze.	Zainstalowanie systemu monitoringu oraz montaż oświetlenia przyczyni się do spadku liczby przestępstw/ wykroczeń/ aktów wandalizmu na danym obszarze.	Zainstalowanie oświetlenia wzdłuż ulicy Pochylej przyczyni się do spadku naruszeń prawa na danym obszarze.	Ograniczenie dysfunkcji społecznych zmniejszy poziom przestępczości wśród mieszkańców obszaru.	
Niska efektywność energetyczna budynków		Ocieplenie budynków mieszkalnych (części wspólnych) zwiększy ich efektywność energetyczną.				
Niewystarczająca baza lokalowa podmiotów pomocy społecznej	Projekt zakłada modernizację bazy lokalowej i instytucji pomocy społecznej					

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 24. Matryca spójności podstawowych przedsięwzięć/ zadań rewitalizacyjnych ze zidentyfikowanymi problemami występującymi na obszarze „Miła”

Zidentyfikowany problem	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
1.Ubóstwo																																						
2. Patologie społeczne																																						
3. Niski poziom aktywności społecznej																																						
4. Niedostateczny poziom aktywności zawodowej																																						
5. Mała liczba podmiotów gospodarczych																																						
6. Brak większych przedsiębiorców																																						
7. niski poziom infrastruktury drogowej i parkingowej																																						
8. Zły stan techniczny budynków																																						
9. Mała liczba miejsc integracji mieszkańców																																						

[illegible]

Tabela 25. Komplementarność poszczególnych zadań do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych i środowiskowych

Numer zadania	Szczegółowy Cel rewitalizacji	Efekt				
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny	Techniczny	Środowiskowy
1	C1, C2, C3, C4					
2	C1, C2, C4					
3	C1, C4					
4	C1, C3, C4					
5	C1, C4					
6	C1, C2, C3					
7	C1, C2, C3, C4					
8	C1, C2, C3, C4					
9	C1, C2, C3, C4					
10	C1, C2, C4					
11	C1, C2, C3, C4					
12	C1, C4					
13	C1, C2, C3, C4					
14	C1, C3, C4					
15	C1, C4					
16	C1, C4					
17	C1, C3, C4					
18	C1, C3, C4					
19	C1, C3					
20	C1, C3					
21	C1, C2					
22	C1					
23	C1, C3					
24	C1, C3					
25	C1, C3					
26	C1, C3					
27	C1, C3					
28	C1, C3					
29	C1, C3					
30	C1, C2, C3					
31	C1, C3					
32	C1, C3					
33	C1, C3					
34	C1, C3					
35	C1, C3					
36	C1, C2, C3					
37	C1, C2, C3					
38	C1					

Legenda:

	DUŻY
	UMIARKOWANY
	NIEWIELKI
	BRAK WPŁYWU

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26. Logika interwencji dla zadań planowanych w ramach zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego dla obszaru „Miła”

Nazwa zadania	Problem na jaki odpowiada zadanie	Oczekiwane oddziaływanie realizacji zadania	Kierunki działań
Adaptacja wybranych pomieszczeń w budynku przy ul. Miłej 26 na cele usług aktywnej integracji wraz z zagospodarowaniem terenu	Występowanie dysfunkcji rodzin. Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych. Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych. Wysoki poziom bezrobocia na obszarze. Niski poziom bezpieczeństwa.	Modernizacja bazy lokalowej pozwoli na rozszerzenie oferty instytucji społecznych funkcjonujących na danym obszarze. Przełoży się to na wzrost jakości udzielanych świadczeń i osiągnięcie lepszych efektów społecznych. Utworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku poszerzy ofertę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców obszaru. Zagospodarowanie terenu na cele mini targowiska przyczyni się do aktywizacji zawodowej mieszkańców. Adaptacja budynków i ich najbliższego otoczenia oraz ciągów komunikacyjnych wpłynie na poprawę estetyki obszaru. Zainstalowanie systemu monitoringu oraz montaż oświetlenia przyczynie się do spadku liczby przestępstw/wykroczeń/aktów wandalizmu na danym obszarze. Projekt zakłada modernizację bazy lokalowej instytucji pomocy społecznej.	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 2.3 2.4 3.3 3.4 4.1
Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	Występowanie dysfunkcji rodzin. Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych. Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych. Niska estetyka obszaru. Niski poziom bezpieczeństwa. Niska efektywność energetyczna budynków.	Poprawa warunków lokalowych w budynkach komunalnych i socjalnych wpłynie na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i godności mieszkańców, co przełoży się na ograniczenie występowania zjawisk patologicznych. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w otoczeniu remontowanych budynków (montaż urządzeń zabawowych oraz elementów małej architektury) poszerzy ofertę spędzania wolnego czasu. Ocieplenie budynków mieszkalnych (części wspólnych) przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię grzewczą i tym samym zmniejszy wydatki mieszkańców i ograniczy zapotrzebowanie na świadczenia społeczne. Remont elewacji budynków oraz zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia budynków (mała architektura, zieleń itp.) przyczyni się do poprawy estetyki obszaru. Montaż oświetlenia przyczyni się do spadku liczby przestępstw/wykroczeń/aktów wandalizmu na danym obszarze. Ocieplenie budynków mieszkalnych (części wspólnych) zwiększy ich efektywność energetyczną.	1.2 1.4 4.1 4.2 4.3 4.4
Odrestaurowanie parku przy ul. Miłej	Występowanie dysfunkcji rodzin. Występowanie uzależnień i zagrożeń	Dzięki odrestaurowaniu parku przy ul. Miłej stworzone zostanie miejsce aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców zdegradowanego obszaru. Pozytywnie wpłynie to na zacieśnianie	1.2 1.4 4.1

Nazwa zadania	Problem na jaki odpowiada zadanie	Oczekiwane oddziaływanie realizacji zadania	Kierunki działań
	społecznych. Niska estetyka obszaru. Niski poziom bezpieczeństwa.	więzi rodzinnych i ograniczenia występowania dysfunkcji społecznych. Rewitalizacja Parku przyczyni się do poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu. Park będzie miejscem organizacji szeregu działań integrujących lokalną społeczność. Odrestaurowanie Parku (m.in. nowe zadrzewienia i zakrzewiania, montaż elementów małej infrastruktury, utwardzenie alejek) przyczyni się do zwiększenia poziomu estetyki obszaru. Zainstalowanie systemu monitoringu oraz montaż oświetlenia przyczyni się do spadku liczby przestępstw/wykroczeń/aktów wandalizmu na danym obszarze.	
Przebudowa ulicy Pochylej	Wysoki poziom bezrobocia na obszarze. Niska estetyka obszaru. Niski poziom bezpieczeństwa.	Przebudowa infrastruktury drogowej ułatwi mieszkańcom dojazd do pracy co przełoży się na zwiększenie ich aktywności zawodowej. Przebudowa chodników, ścieżki rowerowej oraz jezdni w ciągu ulicy Pochylej wpłynie na poprawę estetyki obszaru. Zainstalowanie oświetlenia wzdłuż ulicy Pochylej przyczyni się do spadku naruszeń prawa notowanych na danym obszarze.	1.4 4.1 4.2 4.3
Usługi aktywnej integracji organizowane przez CIS w Bytowie – Zadanie: Reintegracja społeczna i zawodowa	Występowanie dysfunkcji rodzin. Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych. Brak oferty spędzania czasu wolnego. Występowanie dużej ilości zasiłków pomocowych. Wysoki poziom bezrobocia na obszarze. Niska estetyka obszaru. Niski poziom bezpieczeństwa. Niewystarczająca baza lokalowa podmiotów pomocy społecznej.	Dzięki przewidzianym działaniom ograniczone zostaną dysfunkcje mieszkańców i całych rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Rodzice i opiekunowie rozwiną m.in. swoje umiejętności rodzicielskie. Działania zmniejszające zagrożenia społeczne (np. profilaktyka uzależnień) przyczynią się do ograniczenia występowania uzależnień i zagrożeń społecznych. Dzięki realizowanym zadaniom uczestnicy zdobędą umiejętności gospodarowania zasobami finansowymi, nauczą się radzić w trudnych sytuacjach życiowych, co wpłynie na mniejsze zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej. Dzięki planowanym działaniom uczestnicy zdobędą nowe umiejętności zawodowe, przydatne na rynku pracy, które umożliwią im znalezienie zatrudnienia. Ograniczenie dysfunkcji społecznych zmniejszy poziom przestępczości wśród mieszkańców obszaru.	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 2.3 2.4 3.3 3.4
Realizacja szeregu działań dotyczących kształtowania postaw społecznych dla mieszkańców obszaru „Miła”	Występowanie dysfunkcji rodzin. Występowanie uzależnień i zagrożeń społecznych. Niska estetyka obszaru.	Czynne włączenie mieszkańców obszaru w działania na rzecz lokalnej społeczności zaktywizuje i zintegruje lokalną społeczność, co przyczyni się m.in. do ograniczenia występowania dysfunkcji społecznych oraz uzależnień. Montaż elementów małej infrastruktury poszerzy ofertę spędzania wolnego czasu i zaktywizuje lokalną społeczność. Wykonanie murali oraz usunięcie graffiti przyczyni się do poprawy estetyki obszaru.	1.2 1.3 1.4 4.1

Źródło: Opracowanie własne

5.3 Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa do roku 2023 odpowiada Zespół ds. rewitalizacji powołany dnia 21 stycznia 2016r. z późn. zm. przez burmistrza Bytowa. W obecnym składzie skupia przedstawicieli wszystkich wydziałów Urzędu Miejskiego i innych instytucji samorządowych, uczestniczących w całym procesie tworzenia Programu.

Struktura zespołu pozwala w przyszłości wykonywać mu zadania związane z realizacją założonych celów, w szczególności z wdrażaniem, realizacją i monitorowaniem wszystkich elementów poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Ze względu na konieczność włączania w cały proces działań rewitalizacyjnych wszystkich potencjalnych interesariuszy – zarządzeniem burmistrza z dnia 21.01.2016r. powołano również komitet (zespół) doradczo – konsultacyjny.

Wdrażanie LPR wiąże się z obowiązkiem zapewnienia odpowiednich mechanizmów oraz procedur umożliwiających współpracę wszystkich partnerów zaangażowanych w jego realizację, stąd też powołanie takiego zespołu doradczo – konsultacyjnego wydawało się być nieodzowne.

Przewiduje się, że praca komitetu doradczo- konsultacyjnego, a tym samym jego funkcjonowanie, będzie trwało przez cały okres realizacji Programu, a tym samym włączony on zostanie w cały proces wdrażania i monitoringu realizacji poszczególnych zadań. Zakłada się systematyczne monitorowanie całego procesu rewitalizacji. Umożliwi on bieżącą i końcową ocenę zaplanowanych, wdrażanych i skończonych zadań, będzie też umożliwiał na bieżąco wprowadzanie istotnych korekt do całego Programu.

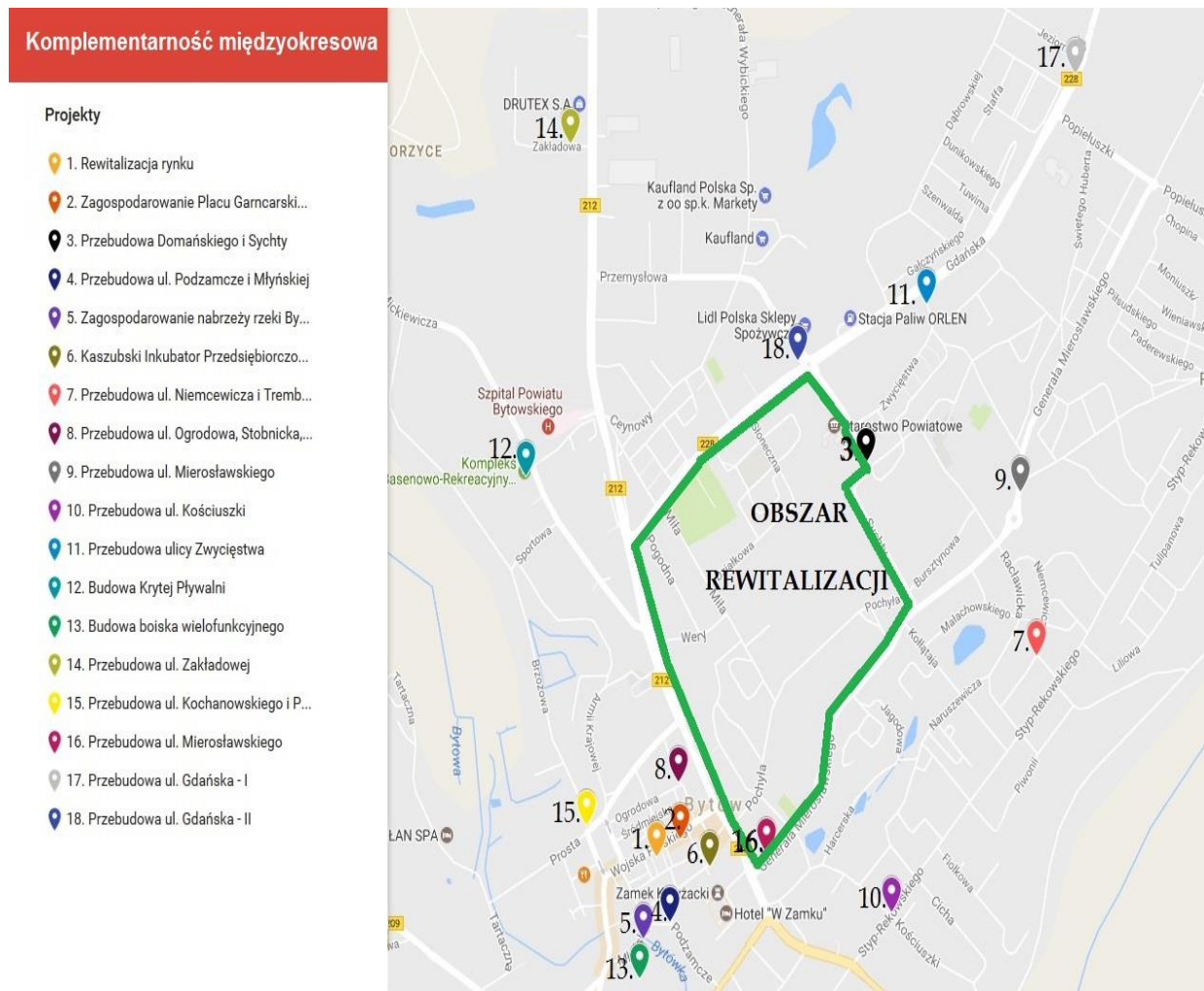
W celu zachowania komplementarności proceduralno – instytucjonalnej określone zostały zasady zarządzania oraz monitorowania. Zostały one opisane w rozdziale III Programu w pkt. 8 pod hasłem: System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych i w pkt 9: System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz system budowania i wspierania partnerstwa.

5.4 Komplementarność międzyokresowa

To przede wszystkim powiązanie z poprzednią perspektywą i z wcześniejszymi projektami zrealizowanym na terenie miasta. Istotnym aspektem procesu rewitalizacji jest prowadzenie takich działań, które nawiązują bądź są kontynuacją wcześniej realizowanych projektów o charakterze aktualnie definiowanej rewitalizacji. Proces rewitalizacji, zaproponowany w ramach niniejszego dokumentu, jest kontynuacją wielu programów realizowanych zgodnie z przyjętą Strategią Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025, w tym programów realizowanych z wykorzystaniem środków europejskich z poprzedniej perspektywy finansowej. LPR w szczególności nawiązuje do poprzedniego programu rewitalizacji, który miasto Bytów realizowało w latach 2004-2013, a którego efektem było uporządkowanie wielu zdegradowanych miejsc w śródmieściu Bytowa, czyli na terenie bezpośrednio sąsiadującym z obszarem „Miła”.

Wykaz zrealizowanych zadań w poszczególnych latach oraz ich umiejscowienie na planie miasta pokazuje poniższa mapa wraz z tabelą.

Mapa 4. Komplementarność międzyokresowa

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27. Komplementarność międzyokresowa

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Źródła finansowania zadania	Okres realizacji zadania
1	Rewitalizacja przestrzeni publicznej wraz z poprawą stanu bezpieczeństwa oraz nadaniem nowych funkcji obszarowi Placu Kardynała Wyszyńskiego i ulicy Jana Pawła II w Bytowie	Planowana inwestycja polegała na zmianie zagospodarowania historycznego centrum Bytowa obejmującego Plac Kardynała Wyszyńskiego, przylegające do niego fragmenty ulic Jana Pawła II i Wojska Polskiego. ▪ drogi i place – bruki, detale zadruków: 7699 m², ▪ pow. zabudowy – fontanna: 225 m², ▪ pow. zabudowy – schody: 55 m², ▪ trawniki i pow. trawiaste: 560 m².	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 Poddziałanie 8.1.2 Lokalna Infrastruktura Wspierająca Rozwój Gospodarczy	2010-2011
2	Zagospodarowanie Placu Garncarskiego w Bytowie	Realizacja projektu przyczyniła się do obsługi ruchu turystycznego oraz rozszerzenia oferty atrakcyjnych miejsc i obiektów. Projekt swym zasięgiem objął zagospodarowanie Placu Garncarskiego w Bytowie tj: nawierzchnie komunikacyjne 1753,95 m ² w tym zjazd dla samochodów osobowych umożliwiające dojazd do posesji zlokalizowanych w pobliżu wieży, elementy małej architektury: mur oporowy, schody terenowe, pomost, trejaż, pachołki uliczne, zestaw ławek, tablice systemu informacji miejskiej, słupy systemu informacji miejskiej, źródło uliczny, instalacja elektryczna oświetlenia terenu z iluminacją wybranych obiektów – 1365,0m, odrestaurowany i wyeksponowany relikwiarz archeologiczno-architektoniczny dawnego, gotyckiego kościoła pw. Św. Katarzyny - 660 m ² , budynek wieży poddany renowacji – szt. 1	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2004-2006 Działanie 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji	2005-2009
3	"Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej terenów wschodniej części Bytowa poprzez przebudowę dróg gminnych - ulic: Domańskiego i Sychty"	W ramach projektu przebudowane zostały dwie drogi gminne: ul. Domańskiego oraz ul. Ks. Sychty. Elementami uzupełniającymi infrastrukturę drogową były parkingi, chodniki oraz ścieżka rowerowa. Ponadto w rejonie przebudowywanych ulic wykonana została kanalizacja deszczowa oraz oświetlenie i instalacja telekomunikacyjna.	Regionalny Program Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 Poddziałanie 8.1.1 Lokalna Infrastruktura Drogowa	2010

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Źródła finansowania zadania	Okres realizacji zadania
4	„Przebudowa dróg gminnych – ul. Podzamcze i Młyńskiej w Bytowie”	Przebudowa dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą zlokalizowanych w centrum Bytowa – ulica Podzamcze i ulica Młyńska. Ulice Młyńska, Podzamcze to bardzo ważne drogi dla centrum miasta, stanowią jedną nierozdzielalną całość poprawiającą dostępność komunikacyjną. Wybudowany ciąg pieszy i rowerowy umożliwia bezpośrednie dotarcie do miejsc atrakcyjnych turystycznie, stanowi bezpośrednie powiązanie z istniejącymi ścieżkami śródmieścia Bytowa umożliwiającymi wyjazd poza granice miasta. Budowa miejsc parkingowych przy ul. Podzamcze (7 miejsc postojowych dla autobusów, 113 miejsc postojowych dla samochodów osobowych, w tym 8 miejsc dla osób niepełnosprawnych).	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność– Rozwój	2015
5	„Zagospodarowanie nabrzeży rzeki Bytowy pomiędzy ulicami Wolności i Młyńską w Bytowie”.	Realizacja przedsięwzięcia to element realizacji planu rewitalizacji, którego celem jest przywrócenie pełnej świetności produktowi turystycznemu, jakim jest historyczne śródmieście Bytowa. Przedsięwzięcie polegało na zagospodarowaniu nabrzeży rzeki Bytowy oraz remoncie kościoła p.w. św. Katarzyny w Bytowie. W zakresie zagospodarowania nabrzeży rzeki Bytowy wykonano: - ścieżki rowerowe o szerokości 2,0m - ścieżki piesze; główne ciągi o szerokości 2,0m, boczne 1,6m - dwa mostki dla pieszych i rowerzystów łączące brzegi rzeki - schody terenowe - elementy małej architektury; altana parkowa, ławki parkowe 18szt, kosze na śmieci 29szt, kierunkowskazy 9szt. - uporządkowanie zieleni. - oświetlenie terenu; nowa sieć oświetlenia, montaż 52 szt. lamp. Teren przeznaczony do zagospodarowania objął odcinek rzeki między ul. Młyńska i ul. Wolności, po obu stronach, w pasach około 10m. Powierzchnia terenu zagospodarowania wyniosła 6 520,00m ² . W zakresie budynku kościoła wymienione zostało pokrycie dachowe oraz wykonano elewację.	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 Działanie 8.1. Lokalny potencjał rozwojowy, Poddziałanie 8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy	2012-2013

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Źródła finansowania zadania	Okres realizacji zadania
6	„Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości szansą rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw w Bytowie, Kościerzynie, Lęborku i Kartuzach”	Realizacja zadania objęta swym zakresem modernizację budynku, po byłej szkole podstawowej, wraz z dobudową części obiektu od strony południowo – zachodniej. Istniejący obiekt poddany został kompleksowej przebudowie w zakresie układu funkcjonalnego pomieszczeń. W ramach zamierzenia odrestaurowano elewację budynku i zagospodarowanie terenów wokół budynku poprzez utworzenie placów utwardzonych, terenów zielonych, wykonanie elementów małej architektury i oświetlenia zewnętrznego. W Inkubatorze Przedsiębiorczości znajdują się pomieszczenia o następujących funkcjach: • pomieszczenia do prowadzenia działalności gospodarczej z nowoczesnym wyposażeniem, po preferencyjnych stawkach w tym dla osób niepełnosprawnych, • wirtualne biuro (e-sekretariat), • biura z elastycznym czasem wynajmu (coworking), • sale szkoleniowe i konferencyjne, • pomieszczenia na spotkania biznesowe, • strefy edukacji przedsiębiorczości, nauk matematyczno-przyrodniczych, pobudzających pasję odkrywania i zdobywania wiedzy.	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 Działanie: 1.5 Regionalna sieć transferu rozwiązań innowacyjnych Poddziałanie: 1.5.1 Infrastruktura dla rozwoju firm innowacyjnych	2014
7	„Przebudowa lokalnych dróg gminnych – ul. Niemcewicz i Trembeckiego w Bytowie”	Przebudowa dróg gminnych: ulic Niemcewicz (nr drogi 163035G) i Trembeckiego (nr drogi 163058) na osiedlu Konstytucji 3-go Maja w Bytowie jako ciągi pieszo-jezdne o nawierzchni z polbruku.	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność– Rozwój	2009
8	„Przebudowa i remont dróg lokalnych w Bytowie w 2010 r. – ul. Ogrodowa, Stobnicka, Armii Krajowej, Wojska Polskiego, Dworcowa i Drzymały”	Realizacja projektu swoim zakresem objęła: a) <u>branża drogowa</u>: ul. Stobnicka, ul. Ogrodowa, ul. Wojska Polskiego, ul. Armii Krajowej, ul. Dworcowa, ul. Drzymały. b) <u>kanalizacja deszczowa</u>:	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność– Rozwój	2010

		- ul. Armii Krajowej i ul. Wojska Polskiego - ul. Ogrodowa i ul. Stobnicka <u>c) oświetlenie uliczne:</u> - ul. Armii Krajowej - ul. Wojska Polskiego - ul. Ogrodowa i ul. Stobnicka		
9	„Przebudowa ulicy Mierosławskiego w Rzepnicy i Bytowie na odcinku od skrzyżowania z ulicą Racławicką w Bytowie do skrzyżowania z ulicą Popiełuszki w Rzepnicy”	BRANŻA DROGOWA: a) droga: 859,04mb / 8.551,10m2, b) chodnik: 1.718,08mb / 4.448,77m2, c) ścieżka rowerowa: 1.718,08mb / 3.767,80m2, d) 30 miejsc postojowych równoległych o wym. 2,5 x 6,0m zlokalizowanych po jednej stronie jezdni. OŚWIETLENIE ULICZNE: – wykonanie nowej oświetleniowej linii kablowej wraz z ustawieniem <u>37 słupów oświetleniowych</u> (9 metrowych) posadowienie i montaż szafy pomiarowo-sterowniczej, – wykonanie uziomów słupów skrajnych i szafy pomiarowo-sterowniczej.	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność– Rozwój	2011
10	„Przebudowa dróg gminnych w Bytowie – ul. Kościuszki od skrzyżowania z ul. Styp-Rekowskiego do skrzyżowania z ul. 1-go Maja oraz ul. Staszica od skrzyżowania z ul. Kościuszki do skrzyżowania z ul. Mierosławskiego”	Zakres rzeczowy projektu: – droga: 700mb/5.040m², – chodnik: 875mb/2.250m², – ciąg pieszo-rowerowy: 590mb/1279m², – ciąg pieszo-jezdny o szer. 4,5m o nawierzchni z kostki brukowej, zakończony placem manewrowym o wymiarach 12,5 x 12,5m, – 4 miejsca postojowe – równoległe o wym. 2,5 x 6,0m zlokalizowane po jednej stronie ul. Kościuszki, – 5 skrzyżowań zwykłych: – 27 zjazdów indywidualnych oraz 2 zjazdy publiczne, – 14 przejść dla pieszych, – 5 przejazdów dla rowerzystów,	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność– Rozwój	2013
11	„Przebudowa ulicy Zwycięstwa w Bytowie”	W ramach zadania wykonana została 6,0 m jednia o nawierzchni bitumicznej, chodnik, ścieżki rowerowe jednokierunkowe o szerokości do 2,0m, miejsca postojowe	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność– Rozwój	2014

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Źródła finansowania zadania	Okres realizacji zadania
12	„Budowa Krytej Pływalni w Bytowie”	Budowa miejskiego basenu sportowego krytego w Bytowie wraz z niezbędną infrastrukturą. Powierzchnia zabudowy – 2 432,3m ² , powierzchnia netto – 4 547,8m ² w tym część podbasenowa 738,1m ² , kubatura – 20 375,60m ³ , ilość kondygnacji nadziemnych – 2, ilość kondygnacji podziemnych – 1, wysokość– 7,84m. W obiekcie zlokalizowano następujące funkcje: sport na poziomie młodzieżowym i lokalnym z basenem o wymiarach 25x12,5m, trybuna na 124 miejsca siedzące oraz 3 miejsca dla osób niepełnosprawnych, rekreacja – basen rekreacyjny o wymiarach 25,65x12,5m z wieloma atrakcjami wodnymi: dziką rzeką, leżankami z masażami poziomymi i pionowymi, ławeczkami, gejzerami powietrznymi, grotą sztucznej fali i lądowiskiem zjeżdżalni rodzinnej. Niecka basenowa posiada również dwa tory do nauki pływania oddzielone mostkiem od pozostałej części basenu. W hali basenu umieszczono dwa baseny jacuzzi, oraz brodzik dla dzieci o wym. 6,05x4,95m.	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	2013
13	„Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 5 w Bytowie”	Zakres przedsięwzięcia: wykonanie wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Szkole Podstawowej nr 5 w Bytowie, o całkowitych wymiarach 22,0 mx44,0m z nawierzchni syntetycznej poliuretanowej. Całkowita powierzchnia boiska –1337,9m ² w tym: powierzchnia boiska wielofunkcyjnego – 968,0m ² , powierzchnia pasa ogrodzenia, zieleni wokół boiska–369,9m ² .	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	2011
14	„Uzbrojenie terenów inwestycyjnych położonych w obrębie ul. Zakładowej w Bytowie wraz z jej przebudową”	Zakres inwestycji objął m.in.: budowę sieci kanalizacji deszczowej, wymianę sieci wodociągowej, budowę sieci oświetlenia ulicznego, budowę nawierzchni ulicy z masy asfaltowej wraz z chodnikiem, budowę parkingu.	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013	2011
15	"Przebudowa ulicy Kochanowskiego i Prostej wraz z mostem na rzece Bytowa w Bytowie"	Projekt polegał na przebudowie ulic w Bytowie o długości 770mb. Zakres prac: · uporządkowanie układu komunikacyjnego w mieście Bytów na długości 770 mb · na całej długości powstały obustronne chodniki dla pieszych,	Inwestycja finansowana ze środków budżetu państwa, Powiatu Bytowskiego i Gminy Bytów w ramach Narodowego	2010

		obustronne ciągi pieszo-rowerowe · na ulicy Kochanowskiego wybudowane zostały dwie zatoki autobusowe · przy skrzyżowaniu z ul. Szeroką i centrum handlowego "Jantar" powstały miejsca parkingowe. · na całej długości zostało wykonane nowe oświetlenie drogowe · na ulicy Prostej na rzece Bytowa stary most został rozebrany, w jego miejsce został wybudowany nowy.	Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 - 2011	
16	„Wykonanie przebudowy drogi powiatowej nr 1792G – ulica Mierosławskiego w Bytowie – etap I”	Zakres prac objął przebudowę ulicy Mierosławskiego na odcinku od skrzyżowania z ul. 1-go Maja do skrzyżowania z ul. Staszica na długości 150,0 mb wraz z przebudową jezdni, chodników, ścieżek rowerowych, przebudowę kanalizacji deszczowej, przebudowę sieci wodociągowej.	Inwestycja finansowana z środków Powiatu Bytowskiego i Gminy Bytów	2016
17	„Przebudowa ulicy Gdańskiej (droga wojewódzka nr 228) w Bytowie – odcinek A od km 0+558,31 – etap II”	Przebudowany został odcinek drogi wojewódzkiej nr 228 (ul. Gdańska) w Bytowie. Długość przebudowanego odcinka wyniósł 0,56 km. Zadanie zrealizowane przez Zarząd Dróg Wojewódzkich.	Inwestycja finansowana z środków Samorządu Województwa Pomorskiego, Gminy Bytów	2015
18	„Przebudowa ulicy Gdańskiej w Bytowie – etap I”	Zakres rzeczowy zadania objął przebudowę ulicy Gdańskiej w Bytowie (droga wojewódzka nr 228) na odcinku ok. 2,2 km od ronda (skrzyżowanie ulicy Gdańskiej z ulicami Przemysłową i Domańskiego) do skrzyżowania z drogą prowadzącą do jeziora Jeleń.	Inwestycja finansowana z środków Samorządu Województwa Pomorskiego, Gminy Bytów	2007-2008

Źródło: opracowanie własne

5.5 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Bytowa mają możliwość korzystania z różnych źródeł finansowania w sposób pozwalający na ich łączenie i uzupełnianie.

Kluczowe znaczenie z punktu widzenia skutecznej realizacji założeń rewitalizacyjnych mają środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Priorytetowe zadania ujęte w pakiecie zintegrowanym będą zgłaszane do aplikacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Na realizację tych zadań zabezpieczone zostaną również środki własne, łącznie ze środkami potencjalnych partnerów. Dla realizacji pozostałych przedsięwzięć planuje się również pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, jak i dotacji krajowych.

Inne źródła finansowania

Oprócz środków *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020* samorząd i partnerzy rewitalizacji uwzględniają możliwość ubiegania się o wsparcie działań wspierających z krajowych Programów Operacyjnych (Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko).

Innymi źródłami finansowania projektów rewitalizacyjnych mogą być m.in.:

- środki własne osób fizycznych, podmiotów gospodarczych, instytucji i organizacji działających na terenie miasta;
- środki pochodzące z funduszy i dotacji celowych będących w dyspozycji odpowiednich Ministerstw (np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, itp.).

Ze względu na różne źródła finansowania będą podejmowane działania na rzecz zapobiegania ryzyka podwójnego finansowania.

Tabela 28. Indykatory plan finansowy dla działań rewitalizacyjnych

Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
1.Zadanie nr 1 Adaptacja wybranych pomieszczeń w budynku przy ul. Miłej 26 na cele usług aktywnej integracji wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Bytów	1 387 000,00	208 050,00	1 178 950,00	--	--	2017 - 2018
2.Zadanie nr 2 Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	Gmina Bytów Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	1 304 126,12	77 697,67	1 108 507,20	--	117 921,25	2018 - 2019
3.Zadanie nr 3 Odrestaurowanie parku przy ul. Miłej	Gmina Bytów	450 000,00	67 500,00	382 500,00	--	--	2018
4.Zadanie nr 4 Przebudowa ulicy Pochyłej	Gmina Bytów	2 138 437,32	320 765,60	1 817 671,72	--	--	2018 - 2019
5.Reintegracja społeczna i zawodowa	Gmina Bytów/ Centrum Integracji Społecznej	540 000,00	81 000,00	459 000,00	--	--	2017- 2019

Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
6.Organizacja i realizacja działań dotyczących kształtowania postaw społecznych poprzez czynne włączenie i zaangażowanie mieszkańców obszaru „Miła”	Gmina Bytów	105 591,27	15 838,69	89 752,58	--	--	2018-2019
7.Przebudowa ul. Pochylej od skrzyżowania z ul. Miłą do ul. B. Sychty wraz z łącznikami	Gmina Bytów	1 500 000,00	1 500 000,00	--	--	--	2017 – 2018
8.Przebudowa ul. Miłej wraz z sięgaczem w kierunku osiedla przy ul. Górnej	Gmina Bytów	3 510 286,00	1 755 143,00	--	1 755 143,00	--	2018
9.Poprawa warunków obsługi komunikacyjnej przedszkola przy ul. Słonecznej	Gmina Bytów	150 000,00	150 000,00	--	--	--	2017 – 2018
10.Modernizacja parkingu przy ul. Górnej 6	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	80 000,00	--	--	--	80 000,00	2020
11.Modernizacja drogi wjazdowej oraz parkingu zlokalizowanego przy ul. Słonecznej 32	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	80 000,00	--	--	--	80 000,00	2021

Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
12.Przyłączenie budynku przy ul. Miła 28 do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z instalacją nowych urządzeń grzewczych	Gmina Bytów	906 503,69	I. 761 463,10 II. 181 300,73	-- --	145 040,59 --	-- 725 202,96	2018
13.Termomodernizacja obiektu przy ul. Miłej 26A będącego siedzibą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	Gmina Bytów	392 158,64	I. 329 413,25 II. 78 431,73	-- --	62 745,39 --	-- 313 726,91	2019-2020
14.Termomodernizacja obiektu przy ul. Miłej 26A będącego siedzibą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	Gmina Bytów	162 152,02	I. 136 207,70 II. 32 430,40	-- --	25 944,32 --	-- 129 721,62	2019-2020
15.Rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze „Miła”	VEOLIA sp. z o.o.	120 000,00	--	--	--	120 000,00	2018-2020
16.Realizacja nowej koncepcji zagospodarowania nieruchomości w obszarze Pochyła 2A, 4, 4A, 6	Gmina Bytów	30 000,00	30 000,00	--	--	--	2019-2023
17.Budowa boiska wielofunkcyjnego zlokalizowanego przy ul. Słonecznej	Bytowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	100 000,00	--	--	33 000,00	67 000,00	2022

Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
18.Zagospodarowanie terenu pod rekreację i zabawy przy placówce oświatowej zlokalizowanej przy ul. Mierosławskiego	Gmina Bytów	300 000,00	150 000,00	--	150 000,00	--	2019-2020
19.Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	Gmina Bytów	105 000,00	105 000,00	--	--	--	2017- 2023
20.Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	Gmina Bytów	119 000,00	119 000,00	--	--	--	2017- 2023
21.Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym	Gmina Bytów	350 000,00	304 850,00	--	--	45 150,00	2017-2023

prorowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.							
Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
22.Realizacja zajęć z cyklu „Świadomy rodzic – zdrowe i bezpieczne dziecko”	Organizacje pozarządowe	14 400,00	14 400,00	-	-	-	2018-2023
23. Rehabilitacja dzieci niepełnosprawnych	Organizacje pozarządowe	777 000,00	281 750,00	--	--	495 250,00	2017-2023
24.Realizacja specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MOPS Organizacje pozarządowe	4 748 500,00	185 000,00	--	4 563 500,00	--	2017-2023
25.Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie	Gmina Bytów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinar ny Gminy Bytów	28 515,00	28 515,00	--	-	-	2017-2023
26.Organizacja działań z cyklu „Bezpieczne wakacje, bezpieczne ferie, bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne lato”	Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe	3 000,00	--	--	--	3 000,00	2018-2023

Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
27.Organizacja spotkań w placówkach oświatowych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu istniejących zagrożeń: dopalaczy, narkotyków, alkoholu, cyberprzestępczości, odpowiedzialności prawnej nieletnich	Gmina Bytów Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe	24 000,00	--	--	24 000,00	--	2018-2023
28.Organizacja debat społecznych z cyklu „Bezpieczny działkowicz”, „Bezpieczeństwo seniorów”	Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe	3000,00	--	--	--	3 000,00	2018-2023
29.Wsparcie Asystenta Rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	MOPS	283 000,00	110 800,00	--	172 200,00	--	2017-2023
30.Działania streetworkerów	Gmina Bytów Organizacje pozarządowe	108 000,00	108 000,00	--	--	--	2018-2023
31.Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego	Gmina Bytów Organizacje pozarządowe	350 000,00	326 025,00			23 975,00	2017-2023
32. Organizacja letnich kolonii dla dzieci i młodzieży	Gmina Bytów Organizacje pozarządowe	350 000,00	164 500,00	--	--	185 500,00	2017-2023

Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Całkowita kwota przeznaczona na realizację zadania (w złotych)	Środki własne gminy Bytów (w złotych)	Dofinansowanie ze środków unijnych (w złotych)	Dofinansowanie ze środków krajowych (w złotych)	Środki Partnerów Programu i inne (w złotych)	Okres realizacji zadania
33.Realizacja programu „Pudełko życia w gminie Bytów”	Gmina Bytów	3 150,00	3 150,00	--	--	--	2017-2023
34.Funkcjonowanie Klubu Seniora	Gmina Bytów	35 000,00	35 000,00	--	--	--	2017-2023
35.Mitingi artystyczne (warsztaty plastyczne, taneczne itp., koncerty muzyczne, zabawy integracyjne – 2 akcje w roku)	Gmina Bytów Bytowskie Centrum Kultury	42 000,00	--	--	--	42 000,00	2017-2023
36.Akademia Umiejętności Cyfrowych – warsztaty umiejętności cyfrowych	Gmina Bytów Biblioteka Miejska w Bytowie	10 992,00	--	--	--	10 992,00	2018-2023
37.Różni ludzie = równe szanse – przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej	Gmina Bytów Biblioteka Miejska w Bytowie	3 660,00	--	--	--	3 660,00	2018-2023
38.Integracja międzypokoleniowa mieszkańców z rewitalizowanego obszaru miasta. Festiwal Gier Zapomnianych – „Zapomniane gry łączą pokolenia” – dwie edycje: wiosna i jesień.	Kompleks Basenowo – Rekreacyjny sp. z o.o. w Bytowie	15 000,00	15 000,00	--	--	--	2017-2023
Razem		20 629 472,06	I.7 384 069,01 II.6 449 147,82	5 036 381,50	I.6 931 573,30 II.6 697 843,00	I. 1 277 448,25 II. 2 446 099,74	

Źródło: Opracowanie własne

6. Spójność programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa wykazuje silne powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz w szczególności lokalnym. Tak integracyjne podejście zapewni trwałe i efektywne zmiany na określonych obszarach gminy. Podejmowana interwencja wiązać się będzie z wdrożeniem szeregu projektów rewitalizacyjnych integrujących działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki.

Realizacja założeń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa* przyczyni się bezpośrednio bądź pośrednio do osiągnięcia celów, wskazanych w dokumentach planistycznych i strategicznych na poziomie lokalnym. W **Strategii Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025** do podstawowych obszarów strategicznych zaliczono: poprawę warunków osiedleńczych i wzrost aktywności mieszkańców gminy, poprawę dostępności komunikacyjnej i transportowej, rozwój lokalnej gospodarki, poprawę wizerunku gminy, ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój kultury i turystyki.

Dokument *Strategii Rozwoju Gminy Bytów* wyznacza ramy dla pozostałych dokumentów m.in. **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bytów na lata 2016-2020**, czy **Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Bytów na lata 2015-2017**. Istotnym dokumentem na poziomie lokalnym jest również **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bytów**. Cele polityki przestrzennej gminy odpowiadają założeniom rewitalizacyjnym wskazanym w bieżącym okresie programowania UE, gdzie nacisk został położony na konieczność odnowy tkanki społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej. Program wpisuje się również w założenia **Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Bytów na lata 2015-2020**. Plan ten wskazuje priorytetowe obszary działań na rzecz ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery.

Program Rewitalizacji odpowiada perspektywie czasowej dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym, w szczególności: **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**, a także **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Z powyższych dokumentów wynika, że rozwój województwa pomorskiego do 2020 roku został ukierunkowany m.in. na: rozwój nowoczesnej gospodarki, zaktywizowanie mieszkańców oraz uatrakcyjnienie otaczającej przestrzeni, a także na sferę edukacji, aktywności zawodowej i społecznej, wykorzystaniu specyficznych potencjałów poszczególnych obszarów, systemie transportowym, energii i środowisku. Realizacja powyższych celów zapewni poprawę poziomu i jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie przestrzeni miejskiej zgodnie z wymogami zrównoważonego rozwoju. Założenia te odpowiadają celom szczegółowym Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Ważnym, w aspekcie społecznym, dokumentem programowym, realizowanym na poziomie regionu jest **Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Głównym celem tego dokumentu jest budowanie nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych. Wysoka jakość życia mieszkańców wykazujących się dużą aktywnością społeczną i zawodową,

realizowaną w atrakcyjnej przestrzeni oferującej w razie potrzeby odpowiednie wsparcie wpisuje się w założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W skali regionu istotnymi dokumentami strategicznymi jest również: **Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego**. W nawiązaniu do wyzwań rozwojowych pomorskich miast oraz zasad polityki miejskiej województwa pomorskiego zdefiniowany został priorytet nadrzędny prowadzenia tej polityki: wzrost konkurencyjności i spójności społecznej, gospodarczej oraz terytorialnej regionu przez zrównoważony rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych. Rozwinięciem priorytetu nadrzędnego są 3 priorytety: Policentryczny i zrównoważony system osadniczy, wysoka jakość środowiska miejskiego oraz struktur miejskich oraz wszechstronne wykorzystanie potencjałów miast. Wśród tak zdefiniowanych priorytetów wraz z rekomendowanymi celami, w kontekście procesów rewitalizacyjnych istotny jest zwłaszcza Priorytet 2 Wysoka jakość środowiska miejskiego oraz struktur miejskich, cel 2.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz wysoka jakość przestrzeni publicznych.

Dokumentem planistycznym na poziomie regionalnym jest **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego do roku 2030 (w projekcie)**. W dokumencie tym wyraźnie zaakcentowano potrzebę wzmocnienia potencjału rozwojowego województwa pomorskiego, jak i eliminowanie niekorzystnych różnic w szeroko rozumianych warunkach życia. Działania programowane w LPR wpisują się w ramy celów przedstawionych w wymieniony powyżej dokumencie, zwłaszcza w wysokiej jakości przestrzeni zamieszkania i pracy, konkurencyjnej oraz wielofunkcyjnej przestrzeni gospodarczej i bezpieczeństwa.

Cele *Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa* nawiązują również do krajowych polityk t.j. **Krajowa Polityka Miejska**, której założenia dotyczące wspierania zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, poprawy ich konkurencyjności, a przede wszystkim rewitalizacji obszarów zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie, są zgodne z celami realizowanymi w ramach niniejszego dokumentu.

Cele Programu powiązane są również z założeniami **Narodowego Planu Rewitalizacji**. *Narodowy Plan Rewitalizacji* promuje podejście kompleksowe, zakładające skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej. Niezbędne jest przy tym, aby rewitalizacja obszarów zdegradowanych była elementem całościowej wizji rozwoju miasta.

Strategia Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025

Nadrzędnym dokumentem strategicznym, dotyczącym rozwoju Gminy Bytowa, jest „Strategia Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025”, przyjęta uchwałą nr XLIII/380/2014 Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 17 września 2014 r.

Pracę nad przygotowaniem Strategii rozpoczęto od analizy istniejących uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Bytów. Na tej podstawie sformułowano diagnozę stanu gminy. Sformułowano misję Gminy Bytów, wyznaczono priorytety oraz cele i kierunki działania.

Strategia Rozwoju Gminy Bytów dokonała wyboru tych obszarów polityki rozwoju gminy Bytów, których wsparcie, w ramach istniejących uwarunkowań budżetowych, przyczyni się do najbardziej efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w zakładanym horyzoncie czasu. W *Strategii* wyznaczono cele, których horyzont czasowy sięga do 2025 roku, jednak jest ona

dokumentem żywym, "kroczącym", a więc podlegającym modyfikacjom uzależnionym od postępów w jej realizacji i zmian zachodzących w otoczeniu.

W celu lepszego zdiagnozowania bieżącej sytuacji gminy oraz skonkretyzowania potrzeb rozwojowych teren gminy Bytów podzielono na obszary problemowe, których identyfikacja dokonana została w drodze konsultacji z pracownikami Urzędu Miejskiego, w oparciu o zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wyodrębniono główne obszary problemowe, które obok diagnozy stanu społeczno-gospodarczego, stanowiły punkt wyjścia do zidentyfikowania celów strategicznych.

Kolejnym krokiem była analiza obszarów problemowych, w ramach której dokonano charakterystyki tych obszarów, wyznaczono ich silne i słabe strony oraz określono główne potrzeby rozwojowe. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na późniejsze wykonanie analizy SWOT dla terenu całej gminy oraz określenie celów strategicznych i operacyjnych.

Potencjał Strategii Rozwoju Gminy powinien zostać wykorzystany w procesie programowania rewitalizacji z wykorzystaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji. LPR powinien być jednym z dokumentów operacyjnych uszczegóławiających zapisy sformułowane na poziomie celów i wytycznych wyznaczonych w strategii.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa jest dokumentem operacyjnym, podrzędnym w stosunku do Strategii Rozwoju Gminy Bytów, korzysta z dokonanej diagnozy, a także oprzyrządowuje wskazane cele. Rewitalizacja, pomimo, że dotyczyć będzie wyodrębnionego obszaru miasta Bytowa, który w wyniku przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych utracił częściowo swoje pierwotne funkcje i przeznaczenie – jest spójna z wszystkimi głównymi celami Strategii Rozwoju Gminy Bytów. Zaproponowane zadania odzwierciedlają wiele przedsięwzięć operacyjnych zapisanych w tejże Strategii, dając gwarancję należytej spójności obu planistycznych dokumentów.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Bytów na lata 2015-2020

Kolejnym dokumentem determinującym charakter wielu przedsięwzięć zaproponowanych w LPR jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Bytów na lata 2015-2020, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Bytowie w dniu 23 marca 2016 r. Plan ten wskazuje priorytetowe obszary działań na rzecz ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Zaproponowane w tym dokumencie zadania skupiają się przede wszystkim na poprawie efektywności energetycznej redukującej emisję CO₂, jednocześnie rekomenduje on programy ukierunkowane na wzrost ochrony środowiska z czystością powietrza w szczególności.

Część ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji zadań podstawowych, jak i uzupełniających realizować będzie główne cele PGN, przyczyniając się do wzrostu poszanowania energii, jak i eliminacji czynników pogarszających środowisko naturalne. W tym zakresie na szczególną uwagę zasługują planowane projekty (zadania) dotyczące termomodernizacji obiektów, zarówno publicznych, jak i mieszkalnych, kontynuacja programu „Czyste Powietrze” lub analogiczne działania na rzecz przyłączenia obiektów do Miejskiej Sieci Ciepłowniczej oraz wprowadzenie publicznej komunikacji miejskiej.

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytów

Na objętym Programem Rewitalizacji obszarze nie obowiązuje obecnie żaden plan miejscowy. Jedynym lokalnym dokumentem w zakresie zagospodarowania przestrzennego, jaki w Programie

należało uwzględnić jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytów, przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w dniu 31.10.2015 r. Zapisane w LPR przedsięwzięcia infrastrukturalne zgodne są całkowicie z głównymi i szczegółowymi zapisanymi wskazaniem w tym dokumencie planistycznym i nie implikują zmian koniecznych do uwzględnienia przy opracowywaniu nowego zaktualizowanego Studium , nad którym obecnie trwają prace.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Bytów na lata 2016-2020

W tym dokumencie strategicznym przyjętym uchwałą nr XIV/137/2016 przez Radę Miejską w dniu 27 stycznia 2016 r. zdiagnozowano główne problemy społeczne występujące na terenie gminy Bytów oraz określono cele strategiczne i kierunki niezbędnych działań.

Wśród sformułowanych celów strategicznych wymienia się m.in.:

- łagodzenie skutków bezrobocia,
- zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia,
- zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków.

Zaproponowane w LPR cele dotyczące zapewnienia rozwoju społecznego mieszkańców z obszaru „Miła”, jak i aktywizacji zawodowej są w pełni spójne z tymi jakie zaproponowano w przytoczonym dokumencie.

Także dobór wielu zadań i przedsięwzięć odpowiada szerokiemu katalogowi zadań wymienionych w tej gminnej strategii. Tak więc z całą pewnością można stwierdzić, że obydwa dokumenty, zarówno LPR, jak i Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych są ze sobą w sposób przemyślany powiązane.

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Bytów na lata 2015-2017

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Bytów został przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w dniu 25.02.2016 r.

Wśród najważniejszych celów, jakie wyznacza ten dokument wymienić można: wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym.

A wśród wielu zadań realizujących ten cel zaproponowano między innymi: wspólne działania lokalnych instytucji na rzecz rodziny dotkniętej długotrwałym bezrobociem. Ten cel strategiczny, jak i priorytetowe zadania pozostają w pełnej spójności, komplementarności z celami i zadaniami przedłożonymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa z dokumentami strategicznymi i planistycznymi przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 29. Tabela Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Cele strategiczne dokumentów	Lokalny Program Rewitalizacja Bytowa			
	1. Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	2. Aktywizacja Zawodowa mieszkańców	3. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	4. Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna
Krajowa Polityka Miejska				
1. Kształtowanie przestrzeni;				
2. Partycypacja społeczna;				
3. Transport i mobilność miejska;				
4. Niskoemisyjność i efektywność energetyczna;				
5. Rewitalizacja;				
6. Polityka inwestycyjna;				
7. Rozwój gospodarczy;				
8. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu;				
9. Demografia;				
10. Zarządzanie obszarami miejskimi.				
Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego (priorytety)				
1. Policentryczny i zrównoważony system osadniczy				
2. Wysoka jakość środowiska miejskiego oraz struktur miejskich				
3. Wszechstronne wykorzystanie potencjałów miast				
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020				
1. Nowoczesna gospodarka				
2. Aktywni mieszkańcy				
3. Atrakcyjna przestrzeń				
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego do roku 2030 (projekt)				
1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy				
2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo				
3. Zachowane zasoby i walory środowiska				
4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych				
Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (osie priorytetowe)				
1. Komerccjalizacja wiedzy				
2. Przesiębiorstwa				
3. Edukacja				

Cele strategiczne dokumentów	Lokalny Program Rewitalizacja Bytowa			
	1. Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	2. Aktywizacja Zawodowa mieszkańców	3. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	4. Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna
4. Kształcenie zawodowe				
5. Zatrudnienie				
6. Integracja				
7. Zdrowie				
8. Konwersja				
9. Mobilność				
10. Energia				
11. Środowisko				
Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 -2020				
1. Właściwie funkcjonująca rodzina				
2. Integrująca rola polityki społecznej				
3. Aktywni seniorzy				
4. Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych				
Cele strategiczne dokumentów	Lokalny Program Rewitalizacja Bytowa			
	1. Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	2. Aktywizacja Zawodowa mieszkańców	3. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	4. Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna
Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020 (cele perspektywiczne)				
1. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego				
2. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz p odniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa				
3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody				
4. Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i zasobów naturalnych				
Strategia rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025				
1. Poprawa warunków osiedleńczych i wzrost aktywności mieszkańców gminy				
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej				
3. Rozwój lokalnej gospodarki				
4. Poprawa wizerunku gminy, ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój kultury i turystyki				

Cele strategiczne dokumentów	Lokalny Program Rewitalizacja Bytowa			
	1. Zapewnienie rozwoju społecznego mieszkańców	2. Aktywizacja Zawodowa mieszkańców	3. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych	4. Zapewnienie przyjaznej przestrzeni miejskiej i efektywność energetyczna
Strategia rozwiązywania problemów społ. Gminy Bytów na lata 2016-2020				
1. Łagodzenie skutków bezrobocia				
2. zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu				
3. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa ich jakości życia				
4. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków				
5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków				
6. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności				
7. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu				
8. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja				
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Bytów na lata 2015-2020				
1. Poprawa jakości powietrza poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych związanej ze spalaniem paliw na terenie gminy Bytów				
2. Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych				
3. Redukcja poziomu zużytej energii finalnej na terenie gminy Bytów, poprzez działania w podniesienie efektywności energetycznej, a także związaną z tym poprawę jakości powietrza w Bytowie				

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30. Matryca wskazująca zgodność podstawowych przedsięwzięć z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy

Cele strategiczne dokumentów	Zgodność w zakresie podstawowych przedsięwzięć					
	Adaptacja wybranych pomieszczeń w budynku przy ul. Miłej 26 na cele usług aktywnej integracji wraz z zagospodarowaniem terenu	Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	Odrestaurowanie parku przy ul. Miłej	Przebudowa ulicy Pochylej	Usługi aktywnej integracji organizowane przez CIS w Bytowie – Zadanie: Reintegracja społeczna i zawodowa	Cross-financing: Realizacja szeregu działań dotyczących kształtowania postaw społecznych dla mieszkańców obszaru „Miła”
Strategia rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025						
1. Poprawa warunków osiedleńczych i wzrost aktywności mieszkańców gminy						
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej						
3. Rozwój lokalnej gospodarki						
4. Poprawa wizerunku gminy, ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój kultury i turystyki						
Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Bytów na lata 2016-2020						
1. Łagodzenie skutków bezrobocia						
2. Zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu						
3. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa ich jakości życia						
4. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków						
5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków						
6. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności						
7. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu						
8. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja						

Tabela 31. Matryca wskazująca zgodność pozostałych planowanych działań (7-38) z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy

Cele strategiczne dokumentów	Zgodność w zakresie planowanych działań (zgodnie z wykazem w Załączniku nr 3) – pozostałe podstawowe przedsięwzięcia																																					
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38						
Strategia Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025																																						
1. Poprawa warunków osiedleńczych i wzrost aktywności mieszkańców gminy																																						
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej																																						
3. Rozwój lokalnej gospodarki																																						
4. Poprawa wizerunku gminy, ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój kultury i turystyki																																						
Strategia rozwiązywania problemów społ. Gminy Bytów na lata 2016-2020																																						
1. Łagodzenie skutków bezrobocia																																						
2. zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu																																						
3. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa ich jakości życia																																						

Cele strategiczne dokumentów	Zgodność w zakresie planowanych działań (zgodnie z wykazem w Załączniku nr 3) – pozostałe podstawowe przedsięwzięcia																																					
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38						
4. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków																																						
5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków																																						
6. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności																																						
7. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu																																						
8. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja																																						

Źródło: Opracowanie własne

7. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

Partycypacja społeczna i partnerstwo wpisane są w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu, zarówno na etapie programowania, wdrażania, monitorowania jak również ewaluacji. Warunkują to zapisy Wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020”. Skonsolidowanie wysiłków szerokiej grupy podmiotów na rzecz rewitalizacji jest obligatoryjnym warunkiem osiągnięcia zaplanowanego sukcesu. Prace nad skonstruowaniem dokumentu polegały w szczególności na:

- Zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy/ potencjalnych partnerów,
- Inicjowaniu, umożliwieniu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami,
- Inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących integracji wokół rewitalizacji,
- Prowadzeniu – skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym w szczególności o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji,
- Poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami o oczekiwaniami,
- Wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększenia udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji,
- Zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności programu rewitalizacji.

Prace nad przygotowaniem programu prowadzone były we współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, a także potencjalnymi partnerami, w tym szczególnie ze społecznością obszaru rewitalizacji. Uczestnikami działań, podczas których formułowano założenia programu byli:

- Mieszkańcy obszaru
- Radni miejscy
- Przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych oraz zarządcy nieruchomości
- Przedsiębiorcy
- Przedstawiciele podmiotów publicznych
- Przedstawiciele pomocy społecznej
- Przedstawiciele instytucji rynku pracy
- Przedstawiciele służb publicznych.

Partnerskie podejście zastosowano również w trakcie formułowania zadań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności do tych odnoszących się do zagospodarowania i estetyki części wspólnych oraz bezpośredniego otoczenia budynków mieszkalnych. Zarówno mieszkańcy, jak i przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych przedstawiali swoje uwagi, sugestie, propozycje, przede wszystkim podczas spacerów studyjnych, wskazując jakie działania i w jakich lokalizacjach powinny być podjęte priorytetowo. W związku z czym gmina Bytów miała możliwość wskazania najpilniejszych działań, mających zarazem największe znaczenie dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Gmina Bytów umożliwiła partycypację społeczną i konsultacje w różnych formach. Zorganizowano szereg spotkań konsultacyjnych, spacerów studyjnych, wizyt monitorujących, ogłoszenia w lokalnej prasie. Znaczącym środkiem przekazu była również strona internetowa. Formy zostały dobrane w taki sposób, aby trafić do jak największej grupy odbiorców, zachęcając tym samym do aktywnego uczestnictwa w procesie rewitalizacji.

Formy uspołecznienia w procesie przygotowania dokumentu szczegółowo przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 32. Działania w zakresie partycypacji społecznej

Forma partycypacji	Termin prowadzonych działań	Opis i zakres działania	Sposób informowania interesariuszy
1. Ankietowanie	03.03.2016 – 20.04.2016	Badanie ankietowe odbyło się na terenie całej gminy Bytów, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru „Miła”. Kwestionariusz ankiety składała się z 4 pytań zamkniętych, 2 pytań otwartych oraz metryczki osobowej. W badaniu udział wzięło 557 osób.	Ogłoszenie na stronie internetowej Ogłoszenie w prasie lokalnej Ogłoszenie w siedzibie Urzędu
2. Spotkania z interesariuszami	17.03.2016r. 18.04.2016r. 01.07.2016r. 19.07.2016r. 24.11.2016r. 15.12.2016r. 19.12.2016r. 20.12.2016r.	Proces formułowania Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowany był w oparciu o metodę szeroko rozumianej partycypacji społecznej. Zorganizowano cykl spotkań informacyjno – warsztatowych, podczas których konstruowano zarys projektu programu, jak również omawiano dotychczasowy zakres prac/ uzgodnień	Ogłoszenie na stronie internetowej Ogłoszenie w lokalnej prasie Korespondencja listowna

Forma partycypacji	Termin prowadzonych działań	Opis i zakres działania	Sposób informowania interesariuszy
3. Spacer studyjne w obszarze rewitalizacji	23.03.2016r. 20.04.2016r. 28.04.2016r. 29.04.2016r. 09.11.2016r.	Zbieranie pomysłów rewitalizacyjnych dotyczących utworzenia katalogu zadań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Bezpośrednie wywiady/ rozmowy z mieszkańcami
4. Prace i spotkania w ramach działań zespołu roboczego i konsultacyjnego	Luty 2015 – marzec 2017	Zbieranie niezbędnych danych do skonstruowania dokumentu Zbieranie uwag i opinii co do kształtu dokumentu Omawianie dotychczasowego postępu prac oraz kształtowanie zarysu prac prowadzących do sfinalizowania prac	Korespondencja mailowa Korespondencja listowna
5. Konsultacje projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji	21.02.2017 - 07.03.2017	Zaprezentowanie projektu programu Zbieranie uwag, wniosków, sugestii i opinii	Ogłoszenie na stronie internetowej Ogłoszenie w prasie lokalnej Ogłoszenia na tablicach ogłoszeń

Źródło: Opracowanie własne

Głównym celem wyżej wymienionych spotkań, wizyt i spacerów było przybliżenie tematyki rewitalizacji oraz umożliwienie współpracy wszystkich interesariuszy poprzez wspólną identyfikację problemów oraz wnoszenie opinii i propozycji dotyczących ich rozwiązania.

Dokumentacja fotograficzna ze spotkań roboczych oraz konsultacyjnych Lokalnego Programu Rewitalizacji

Zdjęcie 1. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Zdjęcie 2. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Zdjęcie 3. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Zdjęcie 4. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Zdjęcie 5. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Zdjęcie 6. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Zdjęcie 7. Dokumentacja fotograficzna konsultacji społecznych

Źródło: materiały własne Urzędu Miejskiego w Bytowie

8. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych

Niezbędnym warunkiem procesu programowania rewitalizacji przez gminę Bytów jest zaplanowanie działań związanych z ewaluacją zadań/podprojektów oraz monitoringiem skuteczności wdrażanych przedsięwzięć pod kątem przeciwdziałania zidentyfikowanym problemom. System monitorowania i ewaluacji procesu rewitalizacji umożliwi więc optymalne skoordynowanie zarządzania, wzmocnienie współpracy oraz poczucia odpowiedzialności partnerów oraz efektywne wykorzystanie środków finansowych dla realizacji zamierzonych celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa.

Monitoring i ewaluacja realizacji Programu będzie prowadzony na następujących poziomach:

POZIOM REALIZACJI PODPROJEKTU/ZADANIA	POZIOM REALIZACJI PROGRAMU/LPR
Uwzględnienie wskaźników realizacji celów przypisane poszczególnym podprojektom, na podstawie danych pozyskanych od podmiotów odpowiedzialnych za realizację danego podprojektu/zadania.	Analiza w ujęciu globalnym dotycząca obserwacji wskaźników realizacji celów określonych dla całego obszaru projektu zintegrowanego oraz badanie sytuacji społeczno-gospodarczej we wszystkich obszarach kryzysowych.

Podstawowym celem prowadzenia działań ewaluacyjnych Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa jest zapewnienie pełnego wdrożenia planowanych w dokumencie przedsięwzięć oraz osiągnięcie

wskazanych celów. Efektem ewaluacji będzie więc potwierdzenie, że Program jest realizowany zgodnie z założeniami lub też skonstruowanie wniosków i rekomendacji, w tym zakładających ewentualną aktualizację Programu. Proces ewaluacji będzie się odbywał drogą weryfikacji założeń przyjętych w Programie, dotyczących poszczególnych zadań składających się na zintegrowany projekt rewitalizacyjny oraz pozostałych zadań podstawowych. Obiektywnym narzędziem do oceny projektów rewitalizacyjnych jest dobrze skonstruowany system monitorowanych wskaźników. Punktem wyjścia do ich wyboru są wnioski z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz sformułowane na tej podstawie cele i kierunki działań. Dla obszaru „Miła” katalog kluczowych wskaźników przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 33. Wykaz wskaźników oceny jednostek urbanistycznych

PODSYSTEM SPOŁECZNY	
Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki fakultatywne (rok odniesienia – 2014)
1. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności 2. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym 3. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności 4. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	1. Wielkość zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę 2. Liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne (na 1000 osób) 3. Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny (na 1000 osób) 4. Liczba dożywianych dzieci (na 1000 dzieci) 5. Liczba wypłacanych stypendiów socjalnych (na 1000 dzieci) 6. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (na 1000 osób) 7. Liczba wystawionych niebieskich kart (na 1000 osób) 8. Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) – wg miejsca zamieszkania 9. Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) – wg miejsca przestępstwa 10. Wyniki egzaminów w szkołach podstawowych 11. Wyniki egzaminów w gimnazjach 12. Liczba organizacji pozarządowych działających na danym obszarze (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców)
PODSYSTEM GOSPODARCZY	
Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki fakultatywne
1. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób, 2. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności 3. Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	1. Średnia wartość gruntów (PLN/m²) w 2014r. 2. Wysokość podatku należnego od osób fizycznych za 2013 rok (w przeliczeniu na 1 osobę)
PODSYSTEM PRZESTRZENNY	

Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki fakultatywne(rok odniesienia – 2014)
1. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	1. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłowniczej
2. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę	2. Wiek infrastruktury technicznej (liczba lat)

Źródło: opracowanie własne

Pomiarem wartości wskazanych wskaźników zajmować się będzie Pełnomocnik Burmistrza ds. rewitalizacji przy współpracy z odpowiednimi wydziałami Urzędu Miejskiego oraz Instytucjami zewnętrznymi, dysponującymi potrzebnymi informacjami. Pomiar oraz analiza zaproponowanych wskaźników odbywać się będzie w cyklach dwuletnich poczynając od roku 2018, aż do zakończenia realizacji Programu. W zależności od potrzeb nie wyklucza się pomiarów po roku 2023 dla sformułowania bardziej wnikliwych analiz i ocen – przydatnych do kontrolowania i realizacji podobnych strategii.

Dla pełnej analizy procesu rewitalizacji nieodzowne jest również monitorowanie harmonogramu realizacji poszczególnych zadań z przypisanymi im wskaźnikami produktu i rezultatu.

Powyższy zakres prac monitorujących koordynować będzie również Pełnomocnik Burmistrza ds. rewitalizacji przy współpracy z osobami lub Partnerami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań. Raporty dotyczące poziomu monitorowania będą opracowywane corocznie. Dzięki tak skonstruowanemu systemowi monitorowania możliwa będzie ocena postępu realizacji programu wraz z identyfikacją napotkanych trudności, przeszkód lub nieprawidłowości.

Program rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku pojawienia się okoliczności uzasadniających wprowadzenie korekt będzie on aktualizowany.

Może to nastąpić w szczególności:

- zmian wymogów prawnych,
- nie uzyskania zamierzonego poziomu dofinansowania ze źródeł zewnętrznych na realizację poszczególnych zadań,
- pojawienia się nowych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych,
- zaplanowania nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w reakcji na zidentyfikowane zmiany w obszarze rewitalizacji,
- w wyniku rekomendacji zespołu ds. rewitalizacji będących odpowiedzią na istotną zmienność otoczenia odwzorowaną w raportach z monitorowania realizacji LPR,
- w przypadku nie osiągnięcia zakładanych wskaźników na etapie monitorowania.

Wszelkie korekty zmian będą konsultowane z interesariuszami obszaru, w szczególności z zespołem konsultacyjnym.

9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Poziom skomplikowania i złożoność procesu rewitalizacji generuje koniecznością utworzenia jasnych struktur i zasad zarządzania realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa.

Podstawowym elementem tego systemu zapewniającym optymalną koordynację realizacji wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć jest kierowany przez pełnomocnika Burmistrza ds. rewitalizacji powołany Zarządzeniem Burmistrza – zespół roboczy.

Pełnomocnik Burmistrza ds. rewitalizacji odpowiedzialny będzie za harmonizowanie współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w wdrażanie i realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji, tj.:

- poszczególne wydziały Urzędu Miejskiego (m.in. Wydziały: Organizacyjny Gospodarki Przestrzennej, Inwestycji i Infrastruktury, Edukacji Kultury i Sportu, Spraw Obywatelskich i Społecznych, Rozwoju Lokalnego i Promocji);
- jednostki organizacyjne Gminy Bytów (m.in. Przedszkola, Szkoły Podstawowe, Gimnazja, Bytowskie Centrum Kultury, Biblioteka Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Kompleks Basenowo-Rekreacyjny sp. z o. o., Bytowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.);
- pozostałe podmioty publiczne zaangażowane w realizację LPR (m.in. Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji itd.);
- organizacje pozarządowe;
- pozostałe podmioty prywatne, w tym pracodawcy.

Do podstawowych zadań Pełnomocnika Burmistrza ds. rewitalizacji będzie należało:

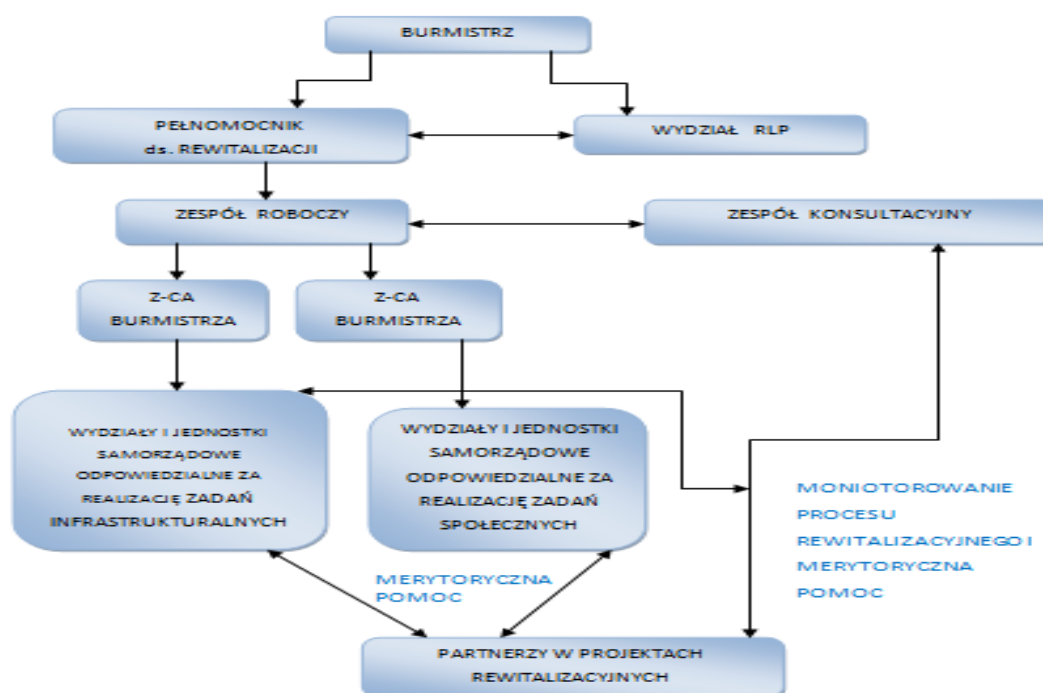
- stworzenie kompleksowego systemu zarządzania;
- wyznaczenie osób/podmiotów odpowiedzialnych oraz osób do kontaktu w ramach poszczególnych zadań/podprojektów;
- przygotowanie procedury do formalnego uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa przez Radę Miejską;
- przygotowanie wniosku aplikacyjnego oraz uzyskanie formalnego potwierdzenia dofinansowania ze środków RPO WP dla zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego;
- stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę Urzędu Miejskiego z innymi uczestnikami procesu w celu realizacji działań na obszarze rewitalizacji;
- określenie systemu ewaluacji i monitoringu, wyznaczenie osób/podmiotów odpowiedzialnych za ewaluację i monitoring oraz opracowanie niezbędnych ankiet i formularzy;
- koordynowanie procedury związanej z pracami dotyczącymi uaktualniania dokumentu.

W zakresie tych kompetencji pełnomocnik Burmistrza ds. rewitalizacji będzie na bieżąco współpracował z Wydziałem Rozwoju Lokalnego i Promocji, któremu w strukturze zarządzania procesem rewitalizacji przypisano nadzór nad realizacją poszczególnych zadań.

Ponadto pełnomocnik Burmistrza ds. rewitalizacji będzie współpracował z zespołem konsultacyjnym skupiającym przedstawicieli najważniejszych interesariuszy, tj. mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji wspomagających realizację wielu zadań.

Organizację systemu zarządzania procesem rewitalizacji przedstawiono na poniższym schemacie.

Rysunek 3. Wdrażanie i realizacja LPR – schemat zarządzania

Źródło: Opracowanie własne

Koszty zarządzania

W okresie wdrażania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji nie przewiduje się znaczących kosztów związanych z zarządzaniem i monitoringiem całego procesu. Większość związanych z uruchamianiem i nadzorowaniem zadań rewitalizacyjnych będzie przypisana osobom pracującym w poszczególnych wydziałach Urzędu Miejskiego w Bytowie oraz pracownikom instytucji i jednostek podległych organizacyjnie samorządowi gminnemu. Dodatkowym kosztem będzie jedynie wynagrodzenie Pełnomocnika Burmistrza ds. rewitalizacji szacowanym na poziomie około 40 000,00 zł rocznie.

10. Ocena oddziaływania na środowisko

Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa na lata 2017 – 2023 został poddany ocenie przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (znak pisma: RDOŚ-Gd-WOO.410.29.2017.EG.2 z dnia 27.04.2017 r.) oraz Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny (znak pisma: ONS.9022.1.20.2017.WR z dn. 26.04.2017 r.), z których wynika, że ww. program nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Realizacja wskazanych w nim przedsięwzięć nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Załącznik nr 1 Wyniki badania ankietowego mieszkańców

Ważnym etapem opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bytowa było badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców gminy. Głównym celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat atrakcyjności obszaru „Miła”, występujących tam problemów, jej silnych i słabych stron oraz możliwych kierunków rozwoju.

Badanie ankietowe odbyło się w dniach od 3 marca do 20 kwietnia 2014 r. na terenie całej gminy Bytów, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru „Miła”. W badaniu wzięło udział 557 osób, co stanowi 2,22% ogółu mieszkańców gminy. Kwestionariusz ankiety składał się z 4 pytań zamkniętych, 2 pytań otwartych oraz metryczki osobowej. W ramach pytań zamkniętych mieszkańcy ocenili m.in. atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i inwestycyjną obszaru „Miła”, rodzaj problemów występujących na badanym obszarze, określili, w czym można upatrywać potencjał rozwojowy tego obszaru oraz wskazali najpilniejsze inwestycje do realizacji. W ramach pytań otwartych mieszkańcy wskazali atuty i słabości gminy oraz podzielili się swoimi uwagami. Za pomocą metryczki osobowej weryfikowane były dane ankietowanych takie jak: płeć, wiek, wykształcenie, status zawodowy oraz miejsce zamieszkania.

Formularz ankiety udostępniony był na stronie internetowej gminy oraz w wersji drukowanej dostępnej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Bytowie, a także był rozprowadzany wśród uczniów szkół i nauczycieli, administratorów zasobów mieszkaniowych, zespołu konsultacyjnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców działających na wybranym obszarze, radnych, jednostek gminy Bytów oraz ogółu mieszkańców.

Rysunek 4. Ankieta

Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa

ANKIETA

W związku z przystąpieniem do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa zapraszamy Państwa do udziału w badaniu ankietowym dotyczącym oceny stanu aktualnego oraz potencjału rozwojowego **Obszaru „Miła”** w Bytowie (przedstawionego na poniższej mapie). Dla uzyskania wiarygodnych wyników prosimy o wypełnienie wszystkich pól. Uzyskane wyniki umożliwią określenie kierunków prowadzenia działań rewitalizacyjnych na terenie miasta do 2020 roku. Ankieta jest anonimowa.

Wypełnioną ankietę prosimy zwrócić do Urzędu Miasta w Bytowie.

OCENA STANU AKTUALNEGO, POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO ORAZ IDENTYFIKACJA POTRZEB OBSZARU „MIŁA” W BYTOWIE

1. Proszę ocenić atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i inwestycyjną obszaru „Miła” w Bytowie

Proszę ocenić w skali od 1 do 5: 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – umiarkowanie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze

OBSZAR „MIŁA”:

KATEGORIA	OCENA				
	1	2	3	4	5
Oferta kulturalna					
Oferta dla dzieci i młodzieży					
Oferta dla seniorów					
Dostępność miejsc integracji mieszkańców					
Oferta lokalnego rynku pracy					
Oferta sportowo-rekreacyjna					
Oferta turystyczna					
Poziom estetyki obszaru					
Poziom bezpieczeństwa na obszarze					
Zagospodarowanie terenu w małą architekturę (ławki, śmietniki itp.)					
Dostępność terenów zielonych					
Dostępność miejsc parkingowych					
Dostępność obiektów usługowo-handlowych					
Infrastruktura drogowa (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie)					
Infrastruktura wodno-ściekowa (jakość i dostępność wodociągów i kanalizacji)					
Gospodarka mieszkaniowa (stan techniczny budynków)					

Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa

ANKIETA

2. Proszę wskazać największe problemy występujące na obszarze „Miła”. Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Problemy	
Przestępczość	
Ubóstwo	
Patologie społeczne	
Brak miejsc pracy	
Brak miejsc wypoczynku i rekreacji	
Niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu	
Niski poziom przedsiębiorczości	
Niewystarczające zasoby mieszkaniowe / niski standard mieszkań	
Zły stan infrastruktury technicznej	

3. Proszę wskazać największy atut i największą słabość obszaru „Miła” w Bytowie. Proszę wskazać po jednym.

Atut:

Słabość:

4. Proszę wskazać, w czym można upatrywać potencjał rozwojowy obszaru „Miła” w Bytowie. Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

☐ poprawa infrastruktury (drogowej, wod-kan)	☐ rozwój drobnej przedsiębiorczości, handlu, usług
☐ rozwój oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	☐ wzrost poziomu estetyki budynków, podwórek itp.
☐ rozwój całorocznej oferty turystycznej	☐ wzrost aktywności społecznej mieszkańców
☐ poprawa warunków życia mieszkańców	☐ inne, jakie?

5. Proszę o wskazanie najpilniejszych zadań koniecznych do realizacji na obszarze „Miła” w Bytowie w perspektywie do 2020 roku. Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 zadania.

Zadanie	
Realizacja programów/projektów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	
Realizacja programów/projektów wspierających lokalny rynek pracy	
Realizacja programów/projektów wspierających przedsiębiorczość	
Poszerzenie oferty kulturalnej	
Poszerzenie oferty turystycznej	
Poszerzenie oferty mieszkalnictwa socjalnego	
Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	
Budowa / zagospodarowanie terenów zielonych (skwery, zieleńce, parki itp.)	
Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych, np. boiska, place zabaw itp.	
Budowa/modernizacja dróg i chodników	
Budowa ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych	
Inne, jakie?	

6. Uwagi

.....

.....

.....

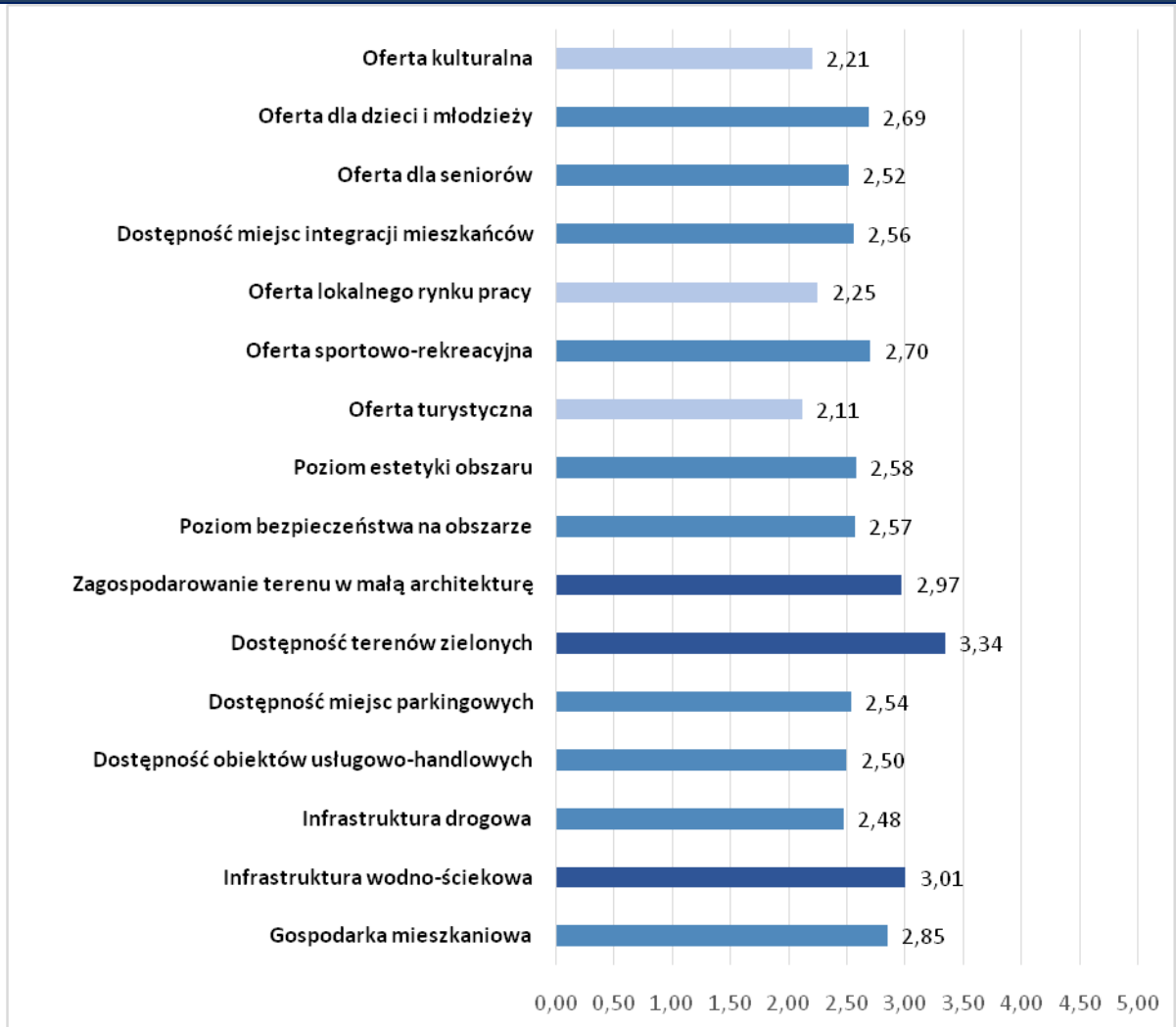
II. IDENTYFIKACJA OSOBOWA

1. Płeć	Kobieta	Mężczyzna				
2. Wiek	≤ 19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 lat i więcej
3. Wykształcenie	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe		
4. Status zawodowy	uczeń/student	pracujący	przedsiębiorca	emeryt/rencista	bezrobotny	
5. Miejsce zamieszkania	miejscowość/ulica					

Tabela 34. Identyfikacja potrzeb i oczekiwań mieszkańców

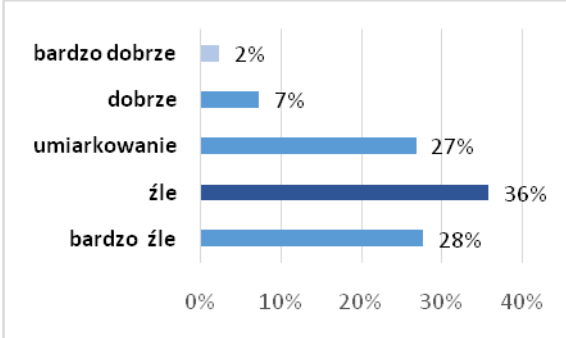
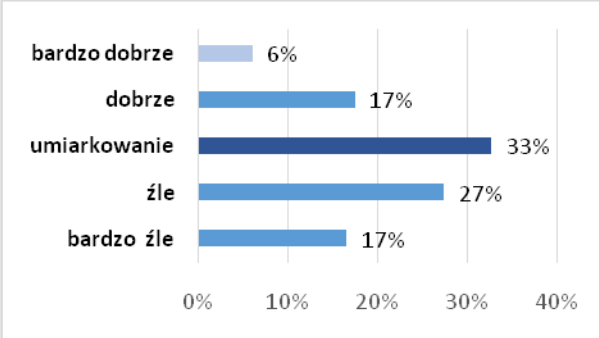
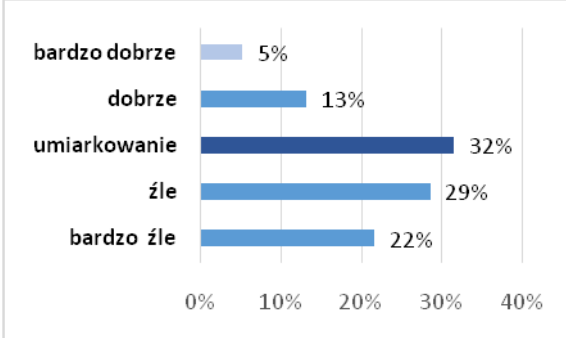
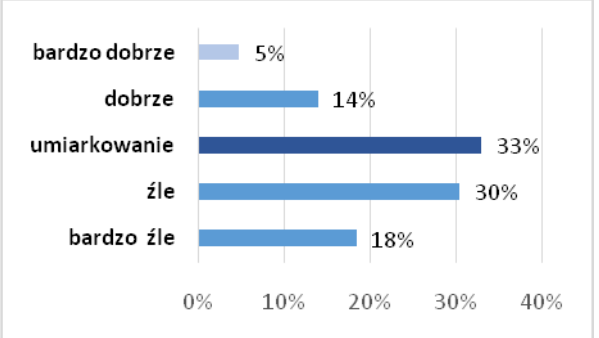
1. Proszę ocenić atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i inwestycyjną obszaru „Miła” w Bytowie. Proszę ocenić w skali 1-5.

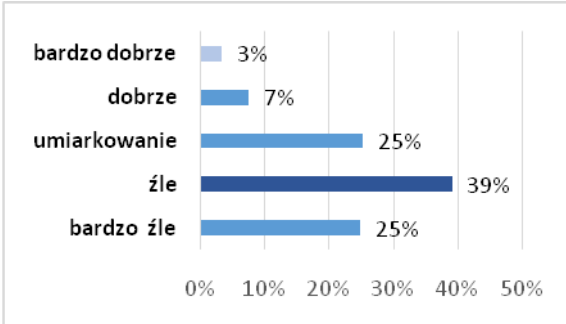
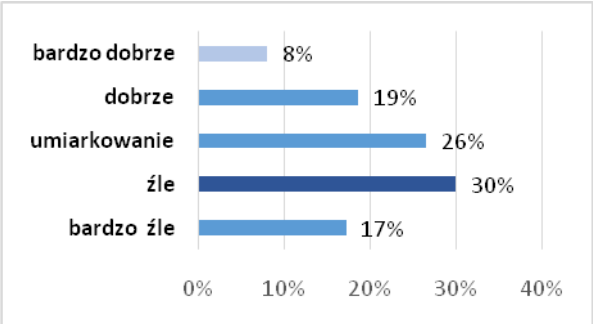
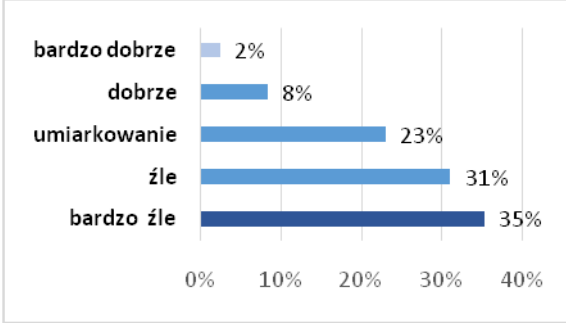
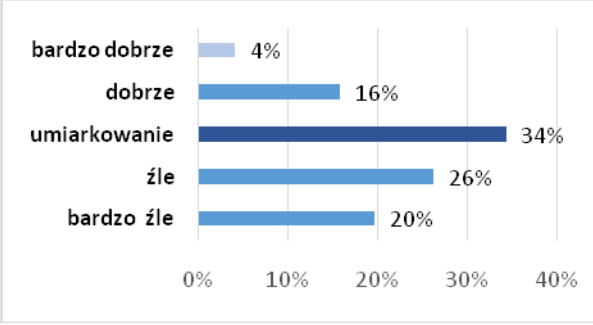
(gdzie: 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – umiarkowanie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze).

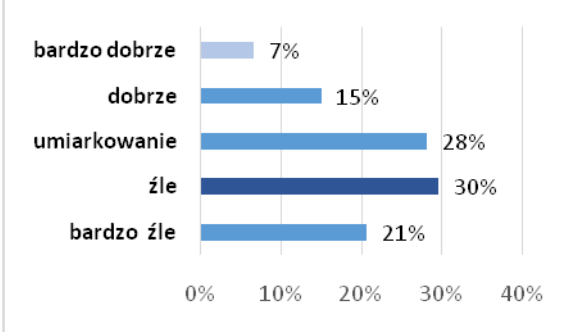
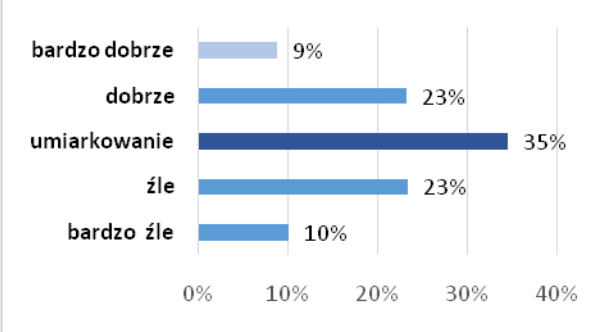
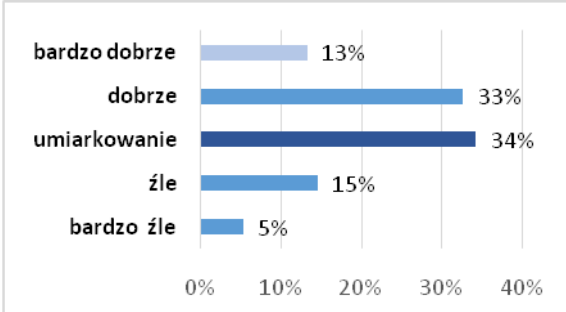
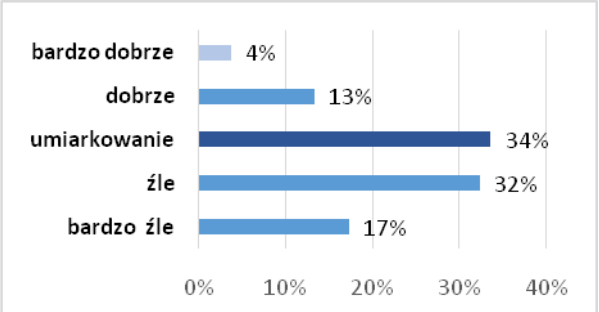

Oceniając stopień atrakcyjności obszaru „Miła” w Bytowie mieszkańcy wskazali na pierwszym miejscu dostępność terenów zielonych (średnia ocen – 3,34). Wysoko ocenione zostały także infrastruktura wodno-ściekowa (średnia ocen – 3,01) oraz zagospodarowanie terenu w małą architekturę (średnia ocen – 2,97). Najniższe oceny przyznano natomiast ofercie turystycznej (2,11), ofercie kulturalnej (2,21) i ofercie lokalnego rynku pracy (2,25).

Spośród wszystkich kategorii 14 uzyskało ocenę negatywną (średnia poniżej 3,0), natomiast 2 kategorie oceniono pozytywnie (średnia ocena powyżej 3,0).

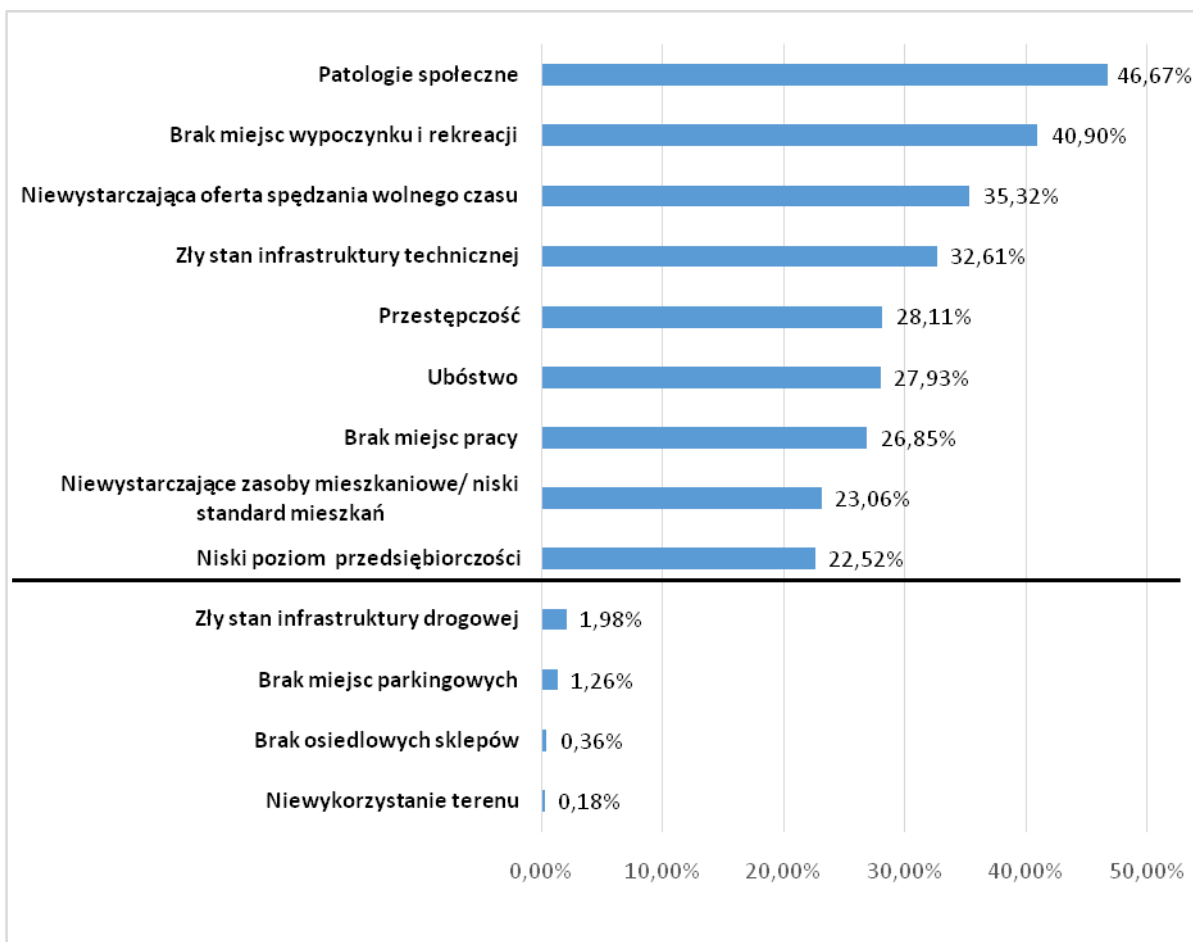
Oferta kulturalna ocena – 2,21	Oferta dla dzieci i młodzieży ocena – 2,69																								
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>27%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>36%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>28%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	2%	dobrze	7%	umiarkowanie	27%	źle	36%	bardzo źle	28%	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>17%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>33%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>27%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>17%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	6%	dobrze	17%	umiarkowanie	33%	źle	27%	bardzo źle	17%
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	2%																								
dobrze	7%																								
umiarkowanie	27%																								
źle	36%																								
bardzo źle	28%																								
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	6%																								
dobrze	17%																								
umiarkowanie	33%																								
źle	27%																								
bardzo źle	17%																								
Znacząca część ankietowanych ocenia negatywnie ofertę kulturalną na obszarze „Miła” w Bytowie - 36% mieszkańców twierdzi, że jest zła, 28% ankietowanych uznało, że oferta kulturalna jest bardzo zła, natomiast 27% twierdzi, że jest na poziomie umiarkowanym.	Około 33% ankietowanych uważa, że dostępność oferty dla dzieci i młodzieży na obszarze „Miła” w Bytowie jest na poziomie umiarkowanym, zaś 27% twierdzi, że jest zła. Najmniejsza grupa ankietowanych (6%) uznała, że oferta dla dzieci i młodzieży na tym terenie jest bardzo dobra.																								
Oferta dla seniorów ocena – 2,52	Dostępność miejsc integracji mieszkańców ocena – 2,56																								
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>32%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>29%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>22%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	5%	dobrze	13%	umiarkowanie	32%	źle	29%	bardzo źle	22%	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>33%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>18%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	5%	dobrze	14%	umiarkowanie	33%	źle	30%	bardzo źle	18%
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	5%																								
dobrze	13%																								
umiarkowanie	32%																								
źle	29%																								
bardzo źle	22%																								
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	5%																								
dobrze	14%																								
umiarkowanie	33%																								
źle	30%																								
bardzo źle	18%																								
Oferta dla seniorów na obszarze „Miła” w Bytowie została oceniona na poziomie umiarkowanym przez 32% ankietowanych, 29% twierdzi, że jest zła, a zaledwie 13% respondentów oceniło ją dobrze.	Dostępność miejsc integracji mieszkańców na obszarze „Miła” w Bytowie zostało ocenione umiarkowane przez 33% respondentów, 30% twierdzi, że jest ona zła, a 14% sądzi, że dostępność miejsc integracji na tym obszarze jest dobra.																								

Oferta lokalnego rynku pracy ocena – 2,25	Oferta sportowo-rekreacyjna ocena – 2,70																								
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>25%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>39%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>25%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	3%	dobrze	7%	umiarkowanie	25%	źle	39%	bardzo źle	25%	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>19%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>26%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>17%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	8%	dobrze	19%	umiarkowanie	26%	źle	30%	bardzo źle	17%
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	3%																								
dobrze	7%																								
umiarkowanie	25%																								
źle	39%																								
bardzo źle	25%																								
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	8%																								
dobrze	19%																								
umiarkowanie	26%																								
źle	30%																								
bardzo źle	17%																								
Dostępność oferty lokalnego rynku pracy na obszarze „Miła” w Bytowie została oceniona źle przez 39% ankietowanych, umiarkowanie i bardzo źle przez 25% oraz dobrze przez 7% respondentów. Tylko 2% twierdzi, że dostępność oferty lokalnego rynku pracy jest bardzo dobra.	Badanie ankietowe wskazuje, że oferta sportowo-rekreacyjna na obszarze „Miła” w Bytowie jest zła (30% głosów ankietowanych) oraz umiarkowana (26% głosów). Tylko 8% ankietowanych twierdzi, że oferta sportowo-rekreacyjna jest bardzo dobra.																								
Oferta turystyczna ocena – 2,11	Poziom estetyki obszaru ocena – 2,58																								
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>23%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>31%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>35%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	2%	dobrze	8%	umiarkowanie	23%	źle	31%	bardzo źle	35%	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>16%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>34%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>26%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>20%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	4%	dobrze	16%	umiarkowanie	34%	źle	26%	bardzo źle	20%
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	2%																								
dobrze	8%																								
umiarkowanie	23%																								
źle	31%																								
bardzo źle	35%																								
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	4%																								
dobrze	16%																								
umiarkowanie	34%																								
źle	26%																								
bardzo źle	20%																								
Ofertę turystyczną na obszarze „Miła” w Bytowie oceniono negatywnie. Około 35% osób uważa, że jest bardzo zła, 31% sądzi, że jest zła, natomiast 23%, że jest umiarkowana. Tylko 2% mieszkańców twierdzi, że oferta turystyczna na tym obszarze jest bardzo dobra.	Ankietowani uważają, że poziom estetyki obszaru „Miła” w Bytowie jest na umiarkowanym poziomie (34%). Źle ocenia ją 26% ankietowanych, a 16% z nich uważa, że poziom estetyki obszaru jest dobry.																								

Poziom bezpieczeństwa na obszarze ocena – 2,57	Zagospodarowanie terenu w małą architekturę ocena – 2,97																								
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>28%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>21%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	7%	dobrze	15%	umiarkowanie	28%	źle	30%	bardzo źle	21%	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>23%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>35%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>23%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>10%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	9%	dobrze	23%	umiarkowanie	35%	źle	23%	bardzo źle	10%
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	7%																								
dobrze	15%																								
umiarkowanie	28%																								
źle	30%																								
bardzo źle	21%																								
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	9%																								
dobrze	23%																								
umiarkowanie	35%																								
źle	23%																								
bardzo źle	10%																								
Poziom bezpieczeństwa na obszarze „Miła” w Bytowie oceniono na poziomie złym przez 30% respondentów, na poziomie umiarkowanym przez 28%. Około 15% osób uważa, że poziom bezpieczeństwa na badanym obszarze jest na dobrym poziomie.	Zdaniem 35% respondentów zagospodarowanie terenu „Miła” w Bytowie w małą architekturę jest umiarkowane. Dobrze oceniło ją 23% mieszkańców, natomiast źle kolejne 23%. Pozostała część oceniła ją bardzo źle – 10% oraz bardzo dobrze - 9%.																								
Dostępność terenów zielonych ocena – 3,34	Dostępność miejsc parkingowych ocena – 2,54																								
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>33%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>34%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	13%	dobrze	33%	umiarkowanie	34%	źle	15%	bardzo źle	5%	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>34%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>32%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>17%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Procent	bardzo dobrze	4%	dobrze	13%	umiarkowanie	34%	źle	32%	bardzo źle	17%
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	13%																								
dobrze	33%																								
umiarkowanie	34%																								
źle	15%																								
bardzo źle	5%																								
Kategoria	Procent																								
bardzo dobrze	4%																								
dobrze	13%																								
umiarkowanie	34%																								
źle	32%																								
bardzo źle	17%																								
Dostępność terenów zielonych na obszarze „Miła” w Bytowie została oceniona pozytywnie. Zdaniem 34% mieszkańców jest ona na poziomie umiarkowanym. Kolejne 33% uważa, że jest dobra, natomiast 13% sądzi, że dostępność terenów zielonych na obszarze jest bardzo dobra.	Dostępność miejsc parkingowych na obszarze „Miła” w Bytowie została oceniona umiarkowanie przez 34% mieszkańców, 32% sądzi, że jest zła, a 13% z nich uważa, że dostępność miejsc parkingowych jest dobra.																								

Dostępność obiektów usługowo-handlowych ocena – 2,50	Infrastruktura drogowa ocena – 2,48																								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>32%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>31%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>20%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	4%	dobrze	14%	umiarkowanie	32%	źle	31%	bardzo źle	20%	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>28%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>27%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>26%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	6%	dobrze	13%	umiarkowanie	28%	źle	27%	bardzo źle	26%
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	4%																								
dobrze	14%																								
umiarkowanie	32%																								
źle	31%																								
bardzo źle	20%																								
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	6%																								
dobrze	13%																								
umiarkowanie	28%																								
źle	27%																								
bardzo źle	26%																								
Około 32% ankietowanych uważa, że dostępność obiektów usługowo-handlowych na obszarze „Miła” w Bytowie jest umiarkowana. Kolejna część oceniła ją na poziomie złym (31%), natomiast zaledwie 4% osób uważa, że dostępność obiektów usługowo-handlowych jest bardzo dobra.	Respondenci negatywnie ocenili infrastrukturę drogową na obszarze „Miła” w Bytowie. Zaledwie 6% ankietowanych uważa, że jest bardzo dobra oraz dobra – 13%. Znaczna większość osób oceniła ją na poziomie umiarkowanym – 28%, złym – 27% oraz bardzo złym -26%.																								
Infrastruktura wodno-ściekowa ocena – 3,01	Gospodarka mieszkaniowa ocena – 2,85																								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>23%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>43%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>13%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	8%	dobrze	23%	umiarkowanie	43%	źle	13%	bardzo źle	13%	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocena</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bardzo dobrze</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>dobrze</td> <td>18%</td> </tr> <tr> <td>umiarkowanie</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>źle</td> <td>22%</td> </tr> <tr> <td>bardzo źle</td> <td>13%</td> </tr> </tbody> </table>	Ocena	Procent	bardzo dobrze	7%	dobrze	18%	umiarkowanie	40%	źle	22%	bardzo źle	13%
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	8%																								
dobrze	23%																								
umiarkowanie	43%																								
źle	13%																								
bardzo źle	13%																								
Ocena	Procent																								
bardzo dobrze	7%																								
dobrze	18%																								
umiarkowanie	40%																								
źle	22%																								
bardzo źle	13%																								
Infrastruktura wodno-ściekowa na obszarze „Miła” w Bytowie została oceniona korzystnie. Aż 43% osób oceniło ją umiarkowanie, Prawie 1/4 ankietowanych uważa, że jest dobra (23% głosów), a 8% osób oceniło ją bardzo dobrze.	Wyniki ankiety wskazują, że gospodarka mieszkaniowa na obszarze „Miła” w Bytowie jest na poziomie umiarkowanym (40%). Około 22% ankietowanych oceniło ją źle, a 18% osób dobrze.																								

2. Proszę wskazać największe problemy występujące na obszarze „Miła” w Bytowie.

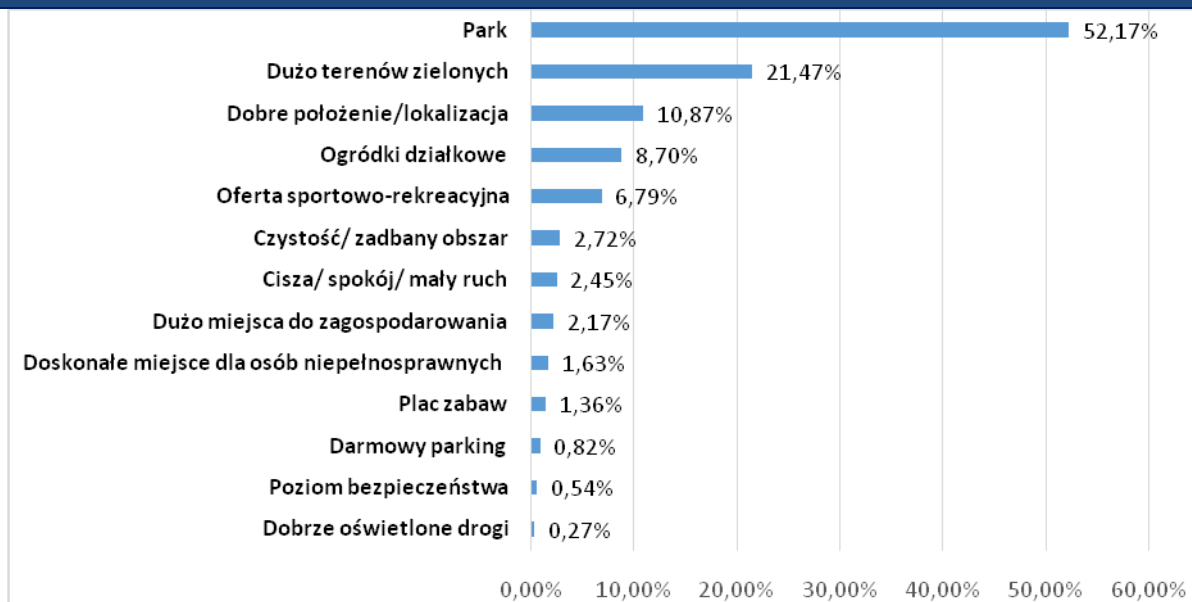

Pytanie zawierało 9 zamkniętych odpowiedzi. Zdaniem prawie połowy respondentów największym problemem występującym na obszarze „Miła” w Bytowie są patologie społeczne (46,67% głosów ankietowanych). Kolejne problemy występujące na tym obszarze to: brak miejsc wypoczynku i rekreacji (40,90%), niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu (35,32%) oraz zły stan infrastruktury technicznej (32,61%).

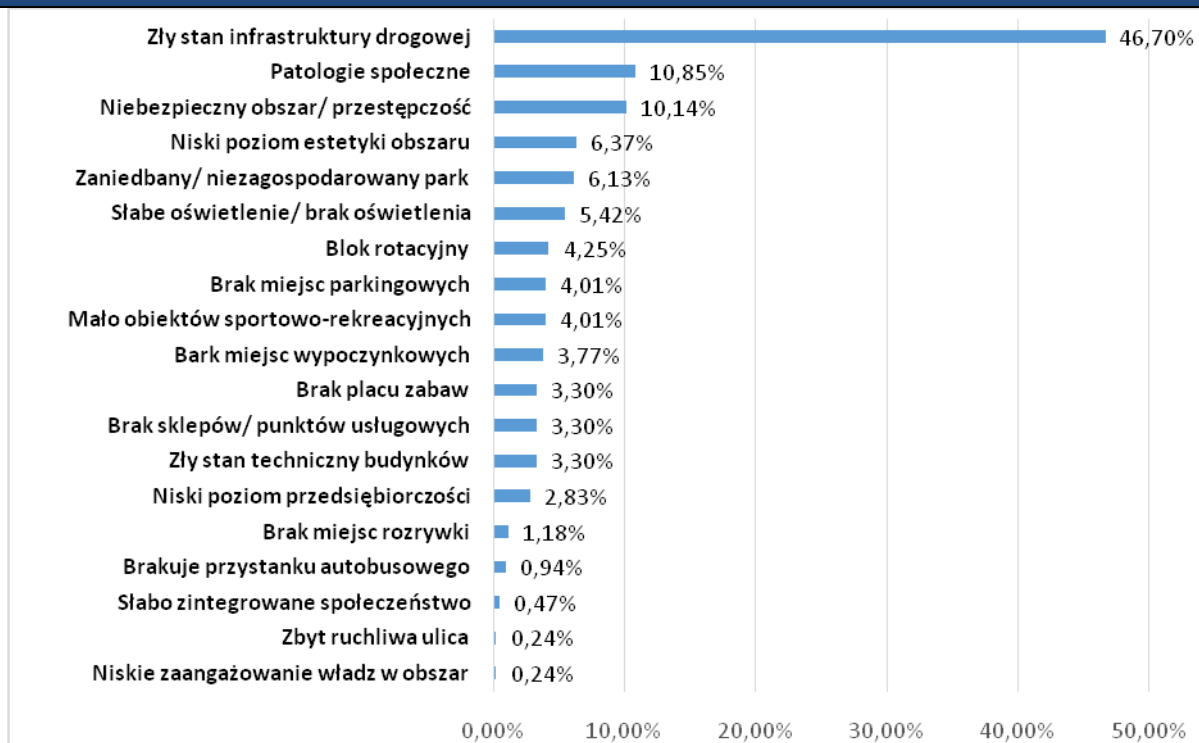
Ankietowani mieli także możliwość dodania własnych odpowiedzi. Wskazany został m.in.: zły stan infrastruktury drogowej (1,98%), brak miejsc parkingowych (1,26%), brak osiedlowych sklepów (0,36%) oraz niewykorzystanie terenu (0,18%).

3. Proszę wskazać największy atut i największą słabość obszaru „Miła” w Bytowie

Atuty

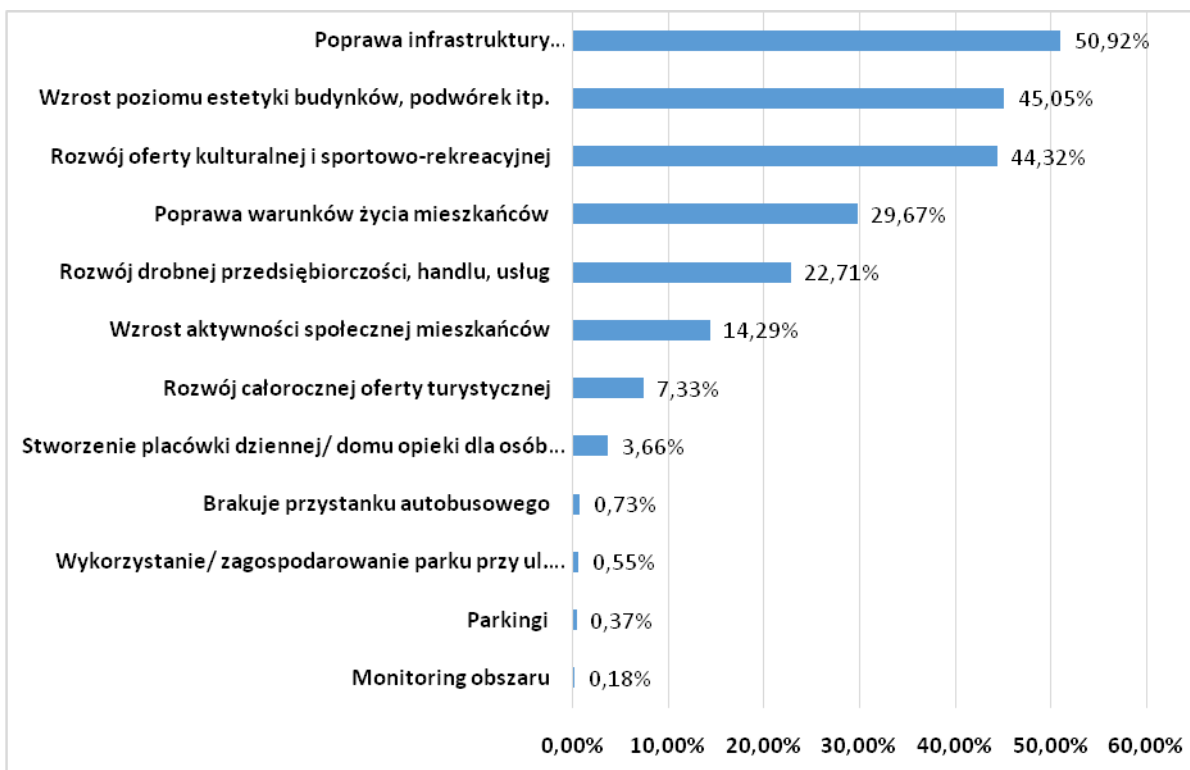
Słabości

Jako największy atut obszaru „Miła” w Bytowie ankietowani wskazali obecność parku – 52,17% oraz występowanie dużej ilości terenów zielonych - 21,47%. Jako jedne z większych atutów osoby wskazały także dobre położenie/ lokalizację tego terenu – 10,87% oraz występowanie ogródków działkowych – 8,70%.

Wśród największych słabości na tym terenie wskazano zły stan infrastruktury drogowej, tak sądzi prawie połowa osób – 46,70% ankietowanych twierdzi, że ulice na tym obszarze są w bardzo złym stanie, brak tam także chodników i ścieżek rowerowych. Co dziesiąta osoba uważa, że na tym obszarze występują patologie społeczne (10,85%) oraz jest on niebezpieczny (10,14%) - występuje tam przestępczość oraz handel narkotykami zwłaszcza na terenie parku. Mieszkańcy boją się chodzić tamtędy wieczornymi porami.

4. Proszę wskazać, w czym można upatrywać potencjał rozwojowy obszaru „Miła” w Bytowie.

Zdaniem mieszkańców gminy Bytów najważniejszymi czynnikami wpływającymi na rozwój gminy są: poprawa infrastruktury (drogowej, wodociągowej i kanalizacyjnej) – 50,92% głosów ankietowanych, wzrost poziomu estetyki budynków, podwórek, itp. (45,05%) oraz rozwój oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej (44,32%).

5. Proszę o wskazanie najpilniejszych inwestycji koniecznych do realizacji na obszarze „Miła” w Bytowie w perspektywie do 2020 roku.

Wśród najpilniejszych inwestycji do realizacji na obszarze „Miła” w Bytowie znaczna połowa ankietowanych (59,42%) wskazała budowę/modernizację dróg i chodników. Równie ważną dla mieszkańców inwestycją jest budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych (41,85%) oraz budowa/ zagospodarowanie terenów zielonych (37,68%). Najmniej osób, jako pilne określiło inwestycje obejmujące realizację programów/projektów wspierających przedsiębiorczość (9,24%). Ankietowani dodali także swoje własne odpowiedzi, którymi były: stworzenie dziennego domu pobytu dla osób niepełnosprawnych, starszych, wymagających opieki (3,26%), budowa sklepu osiedlowego (0,91%), zagospodarowanie parku oraz byłej spółdzielni (0,54%), inwestycje w zakresie monitoringu (0,18%), oświetlenia (0,18%) oraz budowy przystanku autobusowego (0,18%).

6. Uwagi

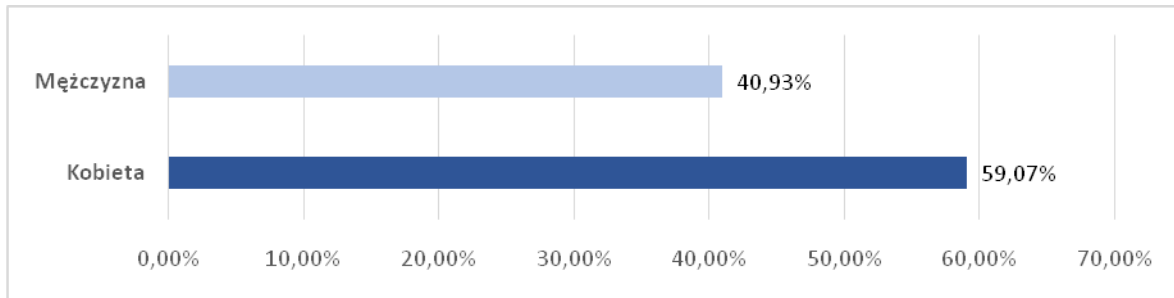

Ankietowani mieli możliwość dodania własnych uwag w pytaniu otwartym dotyczącym obszaru „Miła” w Bytowie. Analizując odpowiedzi najczęściej podawano zły stan infrastruktury drogowej (41,10%), respondenci uznali, że badany obszar jest niebezpieczny – występuje na nim patologia i przestępczość (17,81%), sugerowali natomiast, że jest to doskonały obszar na stworzenie dziennego domu pobytu dla osób niepełnosprawnych, starszych lub wymagających opieki (13,70%). Według nich park na ul. Miłej jest słabo zagospodarowany (10,96%), a poziom estetyki obszaru jest niski (10,96%).

Tabela 35. Identyfikacja osobowa ankietowanych

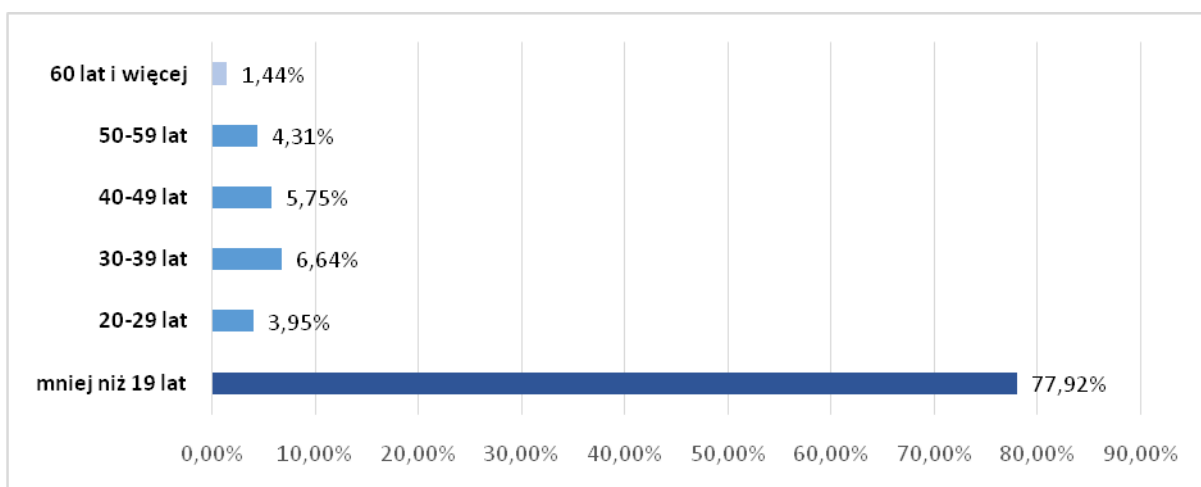
PŁEĆ

W badaniu ankietowym wzięło udział 557 osób, z czego 329 (59,07%) stanowiły kobiety a 228 (40,93%) mężczyźni.

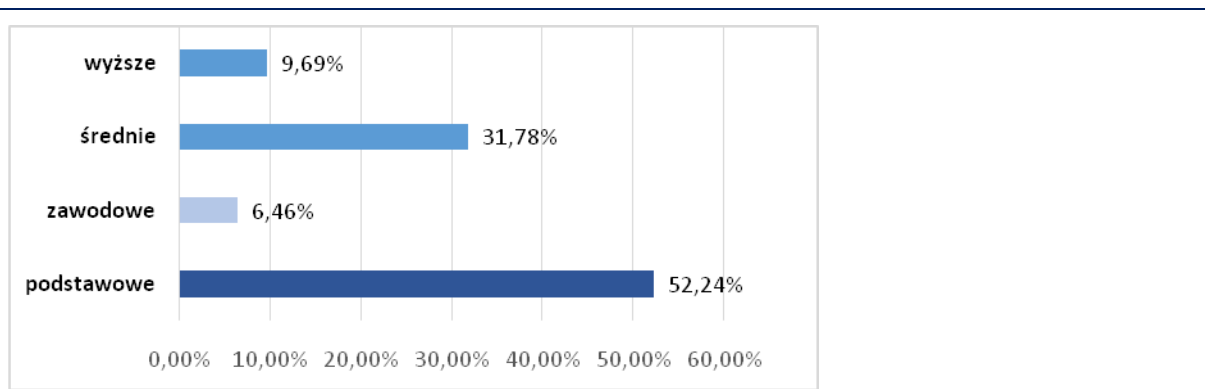
WIEK

Najliczniejszą grupą wiekową spośród respondentów były osoby mające mniej niż 19 lat (77,92%). Najmniej liczna była grupa najstarsza (60 lat i więcej) – stanowiła 1,44% wszystkich ankietowanych osób.

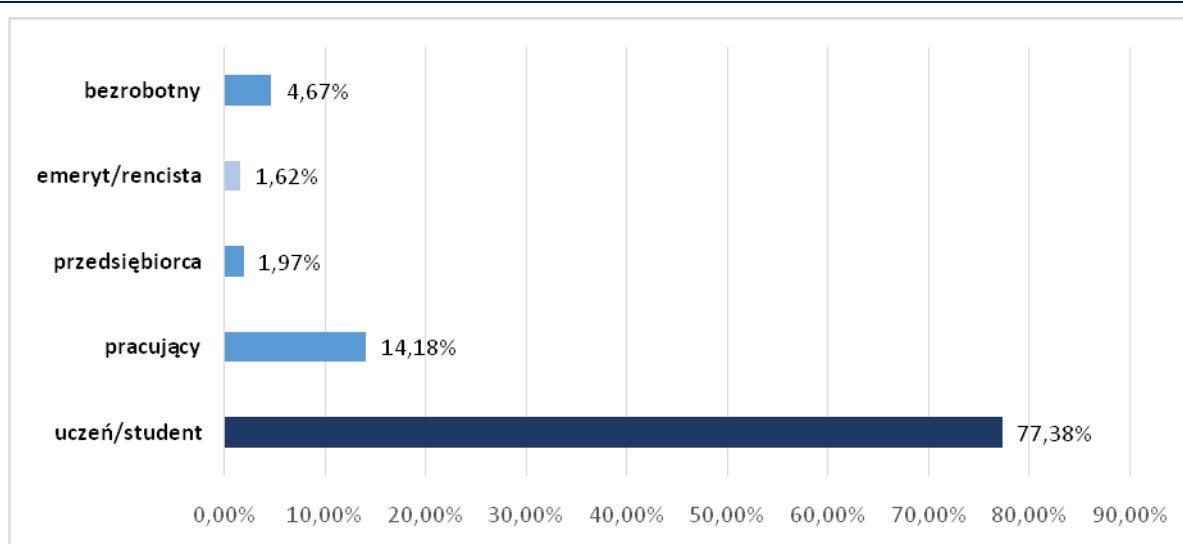
WYKSZTAŁCENIE

Największą grupę ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym (52,24%) i średnim (31,78%), a najmniej liczną osoby z wykształceniem zawodowym (6,46%).

STATUS ZAWODOWY

Ponad 3/4 respondentów stanowiły osoby uczące się i studiujące (77,38%), kolejne 14,18% stanowiły osoby pracujące, a 4,67% bezrobotne. Najmniej liczne grupy to przedsiębiorcy (1,97%) oraz emeryci i renciści (1,62%).

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Najliczniejszą grupę ankietowanych stanowili mieszkańcy miasta Bytowa (59,61%). Na drugim miejscu znalazło się sołectwo Rzepnica (3,41%). Natomiast kolejno największą ilość respondentów stanowili mieszkańcy sołectwa Gostkowo (2,69%) oraz sołectwa Udorpie (2,15%). Około 10,95% respondentów nie odpowiedziało na pytanie dotyczące miejsca zamieszkania.

Załącznik nr 2 Raport z Delimitacji Obszarów Zdegradowanych

Lokalny Program Rewitalizacji Bytowa

Raport z Delimitacji Obszarów Zdegradowanych

Kwiecień 2015

Spis treści

0. Wstęp	177
1. Kontekst strategiczny	178
1.1. Lokalny program rewitalizacji w świetle dokumentów strategicznych poziomu krajowego i wojewódzkiego	179
1.2. Lokalny program rewitalizacji jako program operacyjny miasta	183
2. Charakterystyka miasta	185
3. Delimitacja obszarów zdegradowanych miasta Bytowa	192
4. Metodologia identyfikacji zróżnicowania wewnętrznego Miasta Bytowa	208
5. Wyniki porównania wewnętrznego i wskazanie obszarów do rewitalizacji	209
5.1. Podsystem społeczny	209
5.2. Podsystem gospodarczy	219
5.3. Podsystem przestrzenny	222
6. Wybór obszaru zdegradowanego	225

0. Wstęp

Niniejszy Raport z Delimitacji Obszarów Zdegradowanych Miasta Bytowa stanowi podsumowanie I etapu planowania procesów rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych miasta.

Dokument zawiera ogólną charakterystykę miasta, analizę struktury miasta w podsystemach społecznym, gospodarczym i przestrzennym, uwieńczoną wskazaniem obszarów zdegradowanych miasta, na których w sposób szczególny kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze. Wskazane obszary przeznaczone zostaną do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji, przedstawiającym rozwiązania konkretnych problemów zidentyfikowanych na obszarach zdegradowanych miasta, integrując jednocześnie różne źródła finansowania przedsięwzięć mogących oddziaływać na poprawę stanu istniejącego zarówno bezpośrednio, jak i w sposób pośredni.

1. Kontekst strategiczny

Rewitalizacja– jest to kompleksowy, zaplanowany proces przemian społecznych, przestrzennych i gospodarczych, realizowany na obszarze dotkniętym zjawiskami kryzysowymi. Proces prowadzi do przywrócenia atrakcyjności tego obszaru dla mieszkańców, przedsiębiorców, pracujących lub odwiedzających (odbiorców usług dostępnych na tym terenie), z korzyścią dla całej społeczności miasta. Rewitalizacja rozumiana jako kompleksowy i skoordynowany proces przemian zachodzących na obszarach zdegradowanych miasta jest istotnym elementem jego polityki, której wyrazem jest programowanie operacyjne wyrażone zapisami Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji to wieloletni program operacyjny, podrzędny w stosunku do strategii rozwoju gminy, przyjęty i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego. Ma na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego lub obszarów zdegradowanych, realizowany jest zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z określonych źródeł.

Lokalny Program Rewitalizacji przedstawia rozwiązania konkretnych problemów społeczno-gospodarczych zidentyfikowanych na obszarach zdegradowanych miasta. Integruje różne źródła finansowania przedsięwzięć mogących oddziaływać na poprawę stanu istniejącego zarówno bezpośrednio, jak i w sposób pośredni, w tym:

- środki wsparcia międzynarodowego;
- środki wsparcia krajowego;
- środki własne miasta.

Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miast stanowi jeden z głównych zakresów interwencji dedykowanej ośrodkom miejskim, skupiony wokół Celu Operacyjnego 2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* oraz Priorytetu 2.3 Przestrzeń dla aktywności *Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie*. Realizowana na obszarach zdegradowanych szczególna interwencja o charakterze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, będzie współfinansowana ze środków europejskich wzmacniając wysiłki zmierzające do wypełnienia zaleceń Wspólnoty i zobowiązań Polski względem Unii Europejskiej.

Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miast będzie realizowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 poprzez formułę **projektu zintegrowanego**, umożliwiającą łączenie komplementarnych przedsięwzięć realizowanych w ramach różnych osi priorytetowych.

Projekt zintegrowany – są to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji. Przyjęcie formuły projektu zintegrowanego ma na celu zapewnienie spójności i efektywności podejmowanych działań oraz zapewnienie komplementarności pomiędzy finansowanymi z EFS i EFRR przedsięwzięciami. Realizowane projekty winny stanowić odpowiedź na konkretne, indywidualne problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne zidentyfikowane na etapie obszarów zdegradowanych miasta. Działania społeczne mają decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych warunkując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszarów zdegradowanych.

1.1. Lokalny program rewitalizacji w świetle dokumentów strategicznych poziomu krajowego i wojewódzkiego

Krajowa Polityka Miejska (projekt)

Podstawowym celem *Krajowej Polityki Miejskiej* (KPM) jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania równoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Wszystkie miasta powinny być dobrym miejscem do życia, z dostępem do wysokiej jakości usług z zakresu ochrony zdrowia, edukacji, transportu, kultury i administracji publicznej. Podstawę prac nad KPM stanowią Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020, które Rada Ministrów przyjęła 16 lipca 2013 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju przedstawiło pierwszy projekt KPM w marcu 2014 r.

Nowa polityka regionalna Polski (wyrażona w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie) oraz polityka przestrzenna (wyrażona w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030) wprowadziły nowe podejście do rozwoju – tzw. *zintegrowane podejście terytorialne*. Podejście to integruje działania różnych podmiotów w różnych sferach, mówi także o potrzebie i korzyściach z dopasowywania polityk publicznych do potrzeb i potencjałów różnych obszarów. Wyrazem realizacji tego zintegrowanego podejścia terytorialnego wobec polskich obszarów miejskich jest Krajowa Polityka Miejska.

Tematyka KPM i jej cele stanowią rozwinięcie adekwatnych celów i treści polityki regionalnej i polityki przestrzennej. KPM koncentruje się na najważniejszych kwestiach i wyzwaniach. Pogrupowane są one w 10 wątkach tematycznych:

1. Kształtowanie przestrzeni;
2. Partycypacja społeczna;
3. Transport i mobilność miejska;
4. Niskoemisyjność i efektywność energetyczna;
5. Rewitalizacja;
6. Polityka inwestycyjna;
7. Rozwój gospodarczy;
8. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu;
9. Demografia;
10. Zarządzanie obszarami miejskimi.

Najważniejsze kwestie, na które w KPM szczególnie zwraca się uwagę to:

- przeciwdziałanie tzw. żywiołowej suburbanizacji, czyli „rozlewaniu się miast”, przez promowanie idei miasta zwartej,
- zrównoważone inwestowanie w miastach, z preferencją dla wcześniej zagospodarowanych terenów i duży nacisk na potrzeby kompleksowej rewitalizacji miast, składającej się z komponentów infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych;
- silne akcentowanie partycypacji społecznej i udziału mieszkańców oraz innych „użytkowników” miast w planowaniu i realizacji ich rozwoju;
- potrzeba odpowiedzi w wielu sektorach na problemy demograficzne polskich miast;
- konsekwentne dążenie do osiągnięcia zrównoważonej mobilności w obszarach miejskich;

- rozwijanie wielopoziomowej współpracy w zarządzaniu obszarami miejskimi (miastami wraz z ich tzw. obszarami funkcjonalnymi);
- dążenie do racjonalnego gospodarowania zasobami (ziemi, wody, środowiska, energii), poprawa środowiska w miastach i adaptacja do zmian klimatu, które w znacznym stopniu dotyczą mieszkańców miast.

Narodowy Plan Rewitalizacji (założenia)

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju przygotowało założenia *Narodowego Planu Rewitalizacji* (NPR). Na ich bazie ma powstać pakiet rozwiązań systemowych, który sprawi, że rewitalizacja będzie kompleksowa i bardziej skuteczna.

NPR ma być dokumentem rządowym, który stworzy przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce, np. poprzez projekty zmian w prawie, stworzenie spójnego systemu i określenie źródeł finansowania rewitalizacji, promowanie dobrych praktyk, dzielenie się wiedzą czy wypracowanie wzorcowych dokumentów. Skierowany będzie przede wszystkim do samorządów, ale też do społeczności lokalnych, osób prywatnych, przedsiębiorców, organizacji samorządowych.

NPR ma być odpowiedzią na niekorzystne procesy, które zachodzą na obszarach zdegradowanych, głównie w miastach. Te procesy i ich skutki to m.in. problemy ekonomiczne, niszcząca infrastruktura (np. budynki, ulice), osłabienie relacji społecznych.

NPR jest reakcją na negatywne zjawiska i tendencje w miastach, np. chaotyczne rozpraszanie zabudowy miejskiej – tzw. rozlewanie się miast, wyludnianie się ich centrów, spadek liczby mieszkańców w ośrodkach miejskich, dominacja indywidualnego transportu samochodowego nad transportem publicznym, zanieczyszczenie powietrza.

W NPR rewitalizacja definiowana jest jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Konieczne jest zerwanie z postrzeganiem rewitalizacji jako zbioru punktowych, oderwanych od siebie działań. Dobrze prowadzona rewitalizacja powinna być:

1. **kompleksowa** poprzez zmiany w różnych sferach życia mieszkańców miasta – społecznej (np. edukacja, aktywizacja społeczna), kulturowej, gospodarczej (np. promowanie samozatrudnienia, ułatwienia w zakładaniu działalności gospodarczej), przestrzennej (np. remonty, działania infrastrukturalne dla tworzenia przyjaznego, bezpiecznego otoczenia) czy środowiskowej;
2. **zintegrowana** poprzez współpracę i uporządkowanie działań różnych podmiotów (aby np. techniczna poprawa warunków zamieszkania na obszarach kryzysowych zawsze szła w parze z działaniami społecznymi adresowanymi do mieszkańców);
3. prowadzona w ścisłej **współpracy ze społecznością lokalną** (a także przez nią samą);
4. **skoncentrowana terytorialnie**, co oznacza, że powinna odnosić się do konkretnego zdegradowanego obszaru, a nie punktowych działań.

Narodowy Plan Rewitalizacji promuje podejście kompleksowe, zakładające skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej.

Niezbędne jest przy tym, aby rewitalizacja obszarów zdegradowanych była elementem całościowej wizji rozwoju miasta.

Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego

Koncepcja jest wyrazem świadomości samorządu województwa co do szczególnego znaczenia obszarów miejskich w rozwoju całego regionu i stanowi próbę określenia roli, jaką samorząd województwa może odgrywać we wspieraniu ich zrównoważonego rozwoju. **Zrównoważona polityka miejska z poziomu regionu** to polityka ukierunkowana na miasta, jako elementy pewnego spójnego systemu – miejskiej sieci osadniczej. Systemu, w którym istotną rolę powinien odgrywać zarówno obszar metropolitalny, jak i pozostałe ośrodki wraz ze swoimi obszarami funkcjonalnymi. Pierwszym priorytetem zdefiniowanym w części rekomendacyjnej *Koncepcji* jest „policentryczny, zrównoważony system osadniczy”.

Polityka miejska, jako integralna część polityki rozwoju kreowanej przez samorząd województwa, realizowana musi być przede wszystkim zgodnie z ogólnymi zasadami prowadzenia polityki rozwoju regionu.

Szczególnie istotną z uwagi na specyfikę środowiska zurbanizowanego jest **zasada zrównoważonego rozwoju**. Zgodnie z nią, rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych to rozwój w poszanowaniu bogactwa historii, harmonijnie łączący środowisko zurbanizowane ze środowiskiem przyrodniczym, zapewniający odpowiednie warunki życia obecnym, jak i przyszłym pokoleniom. Wzmacnianie atrakcyjności miast powinno być nierozzerwalnie związane z troską o poprawę jakości życia ich mieszkańców oraz świadomością ograniczonej dostępności zasobów i zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi. Wszelkie działania związane z poprawą warunków społeczno-gospodarczych muszą zatem uwzględniać konsekwencje środowiskowo-przestrzenne, w duchu odpowiedzialności za szeroko rozumianą jakość życia dziś, jak i w przyszłości. Środkami do osiągnięcia założonych celów rozwojowych miast jest szereg działań w różnych dziedzinach życia, które dla osiągnięcia wymiernych efektów muszą być silnie ze sobą powiązane, rozpatrywane jako całość, a decyzje, które w związku z tymi działaniami są podejmowane nie mogą zapadać bez udziału społeczności, których one dotyczą.

W nawiązaniu do wyzwań rozwojowych pomorskich miast oraz zasad polityki miejskiej województwa pomorskiego zdefiniowany został priorytet nadrzędny prowadzenia tej polityki: **wzrost konkurencyjności i spójności społecznej, gospodarczej oraz terytorialnej regionu przez zrównoważony rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych**.

Rozwinięciem priorytetu nadrzędnego są 3 priorytety wraz zarekomendowanymi w ich ramach celami, dla których zaproponowano określone kierunki działań wraz z rozróżnieniem poziomów zarządzania (lokalny, wojewódzki, krajowy) właściwych dla ich realizacji. Dla każdego priorytetu wskazane zostały dodatkowo kryteria realizacji lub wsparcia tych działań z poziomu wojewódzkiego.

Priorytet 1 – Policentryczny i zrównoważony system osadniczy

Rekomendowane cele:

- 1.1. Poprawa dostępności miast oraz wzrost efektywności systemów transportu drogowego w miastach oraz w ich obszarach funkcjonalnych
- 1.2. Rozwój efektywnych systemów transportu zbiorowego
- 1.3. Rozwój funkcji ośrodków, stosownie do ich znaczenia, potrzeb i skali oddziaływania

Priorytet 2 – Wysoka jakość środowiska miejskiego oraz struktur miejskich

Rekomendowane cele:

- 2.1. Poprawa jakości środowiska miejskiego
- 2.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz wysoka jakość przestrzeni publicznych
- 2.3. Ograniczanie i kontrola procesów suburbanizacyjnych

Priorytet 3 – Wszechstronne wykorzystanie potencjałów miast

Rekomendowane cele:

- 3.1. Rozwój kapitału ludzkiego i kapitału społecznego miast
- 3.2. Rozwój gospodarczego potencjału miast oraz wzmacnianie procesów jego odbudowy
- 3.3. Ochrona, zachowanie i promocja walorów kulturowych i przyrodniczych miast i ich otoczenia

Wśród tak zdefiniowanych priorytetów wraz z rekomendowanymi celami, w kontekście procesów rewitalizacyjnych istotny jest zwłaszcza Priorytet 2 Wysoka jakość środowiska miejskiego oraz struktur miejskich, cel 2.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz wysoka jakość przestrzeni publicznych, w zakresie którego rekomendowane kierunki działań na poziomie lokalnym to:

- Identyfikacja terenów zdegradowanych w strukturze miasta i określenie ich roli w dokumentach strategicznych i planistycznych miasta (strategia i studium).
- Solidne przygotowanie (na podstawie szczegółowej analizy obszaru) i konsekwentna realizacja spójnych koncepcji nowego zagospodarowania na terenach rewitalizowanych, powiązanych z układem funkcjonalno-przestrzennym miasta oraz odpowiadających na lokalne potrzeby społeczno-gospodarcze.
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów śródmiejskich i mieszkaniowych (w tym: historyczne centra miast, kwartały zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zdegradowane osiedla mieszkaniowe).
- Rewitalizacja terenów poprodukcyjnych oraz takich, które utraciły dotychczasowe funkcje: przemysłowe, kolejowe, wojskowe, produkcji rolnej, obsługi techn. itd. (w tym rekultywacja tych terenów).
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów cennych przyrodniczo (w tym: tereny zbiorników wodnych, tereny nadbrzeżne, obszary lasów i innych terenów zieleni o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych).
- Zapewnienie profesjonalnej kadry odpowiedzialnej za procesy rewitalizacyjne w mieście.
- Zapewnienie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie (funkcjonalnych, bezpiecznych, estetycznych, dostosowanych do potrzeb wszystkich użytkowników), m.in. poprzez wprowadzanie odpowiednich ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przejęcie przez gminę odpowiedzialności (wykonawczej bądź koordynacyjnej) za ich realizację, w tym zagwarantowanie montażu finansowego w wieloletniej prognozie finansowej.
- Tworzenie i realizacja kompleksowych rozwiązań zmierzających do budowania spójnych systemów przestrzeni publicznych, powiązanych ciągami pieszymi o odpowiednim standardzie – spajających strukturę przestrzenną w centrach miast i wpływających na zmianę filozofii funkcjonowania miast - miasto przyjazne dla człowieka (w tym eliminacja ruchu tranzytowego w centrach miast).
- Poprawa kondycji stref śródmiejskich oraz działania zmierzające do wykształcenia takich stref w miastach bez wyraźnie wyodrębnionego w swej strukturze centrum.

- Wykorzystanie potencjału realizowanych prestiżowych inwestycji w zakresie rozwoju funkcji metropolitalnych do podniesienia jakości przestrzeni miasta – wpisanie ich w strukturę przestrzenną miasta i wzajemne powiązanie spójnym, czytelnym systemem przestrzeni publicznych.
- Wykorzystanie formuły konkursów studialnych i warsztatów przy szerokim udziale lokalnych społeczności, jako działań poprzedzających kolejne etapy realizacji inwestycji w przestrzeni publicznej.
- Wykorzystanie formuły konkursów urbanistycznych i architektonicznych oraz współpracy z uczelniami wyższymi w poszukiwaniu najlepszych rozwiązań koncepcyjnych i projektowych (w szczególności) dla najważniejszych elementów struktury przestrzennej miast.
- Dbłość o wysoki poziom projektów i wykonawstwa inwestycji realizowanych w przestrzeni publicznej oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu partycypacji społecznej w procesie planowania i realizacji tych inwestycji.
- Zachowanie równowagi pomiędzy tradycją i współczesnością przestrzeni miasta, poprzez m.in.:
 - świadome odniesienia do tradycji architektonicznych i urbanistycznych miejsca, uwzględniające współczesne rozwiązania, w opozycji do realizowania obiektów i przestrzeni będących pastiszem substancji zabytkowej;
 - uznanie historycznej przestrzeni miejskiej, w pierwszej kolejności, za istotną przestrzeń życiową jej mieszkańców.
- Mobilizacja do działania oraz wspieranie oddolnych inicjatyw lokalnych społeczności na rzecz poprawy wizerunku i funkcjonowania przestrzeni miejskiej w ich najbliższym otoczeniu m.in. przez wdrażanie formuły budżetu partycypacyjnego.
- Wspieranie prywatnych właścicieli w działaniach renowacyjnych dotyczących substancji zabytkowej, w tym substancji mieszkaniowej, w miastach (np. konkursy dla wspólnot mieszkaniowych w zabudowie historycznej).
- Podnoszenie poziomu świadomości społecznej na temat przestrzeni (w tym edukacja przestrzenna dzieci i młodzieży).

1.2. Lokalny program rewitalizacji jako program operacyjny miasta

Nadrzędnym dokumentem strategicznym, dotyczącym rozwoju Gminy Bytowa, jest „**Strategia Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025**”, przyjęta uchwałą nr XLIII/380/2014 Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 17 września 2014 r.

Pracę nad przygotowaniem Strategii rozpoczęto od analizy istniejących uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Bytów. Na tej podstawie sformułowano diagnozę stanu gminy. Sformułowano misję Gminy Bytów, wyznaczono priorytety oraz cele i kierunki działania.

Strategia Rozwoju Gminy Bytów dokonała wyboru tych obszarów polityki rozwoju gminy Bytów, których wsparcie, w ramach istniejących uwarunkowań budżetowych, przyczyni się do najbardziej efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w zakładanym horyzoncie czasu. W *Strategii* wyznaczono cele, których horyzont czasowy sięga do 2025 roku, jednak jest ona dokumentem żywym, "kroczącym", a więc podlegającym modyfikacjom uzależnionym od postępów w jej realizacji i zmian zachodzących w otoczeniu.

W celu lepszego zdiagnozowania bieżącej sytuacji gminy oraz skonkretyzowania potrzeb rozwojowych teren gminy Bytów podzielono na obszary problemowe, których identyfikacja dokonana została w drodze konsultacji z pracownikami Urzędu Miejskiego, w oparciu o zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wyodrębniono główne obszary problemowe, które obok diagnozy stanu społeczno-gospodarczego, stanowiły punkt wyjścia do zidentyfikowania celów strategicznych.

Kolejnym krokiem była analiza obszarów problemowych, w ramach której dokonano charakterystyki tych obszarów, wyznaczono ich silne i słabe strony oraz określono główne potrzeby rozwojowe. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na późniejsze wykonanie analizy SWOT dla terenu całej gminy oraz określenie celów strategicznych i operacyjnych.

Potencjał Strategii Rozwoju Gminy powinien zostać wykorzystany w procesie programowania rewitalizacji z wykorzystaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji. LPR powinien być jednym z dokumentów operacyjnych uszczegóławiających zapisy sformułowane na poziomie celów i wytycznych wyznaczonych w strategii.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bytowa jest dokumentem operacyjnym, podrzędnym w stosunku do Strategii Rozwoju Gminy: korzysta z dokonanej diagnozy, a także oprządkowuje wskazane cele. Rewitalizacja dotyczyć będzie wyodrębnionych obszarów miasta Bytowa, które w wyniku przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych utraciły częściowo swoje pierwotne funkcje i przeznaczenie. Dlatego Program Rewitalizacji należy traktować jako kompleksowy program działań obejmujących m.in. modernizację zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzację zabytków, w powiązaniu z wprowadzeniem zmian gospodarczych i społecznych na danym obszarze.

2. Charakterystyka miasta

Położenie

Miasto Bytów położone jest w zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie bytowskim, w gminie miejsko-wiejskiej Bytów. Pod względem geograficznym miasto położone jest na Pojezierzu Bytowskim. Miasto zajmuje powierzchnię 8,72 km², co stanowi 4,4% powierzchni Gminy Bytów. Miasto Bytów jest siedzibą władz samorządowych:

- Powiatu bytowskiego – obejmującego gminy Bytów, Miastko, Borzytuchom, Czarna Dąbrówka, Kołczygłowy, Lipnica, Parchowo, Studzienice, Trzebielino i Tuchomie.
- Gminy Bytów – obejmującego Miasto Bytów oraz 15 sołectw: Dąbie, Gostkowo, Grzmiąca, Mądrzechowo, Mokrzyń, Niezabyszewo, Płotowo, Pomysk Mały, Pomysk Wielki, Rekowo, Rzepnica, Sierzno, Świątkowo, Udorpie i Ząbinowice.

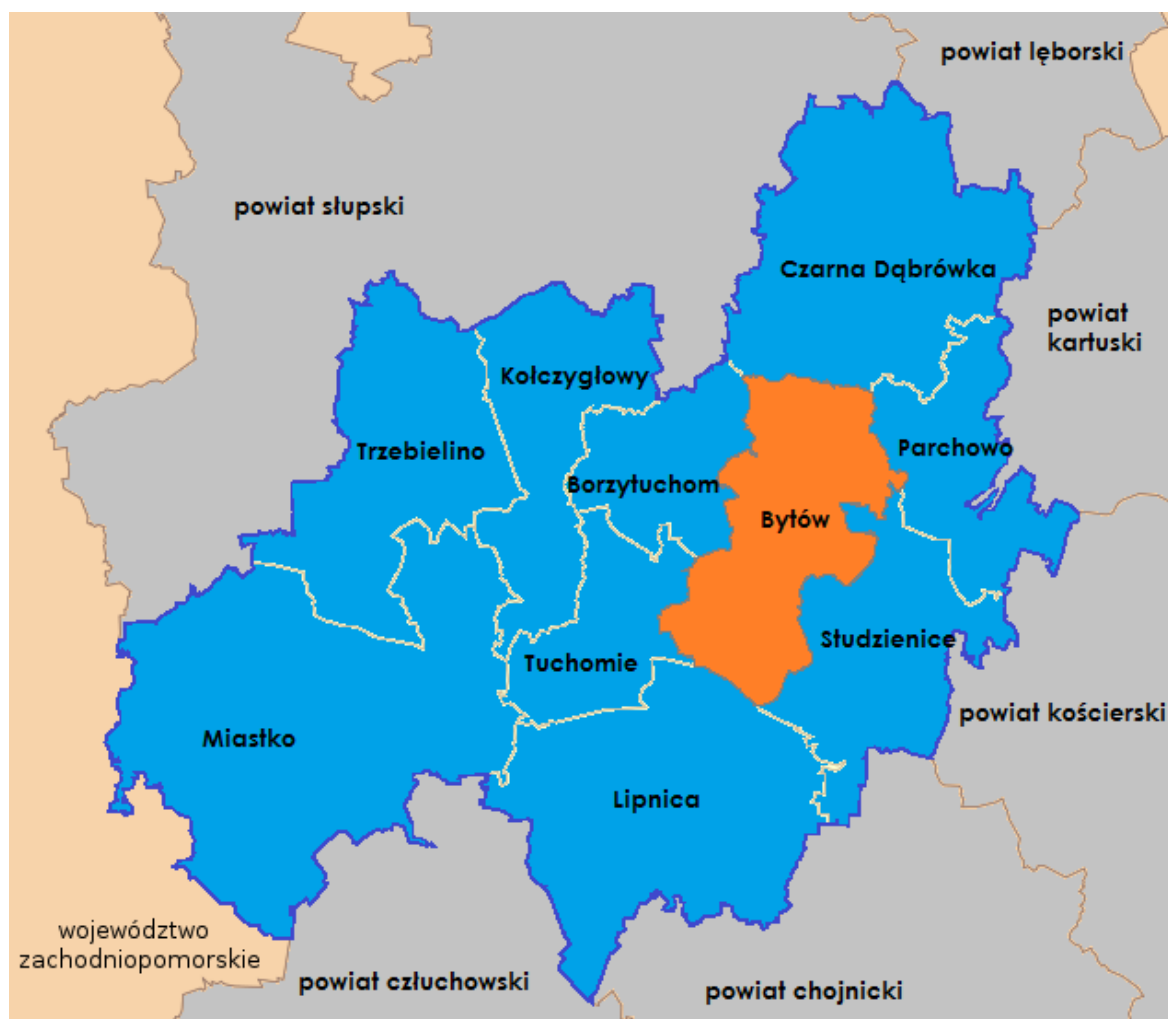
Położenie miasta Bytowa na tle województwa pomorskiego oraz powiatu bytowskiego prezentują poniższe mapy.

Mapa 1 Położenie Bytowa na tle województwa pomorskiego

Źródło: commons.wikimedia.org

Mapa 2 Położenie Bytowa na tle powiatu bytowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy ze strony commons.wikimedia.org

Miasto Bytów, jako największy ośrodek miejski w promieniu ok. 50 km koncentruje funkcje gospodarcze, kulturalne i społeczne całego regionu. W mieście zlokalizowane są największe przedsiębiorstwa w regionie (m.in. Drutex S.A.) dające zatrudnienie mieszkańcom miasta oraz okolicznych miejscowości. Miasto stanowi także ważny punkt na kulturalnej mapie regionu – najcenniejszym zabytkiem jest Zamek krzyżacki z przełomu XIV i XV wieku. Na terenie zamku działa m.in. Muzeum Zachodnio-Kaszubskie prezentujące bogate zbiory etnograficzne regionu. Na terenie miasta zlokalizowane są najważniejsze w regionie podmioty i instytucje publiczne – Urząd Miejski w Bytowie, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Szpital Powiatu Bytowskiego Sp. z o.o.

Historia

Początki miasta Bytowa sięgają czasów średniowiecznych. Bytowski gród znajdował się ok. 500 metrów na zachód od dzisiejszego zamku. Nazwa miasta pochodzi prawdopodobnie od imienia jego założyciela – Byta. Najstarsze wzmianki historyczne pochodzą z 1321 roku, kiedy Bytów stał się własnością rodu von Behr. W 1329 roku ziemie wraz z zamkiem odkupił Zakon Krzyżacki. Bytów został lokowany na prawie chełmińskim 12 lipca 1346 roku i otrzymał wówczas samorząd wraz z burmistrzem, własne sądownictwo oraz herb. Duże znaczenie dla historii miasta miała budowa

nowoczesnego zamku obronnego, który pod koniec XIV wieku stanął na miejscu prymitywnej warowni rodziny von Behr. Był on siedzibą krzyżackich urzędników oraz zachodnią strażnicą Zakonu. W 1526 roku Bytów stał się lennem Polski, zarządzanym przez książąt pomorskich. Po śmierci ostatniego męskiego przedstawiciela Gryfitów, Bogusława XIV, w 1637 r. Bytów na dwadzieścia lat powrócił pod bezpośredni zarząd Polski, by w 1657 r. stać się lennem dynastii Hohenzollernów. Pod panowaniem brandenburskim, a następnie pruskim i niemieckim Bytów znajdował się do końca II wojny światowej, kiedy to miasto ponownie znalazło się w granicach Polski. W wyniku działań wojennych zniszczeniu uległa znaczna część zabudowy śródmiejskiej. W latach 40 i 50 XX wieku nastąpiła stopniowa odbudowa historycznego centrum miasta. W kolejnych dekadach rozbudowywały się kolejne osiedla i dzielnice, na terenie miasta rozwinęła się także działalność przemysłowa.⁸

Dostępność komunikacyjna

Bytów – miasto położone na peryferiach województwa pomorskiego, charakteryzują się niską dostępnością do głównych korytarzy komunikacyjnych województwa oraz do ośrodka metropolitalnego. Obsługę komunikacyjną miasta zapewnia system dróg o znaczeniu krajowym, regionalnym, powiatowym i lokalnym. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 20, łącząca Stargard Szczeciński z Gdynią. Na terenie miasta droga przebiega w kierunku wschód-zachód ulicami: 1 Maja, Wolności, Dworcową, Gen. Sucharskiego i Miasteczką. Duże znaczenie mają także drogi wojewódzkie: nr 209 (relacji Warszkowo-Bytów; przebiegająca ulicami Nad Borują i Drzymały w zachodniej części miasta), nr 212 (relacji Osowo Lęborskie-Zamarte; przebiegająca przez całe miasto w kierunku północ-południe ulicami Lęborską, Sikorskiego, 1 Maja i Sucharskiego) oraz nr 228 (relacji Kartuszy-Bytów; przebiegająca w północno-wschodniej części miasta ulicą Gdańską). Sieć drogową uzupełniają drogi gminne i powiatowe. Przez obszar gminy przebiega także linia kolejowa nr 212 łącząca Lipusz z Korzybiem, po której odbywają się przewozy towarowe. Gmina Bytów czyni starania uruchomienia na tej linii przewozów pasażerskich. System komunikacyjny na terenie miasta Bytowa przedstawiono na poniższej mapie.

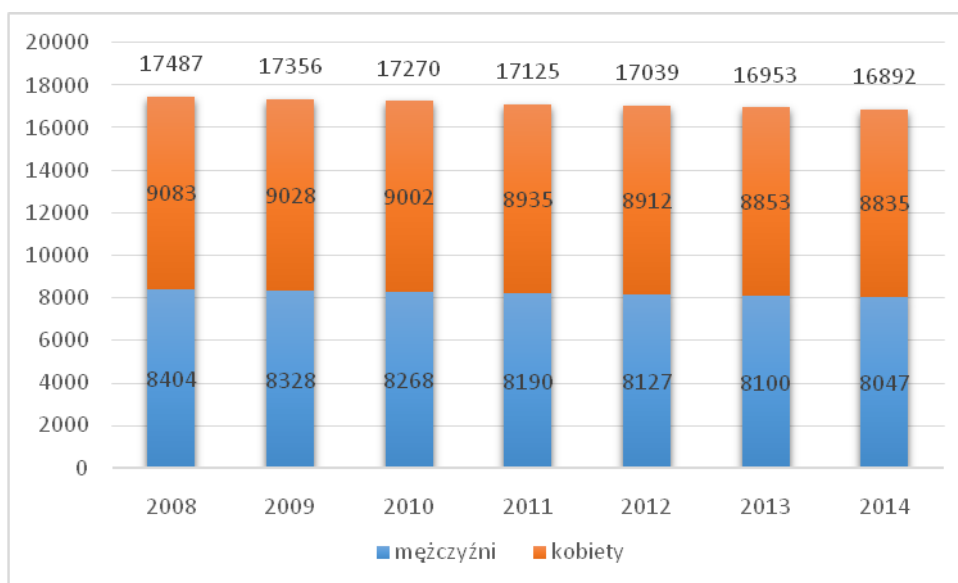
⁸ Źródło: www.bytow.com.pl

Tabela 36. Liczba ludności miasta Bytów

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	17487	17356	17270	17125	17039	16953	16892
mężczyźni	8404	8328	8268	8190	8127	8100	8047
kobiety	9083	9028	9002	8935	8912	8853	8835

Źródło: Urząd Miejski w Bytowie

Wykres 1. Liczba ludności miasta Bytowa

Źródło: Urząd Miejski w Bytowie

Miasto Bytów charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym. Na przestrzeni ostatnich lat liczba urodzeń na terenie miasta nieustannie przewyższa liczbę stwierdzonych zgonów o ok. 60-80 osób. Na liczbę ludności negatywnie wpływa natomiast wysokość salda migracji, które osiąga wartość ok. -100 osób rocznie. W badanym przedziale czasowym o podobną wartość wzrosła liczebność części wiejskiej gminy. Potwierdza to ogólnokrajowy trend związany z odpływem mieszkańców miast w kierunku terenów wiejskich. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 37. Ruch naturalny i migracje na terenie miasta Bytowa

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przyrost naturalny	67	84	83	68	61	65
-urodzenia żywe	209	204	216	182	189	188
- zgony	142	120	133	114	128	123
saldo migracji	-100	-131	-67	-136	-103	-101
- wewnętrznych	-95	-120	-55	-113	-84	-62
- zagranicznych	-5	-11	-12	-23	-19	-39

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Miasto Bytów posiada korzystną strukturę wiekową mieszkańców. Największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (ok. 64% ogółu), drugą grupę stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (ok. 19%), natomiast najmniej liczbą – osoby w wieku poprodukcyjnym (ok. 17%). W ostatnich latach zauważalny jest jednak systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w

wieku przedprodukcyjnym. Powyższe dane świadczą o występowaniu na terenie miasta efektu starzenia się społeczeństwa.

Tabela 38. Liczba ludności miasta Bytowa wg płci i wieku

Rok	Liczba mieszkańców (stałych i czasowych)												
	0-6			7-15			16-19			20-60	20-65	Powyżej 60	Powyżej 65
	O	K	M	O	K	M	O	K	M	K	M	K	M
2008	1 181	576	605	1 768	841	927	1 029	499	530	5 733	5 693	1 434	649
2009	1 188	570	618	1 700	836	864	955	457	502	5 664	5 688	1 501	656
2010	1 213	577	636	1 642	811	831	892	425	467	5 567	5 674	1 622	660
2011	1 200	569	631	1 640	805	835	811	399	412	5 445	5 617	1 717	695
2012	1 225	597	628	1 621	788	833	749	361	388	5 357	5 507	1 809	771
2013	1 210	583	627	1 603	762	841	757	381	376	5 223	5 429	1 904	827
2014	1 147	554	593	1 640	790	850	732	371	361	5 131	5 347	1 989	896

Źródło: Urząd Miejski w Bytowie

Gospodarka

Miasto Bytów stanowi ważny ośrodek gospodarczy regionu. Według danych GUS na terenie miasta zarejestrowanych jest 1.732 podmiotów gospodarki narodowej. W ostatnich latach liczba ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zdecydowana większość podmiotów funkcjonuje w sektorze prywatnym (96%). Najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (67% ogółu). Szczegółowe dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 39. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie miasta Bytowa

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	1736	1760	1813	1742	1769	1732
sektor publiczny	70	68	67	68	70	64
sektor prywatny	1666	1692	1746	1674	1699	1668
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1221	1230	1272	1198	1199	1158
spółki handlowe	65	69	68	75	81	80
spółdzielnie	9	9	9	8	8	9
fundacje	7	8	8	8	8	8
stowarzyszenia i organizacje społeczne	48	56	59	59	61	63

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Statystycznie na 10.000 mieszkańców miasta Bytowa przypadają 1.022 podmioty gospodarki narodowej, co jest poziomem znacznie wyższym od średniej dla powiatu bytowskiego (793 podmioty). Na terenie miasta dominują mikroprzedsiębiorstwa (podmioty zatrudniające do 9 pracowników), które stanowią ok. 65% ogółu podmiotów. Mniej liczne grupy stanowią małe przedsiębiorstwa (10-49 pracowników) – 18% oraz średnie przedsiębiorstwa – ok. 12%. Na terenie

miasta funkcjonuje stosunkowo duża liczba „dużych przedsiębiorstw” (zatrudniających ponad 250 pracowników) – 60 podmiotów.

Najliczniej reprezentowaną branżą na terenie miasta jest handel hurtowy i detaliczny (26% ogółu podmiotów) oraz budownictwo (ok. 19%). Dużą grupę stanowią także podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (ok. 12%).

Bezrobocie

Miasto Bytów charakteryzuje się umiarkowanym poziomem bezrobocia. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytowie zarejestrowanych jest 1.016 osób (stan na koniec 2014 roku). Większość osób bezrobotnych z terenu miasta stanowią kobiety (60%). Na przestrzeni ostatnich lat poziom bezrobocia ulegał nieznacznym wahaniom – najwyższy poziom zanotowano w 2012 roku i od tego czasu zauważalna jest systematyczna poprawa na rynku pracy. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40. Liczba osób bezrobotnych z obszaru miasta Bytowa

	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	1102	1134	1262	1230	1016
mężczyźni	468	445	537	537	403
kobiety	634	689	725	693	613

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie

Turystyka

Turystyka jest bardzo istotnym elementem gospodarki miasta Bytowa. Głównymi czynnikami przyciągającymi turystów do miasta są jego atrakcyjne położenie na Kaszubach, liczne walory kulturalne i historyczne oraz zasoby przyrodnicze.

Główną atrakcją miasta jest niewątpliwie Zamek pokrzyżacki z przełomu XIV i XV wieku. Budynek został zbudowany na planie prostokąta. Posiada trzy baszty okrągłe (Młyńska, Różana i Polna) oraz czworoboczną wieżę Prochową. Obecnie w Zamku mieści się m.in. Muzeum Zachodnio-Kaszubskie, siedziba innych organizacji kulturalnych, a także hotel i restauracja. Wśród cennych zabytków można wymienić także Cerkiew bizantyjsko-ukraińską p.w. św. Jerzego z lat 1675-1685, gotycką wieżę kościoła p.w. św. Katarzyny z I połowy XIV w., klasycystyczny budynek Poczty Konnej z przełomu XVIII i XIX w., eklektyczny kościół z lat 1847-1854 oraz liczne zabudowania kamienne i willowe na terenie całego miasta.

Ważną atrakcją turystyczną jest także Jezioro Jeleń o powierzchni ok. 90 ha, położone w północno-wschodniej części miasta. W okresie letnim jezioro pełni rolę kąpieliska – jest oblegane zarówno przez mieszkańców miasta, całej gminy oraz okolicznych miejscowości. Na terenie miasta krzyżują się także ścieżki przyrodnicze, szlaki turystyczne oraz trasy joggingowe.

3. Delimitacja obszarów zdegradowanych miasta Bytowa

Punktem wyjścia wyznaczenia poszczególnych jednostek urbanistycznych na obszarze miasta był podział dokonany na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015-2025 – aktualnym i nadrzędnym dokumencie strategicznym Gminy Bytów. Podział opierał się o funkcję danych obszarów, granice dzielnic i sołectw oraz powszechnie funkcjonującego w świadomości społecznej podziału na obszary. W dokumencie tym, na obszarze miasta wyznaczone zostały następujące obszary problemowe:

- Obszar A – centrum Bytowa wraz z terenami kolejowymi
- Obszar B – zachodnia część Bytowa
- Obszar C – obszar „przemysłowy” zlokalizowany w północnej części miasta
- Obszar D – północno-wschodnia część Bytowa wraz z sołectwami Dąbie i Rzepnica
- Obszar E – południowa część Bytowa wraz z sołectwem Udorpie

Powyższy podział był niewystarczający na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji, wobec czego konieczne było dokonanie głębszej analizy zróżnicowania wewnętrzmiejskiego, której efektem był bardziej szczegółowy podział miasta na jednostki urbanistyczne. Zgodnie z *Projektem Wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych* podział miasta na jednostki urbanistyczne został skonstruowany tak, aby łączyć najważniejsze cechy terenów miejskich, m.in.:

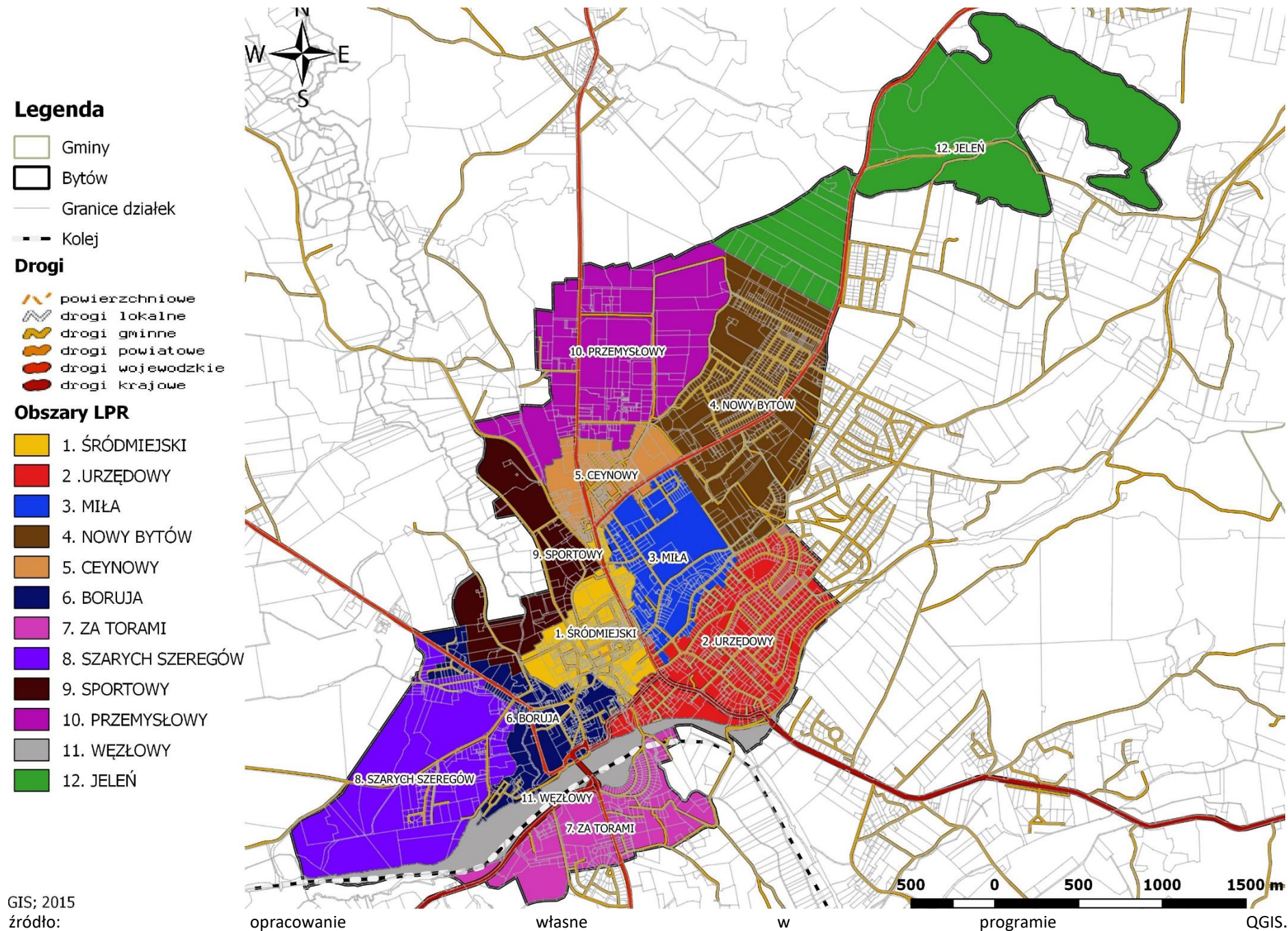
- Funkcję terenu,
- Fizjonomię terenu (budowę przestrzenną i charakter zabudowy),
- Intensywność użytkowania (poziomą i pionową),
- Uwarunkowania historyczne.

Jednym z głównych kryteriów branych pod uwagę przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych była funkcja jaką dana jednostka pełni w strukturze miasta. Wyznaczono w ten sposób obszar koncentracji przemysłu („Przemysłowy”), obszar pełniący funkcję administracyjnego centrum miasta („Urzędowy”), obszar na którym zlokalizowana jest najważniejsza infrastruktura sportowo-rekreacyjna w mieście („Sportowy”), obszar na którym planowane jest uruchomienie węzła transportowego („Węzłowy”).

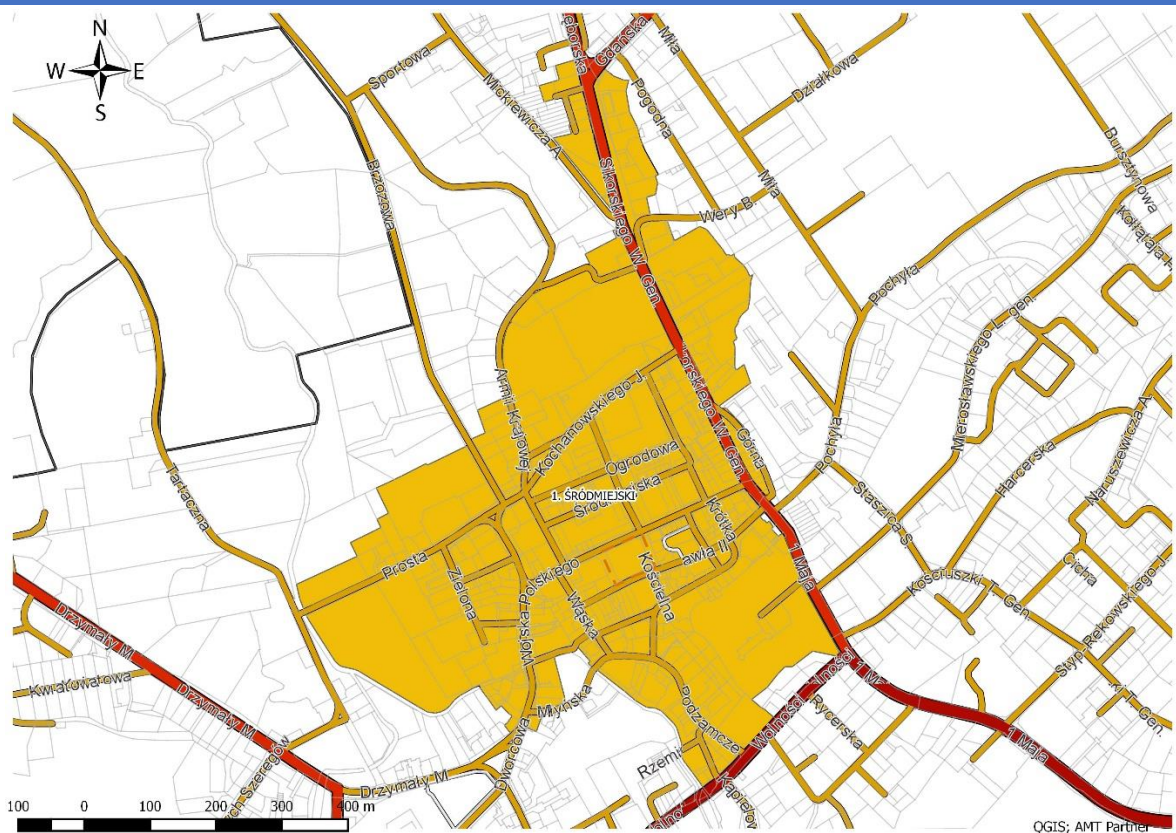
Przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych jako kryterium uwzględniono także formę zabudowy – wyznaczono obszary z dominującą historyczną zabudową (obszar „Śródmiejski” i „Boruja”) oraz obszary zabudowy jednorodzinnej („Za Torami” i „Ceynowy”). Uwzględniona została także intensywność zabudowy – zwarta zabudowa dominuje na obszarach „Śródmiejski”, „Boruja” i „Nowy Bytów”, umiarkowana zabudowa na obszarze „Za Torami” oraz rozproszona na obszarach „Szarych Szeregów” i „Sportowy”.

Kolejnym czynnikiem uwzględnianym przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych była także historia rozwoju przestrzennego miasta. Osobne jednostki wyznaczone zostały m.in. dla lokacyjnego miasta średniowiecznego, XVIII i XIX wiecznych przedmieść, obszarów z przeważającą zabudową blokową z lat 70-80 XX wieku oraz nowych osiedli z przełomu XX i XXI wieku.

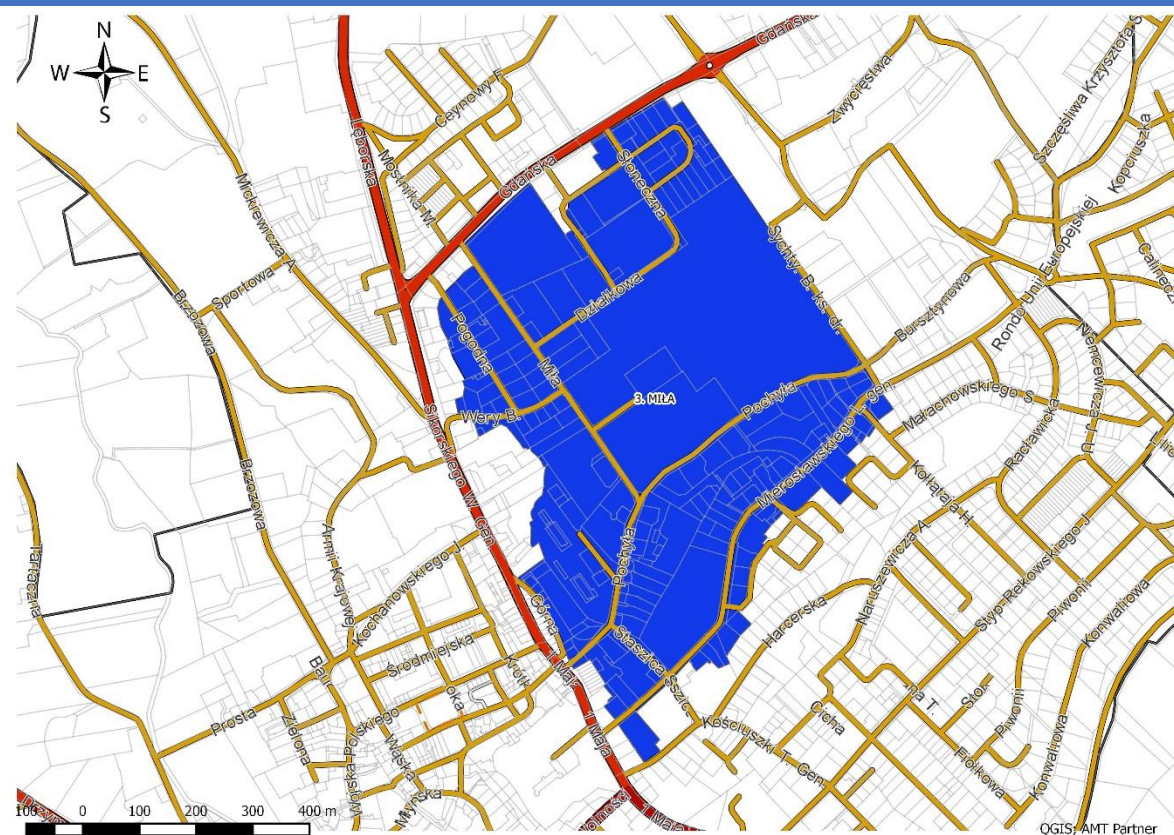
Uwzględniono zostały (z nielicznymi wyjątkami) także zapisy *Wytycznych* odnośnie preferowanej wielkości obszarów oraz liczby mieszkańców (ok. 15% ogółu). Podział miasta na jednostki urbanistyczne dokonany zgodnie z powyższymi zapisami przedstawiony został na poniższej mapie.

W poniższej tabeli zaprezentowana została krótka charakterystyka poszczególnych obszarów wraz z uzasadnieniem dokonanej delimitacji.

Obszar 1 – „Śródmiejski”	
	
Zakres obszaru	Granice obszaru wyznaczają: ul. 1 Maja i ul. Sikorskiego od wschodu, ul. Wolności oraz rzeka Boruja od południa i zachodu. Od północy graniczy z obszarem „Sportowym”.
Powierzchnia obszaru	0,39 km ² (4,53 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	3 113 osób (18,76% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna, usługowa, turystyczna, kulturalna i rekreacyjna
Charakterystyka obszaru	Obszar wyznaczony w oparciu o uwarunkowania historyczne i kulturowe miasta. Położony jest w samym centrum Bytowa i obejmuje lokacyjne miasto średniowieczne wraz z przedmieściami. Obszar intensywnej zabudowy w formie kwartałów wyznaczonych przebiegiem ulic w zachowanym historycznym układzie urbanistycznym. Obszar kluczowy dla rozwoju miasta i gminy. Koncentruje się na nim życie społeczno-gospodarcze całego regionu. Obszar charakteryzuje zwarta zabudowa śródmiejska o funkcji mieszkaniowo-usługowej, którą stanowią w większości budynki wielorodzinne (kamienice i oficyny). Na obszarze zachowały się pojedyncze budynki z XVIII i XIX wieku (np. zespół kamienic mieszczańskich przy ul. Jana Pawła II). Znaczna część historycznych zabudowań uległa zniszczeniu podczas II wojny światowej. W północnej części obszaru przeważa zabudowa blokowa z drugiej połowy XX wieku. Centralnym miejscem obszaru jest Rynek (Plac Kard. Wyszyńskiego) – miejsce skupiające i integrujące społeczność lokalną, miejsce organizacji szeregu imprez o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Obszar stanowi turystyczne centrum regionu. Zlokalizowane są tu liczne obiekty zabytkowe – m.in. Zamek krzyżacki z przełomu XIV i XV w., Kościół p.w. św.

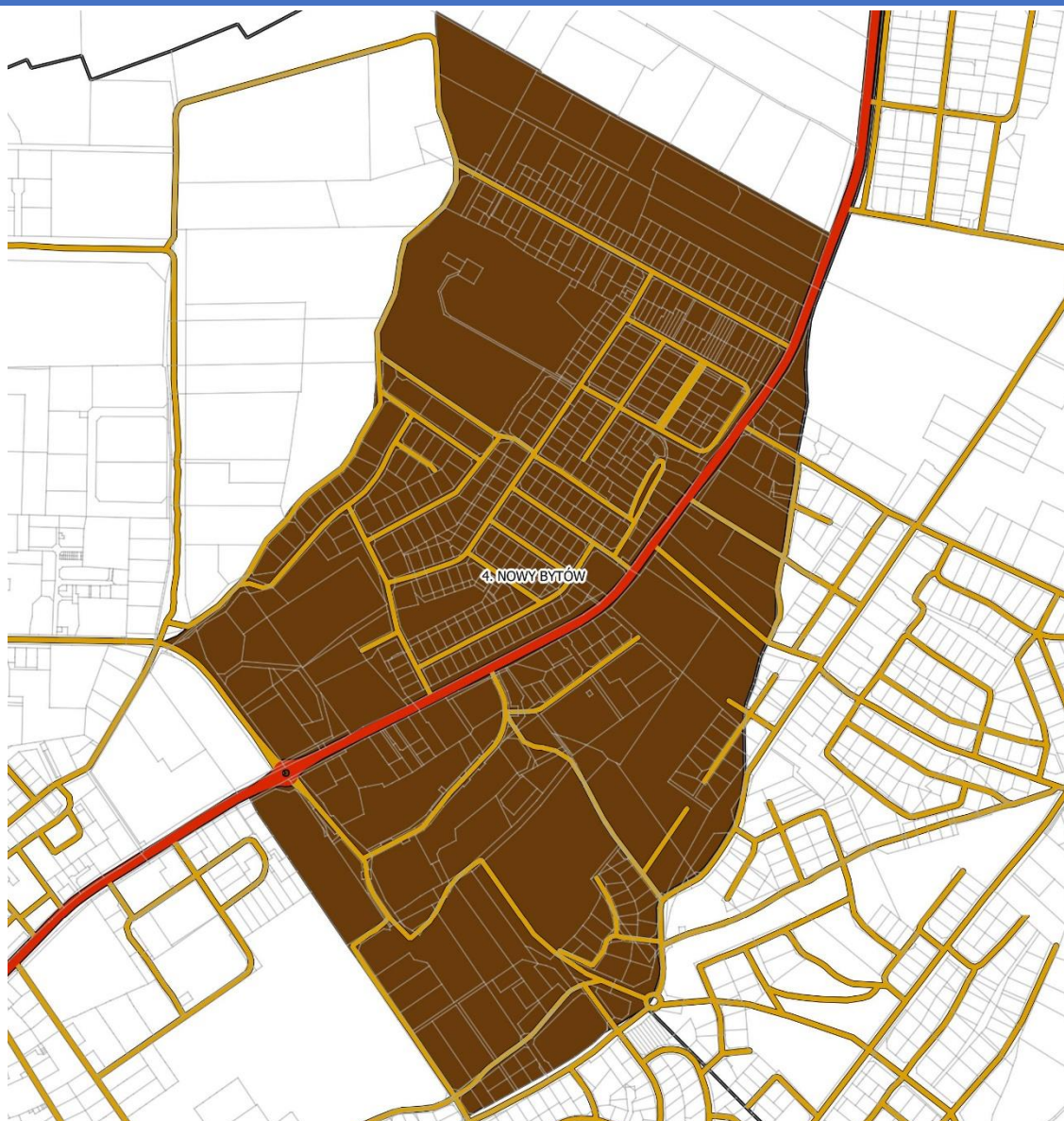
Obszar 3 – „Miła”

Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony w centralnej części miasta, ograniczony ulicami: Gdańską, Sychty, Domańskiego oraz Sikorskiego.
Powierzchnia obszaru	0,49 km ² (5,58 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	2 787 osób (16,79% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna, usługowa

Charakterystyka obszaru	Obszar „przejściowy” pomiędzy wielofunkcyjnym śródmieściem, a rozległym obszarem zabudowy mieszkaniowej. Centrum obszaru zajmują tereny zieleni: zespół ogródków działkowych oraz obszerny park urządzony na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego. Zabudowa jest zlokalizowana na obrzeżach obszaru – jest to zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, w większości gęsta zabudowa blokowa powstała w drugiej połowie XX wieku. Nowe budynki mieszkalne (wielorodzinne i jednorodzinne) powstają we wschodniej części obszaru – w końcowym fragmencie ul. Pochyłej. Stan infrastruktury technicznej na obszarze jest niezadowalający – większość dróg, chodników oraz starszych budynków jest w złym stanie technicznym. Infrastruktura rekreacyjna obszaru jest słabo rozwinięta – brak jest zagospodarowanych miejsc przeznaczonych do wypoczynku, rekreacji, a także placów zabaw dla dzieci. Na obszarze swoją siedzibę mają liczne podmioty i instytucje pomocy społecznej. W kompleksie przy ul. Miłej 26 zlokalizowane są m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Integracji Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Ośrodek Rehabilitacji Psychoruchowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny. Na obszarze funkcjonują liczne fundacje i stowarzyszenia, zlokalizowane są także lokale socjalne. Na obszarze swoją siedzibę ma także Gimnazjum nr 1 wyposażone w boisko Orlik 2012.
---------------------------------------	---

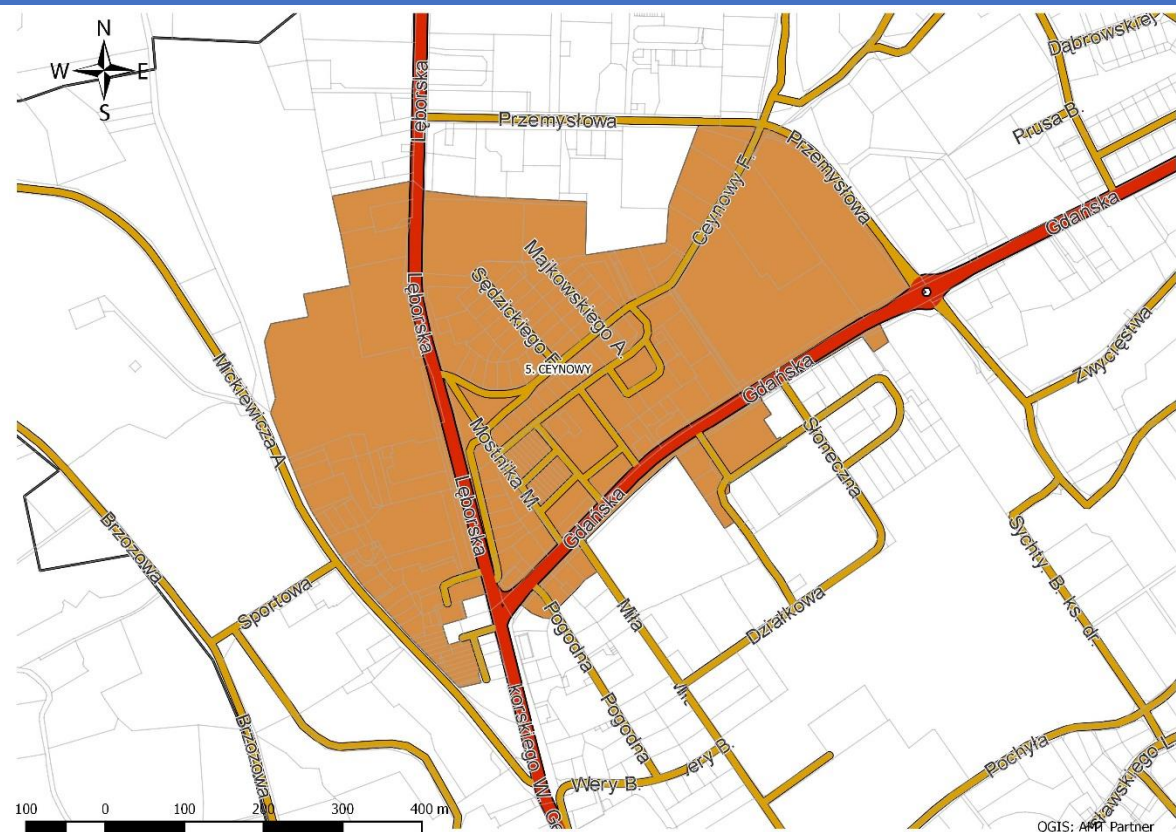
Obszar 4 – „Nowy Bytów”

Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony we wschodniej części miasta Bytowa. Obszar rozciąga się po obu stronach ul. Gdańskiej, ograniczony ulicą Wybickiego od strony zachodniej oraz granicą administracyjną miasta od wschodu.
Powierzchnia obszaru	1,08 km ² (12,40 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	3 511 osób (21,19% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna, usługowa
Charakterystyka obszaru	Obszar stanowi „sypialnię” miejską. Przeważają tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej powstałej w okresie powojennym. W części zachodniej obszaru wykształcił się konkurencyjny wobec śródmieścia ośrodek usługowo-handlowy, z siedzibą Starostwa Powiatowego w Bytowie. Teren o dużym potencjale rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W granicach obszaru jest zlokalizowana największa w mieście Szkoła Podstawowa nr 2 wyposażona w niezbędną infrastrukturę sportową.

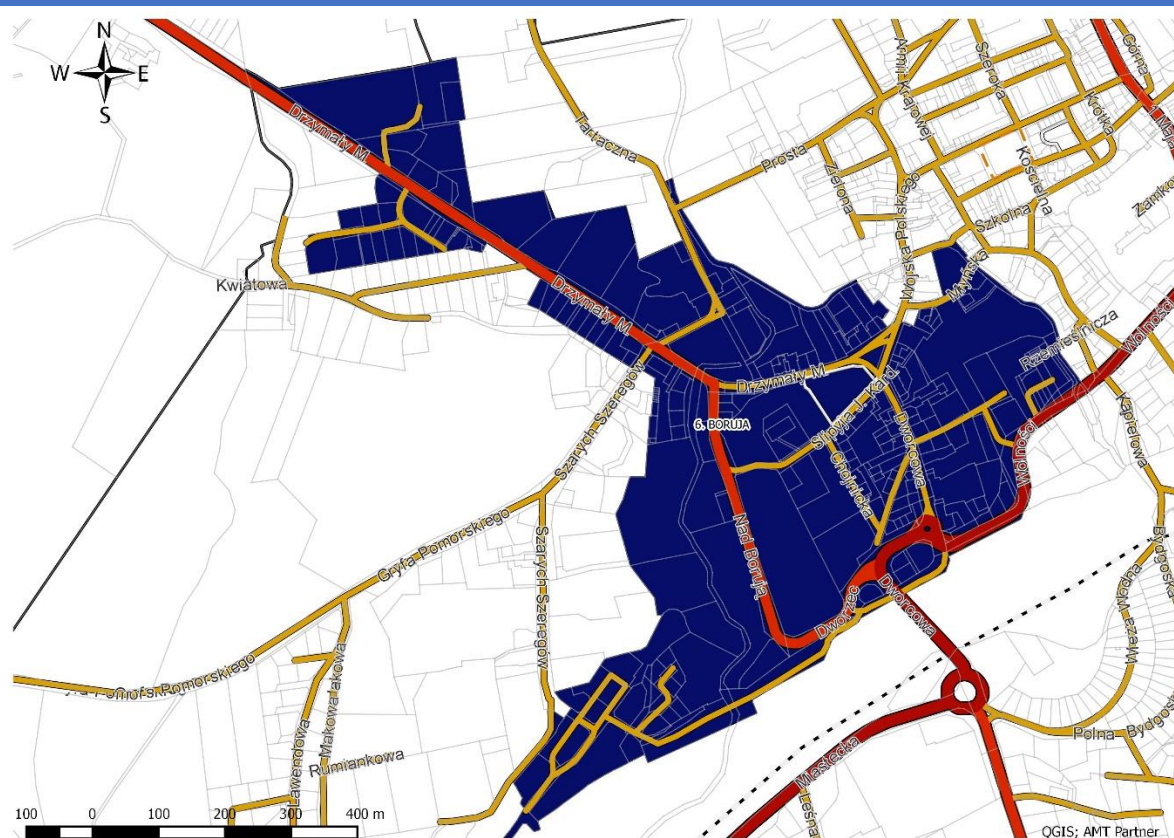
Obszar dysponuje dobrze rozwiniętą infrastrukturą rekreacyjną – znajdują się tu m.in. liczne place zabaw (przy budynku Starostwa, Szkole Podstawowe, przy kościele na ul. Filipa Neri oraz wśród zabudowy mieszkaniowej przy ul. Domańskiego), a także siłownia zewnętrzna.

Obszar 5 – „Ceynowy”

Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony w północno-centralnej części Bytowa. Ograniczony jest ul. Przemysłową od wschodu, ul. Gdańską od południa, ul. Mickiewicza od zachodu oraz obszarem „Przemysłowym” od północy.
Powierzchnia obszaru	0,31 km ² (3,59 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	1 579 osób (9,53% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna, usługowa
Charakterystyka obszaru	Na obszarze przeważa zabudowa wielorodzinna z niewielkimi fragmentami zabudowy jednorodzinnej (głównie w północnej części w okolicach ul. Ceynowy i ul. Sędzińskiego). Na obszarze nie występują obiekty przemysłowe, nieliczne punkty handlowo-usługowe zlokalizowane są wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych obszaru (ul. Gdańskiej i Leborskiej). Na obszarze zlokalizowane jest m.in. Liceum Ogólnokształcące wraz z kompleksem boisk sportowych oraz Szpital Powiatu Bytowskiego.

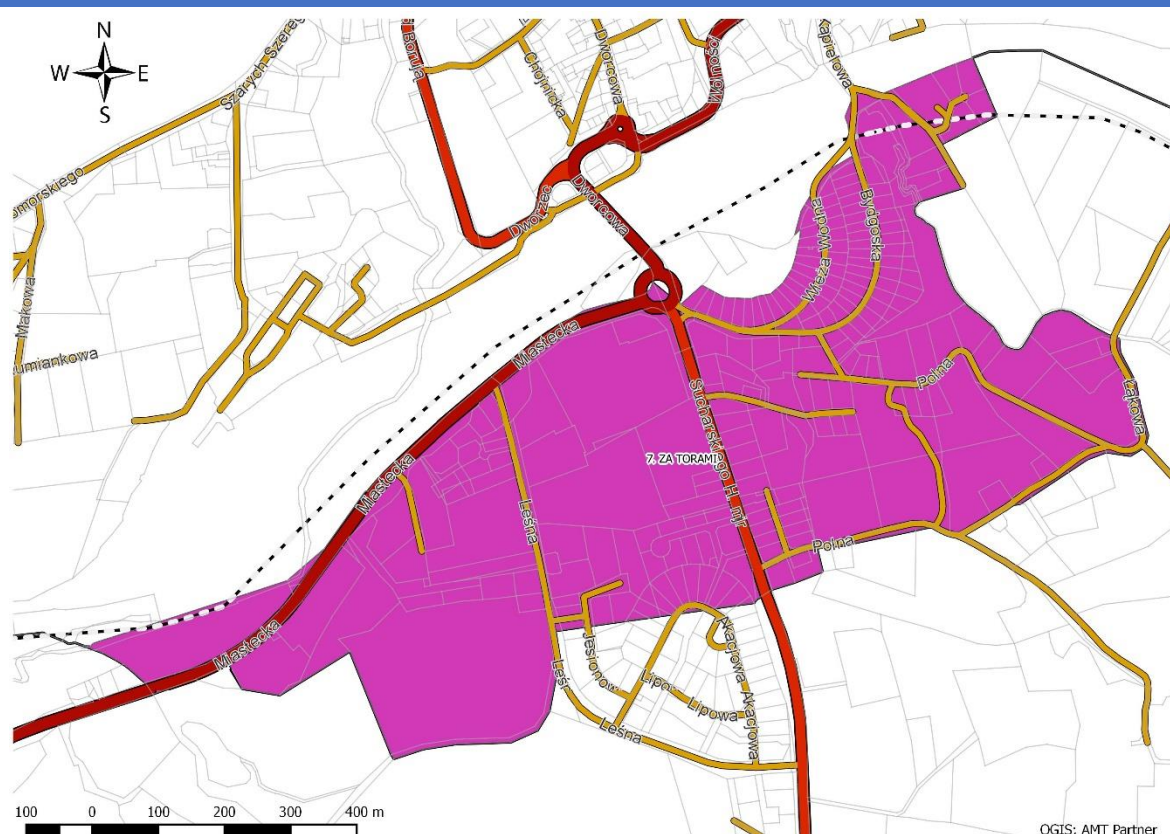
Obszar 6 – „Boruja”

Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony w centralnej części miasta, sąsiaduje bezpośrednio z obszarem „Śródmiejskim”.
Powierzchnia obszaru	0,46 km ² (5,27 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	1 535 osób (9,25% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna, usługowa
Charakterystyka obszaru	Obszar obejmujący zabudowę historycznego przedmieścia z licznymi zabytkami, terenami zieleni i największym w mieście placem. Do najcenniejszych obiektów należą: najstarszy w mieście kościół, obecnie cerkiew bizantyjsko-ukraińska pw. Św. Jerzego (XVII w.), neoklasycystyczny most kolejowy nad rzeką Borują (poł. XIX w.). Most jest w złym stanie technicznym – wymaga pilnych prac remontowo-konserwatorskich. Wykorzystywany jest obecnie jako przejście piesze dla mieszkańców ul. Stary Dworzec Centralne miejsce obszaru zajmuje Plac Krofeya z pomnikiem upamiętniającym powrót Bytowa do macierzy. W otoczeniu placu i wzdłuż głównych ulic licznie występują obiekty handlowe i usługowe. Zlokalizowano tu także dwie ważne dla miasta placówki oświatowe: Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych oraz Szkołę Podstawową nr 5. Na obszarze dominuje intensywna zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, którą stanowią głównie kamienice z połowy XX wieku. Przy ul. Drzymały 12-24 znajduje się zabytkowy zespół eklektycznych kamienic z XIX wieku. Nieliczne budynki jednorodzinne zlokalizowane są w zachodniej części obszaru (w końcowym biegu ul. Drzymały). Część budynków mieszkalnych (zwłaszcza starych kamienic) jest w złym stanie technicznym – wymaga pilnych remontów. Kamienice w większości posiadają ogrzewanie etażowe z kotłami węglowymi emitującymi dużo

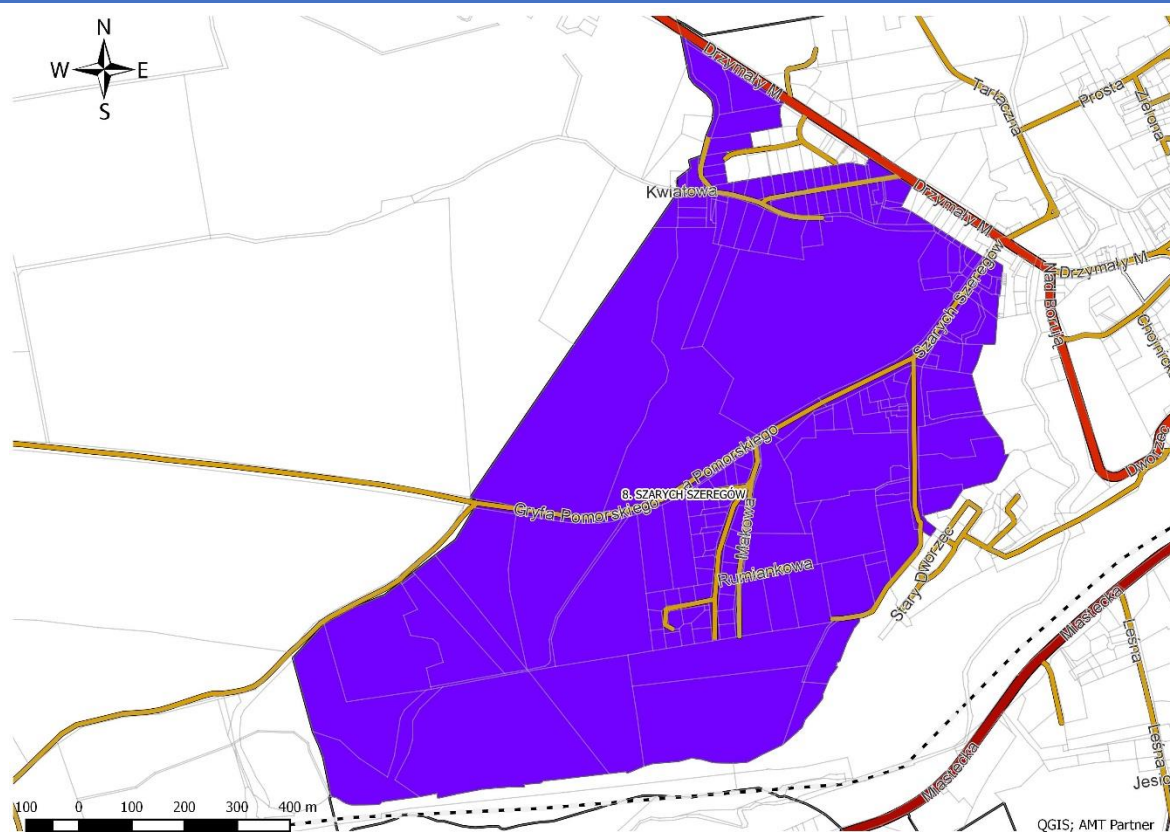
zanieczyszczeń do atmosfery. Bezpośrednie sąsiedztwo zabytkowych kamienic jest niezagospodarowane – występują liczne przybudówki i drewniane szopy. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą tereny zieleni parkowej (d. cmentarz parafialny) oraz zieleni naturalnej w dolinie rzeki Boruji i w zakolu rzeki Bytowy. Obszar ważny pod względem komunikacyjnym. W jego granicach dochodzi do połączenia drogi krajowej nr 20 z drogami wojewódzkimi nr 209 (kierunek Słupsk) i 212 (kierunek Chojnice). Miejsce węzłowe w obsłudze transportu zbiorowego w oparciu o dworzec autobusowy i dworzec kolejowy (w związku z planowanym uruchomieniem przewozów pasażerskich linią kolejową nr 212 w kierunku Lipusza).

Obszar 7 – „Za Torami”

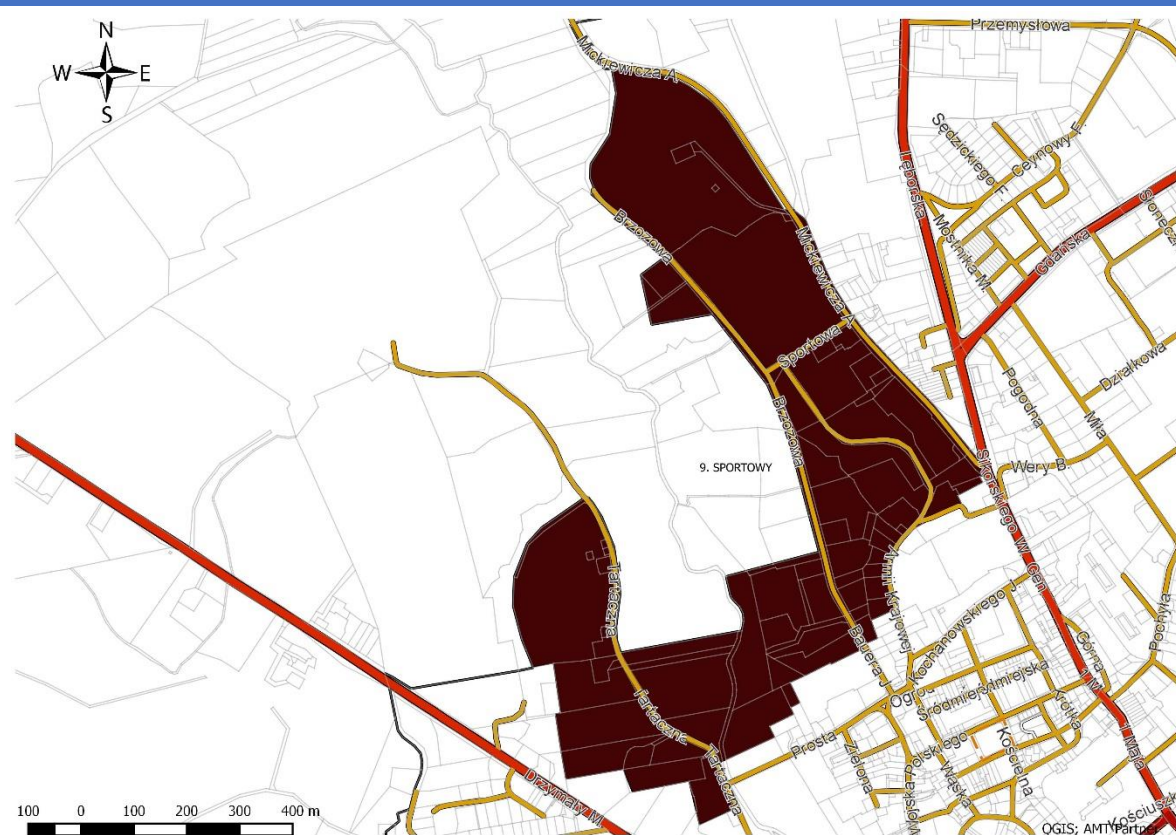
Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony jest w południowej części Bytowa, oddzielony od reszty miasta torami kolejowymi.
Powierzchnia obszaru	0,59 km ² (6,81 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	591 osób (3,56% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna, produkcyjno-składowa
Charakterystyka obszaru	Zasięg obszaru wyznaczony został w oparciu o kryterium geograficzne. Obszar położony jest w południowej części Bytowa, oddzielony od reszty miasta torami kolejowymi (linia kolejowa nr 212 Lipusz-Bytów-Korzybie). Rozciąga się po obu stronach ul. Sucharskiego stanowiącej fragment drogi wojewódzkiej nr 212. Obszar ma charakter „podmiejski”, w jego skład wchodzi teren zabudowy mieszkaniowej z niewielkim udziałem obiektów przemysłowo-składowych. Dominują osiedla domów jednorodzinnych i wielorodzinnych, w większości z końca XX wieku. We wschodniej części obszaru przeważa nowa zabudowa.

Obszar 8 – „Szarych Szeregów”

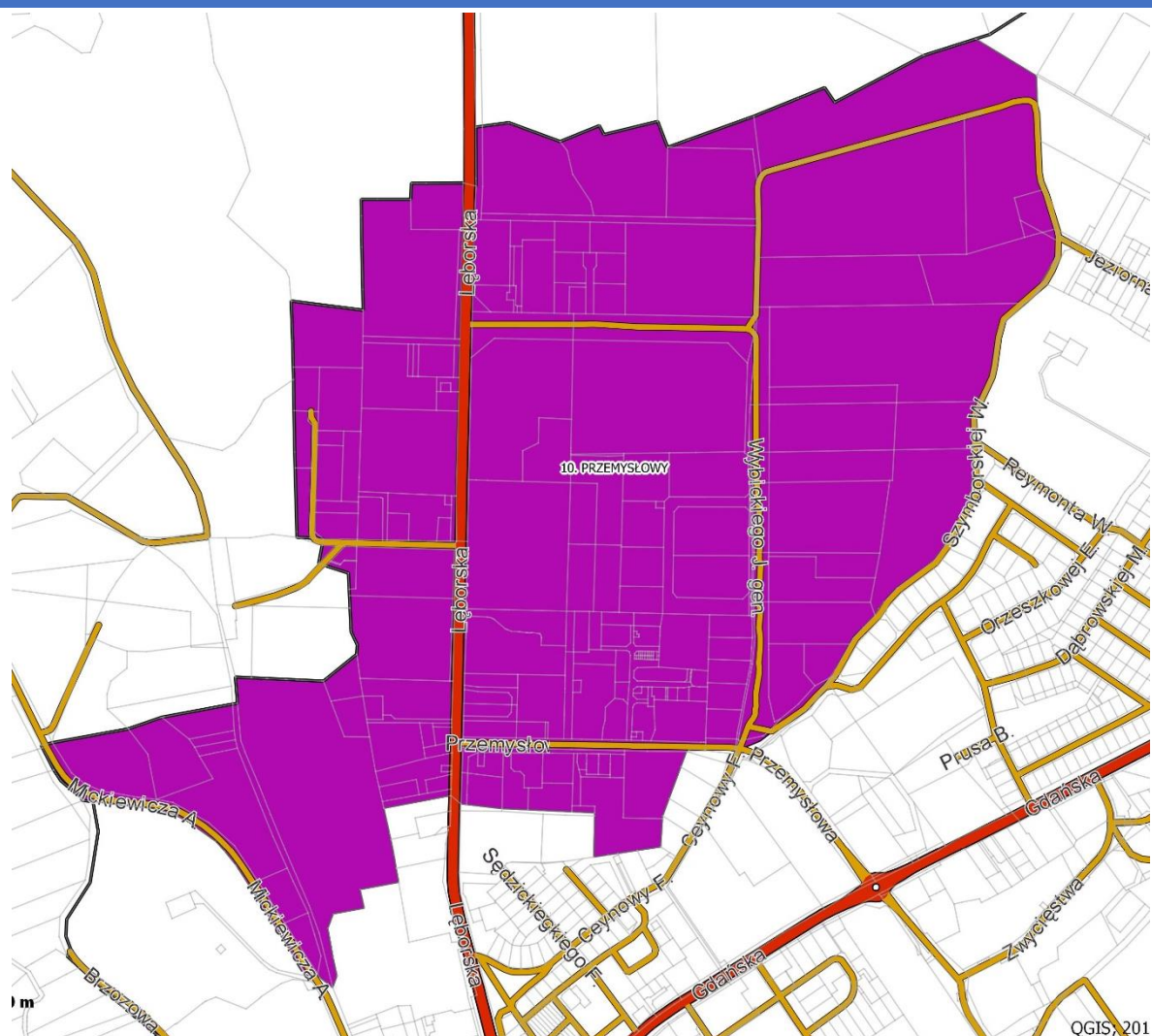
Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony jest w zachodniej części Bytowa – ograniczony od północy ul. Drzymały, od południa torami kolejowymi oraz ze wschodu ul. Szarych Szeregów.
Powierzchnia obszaru	0,99 km ² (11,32 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	401 osób (2,42% ludności miasta)
Funkcja obszaru	mieszkalna
Charakterystyka obszaru	Głównymi czynnikami delimitacji obszaru były uwarunkowania geograficzne oraz charakter i intensywność zabudowy. Obszar pełni funkcję mieszkalo-wypoczynkową z niewielkim udziałem obiektów przemysłowych. Charakteryzuje się niską intensywnością zabudowy. Nieliczna zabudowa mieszkalna występuje głównie w północnej (ul. Kwiatowa) oraz wschodniej części obszaru (ul. Szarych Szeregów). W centralnej części obszaru zlokalizowane są ogródki działkowe. Nowe budynki mieszkalne powstają w południowo-zachodniej części obszaru. Obszar w niewielkim stopniu wyposażony jest w infrastrukturę społeczną oraz obiekty handlowo-usługowe.

Obszar 9 – „Sportowy”

Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony w centralno-zachodniej części miasta. Obejmuje tereny położone po zachodniej części ulicy Mickiewicza oraz w okolicach ul. Brzozowej i Tartacznej.
Powierzchnia obszaru	0,47 km ² (5,37 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	175 osób (1,05% ludności miasta)
Funkcja obszaru	sportowo-rekreacyjna, mieszkalna
Charakterystyka obszaru	Obszar stanowi sportowe zaplecze miasta – znajduje się na nim m.in. stadion miejski Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz kompleks basenowo-rekreacyjny. Na obszarze zlokalizowana jest także spółka Wodociągi Bytów Sp. z o.o. zaopatrująca w wodę oraz odbierająca ścieki z terenu miasta i części gminy. Wśród zabudowy obszaru wyróżnić można m.in. ogródki działkowe oraz nową zabudowę jednorodzinną (ul. Tartaczna).

Obszar 10 – „Przemysłowy”

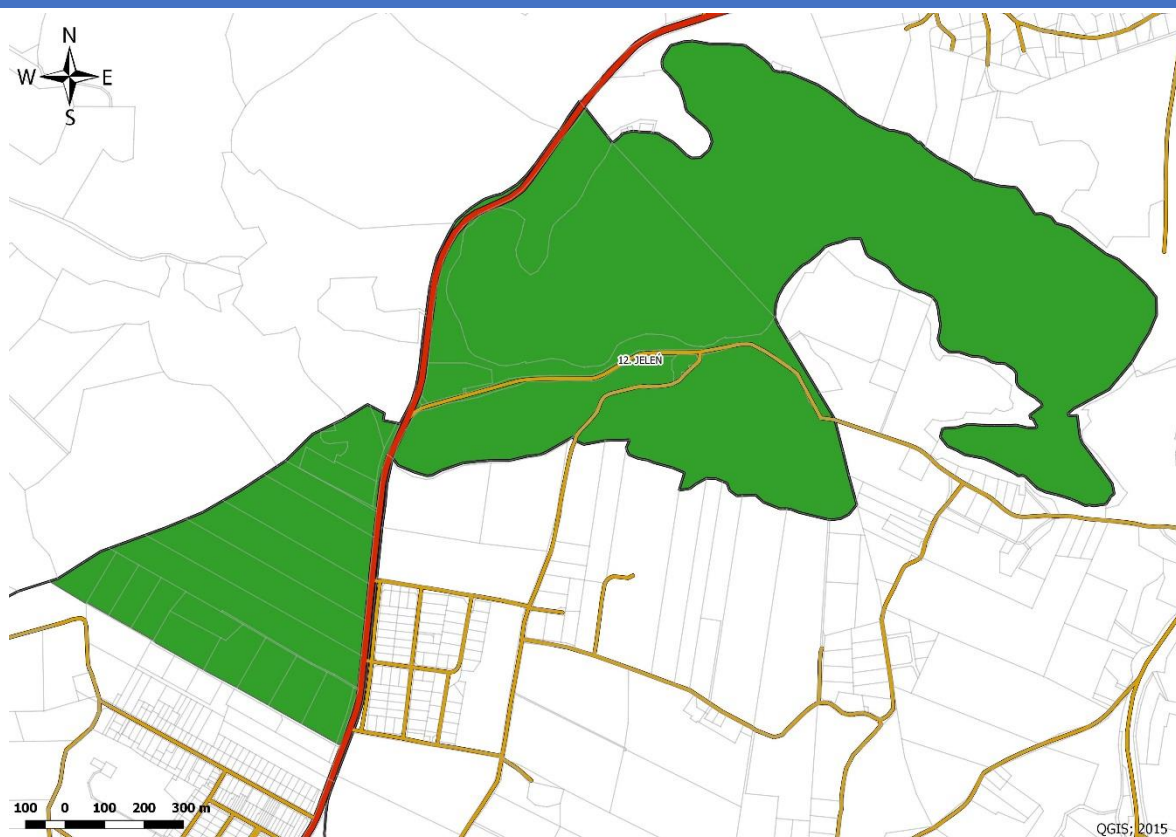
Zakres obszaru (ulice)	Obejmuje tereny położone w północnej części Bytowa, wzdłuż ul. Lęborskiej (droga wojewódzka nr 212).
Powierzchnia obszaru	1,09 km ² (12,46 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	71 osób (0,43% ludności miasta)
Funkcja obszaru	przemysłowa, usługowa, składowa, mieszkalna
Charakterystyka obszaru	Obszar koncentracji przemysłu na terenie miasta. Na obszarze dominuje zabudowa o charakterze produkcyjno-usługowym oraz składowym. Zlokalizowane są tu największe zakłady przemysłowe w regionie (m.in. DRUTEX S.A., FCPK Bytów Sp. z o.o., Polmor Sp. z o.o.), a także hurtownie, magazyny oraz sklepy wielkopowierzchniowe. Jedynym budynkiem mieszkalnym jest budynek socjalny położony przy ul. Przemysłowej. Z uwagi na małą liczbę mieszkańców (0,43% ogółu) obszar nie będzie uwzględniany w dalszej analizie.

Obszar 11 – „Węzłowy”

Zakres obszaru (ulice)	Obszar położony w południowej części Bytowa. Rozciąga się przez całą szerokość miasta i obejmuje tereny kolejowe – położone po obu stronach linii kolejowej nr 212 Lipusz-Bytów-Korzybie.
Powierzchnia obszaru	0,39 km ² (4,43 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	28 osób (0,17 % ludności miasta)
Funkcja obszaru	transportowa, usługowa, mieszkalna
Charakterystyka obszaru	Nazwa obszaru wywodzi się od planowanego na tym terenie węzła transportowego – integrującego ruch kolejowy, autobusowy, samochodowy i rowerowy. Zabudowę obszaru stanowią obecne i były budynki kolejowe wykorzystywane na cele mieszkalne oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Z uwagi na małą liczbę mieszkańców (0,17% ogółu) obszar nie będzie uwzględniany w dalszej analizie.

Obszar 12 – „Jeleń”

Zakres obszaru	Obszar obejmujący północno-wschodnią część miasta.
Powierzchnia obszaru	1,62 km ² (18,64 % powierzchni miasta)
Liczba mieszkańców	obszar niezamieszkany
Funkcja obszaru	turystyczna, rekreacyjna
Charakterystyka obszaru	Obszar zlokalizowany na wschodnich obrzeżach miasta, obejmuje jezioro Jeleń i położone w jego sąsiedztwie tereny rolnicze i leśne. Objęty ochroną z uwagi na szczególne walory przyrodnicze o krajobrazowe. Otoczenie jeziora zagospodarowane na potrzeby rekreacyjne i sportowe. Na obrzeżach teren nielicznej ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Z uwagi na brak mieszkańców (stałych) na danym obszarze nie będzie on uwzględniany w dalszej analizie.

4. Metodologia identyfikacji zróżnicowania wewnętrzmiejskiego Miasta Bytowa

Ocena sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych dokonana została poprzez analizę szeregu wskaźników, równolegle w następujących podsystemach:

- Społecznym
- Gospodarczym
- Przestrzennym

Dla każdego podsystemu określono wskaźniki obowiązkowe (zgodnie z *Założeniami do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć Rewitalizacyjnych...*), które porównują sytuację na danym obszarze z wartościami referencyjnymi dla całego województwa. Zdefiniowano także wskaźniki fakultatywne porównujące sytuację na danym obszarze do średniej wartości w mieście.

Wykaz wskaźników stosowanych do delimitacji obszaru zdegradowanego przedstawiony został w poniższej tabeli.

Tabela 41. Wykaz wskaźników oceny jednostek urbanistycznych

PODSYSTEM SPOŁECZNY	
Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki fakultatywne (rok odniesienia – 2014)
5. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	13. Wielkość zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę
6. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	14. Liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne (na 1000 osób)
7. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	15. Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny (na 1000 osób)
8. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	16. Liczba dożywianych dzieci (na 1000 dzieci)
	17. Liczba wypłacanych stypendiów socjalnych (na 1000 dzieci)
	18. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (na 1000 osób)
	19. Liczba wystawionych niebieskich kart (na 1000 osób)
	20. Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) – wg miejsca zamieszkania
	21. Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) – wg miejsca przestępstwa
	22. Wyniki egzaminów w szkołach podstawowych
	23. Wyniki egzaminów w gimnazjach
	24. Liczba organizacji pozarządowych działających na danym obszarze (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców)
PODSYSTEM GOSPODARCZY	
Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki fakultatywne
4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	3. Średnia wartość gruntów (PLN/m ²) w 2014r.

narodowej na 100 osób, 5. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności 6. Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	4. Wysokość podatku należnego od osób fizycznych za 2013 rok (w przeliczeniu na 1 osobę)
PODSYSTEM PRZESTRZENNY	
Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki fakultatywne(rok odniesienia – 2014)
3. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. 4. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę	3. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłowniczej 4. Wiek infrastruktury technicznej (liczba lat)

Źródło: opracowanie własne

5. Wyniki porównania wewnątrzmijskiego i wskazanie obszarów do rewitalizacji

5.1. Podsystem społeczny

Z uwagi na kluczowe znaczenie problemów społecznych w kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych, analizę obszarów w podsystemie społecznym dokonano w sposób maksymalnie rozszerzony. Uwzględnione zostały cztery wskaźniki obowiązkowe oraz aż 12 wskaźników fakultatywnych.

Dane niezbędne do określenia wartości wskaźników pochodzą z Urzędu Miejskiego w Bytowie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie, Komendy Powiatowej Policji w Bytowie oraz szkół podstawowych i gimnazjów funkcjonujących na terenie miasta.

Wartości wskaźników w podsystemie społecznym przedstawiono w poniższej tabeli oraz na mapach.

Tabela 42. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie społecznym

Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI OBOWIĄZKOWE				WSKAŹNIKI FAKULTATYWNE			
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Wielkość zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę	Liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne (na 1000 osób)	Liczba osób pobierająca zasiłek pielęgnacyjny (na 1000 osób)	Liczba dożywianych dzieci (na 1000 dzieci)
1. ŚRÓDMIEJSKI	52,63	4,85 %	27,55	15,48	52,92 zł	2,89	43,69	60,61
2. URZĘDOWY	25,23	2,70 %	13,50	10,66	11,94 zł	2,14	31,03	21,02
3. MIŁA	63,49	4,70 %	10,82	21,65	104,62 zł	2,51	50,95	118,61
4. NOWY BYTÓW	26,45	3,00 %	11,34	5,81	25,97 zł	3,13	38,74	29,61
5. CEYNOWY	33,93	3,11 %	21,59	12,34	64,75 zł	3,80	48,13	45,94
6. BORUJA	40,10	4,91 %	25,87	12,94	56,81 zł	1,95	39,74	73,94
7. ZA TORAMI	32,73	2,51 %	19,64	0,00	12,59 zł	3,38	45,69	37,38
8. SZARYCH SZEREGÓW	46,57	8,02 %	17,16	49,02	22,20 zł	0,00	39,90	36,14
9. SPORTOWY	73,62	3,77 %	110,43	122,70	46,14 zł	5,71	74,29	32,26
MIASTO BYTÓW	44,23	3,95%	19,57	15,56	58,92 zł	2,71	42,84	58,70
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE	52,9	2,4 %	27,7	6,3	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

Legenda:

- Wskaźniki obowiązkowe – kolorem **pomarańczowym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **województwie pomorskim**
- Wskaźniki fakultatywne – kolorem **żółtym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **mieście Bytowie**

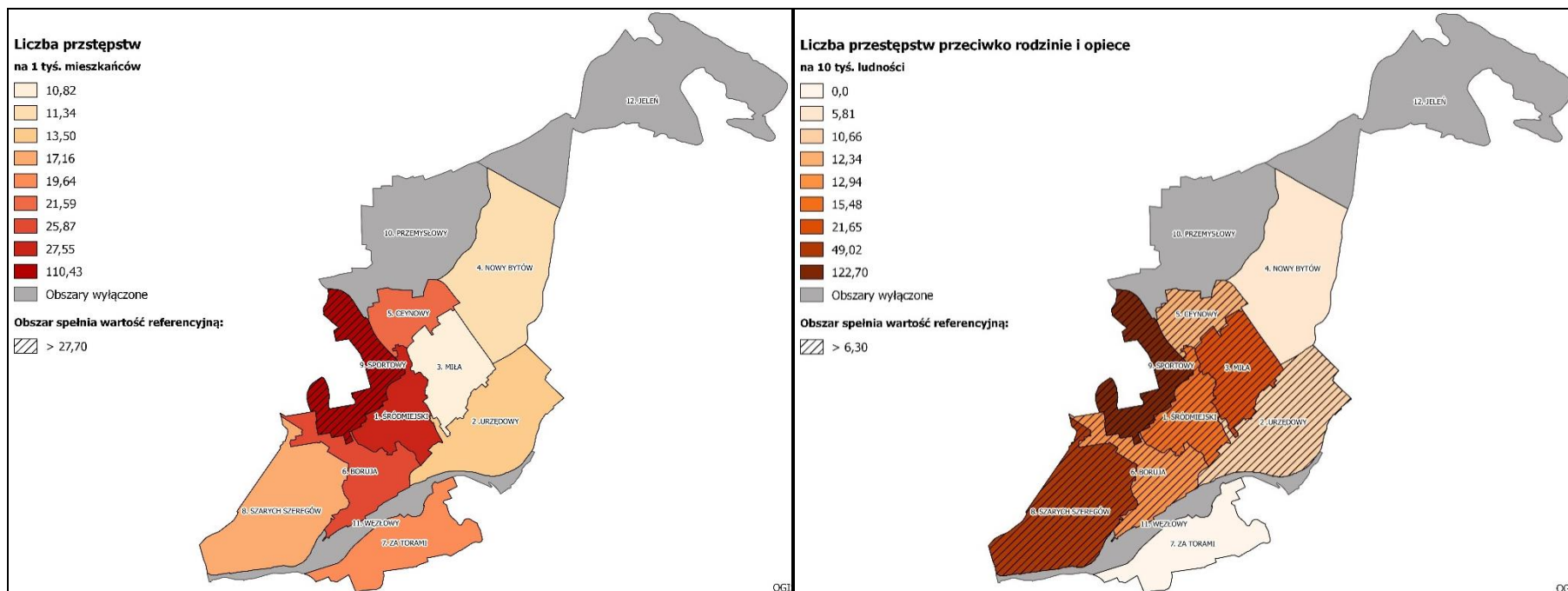
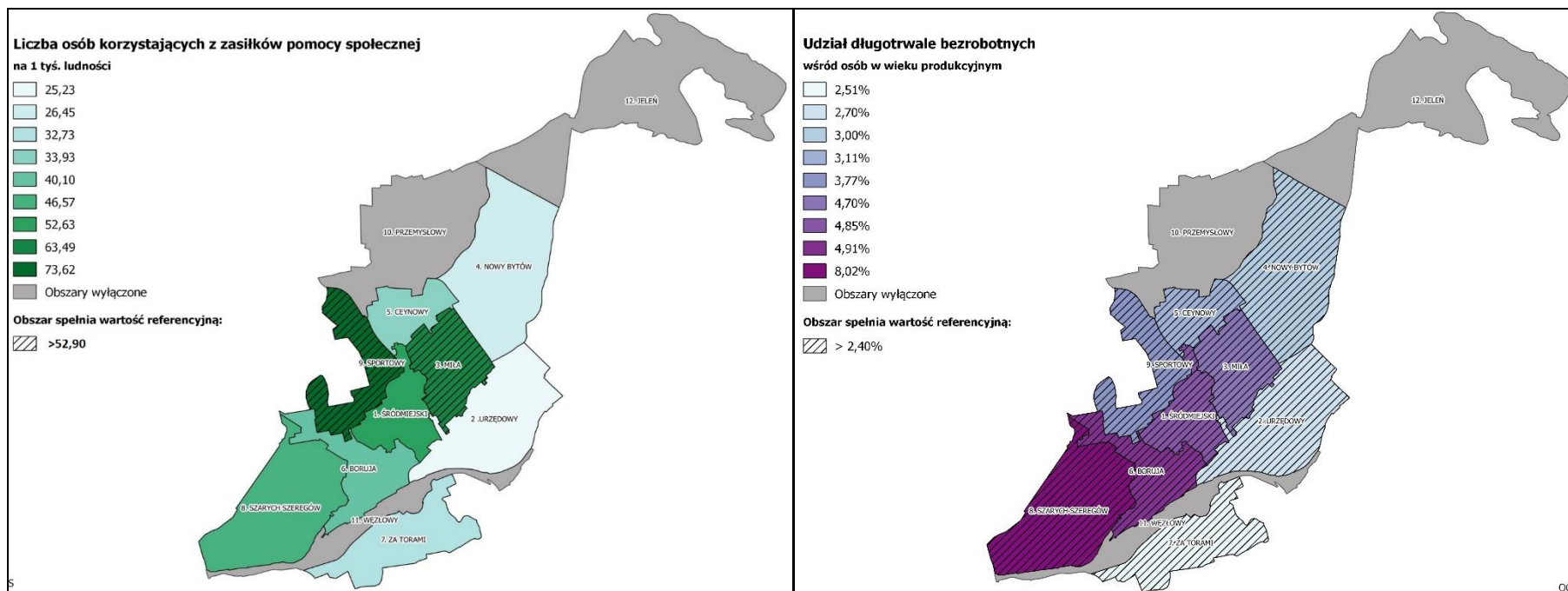
Tabela 43. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie społecznym cd

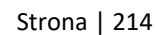
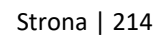
Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI FAKULTATYWNE							
	Liczba wypłacanych stypendiów socjalnych (na 1000 dzieci)	Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (na 1000 osób)	Liczba wystawionych niebieskich kart (na 1000 osób)	Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) –wg miejsca zamieszkania	Czyny karalne osób nieletnich (na 1 tys. nieletnich) –wg miejscaprzestępstwa	Wyniki egzaminów w szkołach podstawowych	Wyniki egzaminów w gimnazjach	Liczba organizacji pozarządowych działających na danym obszarze (na 1000 osób)
1. ŚRÓDMIEJSKI	90,91	28,59	3,53	1,78	3,57	23,65	50,73	6,42
2. URZĘDOWY	33,27	3,92	2,50	1,75	0,00	28,07	60,55	5,35
3. MIŁA	109,49	20,81	2,51	10,95	38,32	25,36	54,46	5,38
4. NOWY BYTÓW	32,30	6,55	2,85	0,00	0,00	26,76	60,76	2,85
5. CEYNOWY	42,40	9,50	2,53	0,00	0,00	26,90	58,38	3,80
6. BORUJA	112,68	18,24	3,26	3,52	0,00	21,44	45,84	2,61
7. ZA TORAMI	121,50	10,15	6,77	0,00	0,00	30,20	53,76	0,00
8. SZARYCH SZEREGÓW	96,39	9,98	7,48	0,00	0,00	27,00	37,67	2,49
9. SPORTOWY	96,77	51,43	0,00	0,00	0,00	31,00	53,42	51,43
MIASTO BYTÓW	72,60	15,19	3,25	3,09	7,41	25,65	54,76	4,94
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE	-	-	-	-	-	-	-	-

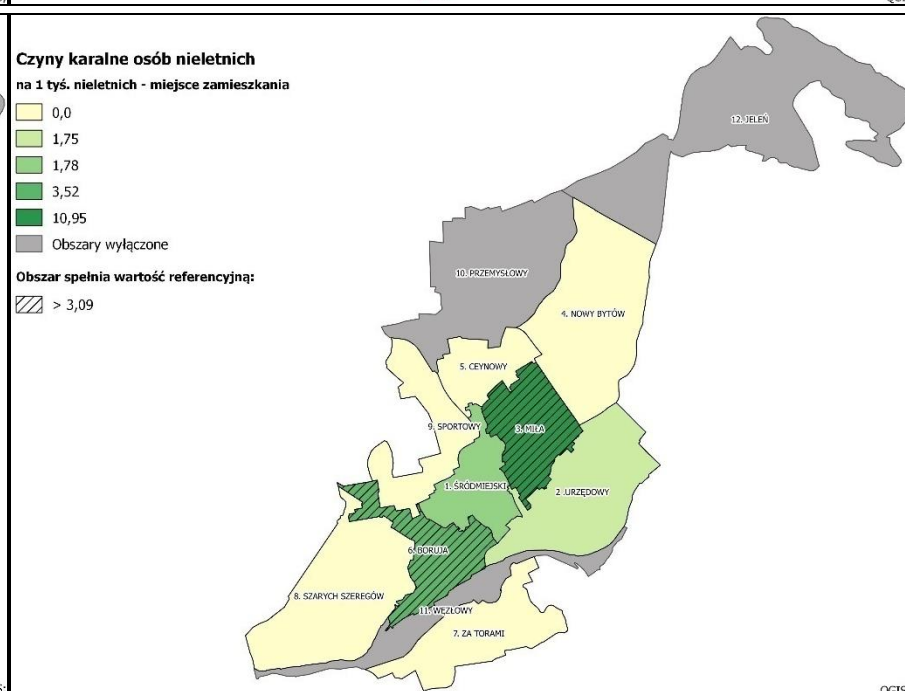
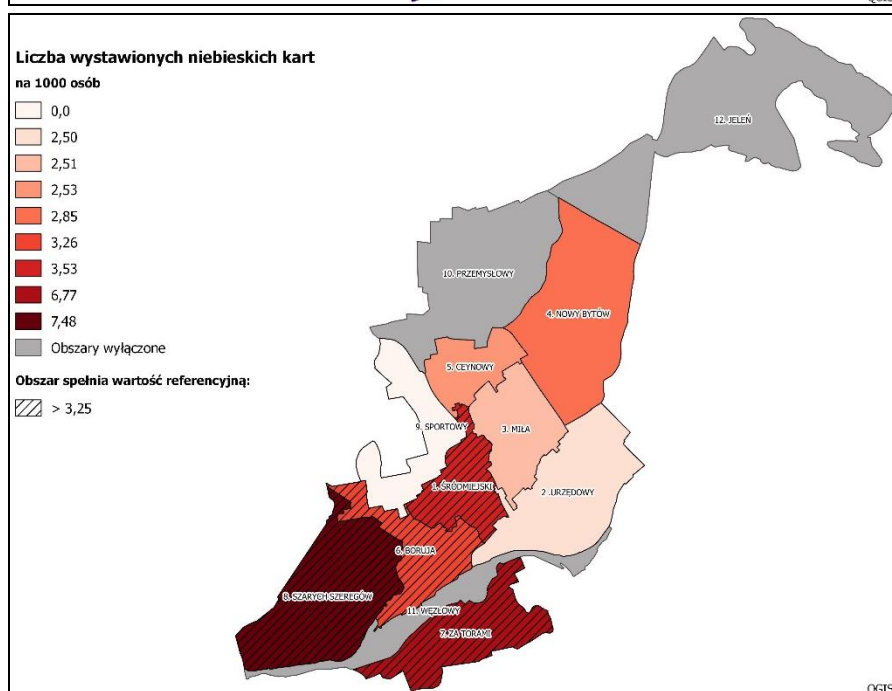
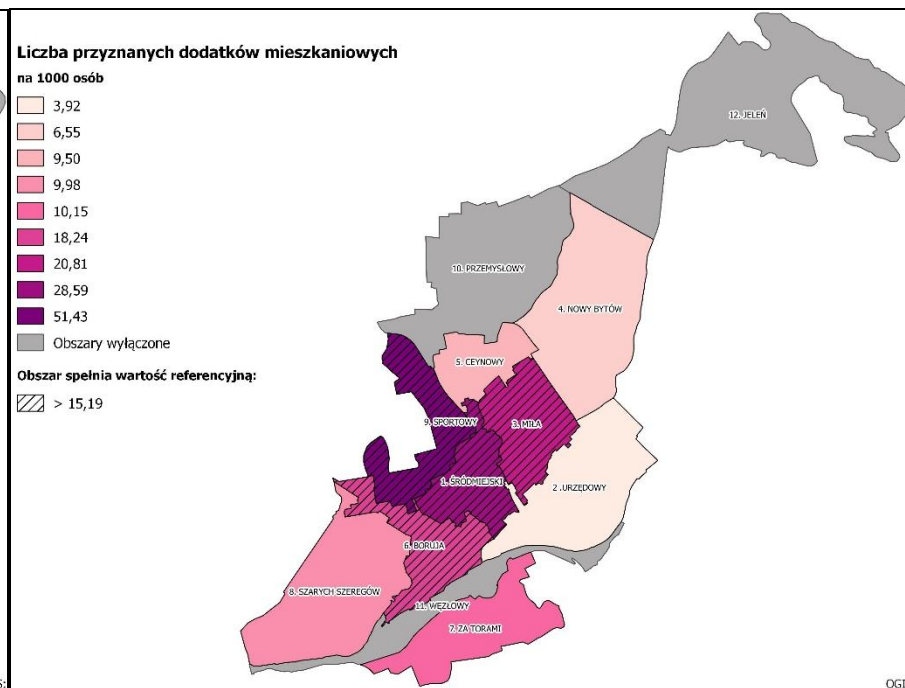
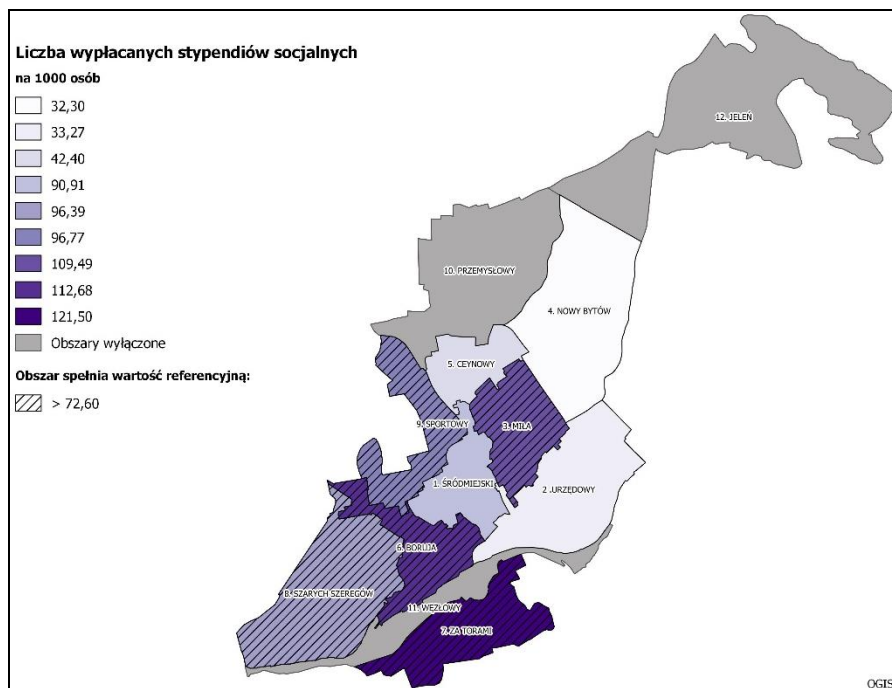
Źródło: opracowanie własne

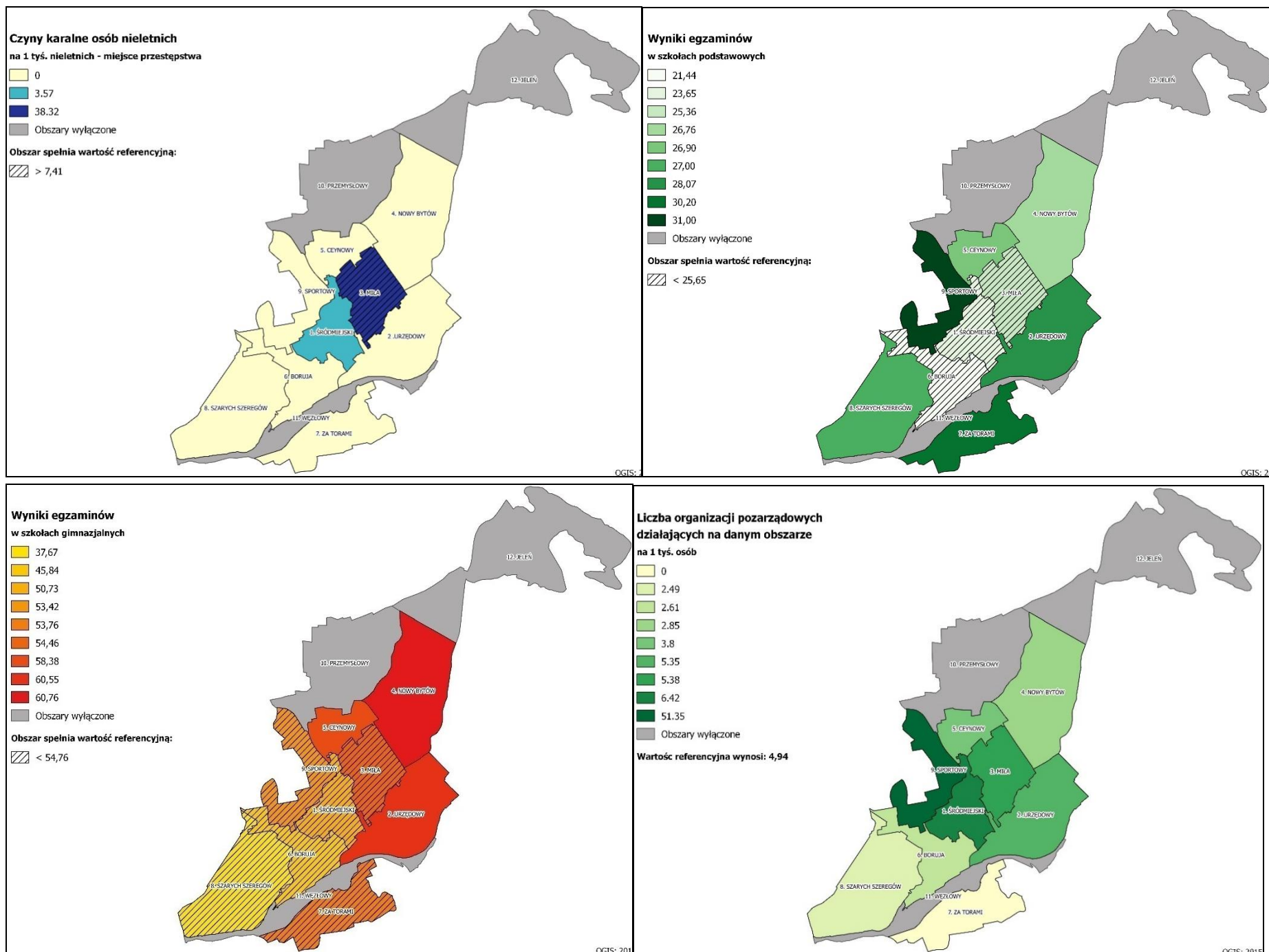
Legenda:

- Wskaźniki obowiązkowe – kolorem **pomarańczowym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **województwie pomorskim**
- Wskaźniki fakultatywne – kolorem **żółtym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **mieście Bytowie**

Analiza wskaźnikowa obszarów w podsystemie społecznym wykazała, że teren całego miasta w mniejszym lub większym stopniu dotyczą problemy społeczne. Poszczególne obszary charakteryzują się występowaniem różnych problemów społecznych, a także różną ich intensywnością.

W grupie wskaźników obowiązkowych najwięcej wskazań poniżej wartości referencyjnej dla województwa pomorskiego osiągnęły obszary **Sportowy** (4/4) oraz **Miła** (3/4). Obszary te jako jedyne negatywnie wyróżniają się pod względem *liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej*. Biorąc jednak pod uwagę fakt małej liczby mieszkańców obszaru „Sportowego” (175 osób – 1,05% ogółu) można stwierdzić, że zidentyfikowane tam zjawiska mają o wiele mniejszy wpływ na ogólną sytuację społeczną miasta niż dla obszaru „Miła”. Wskaźnik przedstawiających udział długotrwale bezrobotnych dla wszystkich obszarów jest wyższy niż średnia dla województwa pomorskiego – największe wartości osiągają obszary „Szarych Szeregów”, „Boruja”, „Śródmiejski” i „Miła”. Pod względem liczby przestępstw negatywnie wyróżnia się tylko obszar „Sportowy”. Wskaźnik ten nie do końca jednak odzwierciedla poziom bezpieczeństwa na terenie miasta – jego wartość związana jest w dużej mierze z liczbą przestępstw popełnianych podczas licznie organizowanych na tym obszarze imprez masowych. Ostatni wskaźnik obowiązkowy – liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece osiąga wartości wyższe od referencyjnej dla województwa w większości obszarów (7 z 9). Największe wartości zanotowano dla obszarów „Sportowego”, „Szarych Szeregów” i „Miła”, jednak z uwagi na różną populację tych obszarów największy problem występuje na obszarze „Miła”.

Analiza wskaźników fakultatywnych wyłoniła 3 obszary z największą ilością wskazań poniżej wartości referencyjnej – **Miła** (9 z 12 wskaźników) oraz **Boruja** i **Śródmiejski** (7 z 12 wskaźników). Wskaźniki fakultatywne można przyporządkować do kilku kategorii wiodących:

- Poziom korzystania z usług pomocy społecznej – 6 wskaźników (wielkość zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę, liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne (na 1000 osób), liczba osób pobierająca zasiłek pielęgnacyjny (na 1000 osób), liczba dożywianych dzieci (na 1000 dzieci), liczba wypłacanych stypendiów socjalnych (na 1000 dzieci), liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (na 1000 osób);
- Poziom bezpieczeństwa – 3 wskaźniki (czyny karalne osób nieletnich wg miejsca zamieszkania, czyny karalne osób nieletnich wg miejsca przestępstwa oraz liczba wystawionych niebieskich kart);
- Poziom wykształcenia – 2 wskaźniki (wyniki egzaminów w szkołach podstawowych oraz gimnazjach).

Pod względem korzystania z usług pomocy społecznej negatywnie wyróżniają się 3 obszary: „**Miła**” (5 z 6 wskaźników osiąga wartości wyższe od średniej dla miasta), „**Śródmiejski**” i „**Sportowy**” (4 z 6). Mieszkańcy poszczególnych obszarów korzystają z różnych rodzajów świadczeń. W przeliczeniu na 1 osobę najwyższa wartość zasiłków z pomocy społecznej wypłacana jest na obszarze „Miła” oraz „Ceynowy”. Na tych samych obszarach występuje także duży odsetek osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne. Na obszarach „Miła” i „Boruja” pomocą społeczną objęci są najmłodszy mieszkańcy – występuje tu największy odsetek dzieci dożywianych w szkołach oraz wypłacanych stypendiów socjalnych. Z kolei najwięcej dodatków mieszkaniowych przyznano mieszkańcom obszarów „Sportowego”, „Śródmiejskiego”, „Miła” i „Boruja”.

Pod względem bezpieczeństwa negatywnie wyróżniają się 2 obszary: „**Miła**” oraz „**Boruja**” (2 z 3 wskaźników osiągają wartość wyższą niż średnia dla miasta). Obszar „Miła” charakteryzuje się

wysokim wskaźnikiem czynów karalnych nieletnich. Jest tam dokonywanych najwięcej naruszeń prawa, a sprawcami są głównie mieszkańcy tego obszaru. Na obszarze „Boruja” oprócz przestępstw nieletnich, wartość referencyjną przekracza także liczba wystawionych niebieskich kart.

Pod względem poziomu wykształcenia negatywnie wyróżniają się 3 obszary: „**Miła**”, „**Boruja**” i „**Śródmiejski**”. Wartości poniżej średniej dla miasta osiąmane są dla obu wskaźników – zarówno wyników egzaminów w szkołach podstawowych jak i w gimnazjach.

Na terenie Bytowa funkcjonują 82 organizacje pozarządowe, które swym zasięgiem działania obejmują całe miasto. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej tych podmiotów funkcjonuje na obszarach „Sportowym”, „Śródmiejskim” i „Miła”, natomiast żadna nie funkcjonuje na obszarze „Za Torami”. Z jednej strony należy wspierać powstawanie organizacji pozarządowych na obszarach o niskim poziomie nasycenia, z drugiej strony należy także podejmować działania związane z rozbudową bazy infrastrukturalnej istniejących organizacji. Problem ten występuje zwłaszcza na obszarze „Miła”, gdzie w niewielkich pomieszczeniach przy ul. Miłej 26 funkcjonuje kilkanaście instytucji społecznych oraz organizacji trzeciego sektora.

Podsumowując, analiza wskaźników w podsystemie społecznym wykazała na degradację 3 obszarów: „**Miła**” (12 z 16 wskaźników) „**Boruja**” oraz „**Śródmiejski**” (po 9). Wartość 9 wskaźników powyżej średniej osiągnął także obszar „Sportowy”, jednak z uwagi na fakt, że problemy społeczne dotyczą małej liczby mieszkańców nie został uznany za zdegradowany.

5.2. Podsystem gospodarczy

Porównania obszarów problemowych w podsystemie gospodarczym dokonano w oparciu o 3 wskaźniki obowiązkowe oraz 2 wskaźniki fakultatywne.

Dane niezbędne do określenia wartości wskaźników pochodzą z Urzędu Miejskiego w Bytowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie oraz Urzędu Skarbowego w Bytowie.

Wartości wskaźników w podsystemie gospodarczym przedstawiono w poniższej tabeli oraz na mapach.

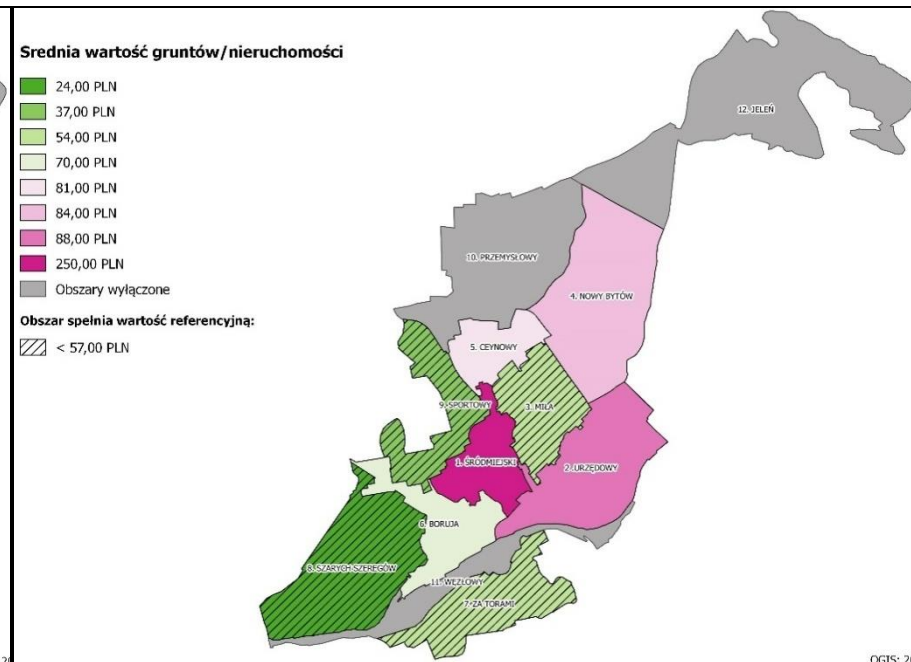
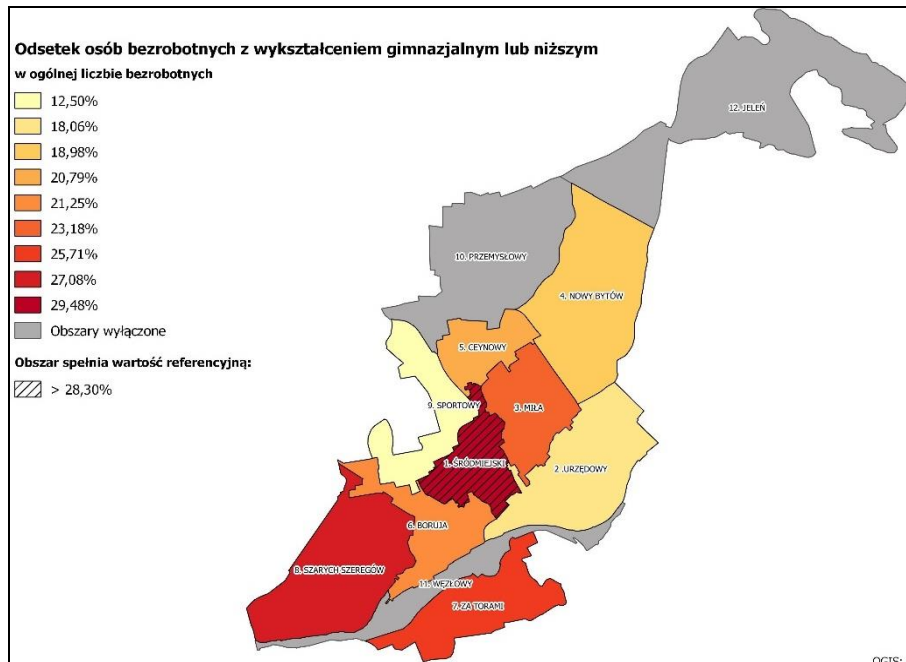
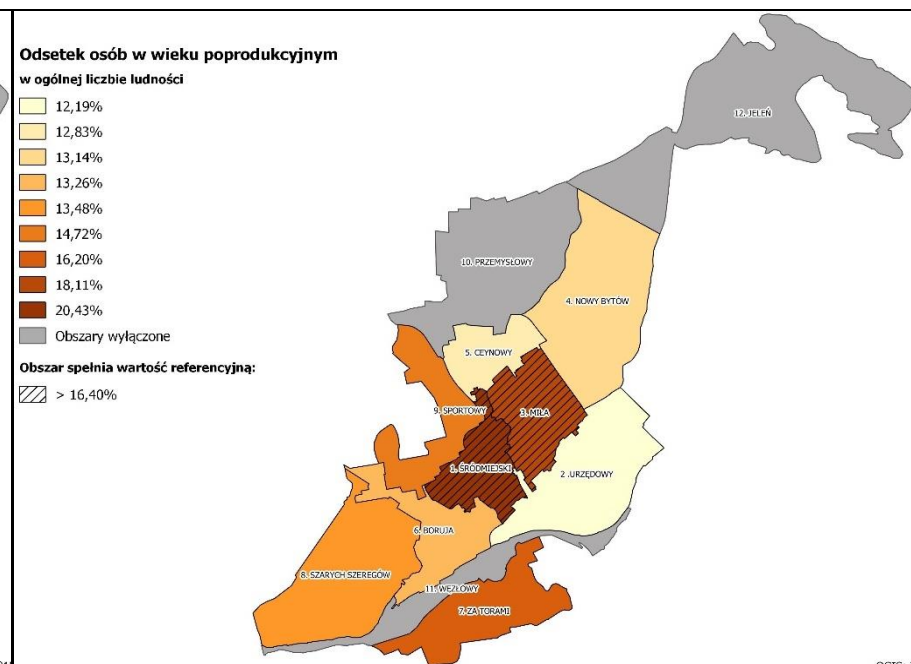
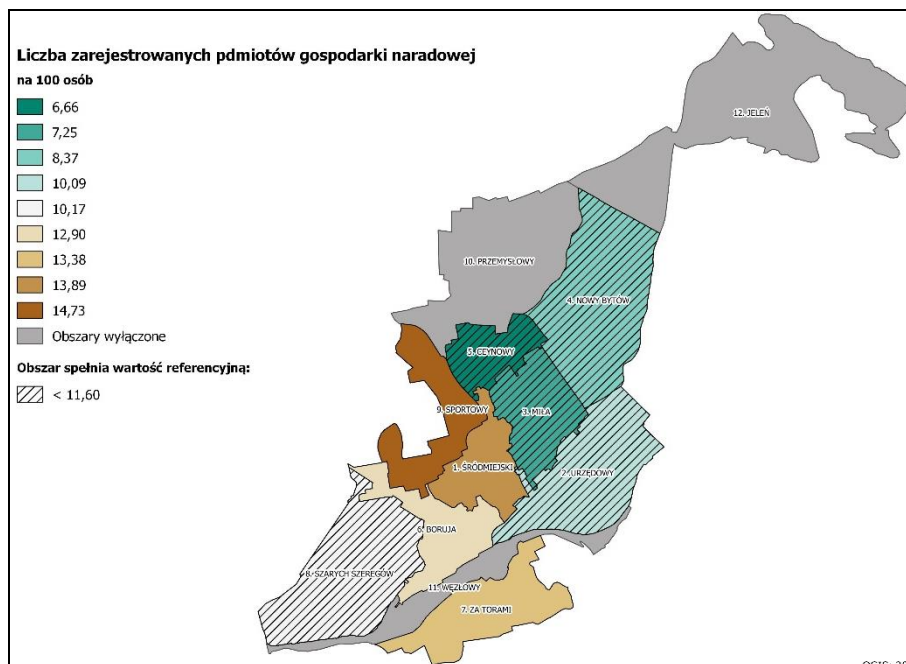
Tabela 44. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie gospodarczym

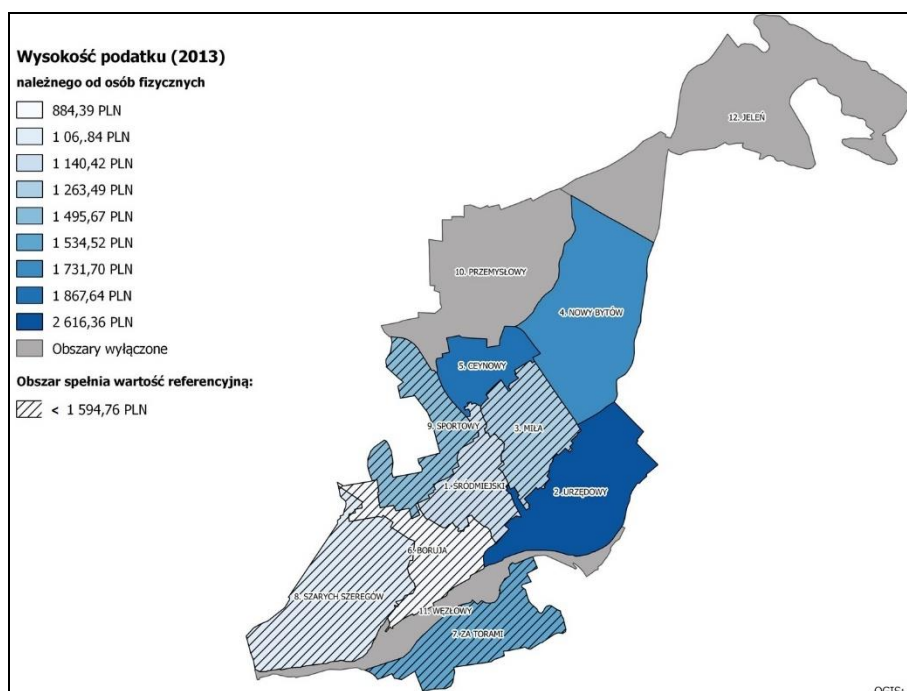
Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI OBOWIĄZKOWE			WSKAŹNIKI FAKULTATYWNE	
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Średnia wartość nieruchomości	Wysokość podatku należnego od osób fizycznych (2013) w przeliczeniu na 1 osobę
1. ŚRÓDMIEJSKI	13,89	20,43%	29,48%	250,00 zł	1 140,42 zł
2. URZĘDOWY	10,09	12,19%	18,06%	88,00 zł	2 616,36 zł
3. MIŁA	7,25	18,11%	23,18%	54,00 zł	1 263,49 zł
4. NOWY BYTÓW	8,37	13,14%	18,98%	84,00 zł	1 731,70 zł
5. CEYNOWY	6,66	12,83%	20,79%	81,00 zł	1 867,64 zł
6. BORUJA	12,90	13,26%	21,25%	70,00 zł	884,39 zł
7. ZA TORAMI	13,38	16,20%	25,71%	54,00 zł	1 534,52 zł
8. SZARYCH SZEREGÓW	13,89	13,48%	27,08%	24,00 zł	1 063,84 zł
9. SPORTOWY	10,17	14,72%	12,50%	37,00 zł	1 495,67 zł
MIASTO BYTÓW	10,59	15,38 %	22,89 %	57,00 zł	1 594,76 zł
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE	11,6	16,4 %	28,3 %	-	-

Źródło: opracowanie własne

Legenda:

- Wskaźniki obowiązkowe – kolorem **pomarańczowym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **województwie pomorskim**
- Wskaźniki fakultatywne – kolorem **żółtym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **mieście Bytowie**

Analiza wskaźników gospodarczych wskazuje, że poszczególne obszary miasta odznaczają się degradacją w kontekście gospodarczym. Pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) negatywnie wyróżnia się 5 obszarów – wartości niższe niż średnia dla województwa zanotowano dla obszarów „Ceynowy”, „Miła”, „Nowy Bytów”, „Urzędowy” i „Szarych Szeregów”. Związane jest to pośrednio z mieszkalnym charakterem tych obszarów, a także z faktem wykształcenia się w strukturze miasta obszaru przemysłowego (nieuwzględnionego w analizie), na którym lokowana jest większość podmiotów gospodarczych.

Miasto Bytów charakteryzuje się natomiast korzystną strukturą wiekową mieszkańców. Wyższy niż w województwie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym występuje jedynie na dwóch obszarach – „Śródmiejskim” (typowe zjawisko dla centrum miast) oraz na obszarze „Miła”. W śródmieściu zanotowano także największy odsetek z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.

W grupie wskaźników fakultatywnych najczęściej wskazań poniżej średniej dla miasta zanotowano dla 3 obszarów: „Miła”, „Szarych Szeregów” i „Sportowy”. Obszary te charakteryzują się niską wartością nieruchomości oraz niskimi wpływami z podatku od osób fizycznych.

Podsumowując, analiza wskaźników w podsystemie gospodarczym wskazuje w sposób wyraźny na obszar „**Miła**” jako najbardziej zdegradowany gospodarczo. Wyniki poniżej wartości referencyjnej wyznaczono dla czterech wskaźników – dwóch obowiązkowych oraz dwóch fakultatywnych.

5.3. Podsystem przestrzenny

Porównania obszarów problemowych w podsystemie przestrzennym dokonano w oparciu o 2 wskaźniki obowiązkowe oraz 2 wskaźniki fakultatywne.

Dane niezbędne do określenia wartości wskaźników pochodzą m.in. z Urzędu Miejskiego w Bytowie, Spółdzielni i Wspólnot Mieszkaniowych funkcjonujących na terenie miasta, VEOLIA PÓŁNOC Sp. z o.o., Zarządu Dróg Powiatowych w Bytowie.

Wartości wskaźników w podsystemie gospodarczym przedstawiono w poniższej tabeli oraz na mapkach.

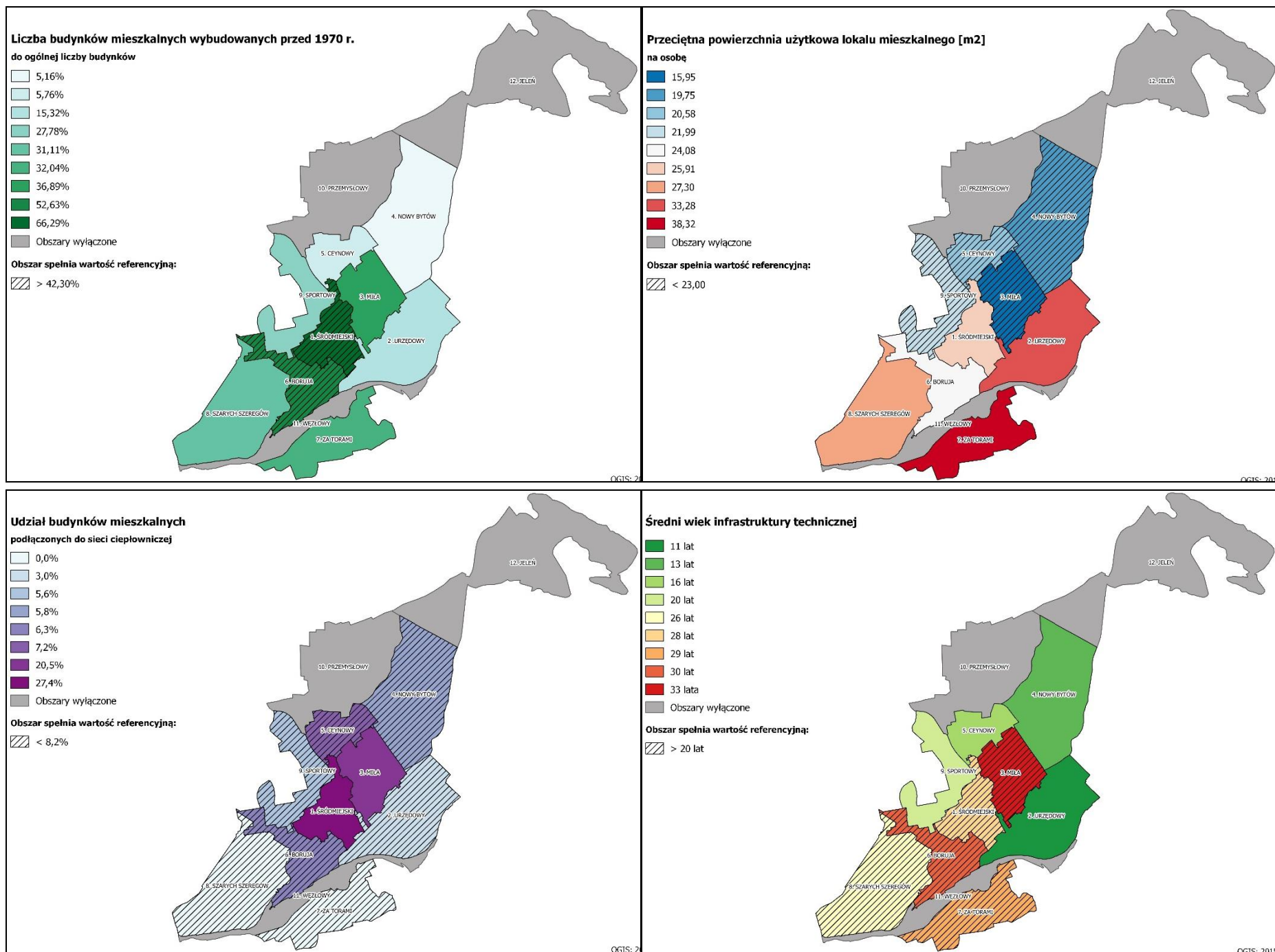
Tabela 45 Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie przestrzennym

Jednostki urbanistyczne	WSKAŹNIKI KLUCZOWE		WSKAŹNIKI FAKULTATYWNE	
	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłowniczej	Wiek infrastruktury technicznej – drogowej, ciepłowniczej, wodno-ściekowej
1. ŚRÓDMIEJSKI	66,29%	38,32	27,4%	28
2. URZĘDOWY	15,32%	33,28	3,0%	11
3. MIŁA	36,89%	15,95	20,5%	33
4. NOWY BYTÓW	5,16%	19,75	5,8%	13
5. CEYNOWY	5,76%	20,58	7,2%	16
6. BORUJA	52,63%	24,08	6,3%	30
7. ZA TORAMI	32,04%	27,92	0,0%	29
8. SZARYCH SZEREGÓW	31,11%	27,30	0,0%	26
9. SPORTOWY	27,78%	21,99	5,6%	20
MIASTO BYTÓW	24,41%	25,91	8,2%	20
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE	42,3%	23,0	-	-

Źródło: opracowanie własne

Legenda:

- Wskaźniki obowiązkowe – kolorem **pomarańczowym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **województwie pomorskim**
- Wskaźniki fakultatywne – kolorem **żółtym** zaznaczono obszary dla których wartości wskaźników prezentują sytuację gorszą niż w **mieście Bytowie**

Analiza wskaźników w podsystemie przestrzennym wskazuje na degradację 3 obszarów: „**Boruja**”, „**Miła**” oraz „**Śródmiejski**”. Charakteryzują się one największym udziałem budynków kilkudziesięcioletnich oraz starszych, co wynika bezpośrednio z historycznych uwarunkowań rozwoju miasta. Duża część budynków wymaga pilnych prac remontowych i termomodernizacyjnych. Również na tych samych obszarach występuje najstarsza infrastruktura techniczna w mieście (drogi i chodniki, sieć ciepłownicza oraz sieć wodno-ściekowa). W najbliższych latach na tych obszarach występować będą największe potrzeby związane z przebudową i modernizacją infrastruktury. Ponadto obszar „Miła” wyróżnia się także najmniejszą przeciętną powierzchnią lokalu użytkowego na osobę – 15,95 m², co znacznie odbiega od średniej dla miasta i województwa. Teren miasta jest niewystarczająco wyposażony w sieć ciepłowniczą – najwyższy udział budynków podłączonych do sieci występuje na obszarze „Śródmiejskim” i „Miła”, ale nawet tam kształtuje się na niskim poziomie. Powoduje to wysokie koszty ogrzewania oraz emisję zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliwa stałego (głównie węgla).

6. Wybór obszaru zdegradowanego

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wskazała na obszary miasta, które najbardziej narażone są na degradację w ujęciu społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Za najbardziej zdegradowane obszary w ujęciu **społecznym** należy uznać:

- „Miła”
- „Boruja”
- „Śródmiejski”

Pod względem **gospodarczym** najbardziej zdegradowanym obszarem jest:

- „Miła”

Degradacja w ujęciu **przestrzennym** najbardziej widoczna jest na obszarach:

- „Boruja”
- „Miła”
- „Śródmiejski”

Analiza natężenia wskaźników w poszczególnych podsystemach, przy uwzględnieniu znaczenia obszarów dla dalszego rozwoju miasta oraz realizowanych w ostatnich latach przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wykazała, że najbardziej zdegradowanym obszarem, wymagającym pilnej interwencji jest obszar „**Miła**”. W miarę możliwości, w drugiej kolejności procesem rewitalizacji powinien zostać objęty obszar „**Boruja**”.

Obszar „**Miła**” jest z terenu całego miasta najbardziej narażony na degradację w ujęciu społecznym. Przeprowadzona powyżej analiza wykazała, że na obszarze występuje wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego wynikający z wielu problemów społecznych.

Obszar charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia. Bez pracy pozostaje 220 osób, co daje jedną z najwyższych stóp bezrobocia w mieście. Niepokojący jest także fakt, że znaczna część bezrobotnych (81 osób) to osoby pozostające bez zatrudnienia ponad rok oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (51 osób). Bezrobocie stanowi obecnie jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Wysoki poziom bezrobocia (często dziedzicznego w rodzinach) rodzi szereg negatywnych następstw. Główną jego konsekwencją jest ubożenie społeczeństwa. Brak środków finansowych niezbędnych do normalnego funkcjonowania przekłada się bezpośrednio na wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2012 roku z usług MOPS w Bytowie korzystało 176 mieszkańców obszaru, co stanowiło jeden z najwyższych poziomów na terenie miasta. Mieszkańcom obszaru przyznawano liczne świadczenia socjalne: 142 osoby otrzymywały zasiłek pielęgnacyjny, 7 osób świadczenie pielęgnacyjne, 65 dzieci było dożywianych w szkołach, a 60 przyznano stypendium socjalne. 58 rodzinom przyznano także dodatki mieszkaniowe.

Wysoki poziom bezrobocia oraz długookresowa zależność od pomocy społecznej powoduje poważne szkody nie tylko ekonomiczne, ale i społeczne. Osoba bezrobotna pozbawiona zostaje komfortu psychicznego, czuje się wykluczona ze społeczeństwa. Rodzi to frustrację, przynosi postawy antyspołeczne oraz sprzyja przestępczości i demoralizacji, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Potwierdzeniem tego stanu są wysokie wartości wskaźników obrazujących poziom przestępczości. Na danym obszarze dokonano 36 przestępstw, w tym 6 przestępstw przeciwko rodzinie i opiece. Stwierdzono także 21 czynów karalnych osób nieletnich. Nawarstwienie problemów społecznych i ekonomicznych rodzi także zjawisko przemocy domowej – duża liczba rodzin zamieszkałych na obszarze objęta jest procedurą „niebieskich kart”. Liczne problemy społeczne negatywnie przekładają się także na rozwój najmłodszych mieszkańców – dzieci z obszaru „Miła” osiągają jedne z najgorszych wyników z egzaminów w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Na obszarze funkcjonuje 15 organizacji pozarządowych oraz liczne instytucje społeczne – m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Integracji Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Ośrodek Rehabilitacji Psychoruchowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny. Problemem dla ich działalności jest niewystarczająca baza lokalowa – instytucje mieszczą się w kompleksie budynków przy ul. Miłej 26, wymagających przebudowy i licznych prac termomodernizacyjnych. W celu intensyfikacji realizowanych działań wskazana byłaby także budowa nowych obiektów.

Poważnym problemem gospodarczym i społecznym, który w przyszłych latach będzie się dalej pogłębiał, jest wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (kobiet powyżej 60 r.ż oraz mężczyzn powyżej 65 r.ż) w ogólnej liczbie ludności – wynoszący 18,11 % (502 osoby). Na skutek zmian demograficznych powodujących starzenie się społeczeństwa na danym obszarze pojawiać się będą coraz większe potrzeby związane z opieką nad seniorami oraz stworzenia szerokiego katalogu usług społecznych. Istotnym wyzwaniem powinno być wdrożenie działań aktywizacyjnych, pozwalających osobom starszym jak najdłużej aktywnie funkcjonować w społeczeństwie.

Negatywne zjawiska społeczne występujące na obszarze pogłębiane są także poprzez degradację gospodarczą i przestrzenną. Na obszarze występują jedne z najniższych wskaźników prowadzenia działalności gospodarczej. Negatywnie wpływa to na bazę usługową obszaru – mieszkańcy mają utrudniony dostęp do podstawowych usług rynkowych (m.in. obiektów handlowo-usługowych czy placówek medycznych etc.). Niekorzystnie wygląda także stan budynków mieszkalnych na obszarze – dominuje stara zabudowa (w większości z lat 70 XX wieku) wymagająca licznych remontów i prac termomodernizacyjnych. Również pozostała infrastruktura techniczna (drogi i chodniki, sieć ciepłownicza, sieć wodno-ściekowa) jest wyeksploatowana i w złym stanie technicznym. Wszystkie negatywne zjawiska powodują, że obszar „Miła” jest nieatrakcyjny do zamieszkania – posiada jedne z najniższych cen gruntów i nieruchomości w mieście.

Ze względu na zidentyfikowane problemy na obszarze „Miła” oraz ich bardzo duże znaczenie dla funkcjonowania całego miasta wskazana jest pilna interwencja. Działania rewitalizacyjne powinny objąć m.in. poszerzenie oferty usług społecznych (zwłaszcza dla osób bezrobotnych i niezaradnych życiowo), rozbudowę infrastruktury instytucji społecznych oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

Obszar „**Boruja**” jest drugim obszarem na terenie miasta, który zagrożony jest degradacją (głównie w aspekcie społecznym i przestrzennym). Problemy społeczne kształtują się analogicznie jak na obszarze „Miła”. Występuje tutaj wysoki poziom ubóstwa oraz wykluczenia społecznego, które spowodowane są w dużej mierze przez wysoki poziom bezrobocia – bez pracy pozostaje 160 osób, z czego 51 długotrwale. Wpływa to na poziom korzystania przez mieszkańców z usług pomocy społecznej. Mieszkańcy korzystają głównie z dodatków mieszkaniowych oraz pomocy skierowanej do najmłodszych – dożywiania w szkołach oraz stypendiów socjalnych. Na obszarze panuje także wysoki poziom przestępczości – w 2012 roku dokonano 42 przestępstwa, w tym 2 przeciwko rodzinie i opiece. Niebezpiecznym zjawiskiem jest także przemoc domowa – udział rodzin objętych procedurą „niebieskich kart” jest wyższy niż średnia dla miasta.

Obszar wykazuje także degradację przestrzenną. Większość budynków mieszkalnych (53% ogółu) wybudowana została przed 1970 rokiem. Duża część z nich – zwłaszcza ponadstuletnie kamienice przy ul. Drzymały są w niezadowalającym stanie technicznym. Nakładów inwestycyjnych wymaga także pozostała infrastruktura techniczna (drogi i chodniki, sieć wodociągowa oraz kanalizacja ściekowa). Obszar w niewielkim stopniu wyposażony jest w miejską sieć ciepłowniczą, co negatywnie wpływa na sytuację materialną mieszkańców (wysokie koszty ogrzewania), a także na stan środowiska (emisja zanieczyszczeń do atmosfery).

W odpowiedzi na powyższe problemy na obszarze „Boruja” konieczna jest interwencja obejmująca m.in. poszerzenie oferty usług społecznych oraz poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Wskazana jest realizacja zadań infrastrukturalnych obejmujących m.in. renowację zabytkowych pierzei budynków, modernizację infrastruktury technicznej (budowy i remonty dróg i chodników, rozbudowa sieci ciepłowniczej). W celu większej integracji mieszkańców wskazana jest także budowa ciągu pieszo-rowerowego

między centrum miasta a osiedlem „Stary Dworzec” – z wykorzystaniem zabytkowego mostu kolejowego nad rzeką Borują. Powinny zostać zrealizowane także działania obejmujące stworzenie integracyjnych przestrzeni otwartych przeznaczonych do wypoczynku, sportu i rekreacji (m.in. zagospodarowanie nadbrzeży rzeki Bytowy oraz centralnego punktu obszaru – Placu Krofeya).

Objęcie działaniami rewitalizacyjnymi obszarów „Miła” i „Boruja” pozwoli na przywrócenie atrakcyjności tych obszarów dla mieszkańców, przedsiębiorców, pracujących lub odwiedzających (odbiorców usług dostępnych na tym terenie), z korzyścią dla całej społeczności miasta Bytowa.

Załącznik nr 3 Dokumentacja fotograficzna obszaru rewitalizacji

Zdjęcie 8. ul. Miła 5-7 (przód budynku)

Zdjęcie 9. ul. Miła 1-3 (budynek)

Zdjęcie 10. ul. Miła 1-3 i 5-7 - podwórka

Zdjęcie 11. ul. Miła 28 – widok na budynek i plac

Zdjęcie 12. ul. Pochyła 10

Zdjęcie 13. ul. Pochyła 11 - budynek

Zdjęcie 14. ul. Pochyła 11 – zagospodarowanie

Zdjęcie 15. ul. Pochyła 16

Zdjęcie 16. ul. Pochyła 18

Zdjęcie 17. ul. Pochyła – widok z dołu

Zdjęcie 18. ul. Górna 6 – plac

Zdjęci

e 19. ul. Miła 26 – stare budynki magazynowe

Zdjęcie 20. ul. Miła 26 – zagospodarowanie

Zdjęcie 21. ul. Miła 26 – zagospodarowanie

Zdjęcie 22. Park – brama

Zdjęcie 23. Park

Źródło: materiały własne Urzędu Miejskiego w Bytowie

WYKAZ RYSUNKÓW:

RYSUNEK 1. WIZJA ROZWOJU OBSZARU „MIŁA”	45
RYSUNEK 2. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE REWITALIZACJI	46
RYSUNEK 3. WDRAŻANIE I REALIZACJA LPR – SCHEMAT ZARZĄDZANIA	159
RYSUNEK 4. ANKIETA.....	161

WYKAZ TABEL:

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI GMINY BYTÓW	10
TABELA 2. RUCH NATURALNY I MIGRACJE NA TERENIE GMINY BYTÓW	11
TABELA 3. ZASOBY MIESZKANIOWE W GMINIE BYTÓW	11
TABELA 4. NOWE BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA W GMINIE BYTÓW.....	12
TABELA 5. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY BYTÓW WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH	12
TABELA 6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z OBSZARU GMINY BYTÓW	13
TABELA 7. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA BYTÓW	14
TABELA 8. RUCH NATURALNY I MIGRACJE NA TERENIE MIASTA BYTOWA.....	14
TABELA 9. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA BYTOWA WG PŁCI I WIEKU	15
TABELA 10. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE MIASTA BYTOWA	15
TABELA 11. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z OBSZARU MIASTA BYTOWA.....	16
TABELA 12. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH MIASTA I SOŁECTW GMINY BYTÓW W PODSYSTEMIE SPOŁECZNYM	23
TABELA 13. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH MIASTA I SOŁECTW GMINY BYTÓW W PODSYSTEMIE GOSPODARCZYM	25
TABELA 14. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH MIASTA I SOŁECTW GMINY BYTÓW W PODSYSTEMIE GOSPODARCZYM	26
TABELA 15. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH MIASTA I SOŁECTW GMINY BYTÓW W PODSYSTEMIE TECHNICZNYM	27
TABELA 16. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH MIASTA I SOŁECTW GMINY BYTÓW W PODSYSTEMIE ŚRODOWISKOWYM	28
TABELA 17. PODSUMOWANIE WAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	33
TABELA 18. KARTA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO.....	41
TABELA 19. CELE SZCZEGÓŁOWE REWITALIZACJI WRAZ ZE WSKAŹNIKAMI PRODUKTU I REZULTATU	47
TABELA 20. PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA I ZADANIA WŁĄCZONE DO ZAKRESU ZINTEGROWANEGO PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO.....	59
TABELA 21. KARTY PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	66
TABELA 22. PRZEDSIĘWZIĘCIA I ZADANIA UZUPEŁNIAJĄCE – WZMACNIAJĄCE REWITALIZACJĘ OBSZARU „MIŁA”	111
TABELA 23. MATRYCA SPÓJNOŚCI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ UJĘTYCH W ZINTEGROWANYM PROJEKCIE REWITALIZACYJNYM Z KLUCZOWYMI PROBLEMAMI ZDIAGNOZOWANYMI NA OBSZARZE „MIŁA”	114
TABELA 24. MATRYCA SPÓJNOŚCI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ/ ZADAŃ REWITALIZACYJNYCH ZE ZIDENTYFIKOWANYMI PROBLEMAMI WYSTĘPUJĄCYMI NA OBSZARZE „MIŁA”	117
TABELA 25. KOMPLEMENTARNOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ DO OCZEKIWANYCH EFEKTÓW SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH, PRZESTRZENNYCH, TECHNICZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH	120
TABELA 26. LOGIKA INTERWENCJI DLA ZADAŃ PLANOWANYCH W RAMACH ZINTEGROWANEGO PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO DLA OBSZARU „MIŁA”	121
TABELA 27. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	125

TABELA 28. INDYKATYWNY PLAN FINANSOWY DLA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH	132
TABELA 30. TABELA POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	143
TABELA 31. MATRYCA WSKAZUJĄCA ZGODNOŚĆ PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE GMINY.....	146
TABELA 32. MATRYCA WSKAZUJĄCA ZGODNOŚĆ POZOSTAŁYCH PLANOWANYCH DZIAŁAŃ (7-38) Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE GMINY.....	147
TABELA 33. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ.....	150
TABELA 34. WYKAZ WSKAŹNIKÓW OCENY JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH	156
TABELA 35. IDENTYFIKACJA POTRZEB I OCZEKIWAŃ MIESZKAŃCÓW	163
TABELA 36. IDENTYFIKACJA OSOBOWA ANKIETOWANYCH	173
TABELA 37. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA BYTÓW	189
TABELA 38. RUCH NATURALNY I MIGRACJE NA TERENIE MIASTA BYTOWA.....	189
TABELA 39. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA BYTOWA WG PŁCI I WIEKU	190
TABELA 40. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE MIASTA BYTOWA	190
TABELA 41. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z OBSZARU MIASTA BYTOWA.....	191
TABELA 42. WYKAZ WSKAŹNIKÓW OCENY JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH	208
TABELA 43. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH W PODSYSTEMIE SPOŁECZNYM.....	210
TABELA 44. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH W PODSYSTEMIE SPOŁECZNYM CD	211
TABELA 45. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH W PODSYSTEMIE GOSPODARCZYM.....	219
TABELA 46. OCENA JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH W PODSYSTEMIE PRZESTRZENNYM.....	222

WYKAZ WYKRESÓW:

WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA BYTOWA.....	14
--	----

WYKAZ ZDJĘĆ:

ZDJĘCIE 1. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	152
ZDJĘCIE 2. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	152
ZDJĘCIE 3. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	153
ZDJĘCIE 4. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	153
ZDJĘCIE 5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	154
ZDJĘCIE 6. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	154
ZDJĘCIE 7. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	154
ZDJĘCIE 8. UL. MIŁA 5-7 (PRZÓD BUDYNKU)	228
ZDJĘCIE 9. UL. MIŁA 1-3 (BUDYNEK).....	228
ZDJĘCIE 10. UL. MIŁA 1-3 I 5-7 - PODWÓRKA.....	228
ZDJĘCIE 11. UL. MIŁA 28 – WIDOK NA BUDYNEK I PLAC	229
ZDJĘCIE 12. UL. POCHYŁA 10.....	229
ZDJĘCIE 13. UL. POCHYŁA 11 - BUDYNEK	230
ZDJĘCIE 14. UL. POCHYŁA 11 – ZAGOSPODAROWANIE	230
ZDJĘCIE 15. UL. POCHYŁA 16.....	231
ZDJĘCIE 16. UL. POCHYŁA 18.....	231
ZDJĘCIE 17. UL. POCHYŁA – WIDOK Z DOŁU	232
ZDJĘCIE 18. UL. GÓRNA 6 – PLAC	232
ZDJĘCIE 19. UL. MIŁA 26 – STARE BUDYNKI MAGAZYNOWE	233

ZDJĘCIE 20. UL. MIŁA 26 – ZAGOSPODAROWANIE	233
ZDJĘCIE 21. UL. MIŁA 26 – ZAGOSPODAROWANIE	234
ZDJĘCIE 22. PARK – BRAMA.....	235
ZDJĘCIE 23. PARK.....	235